

Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών

Εκπαίδευση Ενηλίκων

Διπλωματική Εργασία

«Ο ρόλος των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, ως φορέων Εκπαίδευσης Ενηλίκων για το Περιβάλλον και την Αειφορία, στην εκπαιδευτική κοινότητα και στην τοπική κοινωνία. Η περίπτωση του ΚΠΕ Νέας Κίου Αργολίδας»

Κόσσυβα Χάιδω

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Λευθεριώτου Πιέρα

Πάτρα, Αύγουστος 2021

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή/φοιτήτριας («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο/Η συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Ο ρόλος των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, ως φορέων
Εκπαίδευσης Ενηλίκων για το Περιβάλλον και την Αειφορία, στην
εκπαιδευτική κοινότητα και στην τοπική κοινωνία. Η περίπτωση
του ΚΠΕ Νέας Κίου Αργολίδας»

Κόσσυβα Χάιδω

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Δρ. Λευθεριώτου Πιέρα

Καθηγήτρια/ Μέλος ΣΕΠ στο ΕΑΠ

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Δρ. Παυλάκης Εμμανουήλ

Καθηγητής/ Μέλος ΣΕΠ στο ΕΑΠ

Πάτρα, Αύγουστος 2021

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας τον κύκλο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (ΜΠΣ) «Εκπαίδευση Ενηλίκων» στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) με αυτή τη Διπλωματική εργασία, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν με τον τρόπο τους σε αυτή την προσπάθεια.

Ιδιαίτερα θέλω να ευχαριστήσω την κ. Λευθεριώτου Πιέρα, υπό την επίβλεψη της οποίας πραγματοποιήθηκε αυτή η μελέτη, για την πολύτιμη ανατροφοδότηση, την ενθάρρυνση και επιστημονική καθοδήγηση σε αυτό το εγχείρημα. Οφείλω να αναγνωρίσω την πλήρη κατανόησή της, τη γόνιμη συνεργασία και τη διαρκή υποστήριξη πέραν του δέοντος. Ευχαριστώ επίσης το δεύτερο επιβλέποντα κ. Παυλάκη Εμμανουήλ για το χρόνο που διέθεσε για τις επισημάνσεις και την αξιολόγηση της εργασίας.

Ευχαριστώ «από καρδιάς», τις συναδέλφους που υπηρετούν στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) της Νέας Κίου, γιατί χωρίς την ενθάρρυνσή τους, τη συνεργασία, τις διευκολύνσεις και τη συνεχή υποστήριξή τους, ο «δρόμος» θα ήταν για μένα πιο δύσκολος. Θερμά ευχαριστώ την πρώτη Υπεύθυνη του Κέντρου για την κατάθεση της πολύτιμης εμπειρίας της, τους συναδέλφους που υπηρέτησαν παλαιότερα ως μέλη της Παιδαγωγικής Ομάδας του ΚΠΕ, για τη σημαντική συνδρομή τους στη συλλογή των δεδομένων της έρευνας, καθώς και τους συναδέλφους, φίλους και επαγγελματίες της περιοχής, που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μου και συμμετείχαν με προθυμία. Για λόγους ανωνυμίας δεν παρατίθενται τα ονόματά τους, ωστόσο χωρίς τη δική τους συμβολή και στήριξη δε θα ήταν εφικτή η ολοκλήρωση της έρευνας και τους ευχαριστώ ιδιαίτερα.

Τέλος, ένα ευχαριστώ οφείλω να πω στα παιδιά μου Αναστάση και Αντώνη και τους αφιερώνω την εργασία αυτή, γιατί με την ενθάρρυνσή τους και τη συμπαράσταση σε αυτό το ταξίδι, με παρότρυναν, στα ώριμα χρόνια, από το «παράθυρο» της γνώσης να ξαναβλέπω το φως της Ζωής.

Μάθαινε και τ' απλούστερα!
Γι' αυτούς που ο καιρός τους ήρθε
ποτέ δεν είναι αργά!
Να μάθεις την αβ δεν είναι σπουδαίο,
μα συ να τη μάθεις, μη νικηθείς!
Προχώρα!...
(Bertolt Brecht)

Αφιερώνεται στα παιδιά μου,
Αναστάση και Αντώνη,
για να τους θυμίζει τις κουβέντες που κάναμε,
ότι μόνο ο Αγώνας δίνει νόημα και φως στη Ζωή.

Περίληψη

Σκοπός της εργασίας ήταν η μελέτη και παρουσίαση της ιστορικής διαδρομής και εξέλιξης του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νέας Κίου, η προβολή του έργου του, καθώς και η ανάδειξη της συμβολή του ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων, στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση της τοπικής κοινωνίας και στην γενικότερη ανάπτυξη (περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική) της περιοχής. Το έργο του διερευνάται σε βάθος δεκαπενταετίας και το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στις δράσεις του, τα σεμινάρια, και τις ημερίδες, που αφορούν ενήλικες. Ερευνώνται τα αρχεία του και γίνονται ατομικές συνεντεύξεις με δέκα άτομα, άμεσα εμπλεκόμενα, στελέχη, εκπαιδευτές, επιμορφούμενους ή συμμετέχοντες στις δραστηριότητες του φορέα.

Η εμπειρική έρευνα έδειξε, ότι τοπική κοινωνία και εκπαιδευτικοί εκτιμούν την ως τώρα πολύπλευρη αξία του ΚΠΕ γι' αυτούς και για τον τόπο. Είχαν την ευκαιρία, μέσω αυτού, για απόκτηση γνώσεων και πρακτικών με βιωματικό κυρίως τρόπο, που συντέλεσαν στην αναθεώρηση απόψεων για το περιβάλλον και ως ένα βαθμό την αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών, αναπτύχθηκαν προσωπικά και βελτίωσαν την καθημερινότητά τους και την εργασία τους. Αναμφισβήτητα το ΚΠΕ συντέλεσε στην ανάδειξη και προβολή του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της περιοχής και βοήθησε με τον τρόπο του την τουριστική ανάπτυξή της και την οικονομία της. Συντέλεσε επίσης στην επικοινωνία μελών και ομάδων της πολυπολιτισμικής κοινωνίας της Νέας Κίου για την αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων και συνεργάστηκε με άλλους φορείς με γνώμονα την Αειφόρο Ανάπτυξη. Ωστόσο, τίθενται προβληματισμοί για τον τρόπο συνέχισης της δραστηριότητάς του, της ενδυνάμωσής του στο μέλλον και της βιωσιμότητάς του, ενώ ανεδείχθη η ανάγκη παρέμβασης της πολιτείας προς την κατεύθυνση αυτή. Τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης αναμένεται να συμβάλουν στη συνέχιση και ενδυνάμωση του θεσμού στην κατεύθυνση της Εκπαίδευσης Ενηλίκων για την Αειφόρο Ανάπτυξη.

Λέξεις – Κλειδιά

Εκπαίδευση Ενηλίκων, Διά Βίου Μάθηση, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία, Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων.

«The role of Environmental Education Centres, as adult education institutions for the Environment and Sustainability, in the educational community and the local community. The case of the E.E.C. of Nea Kios Argolidas»

CHAIDO KOSSYVA

Abstract

The aim of this research was the study and presentation of the historic path and growth of the Environmental Education Centre of Nea Kios, plus the work that it has done to date, plus its contribution as an Adult Education institution, in the personal and professional growth of the teachers, the environmental awareness of the nearby community and the general growth (environmental, economic, social, cultural) of the region.

The work of the E.E.C. of Nea Kios starts 15 years ago and it is more focused in seminars, information days and actions the are relative to adults. Its files are getting researched and personal interviews are conducted with ten people that are directly involved, members, teachers, students or participants of the actions of the E.E.C.

The study showed that the nearby community and the teachers are acknowledging the multilevel value that the E.E.C. adds to them and to the region. They managed, through this, to gain knowledge and learn practices, mainly via the practical teaching, that contributed to re-examining their views about the environment and until a point to change their behavior as well, they had personal growth and improved their everyday lives and work. Undoubtedly the E.E.C. contributed to showcasing the natural and human environment of the region and helped in its way to the tourism and economic growth of the region.

Moreover, it contributed to the communication of members and groups of the multicultural society of Nea Kios in order to face their common issues and to cooperate with other institutions based in the Sustainable Development (S.D.).

However, a few thoughts are created regarding the way it will continue its actions in the future, the necessity to strengthen it in the future, and its sustainability, plus the necessity of state support.

The conclusions of this study will contribute in the continuation and strengthening of the institution following the directions of the A.E. and S.D.

Keywords

Adult Education, Lifelong learning, Environmental Education, Environmental and Sustainability Education, Environmental Education centres, Environmental Adult Education

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	iv
Περίληψη	vi
Abstract	vii
Περιεχόμενα.....	ix
Κατάλογος Εικόνων.....	xii
Κατάλογος Πινάκων	xiii
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια	xiv
Εισαγωγή	1
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	5
Κεφάλαιο 1. ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΕΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	5
1.1 ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	5
1.1.1 Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις.....	5
1.1.2 Φορείς Εκπαίδευσης Ενηλίκων	7
1.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΕΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	8
1.2.1 Η έννοια και ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων	8
1.2.2 Οι Εκπαιδευτές ενηλίκων των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.....	9
Κεφάλαιο 2. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	11
2.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	11
2.1.1 Συνοπτική ιστορία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	11
2.1.2 Εννοιολογικός προσδιορισμός, ορισμοί, σκοπός και στόχοι της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	12
2.1.3 Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Ελλάδα.....	13
2.2 ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ	14
2.2.1 Οριοθέτηση των εννοιών της Αειφορίας και της Αειφόρου Ανάπτυξης.....	14
2.2.3 Σκοπός, στόχος και αξίες της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης/Εκπαίδευσης για την Αειφορία	17
2.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	18
2.3.1 Σκοπός και στόχοι της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων	18
2.3.2 Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων και Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	19
2.3.3 Βασικές θεωρίες για τη μάθηση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων	20

Κεφάλαιο 3. ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΩΣ ΦΟΡΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	24
3.1 ΔΟΜΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	24
3.1.1 Ορισμός της έννοιας «Περιβαλλοντικό Κέντρο».....	24
3.1.2 Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, ο θεσμός και το πλαίσιο λειτουργίας τους	26
3.1.3 Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Αειφορία	29
3.1.4 Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ως Οργανισμοί Μάθησης	30
3.2 ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΩΣ ΦΟΡΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ.....	31
3.2.1 Ο σκοπός και οι στόχοι της δράσης των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	31
3.2.2 Η Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	32
3.2.3 Ο ρόλος και η δράση των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την τοπική κοινωνία.....	34
Κεφάλαιο 4. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ	37
4.1 ΕΡΕΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	37
4.2 ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	51
4.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	53
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	56
Κεφάλαιο 5. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	56
5.1 ΣΚΟΠΟΣ, ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	56
5.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	57
5.2.1 Επιλογή και τεκμηρίωση ερευνητικού σχεδιασμού και ερευνητικών «εργαλείων»	57
5.2.2 Τα τεκμήρια	58
5.2.3 Οι συνεντεύξεις	59
5.3 ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ.....	63
5.3.1 Διασφάλιση της εγκυρότητας.....	63
5.3.2 Διασφάλιση της αξιοπιστίας.....	65
Κεφάλαιο 6. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ	66
6.1 ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ	66
6.1.1 Παρουσίαση ευρημάτων για το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη Νέα Κίο Αργολίδας.....	66
6.1.2 Παρουσίαση ευρημάτων για την Εκπαίδευση Ενηλίκων στο ΚΠΕ.....	73

6.2 ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ	82
6.2.1 Κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά.....	83
6.2.2 Αποτελέσματα των ερωτήσεων των συνεντεύξεων	84
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	103
Κεφάλαιο 7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	103
7.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ	103
7.1.1 Συμπεράσματα-Συζήτηση ως προς το ερευνητικό ερώτημα 1	104
7.1.2 Συμπεράσματα-Συζήτηση ως προς το ερευνητικό ερώτημα 2	109
7.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ.....	114
7.3 ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	116
7.4 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	120
7.5 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	121
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	122
Βιβλιογραφία	124
Παράρτημα.....	138

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Η διπλή τριγωνική πυραμίδα, «αδάμας», της Αειφόρου Ανάπτυξης (Σκούλλος, 2007)	15
Εικόνα 2: Οрниθοπαρατήρηση στον Υγρότοπο	165
Εικόνα 3: Ανακαλύπτοντας τους «θησαυρούς» στη Λέρνη	165
Εικόνα 4: Μετρήσεις στο πεδίο του υγρότοπου	166
Εικόνα 5: Περιδιαβαίνοντας τις Αρχαιότητες στη Μιδέα	166
Εικόνα 6: «Ιστορίες», περπατώντας στα ίχνη του παρελθόντος.....	167
Εικόνα 7: Η τελευταία βιωματική δράση του ΚΠΕ πριν την πανδημία. Επίσκεψη στο μουσείο Παπαγιάννη (Νοέμβρης 2019).....	167
Εικόνα 8: Εβδομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης-Επίσκεψη στον υγρότοπο	168
Εικόνα 9: Εβδομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης-Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών	169
Εικόνα 10: Ποδηλατάδα σε συνεργασία με Δήμο Άργου-Μυκηνών	170
Εικόνα 11: Δράση Διά Βίου Μάθησης: «Το σεισμικό τόξο που μας ενώνει» (με το ΚΠΕ Λιθακιάς)	171

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Επιμορφώσεις Εκπαιδευτικών	144
Πίνακας 2: Δράσεις Ευαισθητοποίησης Κοινού.....	151
Πίνακας 3: Κοινωνικο-δημογραφικά Στοιχεία	164

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΑΑ: Αειφόρος Ανάπτυξη

ΔΒΜ: Διά Βίου Μάθηση

ΔΕ: Διπλωματική Εργασία

ΔΔΕ: Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

ΔΙΕΚ: Δημόσιο Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΔΠΕ: Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

ΕΑ: Εκπαίδευση για την Αειφορία

ΕΑΑ: Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη

ΕΑΠ: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

ΕΕ: Εκπαίδευση Ενηλίκων

εε: εκπαιδευτής ενηλίκων

ΕΚΦΕ: Εργαστηριακό Κέντρο Φυσικών Επιστημών

ΕΟΕ: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

ΕΟΠΠΕΠ: Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων & Επαγγελματικού Προσανατολισμού

ΕΠΑ: Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία

ΕΠΕΑΕΚ: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Εκπαίδευση και την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση

ΕΣΠΑ: Εθνικό και Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

ΙΕΚ: Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΙΝΕΔΙΒΙΜ: Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης

ΚΔΒΜΠΑ: Κέντρο Διά Βίου Μάθησης για το Περιβάλλον και την Αειφορία

ΚΕΑ: Κέντρο Εκπαίδευσης για την Αειφορία

ΚΕΚ: Κέντρο Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Διπλωματική Εργασία

Κ.Ε.ΠΕ.Α: Κέντρο Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία

ΚΕΣΥΠ: Κέντρο Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού

ΚΜ: Κοινωνική Μάθηση

ΚΠΕ: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

ΚΠΣ: Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

ΜΚΟ: Μη Κυβερνητική Οργάνωση

ΜΠΣ: Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

ΟΑΕΔ: Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΟΟΣΑ: Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας Ανάπτυξης

ΠΕ: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

ΠΕΕ: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων

ΠΕΕ/ΕΑ: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων / Εκπαίδευση για την Αειφορία

ΠΕΕΚΠΕ: Πανελλήνια Ένωση Εκπαιδευτικών για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

ΠΕΚΕΣ: Περιφερειακό Κέντρο Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού

ΠΟ: Παιδαγωγική Ομάδα

ΣΕΚΠΕ: Συντονιστική Επιτροπή ΚΠΕ

ΣΕΚΕΠΕΑ: Συμβουλευτική Επιτροπή Κ.Ε.ΠΕ.Α

ΣΕΓΑΣ: Σύνδεσμος Ελληνικών Γυμναστικών Αθλητικών Σωματείων

ΤΔΚΠΕ: Τεχνικό Δελτίο Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

ΥΠΑΙΘ: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΥΠΠΕΘ: Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων

CPIE: Centres Permanents d'Initiatives pour l'Environnement (Κέντρα Πρωτοβουλιών για το Περιβάλλον)

HELMERA: Ελληνική Ένωση Προστασίας Θαλάσσιου Περιβάλλοντος

IUCN: International Union for Conservation of Nature (Διεθνής Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης)

SEEN: Sabah Environmental Education Network (Δίκτυο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Sabah)

UNCED: United Nations Conference on Environment and Development: (Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη)

UN DESD: Decade on Education for Sustainable Development (Δεκαετία για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη)

UNECE: United Nations Economic Commission for Europe (Οικονομική Επιτροπή Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη)

UNEP: United Nations Environmental Program (Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών)

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών)

UNGA: United Nations General Assembly (Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών)

WWF: World Wildlife Fund (Παγκόσμιο ταμείο για την άγρια ζωή)

Εισαγωγή

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ) γεννήθηκε από την αναγκαιότητα αντιμετώπισης της οικολογικής κρίσης και είναι μια πολυδιάστατη διαδικασία που θέτει ως σκοπό της να βοηθά στην απόκτηση γνώσης για το περιβάλλον (Φλογαΐτη, 1998), καθώς και να διαπλάθει περιβαλλοντικά υπεύθυνους πολίτες και κοινωνικές ομάδες. Αυτή η επιτακτική ανάγκη για την αντιμετώπιση των σύνθετων περιβαλλοντικών ζητημάτων καθιστά απαραίτητη και την εμπλοκή των Ενηλίκων στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (Φλογαΐτη, 2013). «Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων (ΠΕΕ) δεν έχει σκοπό μόνο να εκπαιδεύσει πολίτες ικανούς να αντιλαμβάνονται και να επωμίζονται τις ευθύνες τους, αλλά και να τους ευαισθητοποιήσει περισσότερο για τα θέματα που δημιουργούνται από τα οικολογικά συστήματα, το κοινωνικό-πολιτισμικό περιβάλλον που ζουν και από τις δραστηριότητές τους» (Παπασιδέρη, 1994, σελ. 196-197). Πρόκειται για εκπαιδευτική προσέγγιση που αφορά την περιβαλλοντική συνειδητοποίηση του ενήλικου πληθυσμού με κατεύθυνση την Αειφορία. Έτσι, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων/Εκπαίδευση για την Αειφορία (ΠΕΕ/ΕΑ), ενταγμένη στο πλαίσιο της Διά Βίου Μάθησης (ΔΒΜ), αποτελεί δημιούργημα του περιβαλλοντικού κινήματος και της Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΕΕ), για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων και όχι μόνο. Τα προγράμματα ΠΕΕ/ΕΑ που οργανώνονται και υλοποιούνται από τις Παιδαγωγικές Ομάδες (ΠΟ) των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) απευθύνονται σε κάθε πολίτη που επιθυμεί να εκπαιδευτεί και να αγωνιστεί για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και την Αειφορία. Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) είναι θεσμός που συντελεί στην ενημέρωση, επιμόρφωση και εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία, εκτός της εκπαιδευτικής κοινότητας και άλλων ομάδων ενηλίκων. Υπηρετώντας τις βασικές αρχές της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ) και της Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΕΕ) και λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας, ευαισθητοποιούν και ενεργοποιούν τους ενήλικες, στοχεύοντας σε λύσεις για περιβαλλοντικά προβλήματα και στην Αειφόρο Ανάπτυξή της. Η δραστηριότητα των ΚΠΕ αφορά αφενός την ευαισθητοποίηση του κοινού και τη διαμόρφωση περιβαλλοντικά «εγγράμματων» πολιτών, οι οποίοι με αίσθημα κοινωνικής υπευθυνότητας και οικολογικής συνείδησης, θα αναλάβουν δράση για την αντιμετώπιση των ζητημάτων της κοινότητάς τους (Γεωργόπουλος, 2002), αφετέρου την επιμόρφωση των

εκπαιδευτικών που αποτελεί τρόπο για κάλυψη ελλείψεων της βασικής εκπαίδευσης αλλά και μέσο διαρκούς ανάπτυξης, βελτίωσης και αναπλήρωσης των απαραίτητων γνώσεων και των δεξιοτήτων που απαιτούνται, προκειμένου να εμπλακούν αποτελεσματικά στην εφαρμογή της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ) στα σχολεία (Καρούτζου & Φλεβάρη, 2007). Έτσι τα ΚΠΕ που δημιουργήθηκαν και λειτούργησαν αρχικά ως χώροι εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και απευθύνονταν σε εκπαιδευτικούς με μαθητικές ομάδες, υλοποιώντας περιβαλλοντικά προγράμματα, διεύρυναν το ρόλο τους και ως Κέντρα Διά Βίου Μάθησης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (ΚΔΒΜΠΑ) για ένα διάστημα, δίνοντας τη δυνατότητα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και ενεργοποίησης και σε άλλες ομάδες ενηλίκων.

Κατά πόσο ανταποκρίθηκαν τα ΚΠΕ στον κομβικό τους ρόλο, εξετάζεται στην παρούσα εργασία μέσα από την ιστορική αναδρομή και μελέτη της περίπτωσης του ΚΠΕ της Νέας Κίου στην Αργολίδα. Συγκεκριμένα, αποτυπώνονται οι δράσεις που έγιναν στη διάρκεια της 15ετούς λειτουργίας του, διερευνάται η σημασία τους για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση των Ενηλίκων και εξετάζεται η αξία λειτουργίας του φορέα για την τοπική κοινωνία και την πορεία της προς την Αειφόρο Ανάπτυξη. Η αναγκαιότητα της διερεύνησης του θέματος προκύπτει από τα παραπάνω και καθότι δεν έχει γίνει εις βάθος άλλη ερευνητική μελέτη για το συγκεκριμένο φορέα, η γράφουσα, ως μέλος της ΠΟ τα τελευταία χρόνια, φιλοδοξεί να καλύψει αυτό το κενό και να νιώσει ικανοποίηση, αν καταφέρει να προβάλλει το έργο του και να αναδείξει το ρόλο του για την τοπική κοινωνία και τους εκπαιδευτικούς της Αργολίδας και όχι μόνο. Τούτο επιχειρεί με συνεντεύξεις με άμεσα εμπλεκόμενους με το ΚΠΕ, ώστε να αναδειχθούν οι απόψεις τους, σε συνδυασμό με μελέτη τεκμηρίων μέσα από τα αρχεία του.

Με τις παραπάνω σκέψεις, σκοπός της παρούσας έρευνας ορίστηκε η μελέτη και παρουσίαση της ιστορικής διαδρομής και εξέλιξης του φορέα του ΚΠΕ Νέας Κίου, προκειμένου να αναδειχθεί ο ρόλος του και η συμβολή του, ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων, στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση της τοπικής κοινωνίας και στη γενικότερη ανάπτυξη (περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική) της περιοχής. Ειδικότερα διερευνώνται οι απόψεις εκπαιδευτικών και πολιτών που επιμορφώθηκαν ή συμμετείχαν σε βιωματικές δράσεις του ΚΠΕ, για την αλλαγή της στάσης τους σε θέματα περιβάλλοντος και για την αξιοποίηση της εμπειρίας στην προσωπική τους ζωή και την επαγγελματική τους εξέλιξη. Επιπλέον διερευνώνται οι απόψεις τους και για τον

τρόπο που ανταποκρίθηκε ο φορέας και συνέβαλε στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των ενηλίκων της Αργολίδας και εάν οι δράσεις του επηρέασαν την Αειφόρο (περιβαλλοντική, κοινωνικοοικονομική, πολιτισμική) Ανάπτυξη της περιοχής.

Η παρούσα εργασία δομείται ως εξής: Στο πρώτο μέρος (κεφ. 1 έως 4), επιχειρείται ο καθορισμός του θεωρητικού πλαισίου στο οποίο βασίζεται η εργασία, ενώ στο δεύτερο μέρος (κεφ. 5 και 6), αναλύεται ο σχεδιασμός της έρευνας και παρουσιάζονται τα ευρήματα από την αναζήτηση στα αρχεία του Κέντρου και από τις συνεντεύξεις. Στο τρίτο μέρος (κεφ. 7) παρουσιάζονται τα συμπεράσματα, οι περιορισμοί και οι προτάσεις της εμπειρικής έρευνας.

Συγκεκριμένα: Στο πρώτο κεφάλαιο προσδιορίζονται οι έννοιες ΔΒΜ και ΕΕ, παρουσιάζονται χαρακτηριστικά στοιχεία της μεταξύ τους σχέσης και γίνεται αναφορά στους φορείς/δομές της ΕΕ στην Ελλάδα. Αναλύονται η έννοια και ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων (εε), και ιδιαίτερα γίνεται λόγος για τους εκπαιδευτικούς-μέλη των ΠΟ των ΚΠΕ που λειτουργούν και ως εκπαιδευτές ενηλίκων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρατίθεται σύντομη ιστορική αναφορά στην ΠΕ και αναδεικνύεται ο προσανατολισμός της προς την Αειφορία και η μετάβαση από την ΠΕ σε μια Εκπαίδευση για την Αειφορία (ΕΑ) και την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΑΑ), η μεταξύ τους σχέση, ο σκοπός και οι στόχοι αυτής, καθώς και η σύνδεσή της με τις αξίες, με σημαντικότερη εκείνη της αλληλεγγύης. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στην ΠΕ για τους ενήλικες, όπως αυτή πραγματώνεται στα ΚΠΕ στη χώρα μας ή σε παρόμοιου τύπου δομές στο εξωτερικό.

Στο τρίτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η έννοια των Περιβαλλοντικών Κέντρων στον κόσμο, γίνεται αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ΚΠΕ στη χώρα μας, ως φορέων εκπαίδευσης προσανατολισμένων στην Αειφορία, και εξετάζεται η δυνατότητα λειτουργίας τους ως αποτελεσματικοί οργανισμοί μάθησης ενηλίκων.

Στη συνέχεια αναλύεται ο σκοπός και οι στόχοι τους σχετικά με την ΠΕΕ, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών καθώς και ο ρόλος τους για την τοπική κοινωνία.

Εν συνεχεία, στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνών, γίνεται προσπάθεια για συσχέτιση των ερευνητικών ενδιαφερόντων αυτών και κριτική εκτίμηση των συμπερασμάτων τους, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί και η πρωτοτυπία της παρούσας έρευνας.

Στο πέμπτο κεφάλαιο προσδιορίζεται ο σκοπός, οι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα, η μεθοδολογία και ο ερευνητικός σχεδιασμός. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στα ερευνητικά εργαλεία και παρουσιάζεται το δείγμα που επιλέχθηκε για τις συνεντεύξεις. Τέλος, εξετάζονται θέματα εγκυρότητας και αξιοπιστίας της έρευνας.

Ακολουθεί στο έκτο κεφάλαιο η παρουσίαση των ερευνητικών δεδομένων που προέκυψαν από την αναζήτηση στοιχείων στα αρχεία του Κέντρου και από τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν.

Το έβδομο κεφάλαιο περιλαμβάνει τη σύνθεση των αποτελεσμάτων και τη σύνδεσή τους με τα ερευνητικά ερωτήματα, καταλήγοντας στη διατύπωση και συζήτηση των συμπερασμάτων, με αναφορά στους περιορισμούς της έρευνας και σε προτάσεις για μελλοντικές μελέτες.

Τέλος στο Παράρτημα που ακολουθεί μετά τον Επίλογο και την παράθεση της Βιβλιογραφίας περιλαμβάνονται πίνακες, εισαγωγικό σημείωμα και δήλωση συναίνεσης, το εργαλείο της συνέντευξης, το απομαγνητοφωνημένο κείμενο των συνεντεύξεων, φωτογραφικό υλικό και υλικό από τον τοπικό τύπο.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Κεφάλαιο 1.

ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΕΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό επιχειρείται αρχικά ο προσδιορισμός των εννοιών της «Διά Βίου Μάθησης» (ΔΒΜ) και της «Εκπαίδευσης Ενηλίκων» (ΕΕ). Εν συνεχεία, παρουσιάζονται χαρακτηριστικά στοιχεία της μεταξύ τους σχέσης και γίνεται αναφορά στους φορείς/δομές της ΕΕ στην Ελλάδα. Αναλύονται η έννοια και ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων (εε), καθώς και οι προδιαγραφές για την επιτυχή άσκηση του έργου του. Ιδιαίτερα γίνεται λόγος για τους εκπαιδευτικούς-μέλη των Περιβαλλοντικών Ομάδων (ΠΟ) των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) που λειτουργούν και ως εκπαιδευτές ενηλίκων.

1.1 ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

1.1.1 Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις

Με τη φράση «γηράσκω αεί διδασκόμενος», οι αρχαίοι Έλληνες, από τα χρόνια της κλασσικής αρχαιότητας, τονίζουν την αξία της μάθησης, που δεν πραγματώνεται σε μια φάση του βίου του ανθρώπου, αλλά καλύπτει όλη τη διάρκεια αυτού. Διά Βίου Μάθηση (ΔΒΜ) λοιπόν, είναι κάθε δραστηριότητα μάθησης, στην οποία ο συμμετέχων επιδιώκει να αποκτήσει ή να βελτιώσει δεξιότητες, ικανότητες και γνώσεις που σχετίζονται με την προσωπική του εξέλιξη και την κοινωνική και επαγγελματική του επιβίωση. Αυτή η διαδικασία έχει ξεχωριστή σημασία την εποχή της παγκοσμιοποίησης και του ανταγωνισμού που αυτή συνεπάγεται. (Πρόκου, 2007).

Σε συνδιάσκεψη στο Ναϊρόμπι, το 1976, η UNESCO ορίζει ότι η Διά Βίου Εκπαίδευση και Μάθηση δηλώνει ένα χωρίς όρια σχήμα, που αποβλέπει στην αναμόρφωση του υπάρχοντος εκπαιδευτικού συστήματος και στην ανάπτυξη του

εκπαιδευτικού δυναμικού έξω από αυτό. Συντελεστές είναι όλοι, άντρες και γυναίκες. Η εκπαίδευση και η μάθηση δεν περιορίζονται στη σχολική φοίτηση, πρέπει να επεκτείνονται σε ολόκληρη τη ζωή του ανθρώπου, να περιλαμβάνουν όλες τις δεξιότητες και όλους τους κλάδους της γνώσης, να χρησιμοποιούν όλα τα δυνατά μέσα και να δίνουν την ευκαιρία σε όλους τους ανθρώπους για πλήρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Οι εκπαιδευτικές και οι σχετικές με τη μάθηση διαδικασίες, στις οποίες τα παιδιά, οι νέοι άνθρωποι και οι ενήλικοι όλων των ηλικιών εμπλέκονται στη διάρκεια της ζωής τους, σε οποιαδήποτε μορφή, πρέπει να θεωρηθούν ως σύνολο (UNESCO, 1976). Η Ευρωπαϊκή Ένωση, το 1996, έτος αφιερωμένο στη ΔΒΜ, εκφράζει τη θέση της, ορίζοντάς τη ως εξής: «Η διά βίου μάθηση είναι περισσότερο μια προσέγγιση, που εστιάζει στις ευκαιρίες και διαδικασίες μάθησης του ατόμου, αναγνωρίζοντας ότι τροφοδοτούνται από πολλούς κοινωνικούς θεσμούς, συμπεριλαμβανομένων όχι μόνο της τυπικής εκπαίδευσης και των συστημάτων κατάρτισης, αλλά και της οικογένειας, της επιχείρησης και των μέσων επικοινωνίας» (Βεργίδης, 2000, όπ. αναφ. στο Λευθεριώτου, 2005, σελ. 10). Επομένως, η ΔΒΜ πραγματοποιείται και από τις τρεις μορφές εκπαίδευσης τυπικής, μη τυπικής και άτυπης (Λευθεριώτου, 2005). Η έννοια του όρου της «Διά Βίου Μάθησης», κάποτε θεωρείται ταυτόσημη με αυτόν της «Εκπαίδευσης Ενηλίκων» (ΕΕ). Ο Jarvis πιστεύει πως αυτό δεν συμβαίνει, αφού η ΔΒΜ αφορά την εκπαίδευση που παίρνει κάποιος συμμετέχοντας σε μαθησιακές διαδικασίες σε όλη τη διάρκεια της ζωής του και όχι μόνο όταν είναι ενήλικας (Illeris, 2017). Επομένως η έννοια του όρου ΔΒΜ συμπεριλαμβάνει αυτήν της ΕΕ, αφού είναι και χρονικά ευρύτερη. Συγκεκριμένα, η ΕΕ, αποτελεί ένα μέρος της ΔΒΜ, εκείνο που πραγματώνεται μέσα από ειδικά σχεδιασμένα και με καθορισμένους στόχους προγράμματα εκπαίδευσης (Κόκκος, 2005). Ωστόσο, η ΕΕ αποτελεί στην πραγματικότητα ένα ευρύ και διακριτό πεδίο της ΔΒΜ.

Ο Rogers (1999) αναφέρει ότι η UNESCO ορίζει την ΕΕ ως εξής:

Η ΕΕ είναι κάθε εκπαιδευτική διεργασία, κάθε περιεχομένου, επιπέδου ή μεθόδου, είτε πρόκειται για τυπική εκπαίδευση είτε όχι, είτε για διεργασία που επεκτείνει χρονικά ή αντικαθιστά την αρχική εκπαίδευση στα σχολεία, κολέγια και πανεπιστήμια, καθώς και για μαθητεία, μέσω των οποίων άτομα που θεωρούνται ενήλικα από την κοινωνία στην οποία ανήκουν, αναπτύσσουν τις ικανότητές τους, εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, βελτιώνουν τα τεχνικά και επαγγελματικά τους

προσόντα ή τα προσανατολίζουν προς άλλη κατεύθυνση και επιφέρουν αλλαγές στις στάσεις ή τη συμπεριφορά τους, με τη διπλή προοπτική της πλήρους προσωπικής ανάπτυξης και της συμμετοχής σε μία εναρμονισμένη και αυτοδύναμη κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη. (σελ. 56)

Στον ορισμό αυτό, αναδεικνύεται η εκπαίδευση, ως καθοριστικός παράγοντας, ώστε ο ενήλικας να αναπτυχθεί προσωπικά και να ενταχθεί δημιουργικά στο περιβάλλον (κοινωνικό, οικονομικό, πολιτισμικό). Στο ίδιο πνεύμα κινείται και παρεμφερής ορισμός της ΕΕ που δίνεται από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ).

Ο Rogers (1999) αναφέρει ότι ο ΟΟΣΑ, θεωρεί ότι:

Η ΕΕ αφορά οποιαδήποτε μαθησιακή δραστηριότητα ή πρόγραμμα σκόπιμα σχεδιασμένο από κάποιον εκπαιδευτικό φορέα, για να ικανοποιήσει οποιαδήποτε ανάγκη κατάρτισης ή ενδιαφέρον, που ενδέχεται να πραγματοποιηθεί σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής ενός ανθρώπου που έχει υπερβεί την ηλικία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η κύρια δραστηριότητά του δεν είναι πλέον η εκπαίδευση. Η «σφαίρα» της, επομένως, καλύπτει μη επαγγελματικές, επαγγελματικές, γενικές, τυπικές και μη τυπικές σπουδές, καθώς επίσης και την εκπαίδευση που έχει συλλογικό κοινωνικό σκοπό. (σ. 55)

Η ΕΕ επομένως, συμβάλλει τα μέγιστα στην πραγμάτωση της ΔΒΜ και επιπλέον ανάγεται σε εγγυητή της ανθρωπιστικής κατεύθυνσης των προγραμμάτων μάθησης (Κόκκος, 2005).

1.1.2 Φορείς Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Στη χώρα μας σήμερα, οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αφορούν ενήλικες οργανώνονται από τους παρακάτω φορείς τυπικής εκπαίδευσης: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και μη τυπικής όπως Κ.Ε.Κ., Ινστιτούτο Επιμόρφωσης Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιοι Οργανισμοί, Ο.Α.Ε.Δ., Υπουργεία, Επιχειρήσεις, Επιστημονικές Ενώσεις, πολιτιστικοί φορείς κ.ά., που αποτελούν και το θεσμικό πεδίο της, παρέχοντας διαφόρων ειδών εκπαιδευτικά προγράμματα (Κόκκος, 2005). Ένας ακόμα φορέας μη τυπικής εκπαίδευσης που απευθύνεται, όχι μόνο στο μαθητικό πληθυσμό αλλά και σε ενήλικες, είναι και τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) και ο ρόλος τους για την εκπαίδευση αυτών, απασχολεί τη συγκεκριμένη εργασία. Η Πολέμη- Τοδούλου (2005) θεωρεί ότι

τα χαρακτηριστικά του ενήλικα, όπως η ηλικία, το φύλο ή η εργασία είναι εκείνα που καθορίζουν τη συμμετοχή του σε δράσεις ΔΒΜ και εκπαίδευσης στους παραπάνω φορείς. Σε θέματα σχετικά με την ΕΕ, όπως τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, τις προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησής τους, τις αρχές και τη μεθοδολογία, παρατηρείται σημαντικός θεωρητικός προβληματισμός και έρευνα, τα τελευταία σαράντα χρόνια και ιδιαίτερα την τελευταία εικοσαετία (Κόκκος, 2005).

1.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΕΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

1.2.1 Η έννοια και ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων

Ο Jarvis (2004) αναφέρεται στον όρο «εκπαιδευτής ενηλίκων» (εε) ως εκείνον που ασχολείται με το να εκπαιδεύει ενήλικες σε κάθε εκπαιδευτικό κλάδο και τομέα. Βέβαια, για να χαρακτηριστεί κάποιος εε, είτε στη ΔΒΜ, είτε στην ΕΕ, θα πρέπει να έχει εκπαιδευτεί κατάλληλα και να τηρεί προϋποθέσεις γνώσεων, στάσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ώστε να ανταπεξέρχεται στις απαιτήσεις του ρόλου αυτού. Εκτός του συνδυασμού των παραπάνω, χρειάζεται να είναι γνώστης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και των εκπαιδευτικών αναγκών των ενηλίκων (Λευθεριώτου, 2005). Καθότι δε μεταβιβάζει απλώς γνώσεις και αξίες, αλλά εμπνυχώνει και συντονίζει την ομάδα και λειτουργεί ως «διευκολυντής» της μαθησιακής διεργασίας (Κόκκος, 2005). Σημαντικοί στοχαστές έχουν συμβάλει με τις θεωρίες τους στη διαμόρφωση και βελτίωση της καθημερινής πρακτικής του εε. Έτσι, είτε εννοηθεί ως «διευκολυντής» κατά τον Malcolm Knowles, είτε ως «προβληματίζων παιδαγωγός» κατά τον Paulo Freire, είτε ως «συνεργατικός μαθητών» κατά τον Jack Mezirow, είτε ως «καλός άνθρωπος» κατά τον Peter Jarvis, ο εκπαιδευτής είναι αυτός που δημιουργεί το μαθησιακό περιβάλλον των ενηλίκων και θα πρέπει να έχει συγκεκριμένο τρόπο λειτουργίας, αξιοποιώντας ενεργητικές εκπαιδευτικές τεχνικές (Λευθεριώτου, 2010). Κατά τον Rogers (1969, όπ. αναφ. στο Κουλαουζίδης, 2011), η εκπαίδευση ωφελεί, όταν ο εκπαιδευόμενος καταφέρνει να εξελιχθεί σε προσωπικό επίπεδο, διερευνώντας και βελτιώνοντας τον εαυτό του, ώστε να αντιλαμβάνεται τις γνωστικές ανάγκες που χρειάζεται να ικανοποιήσει και τα ζητήματα που απαιτούν λύσεις. Και η εκπαίδευση είναι ωφέλιμη για τον εκπαιδευόμενο όταν παρέχεται από έναν βοηθητικό εκπαιδευτή. Τόσο ο Jarvis, όσο και ο Mezirow, πιστεύουν, ότι ρόλος του σωστού εκπαιδευτή είναι να παρέχει την

υποστήριξη που χρειάζεται ο εκπαιδευόμενος δημιουργώντας σχέση συνεργασίας και εμπιστοσύνης μαζί του, ώστε να αναζητήσει την πορεία του στοχασμού μόνος του και όχι να τον κατευθύνει (Κόκκος, 2005). Φυσικά, διδάσκει μέσω του παραδείγματος, με το να στοχάζεται κριτικά ο ίδιος επάνω στις προσωπικές του παραδοχές και επάνω στις παραδοχές των άλλων. Ενθαρρύνει τους εκπαιδευόμενους να καταλήγουν στις καλύτερες δυνατές λύσεις με το διάλογο, μέσα σε ένα κλίμα ελεύθερης έκφρασης. Ενδιαφέρεται για όλα τα μέλη της ομάδας, ώστε αξιοποιώντας τα βιώματά τους να καταφέρνουν να στοχάζονται κριτικά (Mezirow κ.συν., 2007).

1.2.2 Οι Εκπαιδευτές ενηλίκων των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ), οι εκπαιδευτικοί των Περιβαλλοντικών Ομάδων (ΠΟ), καλούνται να λειτουργήσουν και ως εκπαιδευτές ενηλίκων (εε), αναλαμβάνοντας να σχεδιάζουν και να υλοποιούν εκδηλώσεις, ημερίδες, σεμινάρια, να παράγουν εκπαιδευτικό υλικό, να αναπτύσσουν συνεργασίες και να πραγματοποιούν δράσεις για την Αειφορία κ.ά. Επιπλέον, στοχάζονται κριτικά για τις πρακτικές που ακολουθούν και λειτουργούν οι ίδιοι ως ερευνητές του έργου τους, προκειμένου να είναι αποτελεσματικοί. (Νομικού, 2017). Ενώ είναι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αποσπασμένοι στα ΚΠΕ, επιδιώκουν πέρα από την ακαδημαϊκή τους κατάρτιση, να επιμορφώνονται για απόκτηση επιπρόσθετων δεξιοτήτων. Τους χαρακτηρίζει θέληση για συνεχή εξέλιξη και απόκτηση εμπειριών. Πολλοί κατέχουν τη σχετική «Πιστοποίηση Εκπαιδευτικής Επάρκειας Εκπαιδευτών Ενηλίκων» που εκδίδεται από τον ΕΟΠΠΕΠ (<https://www.eorper.gr>). Οι εκπαιδευτικοί, μέλη των ΠΟ των ΚΠΕ, δημιουργούν εύστοχα και ευρηματικά προγράμματα, για όλες τις ομάδες ενηλίκων εκπαιδευομένων, είτε εκπαιδευτικούς είτε μέλη της τοπικής κοινωνίας, επιστημονικά τεκμηριωμένα και με παιδαγωγικές τεχνικές ανοιχτών οριζόντων (Φαραγγιτάκης, 2010).

Ολοκληρώνοντας το πρώτο κεφάλαιο διαφαίνεται, ότι προσδιορίστηκαν οι έννοιες της ΔΒΜ και της ΕΕ. Μέσα από τη βιβλιογραφία διαπιστώνεται, πως οι δύο έννοιες αλληλοσυνδέονται και σε πολλές περιπτώσεις συγχέονται. Ωστόσο είναι φανερό, ότι η ΕΕ είναι ένας πυλώνας της ΔΒΜ και καλύπτει ένα μέρος της. Είναι ξεχωριστό επιστημονικό πεδίο με σαφή όρια, που καθορίζονται από την ηλικία των

Κόσσυβα Χάιδω, «Ο ρόλος των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, ως φορείς Εκπαίδευσης Ενηλίκων για το Περιβάλλον και την Αειφορία, στην εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία. Η περίπτωση του ΚΠΕ Νέας Κίου Αργολίδας»
εκπαιδευομένων. Επιπλέον αναδείχθηκε η έννοια και ο ρόλος των Εκπαιδευτών Ενηλίκων γενικά, καθώς και των εκπαιδευτικών-μελών των ΠΟ των ΚΠΕ, που καλούνται να υπηρετήσουν και με αυτή την ιδιότητα, αποτελεσματικά το φορέα.

Κεφάλαιο 2.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ξεκινώντας με μια σύντομη ιστορική αναφορά, από το 1948, που πρωτοδιατυπώθηκε ο όρος «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» (ΠΕ), μέχρι και την αρχή της στην Ελλάδα, αναλύεται και ορίζεται παρακάτω η έννοια και παρουσιάζεται ο σκοπός και οι στόχοι της ΠΕ. Ο προσανατολισμός της ΠΕ προς την Αειφορία, όπως προκύπτει από την προβληματική των συνδιασκέψεων που απασχόλησαν τον κόσμο, αναδεικνύεται στη συνέχεια. Η μετάβαση από την ΠΕ σε μια Εκπαίδευση για την Αειφορία (ΕΑ) και την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΑΑ), η μεταξύ τους σχέση, ο σκοπός και οι στόχοι αυτής, καθώς και η σύνδεση της με τις αξίες, αποτυπώνονται στην παρούσα μελέτη. Τέλος, γίνεται αναφορά στην ΠΕ για τους ενήλικες, όπως αυτή πραγματώνεται στα ΚΠΕ για τη χώρα μας ή σε παρόμοιου τύπου δομές στο εξωτερικό. Άλλωστε για να επιτευχθεί η ΑΑ, είναι προϋπόθεση ο μετασχηματισμός και η μετατροπή του τρόπου σκέψης και συμπεριφοράς των ενηλίκων και προς αυτή την κατεύθυνση οφείλει να λειτουργεί η εκπαίδευσή τους, με βάση τις απόψεις σπουδαίων θεωρητικών.

2.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

2.1.1 Συνοπτική ιστορία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Σε διάσκεψη της Παγκόσμιας Ένωσης για την Προστασία της Φύσης στο Παρίσι, το 1948, ο Thomas Pritchard διατύπωσε τον όρο «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» (ΠΕ) για πρώτη φορά, αλλά με τη σημερινή της έννοια, εμφανίστηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1960. Το 1969, ο Stapp, που θεωρείται από πολλούς ο πατέρας της ΠΕ, όρισε ως σκοπό της, τη δημιουργία πολιτών που θα γνωρίζουν και θα ενδιαφέρονται για το περιβάλλον και τα ζητήματά του, θα είναι ενήμεροι για τους τρόπους επίλυσής τους και θα έχουν το κίνητρο να δουλέψουν για αυτό (Stapp, 1969, όπ. αναφ. στο Πετρενίτη, 2007). Η εμφάνιση όμως, των πρώτων ακτιβιστικών περιβαλλοντικών ομάδων στον εορτασμό της Μέρας της Γης, στις 22 Απριλίου του 1972 στις Η.Π.Α., έδωσε το έναυσμα για εδραίωση της ΠΕ, σύμφωνα με τον McComas (2002, όπ. αναφ. στο Παντής & Λευκαδίτου, 2010), και αναπτύχθηκε ένα ριζοσπαστικό κίνημα πολιτικής οικολογίας. Η ΠΕ ως επιστημονικό πεδίο, μορφοποιείται και εξελίσσεται

στις δεκαετίες του 1970 και του 1980, με την έννοια του περιβάλλοντος ως βάση, ενσωματώνοντας προηγούμενες τάσεις και πρακτικές, εμπλουτίζοντάς την με καινούργιες έννοιες και ιδέες και εντάσσοντας όλες σε μια νέα, πιο διευρυμένη περιβαλλοντική προβληματική (Φλογαΐτη, 1998). Μια σειρά από διεθνείς διασκέψεις και συσκέψεις, όρισαν την ΠΕ και καθόρισαν τη μετέπειτα πορεία και εξέλιξή της. Αυτές πραγματοποιήθηκαν στο Βελιγράδι (1975), την Τιφλίδα (1977), τη Μόσχα (1987), στο Ρίο της Βραζιλίας (1992), τη Θεσσαλονίκη (1997), στο Γιοχάνεσμπουργκ (2002), στο Ντουρμπάν της Ν. Αφρικής (2007) και στη Ναγιόγκα της Ιαπωνίας (2016).

2.1.2 Εννοιολογικός προσδιορισμός, ορισμοί, σκοπός και στόχοι της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ), είναι ένα παγκόσμιο εκπαιδευτικό κίνημα, μία νέου τύπου εκπαίδευση, που ξεκίνησε από την ανάγκη να αντιμετωπιστεί η οικολογική κρίση, συνδέθηκε με την ιστορία και την εξέλιξη του οικολογικού κινήματος, και διαμορφώθηκε σε διεθνείς διασκέψεις (Νομικού, 2017). Προσπαθεί να προσφέρει διέξοδο, ευαισθητοποιώντας τους λαούς απέναντι σε περιβαλλοντικά ζητήματα που προκύπτουν τοπικά ή παγκόσμια και αυξάνονται, ενώ απαιτεί μια καινούργια αντίληψη για το περιβάλλον. «Δρα στο επίπεδο της διαμόρφωσης νέου ήθους, νέων αξιών, νέων κοινωνικών στόχων και στη διαμόρφωση μιας διαφορετικής αντίληψης για τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, των λαών και μεταξύ του ανθρώπου και της φύσης» (Φλογαΐτη, 1998, σελ. 143). Η σύγχρονη έννοια της ΠΕ, μορφώνεται από τις τρεις διαστάσεις που η μια συμπληρώνει την άλλη: της εκπαίδευσης *γύρω από* το περιβάλλον, *από και μέσα* στο περιβάλλον και *εκπαίδευση για το* περιβάλλον. Μιας εκπαίδευσης που είναι σχετική με το περιβάλλον, δικαιολογεί την αναγκαιότητά της, δίνει λύσεις σε περιβαλλοντικά ζητήματα και βοηθάει τον άνθρωπο να ξαναβρεί τη θέση του μέσα σε αυτό (Φλογαΐτη, 1998).

Η έννοια της ΠΕ έχει οριστεί ποικιλοτρόπως. Αυτός ο ορισμός όμως που υιοθετήθηκε από την UNESCO στην Τιφλίδα το 1977, είναι εκείνος που επικράτησε και έγινε αποδεκτός από τους περισσότερους. Σύμφωνα με αυτόν η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση προωθεί και συνδυάζει το ενδιαφέρον για την οικονομική, κοινωνική, πολιτική και οικολογική αλληλεξάρτηση σε αστικές και αγροτικές περιοχές. Κάθε

άτομο έχει τη δυνατότητα για απόκτηση γνώσεων, αξιών, στάσεων και δεξιοτήτων ώστε να προστατεύσει και να καλυτερεύσει το περιβάλλον και συμβάλλει στο να δημιουργηθούν νέα πρότυπα συμπεριφοράς, ατόμων και κοινωνιών προς το περιβάλλον (UNESCO, 1977). Η ΠΕ στην πορεία ορίζεται ποικιλοτρόπως, με παρόμοια προβληματική ως το 1992 και τη διεθνή διάσκεψη του Ρίο της Βραζιλίας, οπότε τείνει να ταυτιστεί, ως προς το περιεχόμενο, με την έννοια της ΕΑ και την Αειφόρο ή Βιώσιμη Ανάπτυξη (βλ. κεφ. 2. 2.1).

Κύριος σκοπός της ΠΕ είναι η διαμόρφωση ενσυνείδητων ατόμων, σε παγκόσμιο επίπεδο, που θα νοιάζονται για το περιβάλλον και τα ζητήματά του, θα γνωρίζουν, θα μπορούν να σκέφτονται και να κρίνουν, θα έχουν τα κίνητρα και τη θέληση να παλεύουν μόνοι τους ή με άλλους, για να επιλύσουν τα κακώς κείμενα και να εμποδίσουν να δημιουργούνται συνεχώς άλλα (Φλογαΐτη, 1998).

Οι στόχοι της ΠΕ αποτυπώνονται στη Χάρτα του Βελιγραδίου (UNESCO, 1976), καθώς και στη Διακήρυξη της Τιφλίδας (UNESCO, 1977), ως εξής:

- Συνειδητοποίηση και ευαισθητοποίηση για θέματα περιβάλλοντος.
- Απόκτηση γνώσεων και εμπειριών σχετικών με αυτά.
- Ενθάρρυνση για απόκτηση γνώσεων και αξιών για φιλοπεριβαλλοντική συμπεριφορά.
- Απόκτηση ενδιαφέροντος σε ατομικό αλλά και σε ομαδικό και κοινωνικό επίπεδο στη διατήρηση της ποιότητας του περιβάλλοντος.
- Ένεργο συμμετοχή των πολιτών για πρόληψη και αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων.

2.1.3 Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα ο όρος ΠΕ άρχισε να χρησιμοποιείται από το 1976 και μετά. Αναπτύχθηκε προοδευτικά ως αυτόνομη έννοια, αφού διεθνείς οργανισμοί βοήθησαν προς αυτή την κατεύθυνση (Παπαδημητρίου, 1998), σκοπεύοντας στη διάδοσή της, ενώ αναπτύχθηκαν και πρακτικές με αποτέλεσμα να γίνει θεσμός με το νόμο 1982/31-7-90. (Flogaitis & Alexopoulou, 1991). Ο θεσμός αρχικά αφορούσε μαθητές και στόχευε στη συνειδητοποίηση της σχέσης του ανθρώπου και του φυσικού περιβάλλοντος, στην ευαισθητοποίησή τους για τα ζητήματά του και στη

δραστηριοποίησή τους για επίλυση αυτών. Έκτοτε, κατά τη διάρκεια της σαραντάχρονης και πλέον διαδρομής της στη χώρα μας, η ΠΕ μετεξελίχθηκε και προσανατολίστηκε σε Εκπαίδευση για Αειφορία (ΕΑ), πραγματοποιήθηκε από τα ΚΠΕ, συνδέθηκε με τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (ΚΔΒΜΠΑ) και προωθήθηκε με τα Κέντρα Εκπαίδευσης για την Αειφορία (ΚΕΑ), άλλοτε στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης, επιμορφώνοντας ενήλικες, και άλλοτε της τυπικής. Η εξέλιξη της ΠΕ αποτελεί πλέον μια συνεχή διαδικασία, με προσανατολισμό την Αειφορία. Γι αυτό και η επιτροπή του ΟΗΕ ανακήρυξε τη δεκαετία 2005-2014 ως Δεκαετία για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη. (Σκούλλος, 2005).

2.2 ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ

2.2.1 Οριοθέτηση των εννοιών της Αειφορίας και της Αειφόρου Ανάπτυξης

Ο όρος «Αειφορία» γίνεται γνωστός από την έκθεση της επιτροπής Brundtland το 1987, με τίτλο «Το κοινό μας μέλλον». Στην έκθεση αυτή διατυπώθηκε και ο ορισμός της Αειφόρου Ανάπτυξης (ΑΑ), ως εκείνη που εξυπηρετεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα ή να εμποδίζεται η δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιούν τις δικές τους ανάγκες (Brundtland, 1987). Στο ίδιο πνεύμα κινείται και εκείνος ο ορισμός που εκφράστηκε και επικράτησε από τους φορείς IUCN, UNEP και WWF (1991), θέτοντας την περιβαλλοντική διάσταση στην Αειφορία: «Η ανάπτυξη είναι αειφόρος όταν βελτιώνει τη ποιότητα ζωής στο πλαίσιο των ορίων που θέτει η φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων που υποστηρίζουν τη ζωή». Ο συνδυασμός και των δυο ορισμών, αλληλοσυμπληρούμενων, αποτελεί, σύμφωνα με την UNESCO (2005), την ουσία του ορισμού της ΑΑ. Ο πρώτος εκφράζει το θέμα της εξυπηρέτησης των ανθρώπινων αναγκών στο παρόν, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τις επόμενες γενεές, θέτοντας το ζήτημα της αλληλεξάρτησης, της ευθύνης και αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών και ο άλλος στοχεύει στην εξασφάλιση της ποιότητας της ζωής, συνδεδεμένης με την προστασία του περιβάλλοντος (Jacobs, 1999). Σύμφωνα με την επίσημη εκδοχή, οι τρεις πυλώνες της Αειφορίας σε διεθνές, περιφερειακό, εθνικό, τοπικό και οικιακό επίπεδο είναι η κοινωνία, το περιβάλλον και η οικονομία (Νομικού, 2017). Συγκεκριμένα, τα

τρία αυτά συστήματα, αλληλοεπηρεάζονται, ενώ η Αειφορία επιτυγχάνεται από τη δική τους καλή λειτουργία (Φλογαΐτη, 2006). Κατά τον Σκούλλο (2007), το σχήμα της ΑΑ, αποτελούμενο από τους τρεις πυλώνες, οικονομία, περιβάλλον και κοινωνία, μετασχηματίζεται σε ένα τετράεδρο, όπου στη βάση τοποθετείται η διακυβέρνηση, στοιχεία της οποίας είναι η εκπαίδευση μαζί με την τεχνολογία και τους θεσμούς. Έτσι προκύπτει ένας «αδάμας», μια διπλή τριγωνική πυραμίδα, αυτή της ΑΑ. Η αναπαράσταση αυτή βοηθά στην κατανόηση του ακριβούς περιεχομένου της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ), όπου εντάσσεται και η διακυβέρνηση, δηλαδή ο πολιτισμός. Η έννοια της Αειφορίας επομένως, προκύπτει ως εξέλιξη της έννοιας του περιβάλλοντος και εμφανίζεται τη δεκαετία του '80, δίνοντας στην ΠΕ νέα δυναμική, καθώς ενσωματώνει μαζί με το περιβάλλον, την κοινωνία, την οικονομία και την πολιτική (Φλογαΐτη, 2011).

Εικόνα 1: Η διπλή τριγωνική πυραμίδα, «αδάμας», της Αειφόρου Ανάπτυξης (Σκούλλος, 2007)

2.2.2 Η εξέλιξη από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση για την Αειφορία

Η συσχέτιση του Περιβάλλοντος με τον άνθρωπο απασχολούσε την κοινή γνώμη ως θεματική της ΠΕ μέχρι το 1992. Έκτοτε, κι αφού διοργανώθηκε στο Ρίο της Βραζιλίας η Σύνοδος Κορυφής για τη Γη, από τον ΟΗΕ, δόθηκε έμφαση στην οικονομική διάσταση και ιδιαίτερα στην οικονομική «ανάπτυξη». Έτσι στο εξής, η ΠΕ στο περιεχόμενο ταυτίζεται με την έννοια της Εκπαίδευσης για την Αειφορία

(ΕΑ), η οποία προκύπτει από την Agenda 21, δημιούργημα αυτής της συνόδου, στην οποία αποτυπώθηκε και ορίζεται ως εξής: «Η εκπαίδευση για την Αειφορία είναι μια διά βίου μαθησιακή διαδικασία η οποία οδηγεί στη δημιουργία πληροφορημένων και ενεργών πολιτών, που διαθέτουν τις δεξιότητες της δημιουργικής επίλυσης προβλημάτων, διαθέτουν επιστημονική και κοινωνική παιδεία και αφοσίωση, έτσι ώστε να είναι ικανοί να εμπλακούν σε ατομικές και συλλογικές δράσεις, οι οποίες θα βοηθήσουν στην εξασφάλιση ενός μέλλοντος με οικονομική ευημερία και υγιούς από περιβαλλοντική άποψη» (UNCED, 1992). Ο παραπάνω ορισμός εισάγει την έννοια της μελλοντικής οικονομικής ευημερίας. Η ΠΕ, ως πρακτική ανοιχτή στις νέες ιδέες και εξελίξεις, ενσωματώνει την καινούργια έννοια και τους προβληματισμούς που τη συνοδεύουν, διατυπώνει στόχους και αρχές που επικυρώνονται στη Διεθνή Διάσκεψη του ΟΗΕ στη Θεσσαλονίκη το 1997 (UNESCO 1997α, 1997β) και έκτοτε αναφέρεται ως «Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία» (Κεφαλογιάννη, 2010). «Η εκπαίδευση ωστόσο, σε όλες τις μορφές θεωρείται, ότι μπορεί να συμβάλει, ώστε οι άνθρωποι να κατανοήσουν τις νέες ιδέες και να αναπτύξουν σχέδια για την υλοποίηση της Αειφόρου Ανάπτυξης» (Λιαράκου & Φλογαΐτη, 2007, σ. 17). Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, στο πλαίσιο της υλοποίησης των αποφάσεων της Διεθνούς Διάσκεψης του Γιοχάνεσμπουργκ, (2002), υιοθετεί την πρόταση για ΕΑΑ και κηρύσσει τη δεκαετία 2005-2014 ως «Δεκαετία της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη». Η ΠΕ/ΕΑ δεν αφορά μόνο τις τυπικές μορφές μάθησης, αλλά θεωρεί τις μη-τυπικές και άτυπες μορφές εκπαίδευσης ως πεδία ανάπτυξης της εκπαίδευσης και μάθησης για το Περιβάλλον και την Αειφορία. Ακόμα περισσότερο, κινείται στην κατεύθυνση δημιουργίας ενιαίου χώρου μάθησης που ξεπερνάει τα όρια χώρου, ηλικίας και τρόπου εκπαίδευσης των γενεών που θα έρθουν. Εν τέλει είναι μια πρόταση για συνολική αλλαγή της εκπαίδευσης και της κοινωνίας κατ' επέκταση προς την Αειφορία. Περιλαμβάνει θεματικές εκπαιδεύσεις, καινοτόμες δράσεις και δραστηριότητες τις οποίες εξελίσσει, διευρύνει, συνδέει και συμφύει τις θεματικές τους, αναδεικνύει την κοινωνική και πολιτική τους διάσταση και τις προσανατολίζει προς την Αειφορία (Κατσακιώρη κ.συν., 2008).

Σύμφωνα με τη Φλογαΐτη (1998):

Προκειμένου η ΠΕ να ανταποκριθεί ουσιαστικά στις σύγχρονες ανάγκες της κοινωνίας και να συμβάλει δραστικά στη αντιμετώπιση της οικολογικής κρίσης, δε θα έπρεπε να είναι μόνο μια εκπαίδευση των ειδικών, αλλά μια αγωγή των πολιτών,

που θα στόχευε σε ριζικές αλλαγές στις στάσεις, τις συμπεριφορές και τις αξίες των ατόμων και των κοινωνικών Ομάδων. (σελ. 113)

Η Αειφορία ήρθε, ως καρπός «ιδεολογικής ζύμωσης» για τον επαναπροσδιορισμό της ΠΕ, αποτέλεσε μετεξέλιξή της και σκοπεύει στη διάπλαση αυτόνομων και ενεργών πολιτών (Φλογαΐτη, 2006). Άλλη αντίληψη είναι, ότι η ΕΑ είναι η μετεξέλιξη της ΠΕ. Μάλιστα φαίνεται να έχει ευρύτερο πεδίο, αφού η ΠΕ στοχεύει μόνο στην προστασία του περιβάλλοντος, ενώ στόχος της ΕΑ είναι «η επίτευξη μιας πιο ολιστικής σχέσης κοινωνικής συνοχής και οικονομικής ευημερίας», με τελικό στόχο την Αειφόρο Ανάπτυξη (Βεργοπούλου & Σκούλλος, 2005 σελ. 26-27). Η έννοια της Αειφόρου Ανάπτυξης επομένως εισάγεται επίσημα μετά το 1992, οπότε και αρχίζει μια νέα εποχή θεωρίας, πολιτικής και πρακτικής σε όλους τους τομείς διεθνώς (Δασκολιά & Γρίλλια, 2012).

2.2.3 Σκοπός, στόχος και αξίες της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης/Εκπαίδευσης για την Αειφορία

Η UNECE (2005), στη στρατηγική της για την Εκπαίδευση Αειφορίας (ΕΑ), κάνει λόγο για μια διά βίου διαδικασία εκπαίδευσης, που αρχίζει από την προσχολική αγωγή και συνεχίζεται μέσω της ανώτατης εκπαίδευσης και της εκπαίδευσης ενηλίκων. Στόχος είναι η σταδιακή ένταξή της σε όλων των επιπέδων τα εκπαιδευτικά προγράμματα. Βασικός σκοπός της σύμφωνα με τους Κατσακιώρη κ.συν. (2008) είναι:

η διάπλαση αυτόνομων και ενεργών πολιτών, οι οποίοι θα:

- είναι περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένοι, κατέχουν τη σχετική γνώση και συνειδητοποιούν τη σοβαρότητα των ζητημάτων, αλλά κυρίως διαθέτουν τις απαιτούμενες ικανότητες και τη θέληση προκειμένου να καταστούν παράγοντες αλλαγών στην κατεύθυνση της επίλυσης τους,
- διερευνούν και σκέπτονται κριτικά, συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, παρεμβαίνουν δυναμικά και δημοκρατικά στα κοινωνικά δρώμενα με σκοπό τις αλλαγές που απαιτούνται και τη διαμόρφωση συνθηκών αειφόρου ανάπτυξης,

- έχουν οράματα και αξίες που τους βοηθούν να διαπραγματεύονται και να σχεδιάζουν ατομικά και συλλογικά τους κοινωνικούς όρους της αειφορίας, προσδιορίζοντας αυτόνομα το παρόν τους και επαγρυπνώντας για το μέλλον των γενεών που θα έρθουν. (σελ. 26)

Η ΠΕ/ΕΑ, για την επίτευξη των παραπάνω, σύμφωνα με τον Παντή (2016):

Επιδιώκει την ανάπτυξη γνώσεων, στάσεων, αξιών, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, όπως η κριτική και η συστημική σκέψη, η επίλυση προβλήματος, η δημιουργικότητα, η συνεργατικότητα, η λήψη αποφάσεων σε συνθήκες αβεβαιότητας, η κατανόηση της αλληλοσύνδεσης των παγκόσμιων προβλημάτων, η ανάληψη της ευθύνης που απορρέει από τη συνειδητοποίησή της και η δράση στη μάθηση και την κοινωνία. Ενδυναμώνει τους ανθρώπους ώστε να μετασχηματίσουν τον εαυτό τους και την κοινωνία στην οποία ζουν στην κατεύθυνση της ανάπτυξης της παγκόσμιας πολιτότητας και της αντιμετώπισης των προκλήσεων σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο, στο παρόν και στο μέλλον. (σελ. 25)

Η ΠΕ/ΕΑ είναι προσανατολισμένη στις αξίες, με σημαντικότερη εκείνη της αλληλεγγύης που αναγνωρίζεται ως η πιο σημαντική και απαραίτητη για να δώσει λύσεις στα σύγχρονα προβλήματα. Μέσω του κριτικού στοχασμού, εμπλέκει τους εκπαιδευόμενους με αξίες και ιδεολογίες, προκειμένου να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν κριτικά ζητήματα Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, να νοηματοδοτήσουν την έννοια και τις πρακτικές της Αειφορίας και να αγωνιστούν για την πραγμάτωσή της στην κοινωνία (Φλογαΐτη & Λιαράκου, 2007).

Το μέλλον των κοινωνιών της Αειφορίας, εξαρτάται από την εκπαίδευση όλων των ανθρώπων με γνώμονα την ενδυνάμωσή τους και την ένταξή τους μέσα στο περιβάλλον με τρόπο που να αντιλαμβάνονται την πραγματικότητα ολιστικά και να παρεμβαίνουν δημιουργικά σε αυτή (Wells & Lekies, 2006, όπ. αναφ. στο Δασκολιά & Γρίλλια, 2012).

2.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

2.3.1 Σκοπός και στόχοι της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων-Εκπαίδευση για την Αειφορία (ΠΕΕ/ΕΑ) εντάσσεται στο πλαίσιο της ΔΒΜ και αποτελεί δημιούργημα του περιβαλλοντικού

κινήματος και της ΕΕ, για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων και όχι μόνο.

Σύμφωνα με τον Παπασιδέρη (1994):

Η ΠΕΕ έχει στόχο να αλλάξει τις στάσεις και τις συμπεριφορές των μελών της κοινότητας, να τους εμπνεύσει τη συμμετοχή και τη συνεργασία σε δράσεις που βοηθούν την κοινωνική, οικονομική και πολιτισμική ανάπτυξή της και να είναι υπεύθυνοι όσον αφορά, τη διοίκηση, την προστασία και την ανάπτυξη του περιβάλλοντος. Έχει επομένως διπλό σκοπό: όχι μόνο να εκπαιδεύσει πολίτες ικανούς να αντιλαμβάνονται και να επωμίζονται τις ευθύνες τους, αλλά και να τους ευαισθητοποιήσει περισσότερο για τα θέματα που δημιουργούνται από τα οικολογικά συστήματα και το κοινωνικό-πολιτιστικό περιβάλλον που ζουν και από τις δραστηριότητές τους. (σελ. 196-197)

Πρόκειται λοιπόν για εκπαιδευτική προσέγγιση που αφορά την περιβαλλοντική συνειδητοποίηση του ενήλικου πληθυσμού με κατεύθυνση την Αειφορία.

2.3.2 Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων και Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Η ΠΕΕ πραγματοποιείται από διάφορες περιβαλλοντικές οργανώσεις και άλλους φορείς της ΔΒΜ, σε πολίτες ανεξάρτητα από ηλικία, μορφωτικό επίπεδο ή εισόδημα. Κύριοι εκπρόσωποι της στην Ελλάδα είναι τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ). Τα προγράμματα ΠΕΕ/ΕΑ που οργανώνονται και υλοποιούνται από τις ΠΟ των ΚΠΕ απευθύνονται σε κάθε πολίτη που επιθυμεί να εκπαιδευτεί και να αγωνιστεί για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και την Αειφορία. Η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση όλων των πολιτών σε ζητήματα αντιμετώπισης και επίλυσης τέτοιων προβλημάτων αποτελεί μια πρόκληση για τα ΚΠΕ και μια αξιόλογη ευκαιρία για τους πολίτες, να ενταχθούν σε ομάδες δράσης για το περιβάλλον (Αδρακτά, 2017). Άλλωστε ένα καλά σχεδιασμένο πρόγραμμα μπορεί να ανοίξει δρόμους για προβληματισμό και αναστοχασμό, των αξιών και των συμπεριφορών τους, από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους πολίτες (Καμαρινού, 2002).

Βέβαια, η ΠΟ του ΚΠΕ, στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας πρέπει να λάβει υπόψη της, ότι οι εκπαιδευόμενοι είναι ενήλικες και έχουν κάποια ιδιαίτερα

χαρακτηριστικά, όπως, ότι έρχονται συνήθως στην εκπαίδευση με δεδομένες προθέσεις και συγκεκριμένες προσδοκίες, όσον αφορά την ίδια την εκπαίδευση, ένα σύνολο εμπειριών και αξιών ή έχουν ανταγωνιστικά ενδιαφέροντα κ.ά. (Rogers, 1999). Επιπλέον οι μαθησιακές διαδικασίες στην ΠΕΕ είναι ιδιαίτερες, αφού θέλουν τους εκπαιδευόμενους να συμμετέχουν. Μέσα από την εμπλοκή τους σε στοχαστικο-κριτικές δραστηριότητες που αναδύονται από τις ανάγκες του «τόπου», αναζητούν και εμβαθύνουν στα αίτια των περιβαλλοντικών ζητημάτων και δίνουν χώρο για έκφραση ιδεών και πρωτοβουλιών για δράση στην κατεύθυνση της Αειφορίας. Στα προγράμματα των ΚΠΕ στο πεδίο της ΠΕΕ/ΕΑ επικρατούν δύο διακριτές τάσεις. Η μια του γραμματισμού, που δεν είναι διαδικασία απλής μετάδοσης γνώσης και επιδίωξης αλλαγών σε επίπεδο ατομικής συμπεριφοράς μόνο και η άλλη της χειραφέτησης, που αφορά κυρίως σε διαδικασίες κριτικής εξέτασης των αξιών που φέρουν τα ίδια τα άτομα με στόχο το μετασχηματισμό της περιβαλλοντικής συνείδησης και γνώσης τους σε περιβαλλοντική δράση (Φλογαΐτη, Λιαράκου, & Γαβριλάκης, 2013).

Μια φιλοσοφική προσέγγιση την οποία υιοθετούν οι εκπαιδευτές των ΚΠΕ ως πρακτική είναι η ριζοσπαστική-κριτική ΠΕΕ, η οποία βασιζόμενη στα βιώματα των ανθρώπων και τις τοπικές κουλτούρες, επιδιώκει τόσο την προσωπική όσο και την κοινωνική αλλαγή. Επιπλέον, η συγκεκριμένη προσέγγιση συνδυάζεται άριστα με την ιδιότητα του πολίτη η οποία κυριαρχεί στο πλαίσιο της ΕΑ που διαδέχθηκε την ΠΕ (Φλογαΐτη κ.συν., 2013).

2.3.3 Βασικές θεωρίες για τη μάθηση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Ενηλίκων

Τα περιβαλλοντικά προβλήματα είναι αρκετά σύνθετα και η αντιμετώπισή τους απαιτεί γνώση των χαρακτηριστικών τους, των στοιχείων από τα οποία αποτελούνται και έναν κριτικό τρόπο θεώρησής τους, ώστε τα άτομα, με κριτική σκέψη, να είναι σε θέση να εντοπίζουν τις αιτιώδεις συνθήκες πριν τα αποτελέσματα. Σύμφωνα και με τον Ματσαγγούρα, (2007), η επιλογή και η ικανότητα για αντικειμενική ανάλυση και αξιολόγηση πληροφοριών και πηγών που στηρίζουν κάθε επιλογή, καθώς και η θέληση για αμφισβήτηση και επανεξέταση του προσωπικού αξιολογικού συστήματος, αποτελούν βασικά συστατικά της κριτικής σκέψης. Η κριτική σκέψη και επανεξέταση

των πραγμάτων, είναι αυτή που μπορεί να ενθαρρύνει την αλλαγή συμπεριφοράς και να οδηγήσει σε δράσεις που ενδέχεται να μετασχηματίσουν δεδομένες και παγιωμένες καταστάσεις που κάποιες φορές θεωρούνται αυτονόητες. Αντικείμενο της ΠΕ άλλωστε, είναι η διαμόρφωση συνειδητοποιημένων, κριτικά σκεπτόμενων και ενεργών πολιτών, με ικανότητα ανάληψης πρωτοβουλιών υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος, σύμφωνα με τη διακήρυξη της διάσκεψης της Τιφλίδας (UNESCO, 1977) .

Το θεωρητικό υπόβαθρο ιδιαίτερα της ΠΕΕ, βασίζεται στις απόψεις σπουδαίων θεωρητικών της ΕΕ. Σε αυτές εντοπίζονται σημεία, που οδηγούν στη διατύπωση συγκεκριμένων προϋποθέσεων αποτελεσματικής μάθησης των ενηλίκων, με βάση τις οποίες καθορίζεται η εκπαιδευτική μεθοδολογία για τη διδασκαλία των ενηλίκων και σκιαγραφείται ο ρόλος των εκπαιδευτών (Λευθεριώτου, 2005). Ο Paulo Freire, υποστήριξε μια εκπαιδευτική διαδικασία που διαπνεόταν από τη λογική «από την ανάγνωση της λέξης, στην ανάγνωση του κόσμου» και προσκαλούσε τους εκπαιδευόμενους να εξερευνήσουν το κοινωνικό, πολιτικό και φυσικό περιβάλλον ως μια ολότητα (UNESCO, 1999). Έθεσε τη μάθηση στην υπηρεσία της κοινωνικής δράσης θεωρώντας ότι, από την στιγμή που οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι αποκτήσουν επίγνωση των όσων συμβαίνουν στο περιβάλλον γύρω τους, με κριτικό στοχασμό θα επιλέξουν σωστά και θα δράσουν ατομικά και συλλογικά. Ως σημαντικότερος εκπρόσωπος της Κριτικής Παιδαγωγικής, στην προβληματίζουσα-κριτική εκπαίδευση που προτείνει, συναντώνται σημεία όμοια με τους συλλογισμούς και τις πρακτικές της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Θεμελιώδους σημασίας για την ΠΕΕ θεωρείται και η «Θεωρία της Μετασχηματίζουσας Μάθησης» (MM), όπως διατυπώθηκε από τον J. Mezirow τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, στο επίκεντρο της οποίας είναι ο κριτικός στοχασμός. Η MM δε στοχεύει στην απόκτηση νέων γνώσεων, αλλά στην εκκίνηση μιας μαθησιακής διεργασίας, με την οποία ο ενήλικας, μέσω του κριτικού στοχασμού, με συμμετοχή σε ένα γόνιμο διάλογο, μπορεί να μετασχηματίσει πλαίσια αναφοράς που θεωρεί δεδομένα, ώστε να γίνουν στοχαστικά και έτοιμα για αλλαγή και προκειμένου να παράγουν πεποιθήσεις ικανές να δικαιολογήσουν την παρώθηση σε δράση (Mezirow κ.συν., 2007). Στην ΠΕΕ το μαθησιακό περιβάλλον είναι ιδιαίτερο, οι ενδιαφερόμενοι εμπλέκονται ελεύθερα στη μαθησιακή διαδικασία και με ενεργητική συμμετοχή μπορούν να επανεξετάσουν κριτικά τις παραδοχές τους, να τις

μετασχηματίζουν και να αποκτήσουν δεξιότητες που σε αντίθεση με τις γνώσεις, δε διδάσκονται, αλλά αποκτούνται.

Η θεωρία της «Κοινωνικής Μάθησης» (ΚΜ), με εκφραστές τους Albert Bandura και Walter Mischel), δίνει άλλη διάσταση στην έννοια της μάθησης. Θεωρεί, ότι η συμπεριφορά των άλλων, από το εξωτερικό περιβάλλον, λειτουργεί ως πρότυπο και συμπαράσχει το άτομο σε αλλαγή στη συμπεριφορά. Ανάμεσα στο άτομο και στις επιδράσεις από το εξωτερικό περιβάλλον, υπάρχει αλληλεπίδραση, αφού το άτομο πρώτα τις επιλέγει, τις ερμηνεύει σύμφωνα με τις εμπειρίες του και ύστερα δρα (Λευθεριώτου, 2014). Στα πλαίσια της ΠΕΕ για την ΑΑ, οι δράσεις των ΚΠΕ περιλαμβάνουν αλληλοσχετιζόμενα περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά θέματα που απευθύνονται σε ευρύτερο κοινό και στηρίζονται στις αρχές της κοινωνικής μάθησης (Βλάχου-Βρέτου, Γρίλλια, Πανάγου, & Ζεπάτου, 2008).

Την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευομένων στη μαθησιακή διεργασία προτείνει ο Peter Jarvis (2004), με την προϋπόθεση ότι ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους, ενώ στη διάρκειά της αξιοποιούνται οι υπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες τους. Η εμπειρία αποτελεί τη βάση της μάθησης, αφού μάθηση σημαίνει να επεξεργάζεται κανείς την εμπειρία του και να διδάσκεται από αυτήν και να προβαίνει σε δράση, που αποτελεί απαραίτητο στοιχείο της μαθησιακής διεργασίας. Η ενεργητική συμμετοχή και η βιωματική μάθηση, αποτελούν βασικές παραμέτρους της ΠΕΕ, κατέχουν κεντρικό ρόλο σε όλες τις θεωρίες, αναγνωρίζοντας τόσο τη σημασία της μαθησιακής διεργασίας ως απάντησης σε ένα πρόβλημα ή μία ανάγκη, όσο και την αξία της εμπειρίας, ως αφετηρίας για τη διεργασία του αναστοχασμού (Jarvis, 2004). Με τη βιωματική προσέγγιση, στο στάδιο επεξεργασίας της εμπειρίας (στοχασμός), δίνεται η δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να αναπτύξουν κριτικό στοχασμό, που θα τους οδηγήσει στη συνειδητοποίηση μιας κατάστασης, στην ανάπτυξη γνώσεων και ικανοτήτων και στην ετοιμότητα για την εφαρμογή τους (Κόκκος, 2005). Η ανάπτυξη του κριτικού στοχασμού θα φέρει τη μετασχηματίζουσα γνώση, που θα τους βοηθήσει στην αντίληψη δύσκολων καταστάσεων και θα τους ενθαρρύνει να επιδιώκουν την ενεργή συμμετοχή τους στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Καθώς σύμφωνα με τον Freire η ΕΕ συνδέεται με την κοινωνική αλλαγή, μέσα από μια εκπαιδευτική διαδικασία με απελευθερωτικό χαρακτήρα, η οποία οδηγεί σε ανάληψη μετασχηματιστικής δράσης στη συνέχεια, για αλλαγή της πραγματικότητας (Κόκκος, 2005), είναι χρήσιμο να εστιάσουμε στον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί,

δέχονται και αξιοποιούν την εμπειρία ενός προγράμματος ΠΕΕ/ΕΑ και τη συνδέουν με την κοινωνική δράση και την πολιτική αλλαγή με στόχο την ΑΑ (βλ. κεφ. 2.2.2).

Με βάση τα παραπάνω, φαίνεται πως βασικές θεωρίες για τη μάθηση και τη μάθηση των ενηλίκων βρίσκουν εφαρμογή και αξιοποιούνται στην ΠΕΕ. Έχοντας αυτό υπόψη, οι ΠΟ των ΚΠΕ, όπως θα δούμε στο επόμενο κεφάλαιο, σχεδιάζουν προγράμματα και υλοποιούν ανάλογες δράσεις, ώστε οι ενήλικοι που προσέρχονται σε αυτά, να εκπαιδεύονται και να προσεγγίζουν αποτελεσματικά την Αειφορία.

Κεφάλαιο 3.

ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΩΣ ΦΟΡΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στο κεφάλαιο αυτό, παρουσιάζεται αρχικά η έννοια των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στον κόσμο και στην Ελλάδα. Κατόπιν, γίνεται αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ΚΠΕ στη χώρα μας, ως φορέων εκπαίδευσης προσανατολισμένων στην Αειφορία, και εξετάζεται η δυνατότητα να λειτουργούν ως αποτελεσματικοί οργανισμοί μάθησης ενηλίκων. Αναλύεται ο σκοπός και οι στόχοι τους σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών καθώς και ο ρόλος τους για την τοπική κοινωνία.

3.1 ΔΟΜΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3.1.1 Ορισμός της έννοιας «Περιβαλλοντικό Κέντρο»

Ο όρος «Περιβαλλοντικό Κέντρο» διεθνώς είναι ιδιαίτερα ευρύς. Θεωρείται άμεσα συνδεδεμένος με το περιβαλλοντικό κίνημα και αφορά σε κέντρα έξω από το σχολικό πλαίσιο, με διαφορετικούς στόχους, ποικίλες δραστηριότητες και ιδιαίτερη οργάνωση. (Παπαδημητρίου, 1998). Λειτουργούν ανάλογα με τους λόγους ίδρυσής τους, τη διαφορετική φιλοσοφία τους, τον τόπο που βρίσκονται και τους ανθρώπους στους οποίους απευθύνονται, αλλά και τη χρηματοδότηση που παίρνουν κ.λπ. Υπάρχει ποικιλία των ονομασιών τους διεθνώς, όπως: «Nature Centres», «Nature Science Centres», «Urban Studies Centres», «Outdoor Education Centres», «Residential Nature Centres», «Field Study Centres», «Nature Conservation Centres», «Rural Centres» κ.ά. Έτσι συναντώνται ως Κέντρα της Φύσης στην Αμερική, Κέντρα Υπαίθριας Εκπαίδευσης στην Αγγλία, Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Δημιουργήθηκαν από κρατικούς ή τοπικούς φορείς, ΜΚΟ και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς με ξεχωριστό ενδιαφέρον. Οι εκπαιδευτικές τους δραστηριότητες απευθύνονται σε μαθητές ή στο ευρύτερο κοινό και διαφέρουν σε είδος και σε χρονική διάρκεια. Θα μπορούσαν να καταταχθούν σε τέσσερις κατηγορίες: Κέντρα της Φύσης, Κέντρα Μελέτης Αστικού Περιβάλλοντος, Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Περιβαλλοντικά Εργαστήρια (Κατσακιώρη

κ.συν., 2008). Διεθνώς, πραγματοποιούνται δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για το περιβάλλον από όλα τα παραπάνω Κέντρα.

Στην Ευρώπη, συναντώνται δομές, με τις ακόλουθες μορφές: «πράσινες τάξεις», ξενώνες σε πάρκα, μουσεία, αγροτουριστικά καταλύματα ή σχολικά αγροκτήματα, οικομουσεία, εκθέσεις, βοτανικοί κήποι κ.ά. (Νομικού, 2016). Στη Μ. Βρετανία υπάρχουν από το 1943 διάφορες μορφές Κέντρων Περιβάλλοντος, με πιο γνωστά τα Field Study Centres, που εποπτεύονται από το Field Study Council, φιλανθρωπικό οργανισμό, που χρηματοδοτείται από κρατικούς ή ιδιωτικούς φορείς. Στη Γαλλία, το 1972, δημιουργήθηκαν πολλά είδη Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που ανήκουν σε κοινότητες, συνομοσπονδίες ή οργανώσεις, με πιο ενδιαφέρουσα την περίπτωση των Κέντρων Πρωτοβουλιών για το Περιβάλλον (Centres Permanents d'Initiatives pour l'Environnement-CPIE). Έγιναν με προτροπή των Υπουργείων Περιβάλλοντος, Γεωργίας, Παιδείας και Αθλητισμού και από το 2000 προσανατολίζονται στην Αειφόρο Ανάπτυξη. Στην Αυστρία ιδρύθηκε το 1984 και λειτουργεί ως σήμερα ως κύριος θεσμός για την ΠΕ/ΕΑΑ στη χώρα το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Forum Umweltbildung, με συγχρηματοδότηση των Υπουργείων Παιδείας και Περιβάλλοντος (Κατσακιώρη κ.συν., 2008).

Στην Ελλάδα, υπάρχει ο θεσμός των ΚΠΕ που υπάγονται στο ΥΠΑΙΘ και τα οποία, αν και ανήκουν στον τομέα της τυπικής εκπαίδευσης, εφαρμόζουν μη τυπικές μεθόδους (συζήτηση, μελέτη πεδίου, περιβαλλοντικό μονοπάτι, μελέτη περίπτωσης, παιχνίδι ρόλων, κ.ά.), (Πετρενίτη, 2007). Αυτός ο θεσμός των ΚΠΕ, όπως αναπτύχθηκε στη χώρα μας, αποτέλεσε πρότυπο και εφαρμόστηκε και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, π.χ. Ιταλία και Κύπρο, οι οποίες δημιούργησαν ίδιες δομές με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες τους, προσαρμόζοντας τον τρόπο λειτουργίας των ΚΠΕ στα δικά τους πλαίσια. Στην Κύπρο συγκεκριμένα, ανάλογα με την Ελλάδα, από το 2002, δημιουργούνται οργανισμοί για την ΠΕ (Εθνικό Δίκτυο Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης), που υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (Νομικού, 2017).

3.1.2 Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, ο θεσμός και το πλαίσιο λειτουργίας τους

Τα ΚΠΕ είναι αποκεντρωμένες δομές διοίκησης, ως περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, που υπάγονται στις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, διαθέτουν εκπαιδευτικό χώρο και λειτούργησαν για την προώθηση της ΠΕ/ΕΑ, διαφορετικά κατά καιρούς, στο εκπαιδευτικό σύστημα και στην τοπική κοινωνία, βασισμένα σε ιδιαίτερο θεσμικό πλαίσιο (Νομικού, 2017). Ο θεσμός των ΚΠΕ, αποτελεί εκτός από την τυπική και φορέα της μη τυπικής εκπαίδευσης για το περιβάλλον στη χώρα μας. Άλλωστε στον ίδιο τομέα δραστηριοποιούνται και ΜΚΟ και άλλοι φορείς, όπως Μουσεία Φυσικής Ιστορίας, που επικεντρώνουν κυρίως τις προσπάθειές τους στην πληροφόρηση-ενημέρωση του κοινού της περιοχής στην οποία λειτουργούν (Πετρενίτη, 2007). Στελεχώνονται από εκπαιδευτικούς με θητεία, που αποτελούν την ΠΟ του κάθε ΚΠΕ, με συντονιστή τον Υπεύθυνο ΚΠΕ και τον αναπληρωτή του. Η χρηματοδότηση τους έγινε αρχικά κατά 75% από την Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια του Β' και Γ' ΚΠΣ (ΕΠΕΑΕΚ Ι και ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ) και κατά 25% από εθνικούς πόρους (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, 1990).

Αν και η ΠΕ, που αφορά στο κομμάτι της τυπικής εκπαίδευσης στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, πρωτοεμφανίστηκε το 1981, έχοντας μια προϊστορία από το 1976, τα ΚΠΕ θεσμοθετήθηκαν με τον Νόμο 1892/90 (ΦΕΚ 101/τ. Α'/31.7.1990) και με την Υ. Α. Γ2/1242/8-3-1993 καθορίζονταν οι στόχοι, οι κτηριακές εγκαταστάσεις, ο τρόπος λειτουργίας τους και ρυθμίζονταν τα θέματα σχετικά με το προσωπικό που υπηρετούσε σε αυτά (Βαμβακοπούλου, 2020). Ιδρύεται το πρώτο ΚΠΕ της χώρας το 1993, στην Κλειτορία της Αχαΐας και στη συνέχεια, ως επιτυχημένος θεσμός απλώθηκε, ώστε σήμερα να φτάνουν τα 53 σε όλη τη χώρα και να μετρούν σχεδόν 30 έτη ζωής και επιτυχημένης πορείας, από τη στιγμή της νομικής θεσμοθέτησής τους (<https://www.inedivim.gr>). Η ανάγκη λειτουργίας των ΚΠΕ και προόδου της κοινωνίας, κάτω από το πνεύμα της ΑΑ, ως κεντρικός στόχος, εμφανίζεται για πρώτη φορά στην Υ. Α. Γ2/2277/23-3-1995/ΥΠ.Π.Ε.Θ και από τότε σε όλες τις εγκυκλίους, η ΕΑ είναι το βασικό πλαίσιο αναφοράς. Αυτός άλλωστε ήταν και ο προσανατολισμός της Ευρωπαϊκής πολιτικής για το περιβάλλον και την ΠΕ. Μετέπειτα, τα ΚΠΕ άλλαξαν μορφή και λειτουργία και μετονομάστηκαν σε «Κέντρα Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία» (ΚΕΠΑ), υλοποιώντας δύο ειδών

δραστηριότητες: «δράσεις με μαθητές» και «δράσεις Διά Βίου Μάθησης με ενήλικες». Τα ΚΕΠΑ μετεξελισσονται σε «Κέντρα Δια Βίου Μάθησης για το Περιβάλλον και την Αειφορία» (ΚΔΒΜΠΑ), ως νέος θεσμός πλέον στην ΠΕ. Αναπτύσσουν δράσεις με βάση τη βιωματική μάθηση, που περιλαμβάνουν προγράμματα και επιμορφώσεις στην ΠΕ και την ΕΑ, για ενήλικες, γονείς, εφήβους και λειτουργούν ως πυρήνες εκπαίδευσης προς όφελος του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου της περιοχής εμβέλειας που λειτουργούν.

Στόχος, για το σύνολο των εκπαιδευόμενων, είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των νέων και των πολιτών γενικότερα, η ανάπτυξη γνώσεων και η απόκτηση αξιών σχετικών με το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη. Σημαντική αξία έχει η ενεργοποίηση των πολιτών της περιοχής του κάθε ΚΔΒΜΠΑ και των εκπαιδευτικών των περιοχών εμβέλειάς του με εμπλοκή σε δράσεις που σκοπεύουν στην επίλυση των τοπικών περιβαλλοντικών ζητημάτων για την οικολογική ισορροπία και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Οι δράσεις των ΚΔΒΜΠΑ εντάχθηκαν και χρηματοδοτήθηκαν από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2007-2013». Για την υλοποίηση των δράσεων το Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ), ανέλαβε ως τελικός δικαιούχος την ευθύνη, διαχείριση και χρηματοδότηση όλων των ΚΔΒΜΠΑ που λειτουργούσαν στη χώρα, σύμφωνα με τις αποφάσεις ένταξης της Πράξης «ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ-ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 7, 8, 9» (Φουντούλη, 2017). Στη νέα αυτή φάση επομένως, τα Κέντρα υλοποιούν δύο ειδών δράσεις για την ΕΕ. Η πρώτη σχετίζεται με τα προγράμματα, ημερίδες, σεμινάρια στην ΠΕ/ΕΑ και η δεύτερη περιλαμβάνει δράσεις ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας, ώστε να επιτευχθεί ουσιαστικότερη εμπλοκή και ανάληψη πρωτοβουλιών των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Το 2013 αποτελεί σταθμό στην πορεία των κέντρων αφού έγινε αξιολόγηση του θεσμού των ΚΔΒΜΠΑ από το ΙΝΕΔΙΒΙΜ. Φτάνοντας στο 2016, πραγματοποιείται εκ νέου αξιολόγηση, προκειμένου να διερευνηθεί η δυνατότητα εξέλιξης του θεσμού, σύμφωνα με τις αποφάσεις των διεθνών διασκέψεων, αλλά και την οικονομική δυνατότητα χρηματοδότησης των ΚΔΒΜΠΑ από ΕΣΠΑ και κρατικούς πόρους (Βισβάρδης, 2017).

Τα ΚΠΕ σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4547/2018 (Α' 102), μετονομάζονται σε Κέντρα Εκπαίδευσης για την Αειφορία (ΚΕΑ), τα οποία

ιδρύθηκαν, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 18 του ίδιου νόμου και διοικητικά δεν εντάσσονται πια απευθείας στο ΥΠΑΙΘ, αλλά στις Περιφέρειες των Εκπαιδευτικών Διευθύνσεων. Η αναβάθμιση των ΚΠΕ σε ΚΕΑ έρχεται να απαντήσει στις νέες τάσεις των διεθνών οργανισμών και των στοχαστών του πεδίου. Όλες οι χώρες, σύμφωνα με τα προστάγματα της Ατζέντας 2030 του ΟΗΕ για την ΕΑΑ, καλούνται να προσφέρουν ποιοτική εκπαίδευση βάσει Παγκόσμιου Προγράμματος Δράσης, έτσι όπως αυτή ορίστηκε στην Παγκόσμια Συνδιάσκεψη το 2014 στη Ναγκόγια, αλλά και βάσει των αρχικών συμπερασμάτων των διεθνών επιτροπών της UNESCO (2014). Αυτή η αναβάθμιση αφορά στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, που αποτελεί μέρος της αποστολής των Περιφερειακών Κέντρων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕΚΕΣ), όπου σε συντονισμό των Κέντρων Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού (ΚΕΣΥΠ), των ΚΠΕ/ΚΕΑ, και των Εργαστηριακών Κέντρων Φυσικών Επιστημών (ΕΚΦΕ) της περιοχής αρμοδιότητάς τους, εκτός των άλλων υποστηρικτικών δράσεών τους, οργανώνουν την επιμόρφωση ,περιλαμβανομένης και της εισαγωγικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Έτσι τα ΚΠΕ/ΚΕΑ θα αποτελούσαν δομές υποστηρικτικές της ΕΑΑ ως συνέχεια των ΚΠΕ και της ΠΕ. Πολλοί εκπαιδευτικοί παρακολούθησαν στα ΚΠΕ/ΚΕΑ πολυήμερα σεμινάρια επιστημονικής και παιδαγωγικής καθοδήγησης και εκπαιδευτικής πρακτικής, από τα οποία αρκετά ήταν επιμορφωτικά σεμινάρια Δικτύων ΠΕ (Βαμβακοπούλου, 2020). Τελευταία, σε ό,τι αφορά στα ΚΠΕ, ίσχυε η διάταξη του άρθρου 6, «Συνέχιση λειτουργίας Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης», του νόμου 4623/2019 (Α'134), βάσει του οποίου τα ΚΠΕ/ΚΕΑ εξακολουθούν να λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού και για το σχολικό έτος 2019-2020 καθώς και ότι μπορεί να επεκτείνεται και στο επόμενο διδακτικό έτος.

Με το νέο νόμο 4823/2021 για την Παιδεία, που ψηφίστηκε πρόσφατα και αναρτήθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στο Τεύχος Α' 136/03.08.2021 τα ΚΠΕ/ΚΕΑ, μετατρέπονται σε Κέντρα Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (Κ.Ε.ΠΕ.Α.) και καθορίζεται το νέο πλαίσιο λειτουργίας τους. Συγκεκριμένα, το άρθρο 18 αναφέρεται στην αποστολή και στις αρμοδιότητες των Κ.Ε.ΠΕ.Α, το άρθρο 19 στην οργάνωση και στελέχωσή τους, ενώ στα άρθρα 38 και 39 αναφέρονται στοιχεία που αφορούν τους Προϊσταμένους των Κέντρων. Όσον αφορά στην ΕΕ δεν αλλάζει κάτι με το νέο νόμο, ισχύει ό,τι και με τον προηγούμενο για τα ΚΠΕ και δεν προβλέπεται να διοργανώνονται δράσεις στο πλαίσιο της Διά

Βίου Μάθησης. Οι ΠΟ των Κ.Ε.ΠΕ.Α θα διοργανώνουν και θα και υλοποιούν δράσεις και επιμορφωτικές συναντήσεις μόνο για εκπαιδευτικούς, διά ζώσης ή εξ αποστάσεως, σε συνεργασία με τον Περιφερειακό Επόπτη Ποιότητας της Εκπαίδευσης ή τους Επόπτες Ποιότητας της Εκπαίδευσης των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, ενώ καταργήθηκε ο θεσμός του Συντονιστή Αειφορίας που υπήρχε σε κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Επιπλέον, θα λειτουργεί στο εξής η Συμβουλευτική Επιτροπή Κ.Ε.ΠΕ.Α. (Σ.Ε.Κ.Ε.ΠΕ.Α.) για την ενίσχυση του έργου και την αξιολόγηση της λειτουργίας των Κέντρων ανά Περιφέρεια, μια επιτροπή με ανάλογο ρόλο με την παλιά Συντονιστική Επιτροπή ΚΠΕ (ΣΕΚΠΕ) που είχε καταργηθεί, με διαφορετική όμως σύσταση.

3.1.3 Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Αειφορία

Όπως αναλύθηκε παραπάνω (βλ. κεφ. 3.1.2), αρχικά τα ΚΠΕ είχαν συγκεκριμένο ρόλο και βασιζόνταν σε συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο. Οι δράσεις τους προορίζονταν κυρίως για εμπλοκή μαθητών και εκπαιδευτικών, με προγράμματα και επιμορφώσεις, ενώ ότι αφορούσε την τοπική κοινωνία συνήθως ήταν ενημερωτικές ημερίδες. Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για την ΑΑ, όπου αναδείχθηκε η ΔΒΜ και η ΕΕ ως βασικοί τομείς μάθησης, οι δράσεις των ΚΠΕ αναπτύχθηκαν με μία έννοια πιο ευρεία και πιο ολοκληρωμένη. Αναδείχθηκαν θέματα περιβάλλοντος, κοινωνίας και οικονομίας που αλληλοσχετίζονταν και τα οποία απευθύνονταν σε ευρύτερο κοινό. Το άνοιγμα αυτό επιτεύχθηκε στηριζόμενο στις αρχές της Κοινωνικής Μάθησης (ΚΜ), ως ουσιαστικό εργαλείο για την επίτευξη της Αειφορίας στις κοινωνίες. Τα ΚΠΕ, αξιοποιώντας το, ανταπεξήλθαν σε αυτήν την πρόκληση, γιατί από τη δομή τους, τις δράσεις που υλοποιούσαν, το εκπαιδευτικό τους υλικό, τις συνεργασίες που ανέπτυσαν και τα δίκτυα στα οποία συμμετείχαν, δημιούργησαν ευκαιρίες μάθησης και συνδέθηκαν με τους τοπικούς φορείς και την τοπική κοινωνία. Στην εξέλιξη αυτή συνέβαλαν με τη δημιουργική ενσωμάτωση όλων των πληθυσμιακών ομάδων της κοινωνίας, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για την επίτευξη της ΑΑ (Βλάχου-Βρέτου κ.συν., 2008). Κατά τη Βεργοπούλου (2006), τα βασικά θέματα της ΕΑ που διαπραγματεύονται τα ΚΠΕ μέσα από τα προγράμματά τους είναι η περιβαλλοντική προστασία, η διαχείριση φυσικών πόρων, η βιοποικιλότητα, το θέμα της παράδοσης και του πολιτισμού, θέματα υγείας, διατροφής, υπευθυνότητας και πολιτισμικής ποικιλομορφίας. Ωστόσο η έννοια της ΠΕ διευρύνεται σταδιακά και χρειάζεται

βοήθεια και ενίσχυση από άλλους τομείς εκπαίδευσης, ώστε να αποκτήσει το ευρύτερο νόημά της ως ΕΑ.

3.1.4 Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ως Οργανισμοί Μάθησης

Τα ΚΠΕ αποτελούν πρότυπους οργανισμούς μάθησης, παρέχοντας παράδειγμα λειτουργίας κοινοτήτων μάθησης και πρακτικής, χώρους κοινωνικής μάθησης και διαβούλευσης σε τοπικά ζητήματα Αειφορίας και εστίες σύνδεσης της εκπαιδευτικής κοινότητας και της τοπικής κοινωνίας (Μαρδίρης, 2019). Ως εκπαιδευτικοί οργανισμοί που στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση και επιμόρφωση για ζητήματα σχετικά με την ΠΕ/ΕΑ, είναι σημαντικό να υιοθετούν πλαίσιο λειτουργίας οργανισμού μάθησης (Λευθεριώτου, 2014). Τα ΚΠΕ, λειτουργώντας σε τέτοιο πλαίσιο και παρέχοντας ποιοτική εκπαίδευση, ενισχύουν την ανάπτυξη των επιμορφούμενων σε προσωπικό επίπεδο και τους ενδυναμώνουν, ώστε να σκέφτονται και να δρουν για το περιβάλλον (Παπαδημητρίου, 1994). Είναι γεγονός, ότι το όραμα της Αειφορίας απαιτεί αλλαγές ατόμων, οργανισμών και κοινωνίας και τα ΚΠΕ μπορούν να διαδραματίσουν σοβαρό ρόλο, ως εκπαιδευτικοί οργανισμοί σε αυτή την κατεύθυνση. Όμως, τα ΚΠΕ δεν μπόρεσαν να μείνουν, ως υποσύστημα του εκπαιδευτικού συστήματος, ανεπηρέαστα από το υπόλοιπο σύστημα αλλά και από το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον (Κουτούζης, 1999, όπ. αναφ. στο Βαμβακοπούλου, 2020). Λόγω της έλλειψης χρηματοδότησης, αξιολόγησης του παραγόμενου έργου και ανατροφοδότησης, ψάχνοντας τους βηματισμούς τους στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και της οικονομικής κρίσης, παρουσιάζουν αδυναμία στην «τεχνολογία», τη «δομή», τους «ανθρώπους» και την «κουλτούρα» (Everard & Morris, 1999, όπ. αναφ. στο Βαμβακοπούλου, 2020). Οι ελλείψεις αυτές, σύμφωνα με τη Λευθεριώτου (2014), είναι καθοριστικής σημασίας και δεν μας επιτρέπεται να χαρακτηρίσουμε τα ΚΠΕ ως αποτελεσματικούς οργανισμούς μάθησης. Το ίδιο ισχυρίζεται και η Νομικού (2017), που υποστηρίζει, ότι η έλλειψη ως προς τα γνωρίσματα αυτά οδηγεί σε αδυναμία των ΚΠΕ να μετασχηματιστούν σε οργανισμούς μάθησης. Ωστόσο στην έρευνά της αναδείχθηκε ότι οι διεργασίες που συντελούνται είναι καθοριστικές, καθώς μπορούν να τροποποιήσουν το ατομικό πλαίσιο αρχών των μελών της παιδαγωγικής ομάδας και στη συνέχεια το συλλογικό και το οργανωσιακό, ώστε να λειτουργούν τα ΚΠΕ ως τέτοιοι οργανισμοί (Νομικού (2017)).

3.2 ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΩΣ ΦΟΡΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

3.2.1 Ο σκοπός και οι στόχοι της δράσης των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Η «δημιουργία προϋποθέσεων για την ορθολογική διαχείριση του φυσικού, ανθρωπογενούς και φυσιο-ανθρωπογενούς οικοσυστήματος της ευρύτερης περιοχής του ΚΠΕ σε σχέση με τις παραγωγικές δραστηριότητες» (ΥΑ Γ2/1242/19.3.93, ΦΕΚ 175 τ. Β/93), καθώς και η «οργάνωση και πραγματοποίηση συναντήσεων εκπαιδευτικών και κατάρτισης ενηλίκων στην ΠΕ σε συνεργασία με άλλους κυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς φορείς» (ΥΑ Γ2/3219/11.5.95, ΦΕΚ 451 τ. Β/23.5.95), αποτέλεσε εξ αρχής βασικό στόχο των ΚΠΕ. Παρέχεται η δυνατότητα να υλοποιούν δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, αλλά και κατάρτισης της τοπικής κοινωνίας σε ποικίλα ζητήματα που άπτονται του αντικειμένου της ΠΕ/ΕΑ. (Κατσακιώρη κ.συν., 2008). Τα προγράμματά τους απευθύνονται όχι μόνο σε μαθητές, όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, προκειμένου να κινητοποιήσουν το γνωστικό, συναισθηματικό και ψυχοκινητικό τομέα, αλλά και σε διάφορες ομάδες ενηλίκων και σε εκπαιδευτικούς, προκειμένου να υιοθετήσουν μια ολιστική προσέγγιση θεμάτων και δραστηριοτήτων, διεπιστημονική και διαθεματική, καθώς και ενεργητικές, συμμετοχικές και βιωματικές μεθόδους μάθησης.

Σκοπός τους είναι η επιμόρφωση, ευαισθητοποίηση και δημιουργία ενός ενεργού μαθητή-ανθρώπου- πολίτη, ο οποίος θα κατανοεί την έννοια της αειφορικής διαχείρισης, θα αναζητά και θα προτείνει λύσεις (Πουτακίδου, 2019). Η διαμόρφωση περιβαλλοντικά «εγγράμματων» πολιτών, οι οποίοι με αίσθημα κοινωνικής υπευθυνότητας και οικολογικής συνείδησης θα αναλάβουν δράση για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που αφορούν την κοινότητά τους (Γεωργόπουλος, 2002). Με γνώμονα την Αειφορία, τα ΚΠΕ στις δράσεις τους προτάσσουν την αναγκαιότητα αλλαγής της εκπαίδευσης κάθε τύπου και θέτουν σε προτεραιότητα την ηθική διάσταση, προβάλλοντας ως καίρια θέματα την ισότητα, την αλληλεγγύη, το σεβασμό και την κατανόηση της διαφορετικότητας των πολιτισμών. Ζητούμενο είναι να επιτευχθεί ισορροπία ανάμεσα στις κοινωνίες, η οποία είναι καίριας σημασίας για την υλοποίηση της ΑΑ (Βισβάρδης, 2017). Απομένει και οι κοινωνίες να δράσουν

συλλογικά για την Αειφορία ως οφείλουν, προκειμένου να την ανακαλύψουν, να τη διερευνήσουν, να θέσουν γι' αυτήν προτεραιότητες και στόχους, τους οποίους θα συνδέσουν με αξίες και αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα, με δημοκρατικές διαπραγματεύσεις και αποφάσεις (Φλογαΐτη 2006).

3.2.2 Η Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Σύμφωνα με τον Κόκκο (2007), η έννοια της επιμόρφωσης σήμερα είναι συνδεδεμένη με την ΕΕ, αποτελώντας μια υποκατηγορία αυτής. Σκοπό έχει την ανάπτυξη του επιμορφούμενου και τη δημιουργική ένταξή του στο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό γίγνεσθαι. Είναι μαθησιακή δραστηριότητα καλά σχεδιασμένη ώστε η γνώση, οι ικανότητες και οι δεξιότητες διαρκώς να ανανεώνονται και να χρησιμοποιούνται στην πράξη. Μελετώντας τα κίνητρα και τα εμπόδια για επιμόρφωση, τονίζεται το γεγονός ότι προσέρχονται εθελοντικά οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι σε αυτή, καθώς και η σχέση της με τη συγκρότηση του πεδίου της ΕΕ (Καραλής, 2013). Κατά τον Μαρσαγγούρα (1995), η επιμόρφωση αποτελεί προϋπόθεση για να ενταχθεί ο εκπαιδευτικός σε μια συνεχή διαδικασία προσωπικής και επαγγελματικής ανάπτυξης. Δίνεται η δυνατότητα για συστηματική πληροφόρηση και αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για εφαρμογή καινοτομιών και μεταρρυθμίσεων στο χώρο του σχολείου. Επιπλέον μετριάζεται η ιδεολογική αντίσταση που πιθανόν να υπάρχει σε προσπάθειες εκσυγχρονισμού στην εκπαίδευση (Γκότοβος, 1982). Οι εκπαιδευτικοί έχουν πολλές ευκαιρίες να παρακολουθήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα και να συμμετέχουν σε επιμορφωτικές δραστηριότητες προκειμένου να ανταποκριθούν στις σύγχρονες προκλήσεις. Κατά τον Μαυρογιώργο (2005), βοηθάει και την προσωπική τους συγκρότηση αλλά επηρεάζει και την επαγγελματική τους πρόοδο, αφού το επάγγελμα του εκπαιδευτικού είναι από τα λίγα που επιτρέπει να γίνονται αυτά ταυτόχρονα. Μέσα από τα προγράμματα επιμόρφωσης εμπλουτίζουν την αντίληψη και κουλτούρα τους και γίνονται περισσότερο αποτελεσματικοί στο εκπαιδευτικό τους έργο.

Όσον αφορά τη σημασία της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και άλλων ομάδων-στόχων στην ΠΕ και την ΕΑ, έχει τονιστεί ήδη από τη Διακήρυξη της Τιφλίδας (UNESCO, 1978) και έχει επαναβεβαιωθεί στη Διάσκεψη του Ρίο (UNCED, 1992). Θεωρείται πολύ σημαντική για την προώθηση στάσεων για την Αειφορία και

αποτελεί καθοριστικό συντελεστή διαμόρφωσης, προώθησης και επιτυχίας κάθε εκπαιδευτικής αλλαγής (Lally et al, 1992, όπ. αναφ. στο Βασάλα και Φλογαΐτη., 2002). Η εφαρμογή της ΠΕ/ΕΑ είναι ιδιαίτερα πολύπλοκη, αφού έχει τόσο περιβαλλοντική όσο και εκπαιδευτική υπόσταση. Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν μεν ως εμπυχωτές και συντονιστές των ομάδων τους (εκπαιδευτική διάσταση), αλλά πρέπει και να αναγνωρίζουν τις οικολογικές διαστάσεις κάθε ζητήματος (περιβαλλοντική διάσταση). Για τούτο σύμφωνα και με τις Καρούτζου και Φλεβάρη (2007), διαπιστώνεται η σημασία και ο καθοριστικός ρόλος που έχει η επιμόρφωση στα ΚΠΕ, αφού αποτελεί τρόπο για κάλυψη ελλείψεων της βασικής εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών αλλά και μέσον διαρκούς ανάπτυξης, βελτίωσης και αναπλήρωσης των απαραίτητων γνώσεων και των δεξιοτήτων που απαιτούνται προκειμένου να εμπλακούν αποτελεσματικά στην εφαρμογή της ΠΕ, ιδιαίτερα αυτών που ασχολούνται για πρώτη φορά. Έτσι στα ΚΠΕ πραγματοποιούνται επιμορφωτικές δράσεις διάφορων μορφών. Εισαγωγικά σεμινάρια με στόχο τη γνωριμία με τις αρχές, τους στόχους και τη φιλοσοφία της ΠΕ και τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις αλλά και την απόκτηση εμπειριών και δεξιοτήτων με βιωματικές τεχνικές, που είναι στο πνεύμα της ΕΑ. Επιπλέον, σεμινάρια Β' επιπέδου για συνεχή επιμόρφωση για αυτούς που διαθέτουν ήδη μια εμπειρία στα περιβαλλοντικά προγράμματα. Ιδιαίτερη αξία έχει και η ενημέρωση στελεχών της εκπαίδευσης από τους οποίους εξαρτώνται οι αποφάσεις και η διακυβέρνηση στο χώρο της παιδείας. Τέλος, στο πλαίσιο των Δικτύων που συντονίζουν ή συμμετέχουν, οργανώνουν επιμορφώσεις με θέματα σχετικά με την Αειφόρο Ανάπτυξη (περιβαλλοντικής προστασίας, διαχείρισης φυσικών πόρων, βιοποικιλότητας, πολιτισμού, υγείας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων κ.ά.) και υποστηρίζουν τους εκπαιδευτικούς-μέλη (Βεργοπούλου, 2006).

Βέβαια η δυνατότητα των ΚΠΕ για επιτυχείς επιμορφώσεις εκπαιδευτικών εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Η Λευθεριώτου (2014) αναφέρεται στο συλλογικό χαρακτήρα ενός προγράμματος ΕΕ και στο περιβάλλον σχεδιασμού, όπως οι διαθέσιμοι πόροι και οι σχέσεις των ατόμων της ομάδας. Επιπλέον, θεωρεί την ανίχνευση των επιμορφωτικών αναγκών προϋπόθεση για το σχεδιασμό προγράμματος επιμόρφωσης, οποιοδήποτε μοντέλο σχεδιασμού και αν εφαρμοστεί. Βέβαια είναι δυνατόν οι εκπαιδευτικές ανάγκες να διαμορφώνονται και κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης, αφού κατά τη διάρκεια της πραγματοποίησής της αναπτύσσεται νέα γνώση, η οποία δημιουργεί νέες ανάγκες (Δασκολιά, 2000). Κατά

τον Βεργίδη (2003), η διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών είναι προϋπόθεση για αποτελεσματικά προγράμματα, αφού οι εκπαιδευόμενοι δεν συμμετέχουν ως απλοί «καταναλωτές», αλλά ως ενήλικοι που είναι, συμμετέχουν ισότιμα και στη διαμόρφωσή τους. Κατόπιν διερεύνησης αναγκών λειτουργούν και τα ΚΠΕ, ως φορείς εκπαίδευσης, για τη μεγαλύτερη διασφάλιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών τους. Βέβαια αυτό προϋποθέτει την ικανότητα των μελών ΠΟ να λειτουργούν αποτελεσματικά ως εκπαιδευτές ενηλίκων, καθώς και από τη δυνατότητά τους να προσαρμοστούν στις αλλαγές, ιδιαίτερα στις μέρες μας, όπου η εκπαίδευση στα ΚΠΕ έχει αλλάξει εντελώς μορφή λόγω της πανδημίας, όπως να υποστηρίζουν ηλεκτρονικές κοινότητες μάθησης (Βαμβακοπούλου, 2020).

Ένας από τους βασικούς στόχους της επιμόρφωσης στα ΚΠΕ, θα πρέπει να είναι ο εφοδιασμός των εκπαιδευτικών με εργαλεία, τα οποία περιλαμβάνουν γνωστικά και συναισθηματικά στοιχεία, ώστε να ενθαρρυνθεί και η αλλαγή συμπεριφοράς. Αυτό θα επιτευχθεί με την παροχή μέσων, ώστε να γίνουν παράγοντες αλλαγής και βέβαια αυτό είναι ένα αρκετά απαιτητικό έργο για τα προγράμματα ΠΕΕ/ΕΑ. Είναι φανερό η ανάγκη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στην ΠΕ/ΕΑ και η διαμόρφωση ενός διεπιστημονικού επαγγελματία που όχι μόνο θα εφαρμόζει τις γνώσεις που θα αποκτά για τον εαυτό του αλλά θα βοηθάει και στην ανάπτυξη φιλοπεριβαλλοντικής συμπεριφοράς των νέων, συμβάλλοντας έτσι στην ΑΑ για ένα πιο βιώσιμο μέλλον.

3.2.3 Ο ρόλος και η δράση των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την τοπική κοινωνία

Τα ΚΠΕ, ως οι βασικές εκπαιδευτικές δομές του Υπουργείου Παιδείας, που έχουν ρόλο στην επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση σε θέματα για το Περιβάλλον και την Αειφορία, όπως και παραπάνω αναφέρεται (βλ. κεφ. 3.1.2), συμβάλλουν στη διαμόρφωση της σχετικής συλλογικής αντίληψης (Κατσακιώρη κ.συν., 2008). Ο ρόλος τους είναι κομβικός, καθώς τους δίνει τη δυνατότητα να επιμορφώσουν εκπαιδευτικούς, μαθητές και την τοπική κοινότητα, σε θέματα που απασχολούν την εκπαιδευτική κοινότητα και την κοινωνία, όπως είναι και τα περιβαλλοντικά (Νομικού, 2017). Κατά τον Φαραγγιτάκη (2010), τα ΚΠΕ μπορεί να γίνονται τόπος δημοκρατικού διαλόγου για τους εκπαιδευτικούς, επιστημονικούς, αυτοδιοικητικούς

και άλλους φορείς της τοπικής κοινωνίας και να δημιουργηθούν προϋποθέσεις ανάληψης δράσεων με άμεσα αποτελέσματα.

Μέσα και από τις ιστοσελίδες τους διαφαίνεται ο ρόλος των ΚΠΕ, ως φορέων ΕΕ, στο τρίπτυχο της Αειφορίας, (περιβάλλον, κοινωνία, οικονομία), που είναι καθοριστικός και αναδεικνύεται με τις δράσεις τους ως εξής:

- Οργανώνουν επιμορφωτικές και ενημερωτικές συναντήσεις για εκπαιδευτικούς και άλλες ομάδες.
- Συνεργάζονται με Πανεπιστήμια και άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, σε Ελλάδα και εξωτερικό.
- Δημιουργούν δίκτυα ΠΕ για ανταλλαγή απόψεων, ιδεών, σχέσεων.
- Εκπονούν εκπαιδευτικό υλικό για υποστήριξη των προγραμμάτων.
- Συνδιαλλάσσονται και ενισχύουν οικονομικά την τοπική κοινωνία.
- Αξιοποιούν υπάρχουσες υποδομές
- Συμβάλλουν στην τουριστική ανάπτυξη του τόπου με την επίσκεψη των διαφόρων ομάδων (βλ. ενδεικτικά στο: www.kpestylidas.gr/media/files/kentra.doc).

Τα ΚΠΕ με τις δράσεις τους δίνουν ευκαιρίες σε όλα τα μέλη των τοπικών κοινωνιών, όχι μόνο για απόκτηση γνώσεων αλλά και για διαμόρφωση θετικών προς το περιβάλλον συμπεριφορών, ώστε ως ενεργοί πολίτες να συμμετέχουν στις αποφάσεις για τα δρώμενα στον τόπο τους. Ο ενημερωμένος πολίτης υπερασπίζεται και υπηρετεί το κοινό συμφέρον, τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης για παράλληλη οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική συμπόρευση. Ανοίγοντας δρόμους επικοινωνίας και συνεργασίας με την κοινωνία, αναπτύσσοντας κατάλληλες συνεργασίες με ΜΚΟ, άλλους εκπαιδευτικούς και παραγωγικούς φορείς και την τοπική αυτοδιοίκηση, αποτελούν μια δομή ουσιαστική και αποτελεσματική για την Αειφορική Ανάπτυξη της κοινωνίας (Βεργοπούλου, 2006). Αποτελούν «φάρους» της κοινότητας και των πολιτών κάθε περιοχής για την ΠΕ/ΕΑ. Άλλωστε, για την αποτελεσματική ανάπτυξη της ΠΕ και της ΕΑ, η συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες και η συλλειτουργία όλων των φορέων θεωρούνται ως προαπαιτούμενα. Η ΠΕ πρέπει να είναι δεμένη με τις τοπικές κοινωνίες, προκειμένου να διαμορφώνονται σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο γνωστικές, αξιακές και κοινωνικές προϋποθέσεις διαχείρισης του τοπικού περιβάλλοντος στην κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης

(Φαραγγιτάκης, 2010). Άμεσα οικονομικά οφέλη προκύπτουν όχι μόνο από την εισροή των μαθητών αλλά κυρίως από τον ευρύτερο τρόπο με τον οποίο η ΠΕ είναι «ανοιχτή» στην κοινωνία και συνδεδεμένη με τις ανάγκες της (Φλογαΐτη 1998). Τα χρήματα που προορίζονται για την υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων των ΚΠΕ καταναλώνονται τοπικά, για τη διαμονή, διατροφή, μετακίνηση μαθητών, εκπαιδευτικών και πολιτών που συμμετέχουν στις δράσεις των ΚΠΕ, αλλά και για την αγορά υλικών και υπηρεσιών για την υλοποίηση του έργου τους (Αθανασίου, 2015). Έτσι, οι τοπικές κοινωνίες έχουν όφελος από τα ΚΠΕ, με την οικονομική ενίσχυση εισοδημάτων επαγγελματιών, από απορρόφηση κονδυλίων των ΕΠΕΑΕΚ Ι και ΙΙ και του ΙΝΕΔΙΒΙΜ και από δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (Φαραγγιτάκης, 2010). Επιπλέον τα ΚΠΕ συνεργάζονται με διάφορους φορείς, όπως οι Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και στηρίζουν πρωτοβουλίες τους για το Περιβάλλον. Σημαντική είναι η προσφορά των ΚΠΕ και στην τουριστική και πολιτιστική ανάπτυξη κάθε περιοχής, θέμα που αποτελεί πεδίο προς διερεύνηση στην παρούσα εργασία.

Αδιαμφισβήτητα η θεσμοθέτηση των ΚΠΕ, άνοιξε πρωτοποριακούς δρόμους στην Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία τόσο για την τυπική εκπαίδευση όσο και για την ΕΕ. Με συνεργασίες με την κοινωνία, με ΜΚΟ, εκπαιδευτικούς και άλλους φορείς και την τοπική αυτοδιοίκηση, αποτέλεσαν μια δομή ουσιαστική και αποτελεσματική για την ΠΕ και την ΠΕΕ. Έτσι, έχουν σημειώσει μεγάλες επιτυχίες στην εκπαίδευση, στην επιμόρφωση και στις δικτυώσεις.

Κεφάλαιο 4.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται έρευνες που έχουν διεξαχθεί στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό και αφορούν τα ΚΠΕ ή ανάλογους φορείς σε άλλες χώρες και την ΠΕΕ, όπως αυτή διενεργείται σε αυτά. Στη συνέχεια γίνεται προσπάθεια για συσχέτιση των ερευνητικών ενδιαφερόντων αυτών και κριτική εκτίμηση των συμπερασμάτων τους, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί η προβληματική, η πρωτοτυπία και η σημασία της παρούσας έρευνας.

4.1 ΕΡΕΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση που ακολουθεί αφορά την αναζήτηση και καταγραφή ερευνών σχετικών με το θέμα, αφού η ΠΕΕ αποτέλεσε πεδίο έρευνας και μελέτης πολλών ερευνητών. Τόσο στο εξωτερικό, όπου αυτή εξυπηρετείται από δομές διαφορετικών μορφών, όσο και στη χώρα μας, όπου διεξάγεται στα ΚΠΕ και κυρίως μετά το 1990, παρατηρείται η μεγαλύτερη ανάπτυξη του θεσμού. Χρησιμοποιήθηκε ελληνική και ξένη βιβλιογραφία που αφορά την ΠΕ και την ΕΕ, προκειμένου να τεκμηριωθεί το θέμα και να αναλυθεί καλύτερα, μελέτες σε επίπεδο διπλωματικών και διδακτορικών διατριβών ως δευτερογενείς πηγές και δημοσιεύματα της επιστημονικής αρθρογραφίας. Πηγές αναζήτησης αποτέλεσαν διάφοροι διαδικτυακοί τόποι (Google, Scholar Google, το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών, η Εξ αποστάσεως Βιβλιοθήκη του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου), τα πρακτικά από συνέδρια και ημερίδες σχετικά με το θέμα της έρευνας, καθώς και τα αρχεία και το εκπαιδευτικό υλικό του ΚΠΕ Νέας Κίου. Μέσα από την παρακάτω βιβλιογραφική ανασκόπηση γίνεται προσπάθεια παρουσίασης απόψεων ερευνητών για τα ΚΠΕ και την ΠΕΕ. Η επιλογή των ερευνών έγινε με κριτήρια τη συνάφεια με το θέμα, το κύρος του φορέα από τον οποίο εποπτεύονταν, τον χρόνο που πραγματοποιήθηκαν, το δείγμα το οποίο συμμετείχε σε αυτές και βάσει των ερευνητικών ερωτημάτων της παρούσας εμπειρικής έρευνας, με απώτερο σκοπό την ανάδειξη ερευνητικού κενού και τη στοιχειοθέτηση της πρωτοτυπίας της. Αρχικά παρουσιάζονται έρευνες που

έχουν διεξαχθεί σχετικά με τα περιβαλλοντικά κέντρα και την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων στο εξωτερικό.

Οι Elizabeth Lange και Aaron Chubb (2009), στο άρθρο τους με τίτλο «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων στον Καναδά: Περιβαλλοντικός ακτιβισμός μαθητών» στο περιοδικό Wiley Inter Science «Νέες κατευθύνσεις για ενήλικες και συνεχή εκπαίδευση-Μια σύγκριση του περιβαλλοντικού ακτιβισμού φοιτητών από τον Καναδά και την Αμερική», διεξήγαγαν μια συγκριτική μελέτη, που συνδέει και εξετάζει την ΠΕΕ με τον ακτιβισμό των φοιτητών για το περιβάλλον, σε δύο πανεπιστημιούπολεις (καναδική και αμερικάνικη). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι παράγοντες όπως η περιφερειοποίηση των ιδρυμάτων, η χρηματοδότηση και τα συμμετοχικά και κοινοτικά μοντέλα οργάνωσης, οδήγησαν και σε ξεχωριστά αποτελέσματα, όσον αφορά την περιβαλλοντική εκπαίδευση και δράση των φοιτητών στις δυο χώρες. Η εμβάθυνση της περιβαλλοντικής και βιώσιμης μάθησης στα υπάρχοντα τυπικά προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως η τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και η αναγνώριση της σημασίας του ακτιβισμού, ως νόμιμης και ζωτικής μορφής εκπαίδευσης ενηλίκων, είναι καθοριστική για την ενθάρρυνση της θετικής αλλαγής και την οικοδόμηση γεφυρών προς την ευρύτερη κοινότητα. Ιδιαίτερα για τον Καναδά, αποτελεί πρόκληση η δημιουργία μιας βιώσιμης κοινωνίας βασισμένης σε ενεργειακές εναλλακτικές λύσεις.

Οι Arba'at Hassana*, Kamisah Osmanb, Susan Pudín (2009), από το Πανεπιστήμιο Εθνικής Μαλαισίας, παρουσιάζουν έρευνα στο περιοδικό Procedia Social and Behavioral Sciences με τίτλο «Μη τυπική Περιβαλλοντική Εκπαίδευση ενηλίκων στο Sabah Μαλαισίας» και στο Παγκόσμιο Συνέδριο Εκπαιδευτικών Επιστημών 2009 σχετικά με τη μη τυπική περιβαλλοντική εκπαίδευση. Λόγω των πολλών οργανισμών που εμπλέκονται στην εφαρμογή της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο Sabah, δημιουργήθηκε ένα δίκτυο γνωστό ως Sabah Environmental Education Network (SEEN) για να οικοδομήσουν ισχυρή συνεργασία και συντονισμό μεταξύ τους. Τα ευρήματα συλλέχθηκαν από αρχειακό υλικό και περιπτωσιολογικές μελέτες. Με βάση τα αποτελέσματα, οι προσπάθειες διαφόρων οργανισμών στο Sabah, για την εφαρμογή μη τυπικής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για ενήλικες, έχουν επιτύχει τους στόχους τους σε κάποιο βαθμό. Τα αποτελέσματα έδειξαν επίσης, ότι πολλές περιβαλλοντικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες ήταν εκστρατείες ευαισθητοποίησης και συμμετείχαν μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ). Άλλες σχετικές

δραστηριότητες ήταν περιβαλλοντικές συνομιλίες, εκθέσεις, σεμινάρια, εργαστήρια, συνέδρια και υπαίθριες δραστηριότητες. Η ανταπόκριση στις δραστηριότητες ήταν θετική και ενθαρρυντική, με μια βιωματική μορφή εκπαίδευσης, που θα μπορούσε να θεωρηθεί «μάθηση με βιωματικό τρόπο». Παρατηρήθηκε αυξημένη ευαισθητοποίηση του κόσμου σχετικά με την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος.

Ο Pierre Walter (2009), από το Πανεπιστήμιο Βρετανικής Κολομβίας, παρουσίασε την έρευνα «Φιλοσοφίες ενηλίκων για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» στο περιοδικό American Association Walter. Αυτό το άρθρο προσφέρει μια τυπολογία φιλοσοφικών παραδόσεων στην ΠΕΕ με βάση τις πέντε φιλοσοφικές προοπτικές της εκπαίδευσης ενηλίκων, (φιλελεύθερη, προοδευτική, συμπεριφοριστική, ανθρωπιστική, ριζοσπαστική). Παρουσιάζει περίληψη των βασικών αρχών και των στόχων της εκπαίδευσης, των πεποιθήσεων σχετικά με τη φύση των εκπαιδευομένων, του ρόλου των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτικών στρατηγικών και της αξιολόγησης της μάθησης. Παρουσιάζονται αξιόλογα παραδείγματα της περιβαλλοντικής κίνησης και της ΠΕΕ στη Βόρεια Αμερική με σκοπό να εντάξει καθένα μέσα σε μια τυπολογία φιλοσοφικών παραδόσεων της ΕΕ. Από την ανάλυση στο άρθρο, είναι σαφές ότι η ριζοσπαστική φιλοσοφική παράδοση της ΠΕΕ συνδέεται με την ΕΕ, κυρίως μέσω της έρευνας, της συγγραφής και της θεωρίας του καναδού λόγιου και ακτιβιστή Darlene E. Clover (1995, 2000α, 2000β, 2002α, 2002β). Τέλος, παρουσιάζει αυτήν την τυπολογία, προκειμένου οι εκπαιδευτές ενηλίκων ιδιαίτερα στην περιβαλλοντική, να καταλαβαίνουν καλύτερα γιατί κάνουν αυτό που κάνουν. Επίσης να μπορούν να αμφισβητήσουν κριτικά τις δικές τους φιλοσοφίες της εκπαίδευσης και ίσως να αναλάβουν νέους ρόλους ως εκπαιδευτές, δοκιμάζοντας υποθέσεις για ενήλικες μαθητές, και πειραματισμό με νέες εκπαιδευτικές πρακτικές.

Οι Marianne E. Krasny και Keith G. Tidball (2009), από το Πανεπιστήμιο CORNELL στις ΗΠΑ, σε άρθρο τους στο περιοδικό «Έρευνα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης», με θέμα: «Εφαρμογή πλαισίου συστημάτων ανθεκτικότητας στην αστική περιβαλλοντική εκπαίδευση», διερευνούν σχέσεις μεταξύ διαχείρισης φυσικών πόρων, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και κοινωνικο-οικολογικών συστημάτων. Υποστηρίζουν ότι ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ενηλίκων στο οποίο η μάθηση βρίσκεται σε πολιτικές οικολογικές πρακτικές έχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσει τόσο κοινοτικούς όσο και περιβαλλοντικούς στόχους. Αναφέρονται στο παράδειγμα του προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, «Garden

Mosaics», που αφορά κοινοτική κηπουρική και πώς αυτό συμβάλλει στην ανθεκτικότητα του κοινωνικο-οικολογικού συστήματος, ώστε αυτό να είναι βιώσιμο. Παρατηρούν πως προκύπτουν ανατροφοδοτήσεις μεταξύ του προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της πρακτικής οικολογίας, καθώς οι νέοι μαθαίνουν από ενήλικες και στη συνέχεια συμβάλλουν στο έργο των ενηλίκων στην αποκατάσταση τοπικών οικοτόπων. Έτσι συμπεραίνουν, ότι τα περιβαλλοντικά προγράμματα ενισχύουν την ανθεκτικότητα στα αστικά κοινωνικο-οικολογικά συστήματα, μέσω της ενίσχυσης της βιολογικής ποικιλομορφίας και των υπηρεσιών οικοσυστήματος και μέσω της ενσωμάτωσης διαφορετικών μορφών γνώσης και συμμετοχικών διαδικασιών στη διαχείριση πόρων.

Η Caitlin Secret Haugen (2010), από το Πανεπιστήμιο του Μέριλαντ, College Park, ΗΠΑ, παρουσιάζει την έρευνά της με το άρθρο «Ενήλικοι μαθητές και περιβάλλον τον τελευταίο αιώνα: Μια ιστορική ανάλυση της περιβαλλοντικής λογοτεχνίας στη Εκπαίδευση Ενηλίκων» στην Εφημερίδα Electronic Green Journal. Αυτή η εργασία διεξάγει μια ιστορική ανάλυση της βιβλιογραφίας της ΠΕΕ, δείχνοντας την πολυπλοκότητά της και παρέχοντας στους μελετητές και τους επαγγελματίες στους τομείς της ΠΕΕ, της ΠΕ και της ΕΕ μια πλατφόρμα για διάλογο σχετικά με τις μελλοντικές κατευθύνσεις για τον τομέα με βάση τις ιστορικές τάσεις. Έτσι, από το 1970 όπου η ΠΕΕ αποτέλεσε διαδικασία ως απάντηση σε καμπάνιες δράσης και μέσα ενημέρωσης που έστειλαν υπερβολικά συναισθηματικά και αναποτελεσματικά μηνύματα ως τη δεκαετία του 1980 όπου οι συγγραφείς θεωρούν την μετασχηματιστική περιβαλλοντική εκπαίδευση ενηλίκων πιο αποτελεσματική και ως τη δεκαετία του 1990 που ο περιβαλλοντισμός διαπερνά κάθε πτυχή της ζωής, φτάνει στο τέλος της δεκαετίας του 1990, όπου η ΠΕΕ αναγνωρίζεται σε συνέδριο για την ΕΕ που χρηματοδοτείται από την UNESCO και στα νεότερα χρόνια, όπου οι περιβαλλοντικοί εκπαιδευτές ενηλίκων δεσμεύονται να αποσαφηνίσουν τους στόχους της ΠΕΕ. Με αυτή την ιστορική αναθεώρηση, έδωσε τη βάση για διάλογο τόσο για τη θεωρία όσο και την πρακτική της ΠΕΕ.

Η Elizabeth A. Lange (2010), με το άρθρο της «ENVIRONMENTAL ADULT EDUCATION» «Ένα τοπίο με πολλές φωνές» στο περιοδικό Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων, αναφερόμενη στη Β. Αμερική, υποστηρίζει ότι παρά την σαραντάχρονη έντονη ανάπτυξη της ΠΕ, αυτή μόλις τα τελευταία χρόνια συνδέθηκε με την ΕΕ. Περιέγραψε την άνοδο των περιβαλλοντικών ανησυχιών στον τομέα της

ΕΕ διαχρονικά και τα εμπόδια ανάπτυξής του. Ανέλυσε έννοιες της περιβαλλοντικής σκέψης, ανέδειξε την ανάγκη σύνδεσης θεωρίας και πράξης και την κοινωνική σημασία της ΠΕΕ. Τα συμπεράσματα εστιάζουν στην ευθύνη των εκπαιδευτών ενηλίκων να μάθουν και να ενσωματώσουν τις οικολογικές γνώσεις παράλληλα με το σεβασμό για το πνεύμα της γης. Στη συνέχεια, καθώς οι κυβερνήσεις, οι επιχειρήσεις και οι ομάδες πολιτών αντιμετωπίζουν την πρόκληση της βιωσιμότητας, οι εκπαιδευτές ενηλίκων μπορεί να είναι εκεί, διευκολύνοντας και καθοδηγώντας τη σύνδεση θεωρίας και πρακτικής.

Οι István Lükő, και Tímea Kollarics (2014), στα Πανεπιστήμια Pets και Sopron αντίστοιχα, διεξήγαγαν έρευνα με θέμα: «Η σημασία της Αειφορίας στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων». Ασχολήθηκαν με τη συσχέτιση της Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΕΕ) και της Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΒΑ) στην Ουγγαρία. Διερεύνησαν την τεχνολογική ανάπτυξη και τις συνέπειές της για το περιβάλλον και έθιξαν την έννοια του οικολογικού αποτυπώματος. Συγκέντρωσαν ποσοτικά δεδομένα με χρήση ερωτηματολογίου μετά από επισκέψεις σε τρεις τοποθεσίες και ποιοτικά, παίρνοντας συνεντεύξεις από επαγγελματίες του Σχολείου της Φύσης και ενήλικες που συμμετείχαν στις δράσεις, προκειμένου να αποτυπωθούν γνώσεις και εμπειρίες που αποκτήθηκαν στα αντίστοιχα εκπαιδευτικά περιβαλλοντικά μονοπάτια. Στα αποτελέσματα διακρίνεται, ότι οι ενήλικες μετά τις επισκέψεις ευαισθητοποιήθηκαν περισσότερο σχετικά με το περιβάλλον και τη βιωσιμότητά του και ενίσχυσαν αρκετά τις σχετικές με αυτό γνώσεις που κατείχαν. Επιπλέον ανέδειξαν την αξία του περιβαλλοντικού μονοπατιού ως βιωματική προσέγγιση του περιβάλλοντος για όλες τις ηλικιακές ομάδες και κατέληξαν στη διαπίστωση, ότι η Αειφόρος Ανάπτυξη είναι η νέα ιδέα που φέρνει την ισορροπία ανθρώπων και φυσικού περιβάλλοντος μετά την αλματώδη ανάπτυξη της τεχνολογίας. Αυτή η νέα γνώση θα πρέπει να καθορίζει και τη μελλοντική πορεία δράσης για βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος.

Οι Eneji, Chris-Valentine Ogar, Onoghen, Usang Nkanu, Acha, Joseph Odama (2017), έκαναν έρευνα στο Πανεπιστήμιο Calabar της Νιγηρίας με θέμα: «Διδασκαλία Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε ενήλικες μαθητές που χρησιμοποιούν το μοντέλο Phi Delta Kappan στην ύπαιθρο, στις κοινότητες του Cross Rive State στη Νιγηρία». Η μελέτη αφορά τη χρήση του μοντέλου Phi Delta Kappan για τη διδασκαλία της ΠΕ σε ενήλικες μαθητές στις κοινότητές τους. Ο κεντρικός σκοπός

του μοντέλου και αυτό που υποστηρίζει στην καθημερινή μάθηση, είναι η εκμάθηση μέσω πράξεων και η πρακτική εφαρμογή της γνώσης. Το μοντέλο παραπέμπει στον Freire και στο μοντέλο συνειδητοποίησης και συμμετοχής στην κοινότητα. Υποστηρίζει την επιλογή λίγων, ηγετών διαφόρων ομάδων, που διδάσκονται βάσει του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού πριν να γίνουν πρεσβευτές μηνυμάτων. Οι ηγέτες των γυναικών, των νέων και άλλων ομάδων, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη μετάδοση περιβαλλοντικών γνώσεων στην κοινωνία. Η διδασκαλία των ενηλίκων αυτών μαθητών περιλαμβάνει επιτόπιες επισκέψεις σε μέρη με περιβαλλοντικά προβλήματα, αφού οι μέθοδοι αυτές παρέχουν τις καλύτερες ευκαιρίες να παρατηρήσουν και να βιώσουν την πραγματική περιβαλλοντική κατάσταση. Αυτή η μέθοδος μελέτης της φύσης και η εκπαίδευση για την Αειφορία φαίνεται ότι είναι φιλική, δεδομένου ότι διάφορα θέματα που αντιμετωπίζουν για το περιβάλλον μπορούν να συζητηθούν ως ομάδα και οι άνθρωποι καλούνται να μοιραστούν τις απόψεις τους, οι οποίες τροποποιούνται και στη συνέχεια διαβιβάζονται στα μέλη της κοινότητας.

Η Cynthia J. Fitz Williams -Heck (2018), στα πλαίσια διδακτορικής διατριβής στο πανεπιστήμιο Walden με θέμα: «Εμπειρίες και πρακτικές περιβαλλοντικές ενηλίκων με εκπαιδευτικούς συμμετέχοντες», διερευνά τις μαθησιακές εμπειρίες και αντανakλάσεις αυτών, σε εκπαιδευτικούς που παρακολούθησαν ένα εργαστήριο ΠΕΕ, πέντε χρόνια πριν και αναζητά πώς αξιοποίησαν στην πορεία τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απέκτησαν από εκείνη την επιμόρφωση. Συγκεκριμένα, η έρευνα αφορούσε την ευαισθητοποίησή τους για τη διατήρηση των φυσικών πόρων και την αλλαγή της συμπεριφοράς τους απέναντι στο περιβάλλον, τα θετικά συναισθήματα που απέκτησαν με τη βιωματική μάθηση στο πλαίσιο του εργαστηρίου, την αποτελεσματικότητά τους ως παιδαγωγοί και γενικότερα την όλη εμπειρία τους από τη συγκεκριμένη επιμόρφωση. Η ποιοτική μελέτη, που επικεντρώθηκε σε συνεντεύξεις, οδήγησε στα εξής αποτελέσματα: Οι συμμετέχοντες εμπλούτισαν τις οικολογικές γνώσεις τους σε ατομικό επίπεδο, ενώ σε συλλογικό δημιούργησαν θετική περιβαλλοντική συμπεριφορά για ένα ευρύτερο δίκτυο ατόμων, αφού μοιράστηκαν τις πληροφορίες με αυτοπεποίθηση, με πολλά ακροατήρια, οικογένεια και φίλους. Το πρόγραμμα τους βοήθησε να γίνουν πιο αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί, με χρήση βιωματικών τρόπων και με έμφαση στη σημασία της διατήρησης των φυσικών πόρων, όπως και οι ίδιοι βίωσαν στη διάρκειά του. Η

επαγγελματική τους ανάπτυξη ενισχύθηκε από τη συναισθηματική ανάπτυξη που προέκυψε από την επιμόρφωση και έκαναν μια θετική αλλαγή στη διδασκαλία τους με βάση τις εμπειρίες και το περιεχόμενο που αποκτήθηκε στο εργαστήριο της ΠΕ.

Ο Δρ. Τομπάρι Μπόντο (2019), στο Πανεπιστήμιο του Port Harcourt παρουσίασε τη μελέτη «Δημιουργία ευαισθητοποίησης μέσω της ΠΕΕ ως λύση στο πρόβλημα της απώλειας οικοτόπων στο Ogoni Rivers State της Νιγηρίας». Διερεύνησε τη συνάφεια της ΠΕΕ στην πρόληψη της απώλειας ενδιαιτημάτων στο Ogoni του Rivers State. Μια σειρά προβλημάτων, όπως της αποψίλωσης των δασών, της γεωργικής πρακτικής, της εκβιομηχάνισης και της πετρελαιοκηλίδας, οδήγησε σε απώλεια ενδιαιτημάτων στο Rivers State και προκάλεσε ανησυχία στους ενδιαφερόμενους φορείς, ιδίως στις κοινότητες που είχαν υποστεί εξαφάνιση ειδών. Η μελέτη ανέδειξε, ότι οι άνθρωποι της περιοχής, κυρίως ενήλικες, έχουν καθοριστική σημασία για την καταστροφή του περιβάλλον τους. Υπάρχει σημαντική σχέση μεταξύ ΠΕΕ και εμφάνισης απώλειας ενδιαιτημάτων στο Ogoni, οπότε συνιστάται να υπάρχει μαζική Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων.

Ακολουθούν ερευνητικές εργασίες για την ΠΕΕ, όπως αυτή εξυπηρετείται από τα ΚΠΕ στην Ελλάδα.

Η έρευνα των Βεργοπούλου και Σκούλλου (2007), με τίτλο: «Η λειτουργία των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην πορεία εφαρμογής της εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη», αναφέρεται στο θεσμό των ΚΠΕ, ως δυναμικό φορέα της μη τυπικής ΠΕ στη χώρα μας. Διερεύνησαν τον πιθανό ρόλο των ΚΠΕ στη μετάβαση από ΠΕ σε ΕΑ, μελετώντας τα θέματα και τον προσανατολισμό επιμορφωτικών προγραμμάτων και δράσεων, καθώς και τους ανθρώπους που σχεδιάζουν και υλοποιούν αυτά. Μελέτησαν επίσης το ρόλο που κλήθηκαν να έχουν στη δεκαετία της Αειφορίας (2005-2014), όπως χαρακτηρίστηκε από τον Ο.Η.Ε. για την ΕΑΑ. Συμπεράναν πως τα ΚΠΕ, είναι ο απολύτως κατάλληλος φορέας για να συντελέσει στη μετάβαση της κοινωνίας προς την Αειφορία. Προϋπόθεση είναι να έχουν τη στήριξη του κράτους σε υλικοτεχνική υποδομή και προσωπικό. Ωστόσο κατέληξαν ότι, αν και τα θέματα όλων των δραστηριοτήτων των ΚΠΕ εντάσσονται στη θεματολογία της ΕΑ, υπάρχουν και αρκετά με τα οποία δύσκολα καταπιάνονται, όπως η φτώχεια, η ισότητα φύλων κ. ά.

Η έρευνα των Κατσακιώρη κ.συν., (2008), εκπονώντας την μελέτη του επιχειρησιακού σχεδίου για την εκπαίδευση και την Αειφόρο Ανάπτυξη, υπογραμμίζει την δυνατότητα που δίνεται στα ΚΠΕ, μέσα από το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους, για «πραγματοποίηση επιμορφωτικών συναντήσεων κατάρτισης ενηλίκων στην ΠΕ» (Υ.Α. Γ2/3219/11.5.95, ΦΕΚ 451 τ. Β/23.5.95). Η έρευνα βασίστηκε σε ποσοτικά δεδομένα που συγκεντρώθηκαν από δείγμα που αποτελούσαν στελέχη των ΚΠΕ. Τα αποτελέσματα έδειξαν, ότι τα ΚΠΕ λειτούργησαν ως μαθησιακά κέντρα, αναβαθμίστηκαν και μετασχηματίστηκαν σε «φάρους» σχετικά με την ΠΕ/ΕΑ για τους πολίτες στις περιοχές που βρίσκονται. Ωστόσο διαπιστώθηκε, όπως αναφέρουν τα στελέχη, ότι την δυνατότητα να αναπτύξουν δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας (ομάδες πολιτών, ηλικιωμένοι, κ.ά) την αξιοποίησαν λίγα ΚΠΕ. Αντιθέτως, μεγάλο έργο παρουσίασαν με την διοργάνωση ημερίδων, συνεδρίων και επιστημονικών εργασιών, για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Αυτό κυρίως οφείλεται στο γεγονός ότι τα ΚΠΕ δεν είχαν επεκταθεί σε δράσεις ΔΒΜ με βάση το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους. Η διεύρυνση του πεδίου τους πέρα από την εκπαιδευτική κοινότητα και στη ΔΒΜ και η συνεργασία με την τοπική κοινωνία, συνέβαλε όχι μόνο στην επιβίωσή τους αλλά και στην επιτυχή πορεία τους. Ιδιαίτερη σημασία στην έρευνα έχει το γεγονός, ότι τα στελέχη παραδέχονται το άγνωστο για αυτούς γνωστικό αντικείμενο της ΔΒΜ και την έλλειψη επιμόρφωσής τους σε αυτό, ώστε να ανταπεξέλθουν και να αναπτύξουν ανάλογες δράσεις.

Η Καζαντζίδου (2014), σε μεταπτυχιακή διατριβή με θέμα: «Ο Θεσμός των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα: Υπάρχουσα κατάσταση- προοπτικές», μελετά τον θεσμό και τη λειτουργία των ΚΠΕ, ως κέντρα επιμόρφωσης ενηλίκων, για τους εκπαιδευτικούς και τους πολίτες, ως ΚΔΒΜΠΑ όπως μετεξελίχθηκαν. Από τις απαντήσεις ερωτηματολογίου που απηύθυνε σε μέλη ΠΟ των ΚΠΕ σε όλη τη χώρα και εστιασμένες συνεντεύξεις με στελέχη, συμπεραίνει πως είναι αναγκαίο να παρθεί μια σειρά μέτρων για τη βιωσιμότητα του θεσμού. Προτείνεται κυρίως χρηματοδότηση παράλληλα και πέρα από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, ώστε να στηρίζονται δράσεις, υλικοτεχνικός εξοπλισμός, σύνδεση με αντίστοιχες δομές του εξωτερικού και κυρίως στελέχωση των ΚΠΕ και επιμόρφωση των μελών των ΠΟ. Επιπλέον αναβάθμιση των προγραμμάτων, των επιμορφώσεων, του εκπαιδευτικού υλικού, σύνδεση με τα Πανεπιστήμια και την τοπική κοινωνία και αξιολόγηση. Τα

μέτρα αυτά έχουν στόχο τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και αποτελεσματικότητα των ΚΠΕ.

Η Αδρακτά (2014), σε μελέτη της με τίτλο: «Ο ρόλος του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και η συμβολή του στην εδραίωση του brandname. Μελέτη περίπτωσης: Μακρινίτσα Πηλίου», διερευνά το ρόλο που διαδραματίζει το ΚΠΕ στη φυσιογνωμία της Μακρινίτσας Πηλίου και τη συμβολή του στην εδραίωση του brandname του συγκεκριμένου προορισμού, καθώς και στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Τα ευρήματα της ποσοτικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε στον ευρύτερο πληθυσμό, έδειξαν, ότι πρέπει να προταθούν λύσεις και από άλλους φορείς, που θα ενισχύουν την παρουσία και την αναβάθμιση του ΚΠΕ. Μόνο τότε θα συμβάλει και αυτό στην δημιουργία της ταυτότητας του χωριού με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξή του, συμβάλλοντας στην τουριστική του αναβάθμιση και διατηρώντας παράλληλα την ευημερία και την κοινωνικό-οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξή του. Γιατί μόνο οι αξιόλογες προσπάθειες των υπεύθυνων του ΚΠΕ, τα εκπαιδευτικά προγράμματα και η όλη δράση του, δεν αρκούν για να προσδώσουν την απαιτούμενη φήμη και αναγνωρισιμότητα στην περιοχή της Μακρινίτσας.

Ο Κατσώνης (2015), μελέτησε το θέμα: «Διερεύνηση επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών της Β/θμιας εκπαίδευσης σε θέματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Μια εμπειρική διερεύνηση στα σχολεία του Δήμου Λήμνου βασισμένη στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών». Με μια ποσοτική έρευνα διερεύνησε στο νησί της Λήμνου το βαθμό ενημέρωσης των εκπαιδευτικών για την ΠΕ, την επιμόρφωση που χρειάζονται και τους παράγοντες που καθορίζουν αυτή την ανάγκη. Τα ευρήματα ανέδειξαν την ύπαρξη πολλών και διαφοροποιημένων αναγκών. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η ηλικία, τα έτη υπηρεσίας και η ειδικότητα των εκπαιδευτικών, αναδείχτηκαν παράγοντες που επηρεάζουν τις επιμορφωτικές ανάγκες τους, θεωρούν τον εαυτό τους μέτρια ενημερωμένο σε περιβαλλοντικά ζητήματα και ιδιαίτερα στο παιδαγωγικό μέρος και προτείνουν αποτελεσματικούς τρόπους, όπως συνδυασμό εξ αποστάσεως και δια ζώσης επιμόρφωση.

Ο Καρνάβας (2015), διενήργησε ποσοτική έρευνα με θέμα: «Η Διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών Δ/θμιας εκπαίδευσης ως προς την Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία: Η περίπτωση των καθηγητών Γυμνασίων - Λυκείων του ν. Ρεθύμνου», για να μελετήσει αντιλήψεις εκπαιδευτικών για την ΠΕ, καθώς και τις ανάγκες επιμόρφωσης και τα κίνητρα αναζήτησης αυτής.

Από την έρευνα διαπιστώνεται, ότι οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν βασικές ελλείψεις τους σε θεωρητικές γνώσεις και ικανότητες δράσης σχετικές με ΠΕ και θεωρούν την εσωτερική κινητοποίηση ως κύριο μοχλό αναζήτησης της επιμόρφωσης.

Ο Παπαδημητρίου (2015), πραγματοποίησε έρευνα στο ΚΠΕ Κορδελιού με θέμα: «Επιμορφωτικές εμπειρίες εκπαιδευτικών στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Η αξιοποίηση της τέχνης στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών στο ΚΠΕ Ελευθερίου Κορδελιού και Βερτίστου». Υιοθέτησε την έρευνα δράσης, σε μια ερευνητική μελέτη μικρής κλίμακας με τον σχεδιασμό και οργάνωση μιας επιμορφωτικής ημερίδας και συγκέντρωσε ποιοτικά δεδομένα από προσωπικές συνεντεύξεις. Τα αποτελέσματα έδειξαν τη σπουδαιότητα που έχει η επιμόρφωση, για την ανάπτυξη σε προσωπικό, κοινωνικό και επαγγελματικό επίπεδο, των εκπαιδευτικών, η οποία και θα βοηθήσει και στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων της εποχής μας. Η αξιοποίηση της αισθητικής εμπειρίας, ο κριτικός στοχασμός πάνω σε αυτήν και η μετασχηματίζουσα μάθηση, συνδέθηκε με τη δυνατότητα αλλαγής στάσης και ανάληψης σχετικής δράσης εκ μέρους των εκπαιδευτικών που επιμορφώθηκαν. Η τέχνη φάνηκε ως πολύτιμο εργαλείο στις επιμορφωτικές δράσεις, που συνδέεται αρμονικά με τις αξίες και τις αρχές της ΠΕ.

Ο Βισβάρδης (2017), στην έρευνά του: "Ιστορική αναδρομή του θεσμού των Κέντρων Διά Βίου Μάθησης για το Περιβάλλον και την Αειφορία. Κίνητρα και εμπόδια στη συμμετοχή εκπαιδευτικών στις δράσεις των ΚΔΒΜΠΑ. Η περίπτωση του ΚΔΒΜΠΑ Λιθακιάς Ζακύνθου", μελέτησε το σχεδιασμό και την προσφορά του θεσμού των ΚΠΕ, ως ΚΔΒΜΠΑ κάνοντας μια ιστορική αναδρομή στο θεσμό και αναζητώντας τις κομβικές στιγμές στην πορεία του, που τον συνδέουν με την ΕΕ. Πρόκειται για μια μεικτή έρευνα που διεξήχθη στην Ζάκυνθο και βασίστηκε σε μελέτη αρχειακού υλικού του ΚΠΕ Λιθακιάς και σε συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια. Με τα εργαλεία αυτά, διερευνήθηκαν οι απόψεις εκπαιδευτικών που επιμορφώθηκαν, σχετικά με τα εμπόδια και τα κίνητρα συμμετοχής τους στις δράσεις και τις επιμορφώσεις του ΚΠΕ, την ικανοποίησή τους, τη θεματολογία που επιθυμούν, καθώς και τον προβληματισμό για την εξέλιξη του θεσμού. Από τα αποτελέσματα φάνηκε, ότι η συντριπτική πλειοψηφία έχει θετική άποψη για το θεσμό, το βασικότερο κίνητρο συμμετοχής τους είναι το ενδιαφέρον για την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και παροχές, όπως η υπερωριακή αποζημίωση ή η συμπλήρωση ωραρίου. Τα εμπόδια χαρακτηρίζονται ως καταστασιακά ή

περιστασιακά με κυριότερο αυτό της επιβάρυνσης των εκπαιδευτικών με τα έξοδα μετακίνησης και διαμονής. Οι περισσότεροι επιθυμούν ποικιλία στη θεματολογία και τη συνεργασία με αντίστοιχα κέντρα του εξωτερικού. Η ύπαρξη οικονομικών δυσκολιών προβληματίζει, όσον αφορά τη μελλοντική εξέλιξη του θεσμού, ωστόσο θεωρούν, ότι ο θεσμός πρέπει να συνεχίσει να λειτουργεί με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, επαναπροσδιορίζοντας παράλληλα το περιεχόμενο των προγραμμάτων του ΚΠΕ.

Η Φουντούλη (2017), στην έρευνά της: «Αποτύπωση της λειτουργίας Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ως Κέντρων Διά Βίου Μάθησης Ενηλίκων για το Περιβάλλον και την Αειφορία μέσα από τις ιστοσελίδες τους», μελετά τη λειτουργία των ΚΠΕ, ως ΚΔΒΜΠΑ, αναζητώντας με τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου μέσα από τις ιστοσελίδες τους, ότι αφορούσε την ΕΕ ομάδων για τη ΑΑ (προγράμματα, επιμορφώσεις, δράσεις, τεχνικές κ.ά.). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν, ότι σχεδόν όλα τα ΚΠΕ, έχουν σχεδιάσει και υλοποιήσει για τις περιοχές εμβέλειάς τους προγράμματα ενηλίκων για την ευαισθητοποίηση, ενημέρωση, επιμόρφωση και εκπαίδευση εκπαιδευτικών και μελών της τοπικής κοινωνίας, σε θέματα φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Επιπλέον στις ιστοσελίδες τους αποτυπώνονται συνεργασίες με φορείς και εκπαιδευτικά ιδρύματα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Συμπερασματικά προκύπτει, ότι το άνοιγμα του θεσμού των ΚΠΕ στην κατεύθυνση της ΕΕ λειτουργώντας ως ΚΔΒΜΠΑ, αρχικά αξιολογείται θετικά, μέσα από την αποτύπωση αυτού του ρόλου στις ιστοσελίδες τους.

Η Νομικού (2017), στα πλαίσια διδακτορικής διατριβής με τίτλο: «Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ως Οργανισμοί Μάθησης. Μία Έρευνα Δράσης», μελετά τη δυνατότητα λειτουργίας των ΚΠΕ ως οργανισμών μάθησης. Εφαρμόζοντας τη μεθοδολογία της έρευνας δράσης, για μεγάλο διάστημα σε ΚΠΕ της Αττικής, ανέδειξε τα ζητήματα που αφορούν την ΠΟ του ΚΠΕ και προέβη σε επίλυση αυτών με κριτικό αναστοχασμό των μελών της. Συμπεραίνει, ότι η αναζήτηση των αιτιών που κατευθύνουν τις πρακτικές των μελών της ΠΟ και η ικανότητά τους να στοχάζονται κριτικά πάνω στις αντιλήψεις τους, τους βοηθά να βελτιώσουν αρχικά το ατομικό πλαίσιο αρχών και στη συνέχεια να βελτιώσουν και το συλλογικό. Από την έρευνα αναδείχθηκε, ότι οι διεργασίες που συντελούνται κατά τη διαμόρφωση του πλαισίου αρχών είναι καθοριστικές και αυτό είναι σημαντικό για την επίτευξη του οργανωσιακού πλαισίου που είναι απαραίτητο για τη λειτουργία του ΚΠΕ ως οργανισμός μάθησης.

Ο Μιχαηλίδης (2019), στην έρευνά του με τίτλο: «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ενηλίκων: Μια κριτική επισκόπηση των προγραμμάτων με θέμα το νερό, τη διαχείριση και την κατανάλωσή του», προέβη σε αναζήτηση του τρόπου που επηρεάζει τους επιμορφούμενους, ως προς τη διαμόρφωση της συμπεριφοράς τους, η απόκτηση γνώσεων, η υιοθέτηση καλών πρακτικών στα προγράμματα και η αποτελεσματικότητα αυτών με βάση τους στόχους τους. Τα συμπεράσματα της κριτικής επισκόπησης πολλών σχετικών ερευνών έδειξαν, ότι τα προγράμματα είναι αποτελεσματικά όταν είναι ευέλικτα και έχουν σαφείς στόχους, όπως τον περιβαλλοντικό εγγραμματισμό της κοινωνίας. Προέκυψε θετική ανταπόκριση των πληθυσμών στα προγράμματα και διαπιστώθηκε ότι η δυναμική που αναπτύσσει η ευρύτερη γνώση και αντίληψη, οδηγεί στη δράση για αλλαγή. Στις δράσεις των ΚΠΕ περιλαμβάνονται ειδικά σχεδιασμένα Προγράμματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και η υποστήριξη των δομών αυτών και η δυναμική προσέγγισή τους, προσθέτει στην εκπαίδευση για την ΑΑ της κοινωνίας.

Ο Πολίτης (2019), στη μελέτη του: «Η αξία του Περιβαλλοντικού Μονοπατιού ως ολιστικής βιωματικής προσέγγισης στην ενίσχυση του εκπαιδευτικού ρόλου των ΚΕΑ προς το Περιβάλλον και την Αειφορία, μέσα από τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε αυτά- προβλήματα και δυσκολίες», με ποσοτικά δεδομένα, διερεύνησε την άποψη των εκπαιδευτικών των ΠΟ για την αξία του περιβαλλοντικού μονοπατιού, ως εφαρμοζόμενη διδακτική τεχνική και ολιστική βιωματική προσέγγιση στην ΠΕ/ΕΑ. Τα αποτελέσματα έδειξαν, πως οι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν τι σημαίνει περιβαλλοντικό μονοπάτι ως όρος και θεωρούν ότι η προσφορά του στην εκπαίδευση για το περιβάλλον την Αειφορία είναι πολύ μεγάλη. Διαπιστώθηκε επίσης ότι η εφαρμογή του δεν είναι δύσκολη αλλά αξιοποιείται εύκολα από τους εκπαιδευτικούς και έχει διδακτική αξία, όταν πλαισιώνεται από ομαδικές δραστηριότητες και ανάλογα φύλλα εργασίας στην παιδαγωγική πρακτική τους, με συνδυασμένη επιστημονική, τεχνολογική, ιστορική και πολιτισμική προσέγγιση.

Η Σφακιανάκη (2019), σε μελέτη της, ασχολήθηκε με τη «Διερεύνηση των απόψεων και των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ως προς την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Η περίπτωση των εκπαιδευτικών του Ν. Ηρακλείου». Στην ποσοτική αυτή έρευνα διαπιστώθηκε, ότι οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να επιμορφωθούν σε γνώσεις και σε δεξιότητες, προκειμένου να είναι επαρκείς να συντελέσουν ώστε η εκπαίδευση στα σχολεία να

προσανατολιστεί στην ΑΑ. Φάνηκε πως επιθυμούν βέβαια την επιμόρφωση, στο πλαίσιο ενός ταχύρρυθμου σεμιναρίου δια ζώσης ή εξ αποστάσεως, εντός του σχολικού ωρολογίου προγράμματος και προαιρετικά, σε θέματα ενεργοποίησης της κριτικής σκέψης των μαθητών για την Αειφορία ή σχετικών διδακτικών πρακτικών.

Η Βαμβακοπούλου (2020), στη μελέτη της: «Διερεύνηση εκπαιδευτικών αναγκών των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών σε Δίκτυα που σχετίζονται με θέματα αειφόρου ανάπτυξης και συντονίζονται από Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης», διερεύνησε τη δυνατότητα αξιοποίησης των αρχών της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στις επιμορφώσεις των εκπαιδευτικών στα ΚΠΕ, τις επιμορφωτικές ανάγκες, τα κίνητρα και τα εμπόδια συμμετοχής σε επιμορφώσεις, καθώς και τη δυνατότητα λειτουργίας των ΚΠΕ, ως αποτελεσματικοί οργανισμοί μάθησης και στήριξης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για τα δίκτυα. Αξιοποίησε ποσοτικά δεδομένα από εκπαιδευτικούς που υποστηρίζουν δίκτυα και ποιοτικά από έμπειρα στελέχη των ΚΠΕ. Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν την ανάγκη επιμόρφωσης και των εκπαιδευτικών που υποστηρίζουν δίκτυα για την Αειφορία στα σχολεία και των μελών των ΠΟ των ΚΠΕ σε θέματα ηλεκτρονικής μάθησης. Επίσης διαπίστωσε ότι στις επιμορφωτικές δραστηριότητες σχετικά με τα δίκτυα δεν ακολουθούνται οι αρχές Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Όσον αφορά τα κίνητρα διέκρινε τα παρακάτω: ανάπτυξη αποτελεσματικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την ΕΑ, προσωπική-κοινωνική ανάπτυξη και αύξηση της αυταξίας και βελτίωση τυπικών προσόντων για επαγγελματική ανάπτυξη. Σχετικά με τα εμπόδια διέκρινε την απουσία εμπιστοσύνης στα ΚΠΕ, τη μη θεσμική αναγνώριση των προγραμμάτων για ΕΑ στην εκπαιδευτική διαδικασία, αντικίνητρα και «καταστασιακά». Επιπλέον συμπεραίνει ότι τα ΚΠΕ διαθέτουν ορισμένα χαρακτηριστικά αποτελεσματικών οργανισμών, αλλά απέχουν μακριά από το να χαρακτηριστούν οργανισμοί μάθησης.

Αξιόλογες εισηγήσεις, στηριζόμενες σε ερευνητικά δεδομένα, έχουν παρουσιασθεί σε πανελλήνια συνέδρια, όπως της ΠΕΕΚΠΕ, από ανθρώπους που έχουν υπηρετήσει το θεσμό των ΚΠΕ. και αναφέρονται στη συνέχεια.

Οι Βλάχου – Βρέτου κ.συν., στο 5ο Συνέδριο της ΠΕΕΚΠΕ (2010) κάνουν αναφορά στο ρόλο των ΚΠΕ στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη της Τοπικής Κοινωνίας. Αξιοποιώντας την Κοινωνική Μάθηση και επαναπροσανατολίζοντας τους στόχους τους, μπορούν να βοηθήσουν κάθε πολυπολιτισμική κοινωνία, όπως και της Νέας Κίου, σε μια κοινωνία μάθησης, όπου κάθε φιλοξενούμενη ομάδα θα βρει χώρο

να ενταχθεί και να δημιουργήσει, σε μια κοινή εξέλιξη και πορεία προς την Αειφόρο Ανάπτυξη.

Ο Φαραγγιτάκης επανειλημμένα (2006, 2008, 2013) σε ανακοινώσεις συνεδρίων της ΠΕΕΚΠΕ, μιλάει επίσης για προβλήματα των ΚΠΕ, όπως τα κριτήρια δημιουργίας τους αναλογικά με τον πληθυσμό, ο αλόγιστος καθορισμός της εμβέλειάς τους, τη μεταξύ των μελών της ΠΟ επικοινωνία και τις σχέσεις των ΚΠΕ με άλλους φορείς. Ωστόσο συμπεραίνει, ότι τα ΚΠΕ αναμφίβολα έχουν προσφέρει τα μέγιστα σε θέματα της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία, εμπλεκόμενα όχι μόνο με τους εκπαιδευτικούς φορείς αλλά και συνεργαζόμενα με την τοπική κοινωνία. Αξιοποιώντας τα θετικά στοιχεία μπορούν να γίνουν χώροι δημοκρατικής έκφρασης και επικοινωνίας για την εκπαιδευτική κοινότητα, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, πολίτες και επιστημονικούς φορείς ώστε να δημιουργηθούν οι συνθήκες καλής και αποτελεσματικής συνεργασίας και συμμετοχής όλων σε σχετικές δράσεις.

Ο Σμπαρούνης (2010), επιχειρώντας μια κριτική αποτίμηση του θεσμού, εστιάζει σε ζητήματα απουσίας κεντρικής στρατηγικής και βούλησης για ανάπτυξη της ΠΕ, εκ μέρους της Πολιτείας, που οδήγησε σε ίδρυση ΚΠΕ σε πολλές περιοχές, άσχετα από αντικειμενικά κριτήρια. Επιπλέον κατά τη γνώμη του, όχι μόνο δεν υπάρχει πολιτική βούληση για την αξιοποίηση του θεσμού, αλλά παρατηρείται αποδόμηση και αλλοίωση του εκπαιδευτικού του χαρακτήρα.

Οι Παπαϊωάννου, Βλάχος, Παπασωτηροπούλου και Αντωνακοπούλου (2010), σε εργασία τους παρουσιάζουν στατιστικά δεδομένα, ποσοτικά και ποιοτικά σχετικά με τις ώρες επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών Αχαΐας στα ΚΠΕ για την ΠΕ. Παράλληλα εκφράζουν τον προβληματισμό τους για τη συνέχεια της επιμόρφωσης όχι μόνο των νέων αλλά και των ήδη επιμορφωμένων, καθώς επίσης για το μέλλον της ΠΕ.

Η Κεφαλογιάννη, Βρέντζος και Καλομοίρη (2012), στο 6ο Συνέδριο της ΠΕΕΚΠΕ σε άρθρο τους αναφέρουν τον διευρυμένο ρόλο των ΚΠΕ στην εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση των πολιτών, ως ένα πάγιο αίτημα των ΚΠΕ. Το πάγιο αυτό αίτημα ικανοποιείται μέσα από την Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση για το Περιβάλλον και την Αειφορία, υπογραμμίζοντας την μη εύκολη προσέγγιση των ενηλίκων. Οι λόγοι εστιάζονται στο διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο των ενηλίκων και στις προσδοκίες που θέτουν. Καταγράφει τα αποτελέσματα των συνεργασιών που ανέπτυξε το ΚΠΕ Ανωγείων Κρήτης με διάφορους φορείς της τοπικής κοινωνίας στον τομέα της διά

βίου εκπαίδευσης. Η αποτίμηση του έργου του ΚΠΕ στη Διά Βίου Μάθηση για το Περιβάλλον και την Αειφορία για τη διετία 2010-2012 καταγράφεται θετική, εφόσον επιμορφώθηκαν περισσότεροι από 1000 ενήλικες. Στο άρθρο επισημαίνεται η ανάγκη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στα Κέντρα στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.

Η Νομικού (2016), στο άρθρο της: «Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: ανάγκη ανανέωσης ενός σημαντικού θεσμού», στο 11ο τεύχος του επιστημονικού περιοδικού για την ΠΕ: «Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, αποτίμηση, θεσμικό πλαίσιο, Επιμόρφωση», μελετά τα ΚΠΕ και τον κομβικό ρόλο τους στην ΠΕ/ΕΑ. Καταλήγει, πως είναι ανάγκη να πραγματοποιηθούν ουσιαστικές αλλαγές στην εκπαίδευση γενικά και προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να λειτουργήσουν και τα ΚΠΕ, με στόχο τη βελτίωσή τους συνολικά, αναβαθμίζοντας τις υλικοτεχνικές δομές τους, τις επιμορφώσεις των μελών ΠΟ, το θεσμικό πλαίσιο και το ρόλο τους γενικότερα. Θεωρεί πως θα βοηθούσε προς αυτή τη λογική μια ποιοτική αξιολόγηση-αποτίμηση, με στόχο την ανατροφοδότηση των παιδαγωγικών ομάδων και το σχεδιασμό της βελτίωσης σε όλους τους τομείς της οργάνωσης και της λειτουργίας των ΚΠΕ. Κρίνει επίσης σημαντικό, να κεφαλαιοποιηθεί και να διαχυθεί η τριακονταετής τεχνογνωσία της χώρας στην ΠΕ/ΕΑ, δεδομένου ότι σε καμία άλλη ευρωπαϊκή χώρα δεν υπάρχει αντίστοιχη θεσμική ανάπτυξη της ΠΕ/ΕΑ

4.2 ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Από την ανασκόπηση των ερευνών που προαναφέρθηκαν, αναφορικά με την ΠΕΕ και τα ΚΠΕ, ως φορείς πραγματοποίησής της, προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα και όπως διαπιστώνεται, οι ερευνητικοί στόχοι καλύπτουν το ακόλουθο φάσμα:

Αρκετές έρευνες ασχολήθηκαν με τη διερεύνηση στον τομέα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στα ΚΠΕ. Αναζητήθηκαν επιμορφωτικές ανάγκες και κίνητρα συμμετοχής αυτών στις επιμορφώσεις, εμπόδια που τους αποθάρρυναν, αποτελεσματικές πρακτικές επιμόρφωσής τους αλλά και τρόποι που αξιοποίησαν τις επιμορφωτικές αυτές εμπειρίες στην προσωπική τους ζωή και στην επαγγελματική τους ανάπτυξη.

Εξίσου σημαντική θέση στο ενδιαφέρον των ερευνητών φαίνεται να έχει η ΠΕ και η ευαισθητοποίηση για την ΑΑ όλων των ενηλίκων και η σύνδεση των ΚΠΕ με την τοπική κοινωνία. Κάποιες από τις ερευνητικές προσπάθειες εστίασαν στην ευθύνη της πολιτείας, να στηρίζει με κάθε τρόπο τους φορείς που πραγματοποιούν ΠΕΕ, αλλά και την ευθύνη των εκπαιδευτών ενηλίκων να ενισχυθούν κατάλληλα, ώστε να είναι αποτελεσματικοί για να υπηρετήσουν το θεσμό με γνώμονα την πορεία προς την Αειφορία.

Σημαντική θέση στις διερευνητικές επιλογές είχε και η ιστορική ανάλυση της ΠΕ για τους ενήλικες, η ιστορική αναδρομή του θεσμού των ΚΠΕ και η αναζήτηση τρόπων λειτουργίας αυτών στο μέλλον. Αυτό γίνεται σε μια προσπάθεια σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη και έκφρασης προβληματισμού για τη βιωσιμότητα του θεσμού, την εξέλιξή του και τη συνέχιση της προσφοράς του στην εκπαίδευση όλων για την Αειφόρο Ανάπτυξη της κοινωνίας.

Οι ερευνητικές μέθοδοι, οι ερευνητικοί σχεδιασμοί και τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη διερεύνηση των παραπάνω στόχων στις έρευνες που ανασκοπήθηκαν ποικίλουν. Άλλες έχουν θεμελιωθεί πάνω σε ποιοτικούς σχεδιασμούς άλλες σε ποσοτικούς, λίγες σε μελέτη εγγράφων και ιστοσελίδων των ΚΠΕ, ενώ αρκετές συνδυάζουν τα παραπάνω προκειμένου να ενισχύσουν την εγκυρότητα και αξιοπιστία των αποτελεσμάτων. Με βάση τους ερευνητικούς σχεδιασμούς και τα ερευνητικά εργαλεία τα ευρήματα των ερευνών θα μπορούσαν να συνοψιστούν ως εξής:

Ως προς το σκέλος της λειτουργίας των Κέντρων για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών φαίνεται ότι αυτοί εκφράζουν τις απόψεις τους για την ΠΕ, την ΕΑ και για τη λειτουργία των ΚΠΕ καθώς και τους προβληματισμούς τους για το μέλλον του θεσμού, μέσα από απαντήσεις σε ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις που παραχωρούν στους ερευνητές. Αναγνωρίζουν τη βοήθεια που έλαβαν μέσα από τις επιμορφώσεις όχι μόνο για την επαγγελματική τους ανάπτυξη αλλά και την προσωπική και αναδεικνύουν τους παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή τους ή όχι σε αυτές.

Ως προς τον τομέα των περιβαλλοντικών προγραμμάτων που αφορούν το γενικό πληθυσμό και την κοινότητα, οι ερευνητές καταλήγουν ότι η ευαισθητοποίηση του κόσμου για το περιβάλλον εξαρτάται από τους τρόπους που η εκπαίδευση αυτή παρέχεται, την ευθύνη και την κατάρτιση των εκπαιδευτών, αλλά κυρίως το

ενδιαφέρον της πολιτείας και τις πολιτικές που ακολουθούνται με γνώμονα την Αειφορία. Αποτυπώθηκαν πρακτικές που ενισχύουν την αποτελεσματικότητα αυτών των δράσεων με κυρίαρχη αυτή της βιωματικής μάθησης (περιβαλλοντικά μονοπάτια, διοργάνωση περιβαλλοντικών εκστρατειών, αξιοποίηση τοπικού περιβάλλοντος).

Τέλος, ως προς τη σύνδεση της ιστορικής διαδρομής και του παρελθόντος της ΠΕΕ και των δομών που τη στηρίζουν, με τη βιωσιμότητά τους και τη μελλοντική τους εξέλιξη, συμπεραίνουν πως η ΠΕΕ πρέπει να συνεχίζει να αποτελεί βασικό θέμα διαλόγου των κυβερνήσεων παγκόσμια. Ιδιαίτερα στη χώρα μας, από την ως τώρα προσφορά των ΚΠΕ που λειτούργησαν και ως φορείς ΔΒΜ, συμπεραίνουν ότι με την ανάλογη οικονομική και όχι μόνο στήριξη από την πολιτεία, το κατάλληλο οργανωσιακό πλαίσιο των ΚΠΕ, το άνοιγμα στην κοινωνία, την ανανέωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης με γνώμονα την Αειφορία και την αξιολόγηση του θεσμού, θα εξασφαλιστεί η βιωσιμότητά του και θα μπορούμε να μιλάμε για την εξέλιξή του στο μέλλον και την προσφορά του στην Αειφόρο ή Βιώσιμη Ανάπτυξη της κοινωνίας.

4.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση των ερευνών που παρουσιάστηκαν προκύπτει, ότι αρκετοί ερευνητές ασχολήθηκαν με το πεδίο της ΠΕΕ, μελετώντας την πορεία της και τους τρόπους που αυτή συντελείται στο εξωτερικό ή στη χώρα μας. Κάποιοι μελέτησαν την ιστορική διαδρομή των φορέων που πραγματοποιούν ΠΕ και ιδιαίτερα τη λειτουργία τους ως φορείς ΕΕ για το Περιβάλλον και την Αειφορία, άλλοι εστίασαν στον αντίκτυπο και τις δράσεις για την κοινότητα και το γενικό πληθυσμό και άλλοι στις επιμορφώσεις ατόμων που θα λειτουργούσαν ως πολλαπλασιαστές της γνώσης (εκπαιδευτικοί, ηγέτες ομάδων). Διαπιστώθηκε μέσα από την μελέτη των εργασιών που παρουσιάστηκαν, ότι παρότι έχουν γίνει αρκετές μελέτες για το θεσμό των ΚΠΕ, τη λειτουργία τους ως ΚΔΒΜΠΑ και τη σημασία τους για την ΕΕ, υπάρχει ακόμη έλλειψη εκτεταμένων μελετών, οι οποίες να αναλύουν όλες τις πτυχές του σύνθετου θέματος που αποτελεί η ΠΕΕ σε σύνδεση με τα ΚΠΕ, ως φορείς της στη χώρα μας. Θεωρήθηκε ότι δεν ερευνήθηκε επαρκώς η σημασία ύπαρξης των ΚΠΕ για τις τοπικές κοινωνίες και ο ρόλος που αυτά μπορούν να παίξουν στην ανάπτυξη (οικονομική, κοινωνική, τουριστική, πολιτισμική) της περιοχής που λειτουργούν και

στην ανάδειξή της, καθώς και η σημασία της επιμορφωτικής εμπειρίας εκπαιδευτικών και άλλων πολιτών και η αξιοποίησης αυτής σε προσωπικό ή συλλογικό επίπεδο. Συνάμα, ο ερευνητικός σχεδιασμός των παραπάνω ερευνών βασίστηκε σε ποιοτικά ή ποσοτικά δεδομένα, έχοντας ως δείγμα κυρίως εκπαιδευτικούς και όχι μέλη της κοινότητας, που με κάποιο τρόπο ωφελήθηκαν από τη λειτουργία των Κέντρων. Επιπλέον δεν διαφαίνονται κάποια συγκριτικά στοιχεία ανάμεσα στην περίοδο που τα ΚΠΕ λειτούργησαν ως ΚΔΒΜΠΑ και εκείνης που απευθύνονται μόνο στην εκπαιδευτική κοινότητα.

Συνεπώς, στη βάση όσον αναφέρθηκαν, προκύπτει και η αναγκαιότητα και τεκμηριώνεται η πρωτοτυπία των ερευνητικών ερωτημάτων της παρούσας έρευνας. Ιδιαίτερα, για το συγκεκριμένο φορέα, το ΚΠΕ Νέας Κίου, δεν έχει γίνει καμία ερευνητική μελέτη, ούτε έχει μελετηθεί συγκριτικά η δράση του ΚΠΕ στην εφαρμογή της ΠΕΕ στις δύο διαφορετικές χρονικές περιόδους, την πρώτη φάση της λειτουργίας του ως ΚΔΒΜΠΑ, ως το 2014 και της μετέπειτα, που λειτουργεί μόνο για την εκπαιδευτική κοινότητα, όσον αφορά την ΠΕΕ. Το κενό που αναδύεται ευελπιστεί να καλύψει η ερευνήτρια με την ενασχόλησή της με το θέμα, που επιλέχτηκε με κριτήριο το ιδιαίτερο προσωπικό ενδιαφέρον και τον προβληματισμό της, που απορρέει από την προηγούμενη πολύχρονη επαγγελματική απασχόληση στο φορέα του ΚΠΕ της Νέας Κίου. Η κάλυψή του θεωρήθηκε από αυτήν επιτακτική ανάγκη, καθότι η σπουδαιότητα της μελέτης προκύπτει όχι μόνο από τη θεωρητική της αξία αλλά και την πρακτική της χρησιμότητα, αφού το ΚΠΕ Νέας Κίου είναι ο μοναδικός δημόσιος φορέας που παρέχει ΠΕΕ στην περιοχή.

Τα ερευνητικά αποτελέσματα που προκύπτουν, μέσα από έρευνα του αρχείου του ΚΠΕ (τεκμήρια), σε συνδυασμό με συνεντεύξεις στελεχών του ΚΠΕ, κατοίκων της περιοχής και εκπαιδευτικών που πέρασαν από το Κέντρο, αποτυπώνουν στοιχεία σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο λειτούργησε το ΚΠΕ στην Αργολίδα συγκριτικά τις δύο περιόδους και οδηγούν στην βαθύτερη κατανόηση του θεσμού, αλλά και στη γνωστοποίηση της σημαντικότητας ενός τέτοιου επιμορφωτικού φορέα Ενηλίκων για το Περιβάλλον σε τοπικό επίπεδο. Η γράφουσα, ως μέλος της Παιδαγωγικής Ομάδας του ΚΠΕ τα τελευταία χρόνια, ερευνώντας τα αρχεία του και συζητώντας με άμεσα εμπλεκόμενους αποσκοπεί, με τη μελέτη της πορείας του συγκεκριμένου ΚΠΕ, στην προβολή του έργου του και της προσφοράς του στην τοπική κοινωνία και τους εκπαιδευτικούς της Αργολίδας και όχι μόνο, μέσα από τα προγράμματά του και τις

δράσεις του για το Περιβάλλον και την Αειφορία. Τα στοιχεία της παρούσας μελέτης και τα συμπεράσματα που εξάγονται θα συνδράμουν πιθανά στον επαναπροσδιορισμό εφαρμογής προγραμμάτων ΠΕΕ γενικότερα, θα θέσουν προβληματισμούς και για τον τρόπο συνέχισης των δράσεων του ΚΠΕ και ενδυνάμωσής του στο μέλλον, παρά τις συνθήκες «κοινωνικής αποστασιοποίησης» που επιβάλλονται λόγω της πανδημίας. Επίσης, ενδέχεται να αξιοποιηθούν από μελλοντικούς ερευνητές, όσο και από όλους εκείνους που με διάφορους τρόπους εμπλέκονται με την Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής.

Στις σχετικές με το θέμα έρευνες, που προέκυψαν από μηχανές αναζήτησης και παρουσιάστηκαν παραπάνω, αναζητήθηκαν τα ερευνητικά τους ενδιαφέροντα και αποτυπώθηκαν τα συμπεράσματά τους προς συσχέτιση. Κατόπιν κριτικής αποτίμησης αυτών και ανάδειξης της προβληματικής, τεκμηριώνεται η εμπειρική έρευνα που ακολουθεί.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Κεφάλαιο 5.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο σχεδιασμός και η πραγματοποίηση της παρούσας εμπειρικής έρευνας βασίστηκε στη μελέτη της παραπάνω βιβλιογραφικής ανασκόπησης σχετικά με την ΠΕΕ και τα ΚΠΕ (βλ. κεφ. 4.1). Υπό το πρίσμα των προαναφερθέντων, προσδιορίστηκε ο σκοπός, οι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα. Ακολουθεί η μεθοδολογία, όπου αναφέρεται ο ερευνητικός σχεδιασμός που επιλέχτηκε να ακολουθηθεί, καθώς και οι λόγοι που η επιλογή του εξυπηρετεί την παρούσα μελέτη. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στα ερευνητικά εργαλεία τα οποία και αναλύονται διεξοδικά, και παρουσιάζεται το δείγμα που επιλέγεται από τον πληθυσμό στόχο και ο τρόπος επιλογής του για τις συνεντεύξεις. Τέλος, εξετάζονται θέματα εγκυρότητας και αξιοπιστίας της έρευνας.

5.1 ΣΚΟΠΟΣ, ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Σύμφωνα με τον Creswell (2011), η δήλωση του σκοπού είναι μια δήλωση που παρουσιάζει τη γενική κατεύθυνση και το σημείο εστίασης μιας μελέτης, ενώ τα ερευνητικά ερωτήματα περιορίζουν τη δήλωση σκοπού σε συγκεκριμένα ερωτήματα, στα οποία επιθυμούν να απαντήσουν οι ερευνητές μέσω της διεξαγωγής της έρευνας.

Με τη σκέψη αυτή, ως σκοπός της παρούσας έρευνας ορίζεται η μελέτη και παρουσίαση της ιστορικής διαδρομής και εξέλιξης του φορέα του ΚΠΕ Νέας Κίου στην περιφέρεια Αργολίδας, καθώς επίσης και η συμβολή του ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων, στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των μελών της τοπικής κοινωνίας και στη γενικότερη Αειφόρο Ανάπτυξη (περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική) της περιοχής.

Με άξονα το βασικό σκοπό διαμορφώνονται οι επιμέρους στόχοι, οι οποίοι είναι:

- Η διερεύνηση του εννοιολογικού πεδίου της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία και η σύνδεσή της με την Εκπαίδευση Ενηλίκων.
- Η σε βάθος κατανόηση του θεσμού των ΚΠΕ και της σχέσης τους με το πεδίο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Η ανάδειξη του πολύπλευρου ρόλου τους στην Αειφόρο Ανάπτυξη μιας περιοχής.
- Η λεπτομερής καταγραφή στοιχείων που σχετίζονται με τη λειτουργία του ΚΠΕ στην Αργολίδα, από το 2005 ως σήμερα (δράσεις ευαισθητοποίησης, επιμορφώσεις, συνεργασίες, ανθρώπινο δυναμικό).

Με βάση τα παραπάνω, τα ερευνητικά ερωτήματα διαμορφώνονται ως εξής:

1. Ποια είναι η άποψη εκπαιδευτικών και πολιτών που επιμορφώθηκαν ή συμμετείχαν σε βιωματικές δράσεις του ΚΠΕ για την αλλαγή της στάσης τους σε θέματα περιβάλλοντος και την αξιοποίηση της εμπειρίας στην προσωπική τους ζωή και την επαγγελματική τους εξέλιξη;
2. Με ποιον τρόπο ανταποκρίθηκε ο φορέας του ΚΠΕ και συνέβαλε στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των ενηλίκων της Αργολίδας και πώς οι δράσεις του επηρέασαν την Αειφόρο (περιβαλλοντική, κοινωνικοοικονομική, πολιτισμική) Ανάπτυξη της περιοχής;

5.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

5.2.1 Επιλογή και τεκμηρίωση ερευνητικού σχεδιασμού και ερευνητικών «εργαλείων»

Για την έρευνα επιλέχθηκε η στρατηγική της ποιοτικής προσέγγισης, ως η πιο κατάλληλη για τη μελέτη περίπτωσης που αναφέρεται, αφού επιτρέπει τη βαθιά κατανόηση, ανάλυση και ερμηνεία των γεγονότων του ζητήματος που διερευνάται (Creswell, 2011).

Για ένα τέτοιο μεθοδολογικό σχεδιασμό, τη συλλογή στοιχείων και την εξαγωγή συμπερασμάτων, η έρευνα είναι διττή και εφαρμόστηκαν δύο τεχνικές: Έμμεση παρατήρηση, όπου σύμφωνα με τον Καραλή, (2002) παρατηρούνται κοινωνικά φαινόμενα όχι άμεσα, αλλά μέσω εκείνων των τεκμηρίων στα οποία έχουν αποτυπωθεί τα ίχνη τους. Πηγές συλλογής των δεδομένων της έρευνας είναι το

αρχειακό υλικό του ΚΠΕ Νέας Κίου, όπου και πραγματοποιήθηκε μελέτη τεκμηρίων (δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα, φωτογραφικό υλικό, εφημερίδες, απολογισμοί, ιστοσελίδα κ.ά.) στο χώρο του ΚΠΕ, εστιάζοντας στα στοιχεία που αφορούν ενήλικες, για δύο θεματικές περιοχές: τις επιμορφωτικές δραστηριότητες εκπαιδευόμενων, εκπαιδευτικών ή άλλων, καθώς και τις δράσεις ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας. Τα παραπάνω αναζητούνται και καταγράφονται στη διάρκεια της 15χρονης λειτουργίας του, όπου το ΚΠΕ λειτούργησε ως ΚΔΒΜΠΑ ως το 2014, διοργανώνοντας αυτόνομα δράσεις για όλο τον ενήλικο πληθυσμό, ενώ μετέπειτα περιορίστηκε η δραστηριότητά του και ως σήμερα υλοποιεί επιμορφωτικές δράσεις μόνο για την εκπαιδευτική κοινότητα από μόνο του, ωστόσο συμμετέχει σε δράσεις για ενηλίκους που διοργανώνουν άλλοι φορείς. Παράλληλα, στοχεύοντας να αντιληφθεί κανείς ακόμη περισσότερο τον τρόπο λειτουργίας των ΚΠΕ και για να έχει η έρευνα ανθρωποκεντρική διάσταση, πραγματοποιήθηκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις (Bryman, 2017), για άντληση πληροφοριών, για τα ίδια με παραπάνω θεματικά πεδία, από άτομα που με διάφορους τρόπους συμμετείχαν σε δράσεις του ΚΠΕ Νέας Κίου κατά τη διάρκεια λειτουργίας του, που ερευνάται. Οι άξονες των συνεντεύξεων (βλ. κεφ. 6.2.2. και Παράρτημα 2) καθορίστηκαν μετά από πιλοτική δοκιμή (Bryman, 2017• Creswell, 2011).

Ο σχεδιασμός των ερευνητικών εργαλείων στηρίζεται στις θεματικές που αναπτύχθηκαν στο θεωρητικό μέρος της έρευνας. Οι στόχοι της έρευνας, η μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας καθώς και τα χαρακτηριστικά του ερευνητικού πληθυσμού καθόρισαν τους κύριους άξονες αυτών (Bryman, 2017). Μελετήθηκαν επομένως, όπως προαναφέρθηκε και αναλύεται στη συνέχεια (βλ. κεφ. 5.2.2), τεκμήρια του αρχειακού υλικού του ΚΠΕ και πραγματοποιήθηκαν δέκα (10) ημιδομημένες συνεντεύξεις (βλ. κεφ. 5.2.3), με κριτήριο επιλογής των ενηλίκων τη σχέση τους με κάποιο τρόπο με το ΚΠΕ.

5.2.2 Τα τεκμήρια

Τα τεκμήρια αποτελούν ένα πολύ ετερογενές σύνολο πηγών δεδομένων, προσφέρονται σε έντυπη μορφή, ηλεκτρονική ή οπτική και περιλαμβάνουν επίσημα δημόσια έγγραφα κρατικής προέλευσης (νόμους), αλλά και ιδιωτικής (ετήσιους απολογισμούς, υλικό δημοσίων σχέσεων κ.ά.), καθώς και φωτογραφίες και

διαδικτυακό υλικό (Bryman, 2017). Αποτελούν «παράθυρο» στην πραγματικότητα των οργανισμών, ωστόσο, επειδή συντάσσονται για συγκεκριμένους σκοπούς, ο ερευνητής, προκειμένου να μελετήσει κάθε πλευρά του οργανισμού, χρειάζεται να στηρίξει την ανάλυσή τους επιπλέον και με άλλες πηγές δεδομένων (Bryman, 2017).

Στην υπό μελέτη περίπτωση, ερευνώνται έντυπα, οπτικά και ψηφιακά τεκμήρια και οι πληροφορίες τους διασταυρώνονται και επιβεβαιώνονται με τα ευρήματα των συνεντεύξεων. Συγκεκριμένα μελετώνται πρακτικά προγραμματισμού επιμορφωτικών συναντήσεων για ενήλικες, εκπαιδευτικών ή μη, ημερολόγια δράσεων και προγράμματα αυτών, ετήσιοι απολογισμοί, αλληλογραφία με διοικητικούς και χρηματοδοτικούς φορείς, καθώς και φωτογραφικό υλικό και άρθρα στον τοπικό τύπο. Η μελέτη των τεκμηρίων πραγματοποιήθηκε από τον Ιανουάριο έως τον Μάρτιο 2021 και η πρόσβαση στα αρχεία του ΚΠΕ ήταν εύκολη, καθώς η ερευνήτρια, ως μέλος της ΠΟ του ΚΠΕ εργάζεται στο χώρο του. Τα δεδομένα ερμηνεύονται αναφορικά με τους δύο θεματικούς άξονες και τις χρονικές περιόδους που προαναφέρθηκαν (βλ. κεφ. 5.2.1) και τα αποτελέσματα μελετώνται συγκριτικά και συσχετίζονται με αυτά των συνεντεύξεων, προκειμένου να καταλήξουν και να αποτυπωθούν σε συμπεράσματα. Άλλωστε, όπως προαναφέρθηκε, αν επιδιώκεται να εκληφθούν τα τεκμήρια, ως «πηγές που αποκαλύπτουν κάτι για την πραγματικότητα του φορέα που εξετάζεται, χρειάζεται να χρησιμοποιηθούν σε σχέση και με άλλες πηγές δεδομένων σχετικά με αυτή την πραγματικότητα» (Bryman, 2017, σελ. 607).

5.2.3 Οι συνεντεύξεις

Οι συνεντεύξεις δίνουν τη δυνατότητα να γίνουν προεκτάσεις στο θέμα που ερευνάται, καθώς υπάρχει μεγάλος βαθμός ελευθερίας στους συμμετέχοντες να εκφράσουν την άποψή τους. Ο συνεντευκτής έχει συνήθως μια λίστα από θέματα που πρέπει να καλυφθούν. Εάν από την ελεύθερη συζήτηση δεν καλυφθούν οι στόχοι του ερευνητή τότε επανέρχεται στις συγκεκριμένες θεματικές ενότητες που χρειάζεται βαθύτερη πληροφόρηση (Τσιώλης, 2014). Τα στάδια και η διαδικασία των συνεντεύξεων της συγκεκριμένης έρευνας αποτυπώνονται και αναλύονται στη συνέχεια.

5.2.3.1 Πληθυσμός, δειγματοληψία και δείγμα της έρευνας

Τον πληθυσμό της έρευνας αποτελούν όλοι οι εμπλεκόμενοι με το ΚΠΕ ενήλικες, που συμμετείχαν με κάποιο τρόπο στις δραστηριότητές του από την αρχή της λειτουργίας του. Για τη δειγματοληψία εφαρμόστηκε «η δειγματοληψία σκοπιμότητας, κατά την οποία η ερευνήτρια επέλεξε τις περιπτώσεις που έπρεπε να συμπεριλάβει στο δείγμα, με βάση την κρίση της και αναφορικά με την τυπικότητα που τις διακρίνει» (Cohen, Manion & Morrison, 2008 σελ.172), εφόσον ήθελε να αντιπροσωπεύονται όλες οι ομάδες που σχετίστηκαν με το ΚΠΕ (εκπαιδευτικοί, εκπαιδευτές, πολίτες και επαγγελματίες της πόλης και μέλη της ΠΟ). Πρόκειται για μια μη πιθανοτική προσέγγιση, «διενεργείται άπαξ και βασίζεται σε a priori κριτήρια, συναφή με τα ερευνητικά ερωτήματα» (Bryman, 2017 σελ. 468). Αν και δεν επιτρέπει στον ερευνητή να κάνει γενικεύσεις, η επιλογή των συμμετεχόντων έγινε με τέτοιο τρόπο, ώστε αυτοί που αποτελούν το δείγμα να σχετίζονται με τα ερευνητικά ερωτήματα. Το δείγμα της έρευνας επιλέχτηκε επομένως «βολικό», το οποίο «είναι πιθανό να αποτελέσει την επιλεγόμενη στρατηγική δειγματοληψίας για μια έρευνα μελέτης περίπτωσης» (Cohen, et al., 2008, σελ.170) και θεωρείται ότι καλύπτει όλο το φάσμα των ενδιαφερόμενων για την έρευνα πλευρών. Αποτελείται από δέκα (10) άτομα που συμμετείχαν, ως εκπαιδευτές ή εκπαιδευόμενοι στις δραστηριότητες του φορέα, επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί, μέλη της τοπικής κοινωνίας ή άλλοι (βλ. Πίνακα 3 στο Παράρτημα 3), που εμπλέκονται και καταθέτουν τις απόψεις τους για τα ερευνητικά ερωτήματα που προαναφέρθηκαν, απαντώντας σε ερωτήσεις ημιδομημένης συνέντευξης, όπου μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα. Το δείγμα θεωρήθηκε επαρκές, αφού είναι αντιπροσωπευτικό των ομάδων, οι απόψεις των οποίων μελετώνται στην προκειμένη έρευνα. Άλλωστε, στην ποιοτική έρευνα είναι επαρκές ένα μικρό δείγμα του πληθυσμού και το κατάλληλο δείγμα είναι αυτό που μπορεί να απαντήσει στο ερευνητικό ερώτημα (Marshall, όπ. αναφ. στο Ίσαρη & Πουρκός, 2005). Η ερευνήτρια είχε δυνατότητα πρόσβασης στα άτομα λόγω και της ενασχόλησής της με το ΚΠΕ ως μέλος της ΠΟ. Καταβλήθηκε επιπλέον κάθε δυνατή προσπάθεια υπέρβασης πιθανών εμποδίων, ώστε τα αποτελέσματα της έρευνας να είναι πλήρη και αντιπροσωπευτικά, παρότι δεν μπορούν να είναι γενικεύσιμα.

5.2.3.2 Καθορισμός των ερωτήσεων με σύνταξη Οδηγού Συνέντευξης

Ο βασικός κορμός των ερωτημάτων στηρίχθηκε στα ερευνητικά ερωτήματα, όπως αυτά διατυπώθηκαν σε προηγούμενη ενότητα (βλ. κεφ 5.1), ενώ δόθηκε η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να αναπτύξουν τις απόψεις τους ελεύθερα, σχετικά με το θεσμό των ΚΠΕ και την ΠΕΕ, επιδιώκοντας πάντα την εξυπηρέτηση των ερευνητικών ερωτημάτων. Οι συνεντεύξεις καθοδηγήθηκαν από ανοιχτές ερωτήσεις που πήγαζαν από τα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης, ώστε να είναι δυνατή η ανάπτυξη των σκέψεων. Για το σκοπό αυτό, ακολουθήθηκε ένας οδηγός ημιδομημένης συνέντευξης (βλ. Παράρτημα 2), που είχε σχεδιαστεί από την ερευνήτρια και το οποίο βοήθησε στην καλύτερη δόμηση της συνέντευξης (Bryman, 2017). Το «εργαλείο» της συνέντευξης είναι βασισμένο σε θεματικούς άξονες, που παρέπεμπαν στα ερευνητικά ερωτήματα. Ο οδηγός αποσκοπούσε στην άντληση διαφωτιστικών στοιχείων και πολύτιμων πληροφοριών γύρω από τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων. Προηγήθηκε πιλοτική εφαρμογή του οδηγού συνέντευξης, με άτομο διαφορετικό από τους ερευνώμενους, για την εξασφάλιση της καλής λειτουργίας αυτού (Bryman, 2017• Creswell, 2011).

Ο οδηγός συνέντευξης, όπως διαμορφώθηκε για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας, αποτελείται από:

.προκαταρκτικά στοιχεία, με δύο εισαγωγικές ερωτήσεις για άντληση γενικών πληροφοριών και τη δημιουργία καλού κλίματος και δηλώσεις κοινωνικοδημογραφικού περιεχομένου (φύλο, ηλικία), όπου διερευνήθηκαν τα τυπικά στοιχεία σχετικά με το «προφίλ» των συνεντευξιζομένων.

.βασικά ερωτήματα της συνέντευξης, με δεκαοκτώ (18) ανοικτού τύπου ερωτήσεις, που στόχο είχαν τη συλλογή απαντήσεων σχετικά με τον σκοπό της έρευνας και τα ερευνητικά ερωτήματα. Οι ερωτήσεις αυτές, κατηγοριοποιήθηκαν σε δύο άξονες, εννέα (9) για τον καθένα, με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν κατά τον σχεδιασμό της έρευνας και διερεύνησαν απόψεις εκπαιδευτικών και άλλων ενήλικων μελών της τοπικής κοινωνίας για το ΚΠΕ Νέας Κίου και τη λειτουργία του ως φορέας ΕΕ.

.μία καταληκτική ερώτηση για αποκόμιση μιας γενικής εντύπωσης ή έκφρασης κάποιας σκέψης.

5.2.3.3 Ενημέρωση των συμμετεχόντων και διεξαγωγή των συνεντεύξεων

Επειδή δεν ήταν δυνατή, ούτε κρίθηκε απαραίτητη η φυσική παρουσία σε έναν κοινό χώρο των συμμετεχόντων, λόγω της πανδημίας, έγιναν οι συνεντεύξεις με τη χρήση τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνίας (ΤΠΕ), κατά το μήνα Απρίλιο. Οι συνεντεύξεις έγιναν τηλεφωνικά και διήρκησαν τριάντα (30) περίπου λεπτά. Επελέγη αυτός ο τρόπος επικοινωνίας τελικά, επειδή εξυπηρετούσε όλους και κρίθηκε από την ερευνήτρια πιο χαλαρός και εύκολος και ότι τα πλεονεκτήματα (π.χ. επιλογή χρόνου, κόστος, άνεση λόγω έλλειψης εικόνας), υπερτερούσαν των μειονεκτημάτων (π.χ. έλλειψη εκφραστικών στοιχείων). Άλλωστε και «η μέθοδος αυτή θεωρείται αποτελεσματική, καθότι αποφέρει μεγάλο όγκο συλλεχθέντων δεδομένων» (Bryman , 2017, σελ. 529) και επίσης «σε γενικές γραμμές, πολλά από τα ζητήματα που χρησιμοποιούνται σε κλασικές μορφές συνέντευξης εφαρμόζονται εξίσου καλά και σε τηλεφωνικές συνεντεύξεις» (Cohen, et al., 2008, σελ. 492). Προηγήθηκε ολιγόλεπτη τηλεφωνική επικοινωνία με τους συμμετέχοντες για ενημέρωση σχετικά με την έρευνα και τη διαδικασία και με ηλεκτρονική επικοινωνία (e-mail) στη συνέχεια, είχε συμπληρωθεί από τους συμμετέχοντες και είχε αποσταλεί στην ερευνήτρια το έντυπο ενημέρωσης και συναίνεσης (βλ. Παράρτημα 1). Ενημερώθηκαν με αυτό, ότι θα τηρηθούν οι προϋποθέσεις για ζητήματα ανωνυμίας και εχεμύθειας και σχετικά με την ηχητική καταγραφή της συνέντευξης, την αποκλειστική χρήση του υλικού για τους συγκεκριμένους ερευνητικούς σκοπούς και τη μετέπειτα καταστροφή τους. Η συμπλήρωση των κοινωνικοδημογραφικών στοιχείων των πληροφορητών έγινε από την ερευνήτρια στην αρχή της συνομιλίας. Κατόπιν, με τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και καλής επικοινωνίας, οι δύο πλευρές διευκολύνθηκαν για τη διεξαγωγή του κύριου μέρους της συνομιλίας, με βάση τον οδηγό της ημιδομημένης συνέντευξης (βλ. Παράρτημα 2).

5.2.3.4 Ανάλυση των δεδομένων

Η επεξεργασία των δεδομένων που προέκυψαν από τη συνέντευξη έγινε με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης, επειδή θεωρήθηκε πως είναι απλή στη χρήση και μπορεί να χρησιμοποιηθεί από αρχάριους ερευνητές που δεν είναι εξοικειωμένοι με πιο περίπλοκα είδη ποιοτικής ανάλυσης. Επιπλέον, ένα από τα πλεονεκτήματα της θεματικής ανάλυσης είναι ότι πρόκειται για μια ευέλικτη μέθοδο (Τσιώλης, 2018). Μάλιστα, μέσω αυτής της ευελιξίας και της σχέσης που αναπτύσσεται με τα λεκτικά

ευρήματα και τα ερευνητικά ερωτήματα, η θεματική ανάλυση επιτρέπει τη λεπτομερή και σύνθετη περιγραφή των δεδομένων της έρευνας, και η προσπάθεια επικεντρώνεται στη δημιουργική τους συγκρότηση σε ένα συνεκτικό σύνολο θεωριών μετά από πολύωρη ενδελεχή μελέτη και με κριτική αποτίμηση της βιβλιογραφικής επισκόπησης (Ίσαρη & Πουρκός, 2015 • Τσιώλης, 2018). Έτσι, ακολουθήθηκαν όλα τα στάδια ανάλυσης των δεδομένων της έρευνας από την ερευνήτρια. Συγκεκριμένα, αφού αναγνώστηκαν επανειλημμένα τα δεδομένα έγινε εξοικείωση με αυτά. Δημιουργήθηκαν οι αρχικοί κωδικοί, αναζητήθηκαν και επανεξετάστηκαν τα θέματα και στη συνέχεια ορίστηκαν και ονομάστηκαν. Τέλος, δημιουργήθηκε αναφορά και διατυπώθηκε η έκθεση, για την οποία έγινε προσπάθεια από την ερευνήτρια να είναι συνοπτική, συνεκτική, λογική και ενδιαφέρουσα. Με αναλυτική διερεύνηση των βιωματικών εμπειριών των συμμετεχόντων επιχειρήθηκε να ανακαλυφθεί το βαθύτερο νόημα της σκέψης τους (Ίσαρη & Πουρκός, 2015).

Οι συνεντεύξεις χρησιμοποιήθηκαν συνδυαστικά με τη μελέτη των τεκμηρίων, στη διεξαγωγή της έρευνας, προκειμένου οι πληροφορίες να επιβεβαιωθούν και να οδηγήσουν σε νέα συμπεράσματα.

5.3 ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ

Στις κοινωνικές επιστήμες, η εγκυρότητα και η αξιοπιστία αναφέρονται στα κριτήρια που φανερώνουν την αλήθεια των ευρημάτων (Schwandt στο Ίσαρη & Πουρκός, 2015). Για κάθε ερευνητή όμως, η διασφάλιση της αξιοπιστίας και της εγκυρότητας, αποτελεί πρωταρχική μέριμνα, αφού έτσι μόνο προλαμβάνονται αστοχίες που μπορεί να προκύψουν κατά την έρευνα και ενδέχεται να οδηγήσουν σε μη έγκυρα και αναξιόπιστα αποτελέσματα. Είναι ζητούμενο που δύσκολα επιτυγχάνεται, ωστόσο, έγινε προσπάθεια στην προκειμένη μελέτη να τηρηθούν όλες εκείνες οι προϋποθέσεις που τις διασφαλίζουν.

5.3.1 Διασφάλιση της εγκυρότητας

Σύμφωνα με την Bell (1997), εγκυρότητα είναι ο έλεγχος του κατά πόσο ένα θέμα μετρά ή περιγράφει αυτό που υποτίθεται ότι πρέπει να μετρά ή να περιγράφει. Η εγκυρότητα εξασφαλίζεται μέσω της προσπάθειας εξάλειψης τριών κινδύνων

(Lincoln & Guba, 1985): του κινδύνου μεροληψίας από τη μεριά της ερευνήτριας, του κινδύνου επιρροής της ίδιας της ερευνήτριας στους πληροφορητές και του κινδύνου μεροληψίας από τη μεριά των συμμετεχόντων με σκοπό να «ευχαριστήσουν» την ερευνήτρια. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η εμπειρία της ερευνήτριας ως μέλος της ΠΟ του Κέντρου δε θα επηρέαζε την αντικειμενική φύση της μελέτης, καταγράφηκαν εξ αρχής τα ερωτήματα και οι πεποιθήσεις της ερευνήτριας και κατά τη διεξαγωγή έρευνας κρίθηκε χρήσιμο και αναγκαίο να κρατηθεί ημερολόγιο καταγραφής προσωπικών παρατηρήσεων και όλων των ενεργειών και γεγονότων που την αφορούσαν. Άλλωστε, «η όσο το δυνατόν περισσότερο ελάττωση της μεροληψίας, είναι ίσως ο πιο πρακτικός τρόπος να επιτευχθεί μεγαλύτερη εγκυρότητα» (Cohen, et al., 2008 σελ.205).

Σύμφωνα με τον Creswell (2011), για να είναι έγκυρα τα αποτελέσματα θα πρέπει να γίνει σωστός σχεδιασμός της έρευνας, με διαμόρφωση και κατάλληλου οδηγού συνέντευξης και να ακολουθηθεί η σχετική διαδικασία της συνέντευξης. Επιπλέον, το δείγμα του υπό μελέτη πληθυσμού να είναι αντιπροσωπευτικό. Στην προκειμένη έρευνα, που θεωρείται ότι ακολούθησε σωστό σχεδιασμό και οι συνεντεύξεις έγιναν κατάλληλα, έγινε προσπάθεια και το δείγμα να είναι όσο το δυνατό πιο αντιπροσωπευτικό, δηλαδή να υπάρχει ποικιλία αναφορικά με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων (ιδιότητα, ηλικία, φύλο). Επομένως, θεωρείται ότι η εγκυρότητα εξασφαλίστηκε «δείχνοντας εμπιστοσύνη στα στοιχεία της έρευνας που έχουν να κάνουν με το ερευνητικό σχέδιο, την απόκτηση των δεδομένων, την ανάλυση της διαδοχής των δεδομένων, την ερμηνεία και τα επακόλουθα συμπεράσματα» (Cohen, et al., 2008 σελ.195).

Η εγκυρότητα της προκείμενης έρευνας εξασφαλίστηκε επίσης, με «πλούσιες» και «πυκνές περιγραφές» του θέματος που διερευνήθηκε και με τακτική επαφή της ερευνήτριας με τους συμμετέχοντες καθόλη τη διάρκεια της διαδικασίας συλλογής, ανάλυσης και επαλήθευσης των δεδομένων (Geertz, 2003). Επίσης, τα συμπεράσματα επιβεβαιώνονταν με δύο μεθόδους και τεχνικές της έρευνας. Οι συνεντεύξεις χρησιμοποιήθηκαν συνδυαστικά με τη μελέτη τεκμηρίων από αναζήτηση στα αρχεία του ΚΠΕ. Έγινε δηλαδή, διασταύρωση στοιχείων με τριγωνισμό. Συγκεκριμένα, έγινε τριγωνοποίηση δεδομένων με τη χρήση διαφορετικών μεθόδων συλλογής δεδομένων (μελέτη αρχείων, συνέντευξη) και τριγωνοποίηση δείγματος από διακριτές ομάδες (εκπαιδευτικούς, πολίτες από την τοπική κοινωνία, μέλη ΠΟ, διαφορετικών ηλικιών

και φύλου) (Κατσαρού & Τσάφος, 2003). Έτσι, η μεθοδολογική τριγωνοποίηση που ακολουθήθηκε με τη χρήση διαφορετικών μεθόδων συλλογής δεδομένων στο ίδιο ερευνητικό αντικείμενο, (Cohen, et al., 2008), εξασφάλισε την ποιότητα και την εγκυρότητα της παρούσας έρευνας.

5.3.2 Διασφάλιση της αξιοπιστίας

Στις ποιοτικές έρευνες, σύμφωνα με τον Robson, 2002, σελ. 176, η αξιοπιστία εξασφαλίζεται όταν η έρευνα είναι «διεξοδική, προσεκτική και ειλικρινής» και καθορίζεται από μια σειρά από πρακτικά θέματα και συνθήκες κατά τη διαδικασία πραγματοποίησης της συνέντευξης, όπως, ο τρόπος των ερωτήσεων, η προσωπικότητα των ερωτώμενων, οι δυνατότητες του ερευνητή, καθώς και η μεταξύ τους σχέση (Cohen et al., 2008).

Στην προκείμενη έρευνα και στην προσπάθεια να διατηρηθεί η αξιοπιστία της σε υψηλό επίπεδο, τηρούνται όλες οι προϋποθέσεις που ορίζει και ο Creswell (2016), με στόχο την εμπιστοσύνη μεταξύ ερευνήτριας και συμμετεχόντων. Τέτοιες είναι η ενημέρωση των συμμετεχόντων για τη διαδικασία και το σκοπό της έρευνας μέσω του ενημερωτικού σημειώματος και της ενήμερης συγκατάθεσης και η εξασφάλιση της ανωνυμίας των συμμετεχόντων. Θεωρείται ότι, σύμφωνα και με τον παρόντα ερευνητικό σχεδιασμό αυτή η εμπιστοσύνη επιτυγχάνεται, αφού επιπλέον η γράφουσα είναι μέλος της ΠΟ του ΚΠΕ πάνω από έξι χρόνια, και αυτή η προϋπηρεσία διασφαλίζει την εμπειρία στο πεδίο λόγω της τόσων χρόνων ενασχόλησης.

Επιπλέον, έγινε πιλοτική εφαρμογή του εργαλείου της συνέντευξης με άτομο διαφορετικό από τους πληροφορητές του δείγματος, με σκοπό να διαπιστωθούν ασάφειες, προβλήματα, να διορθωθούν τυχόν λάθη και παραλείψεις (Βάμβουκας, 2002) και να προληφθούν μελλοντικά σφάλματα (Creswell, 2011). Με τη συστηματική συγκέντρωση και καταγραφή των πληροφοριών, και τη φύλαξη του ηχογραφημένου υλικού εξασφαλίστηκε η διαθεσιμότητά τους σε οποιοδήποτε έλεγχο και οποιαδήποτε στιγμή. Επίσης ενισχύθηκε η αξιοπιστία με την επικύρωση από τους ερωτώμενους, την αποστολή δηλαδή του υλικού των συνεντεύξεων στους πληροφορητές ώστε να τις διαβάσουν και να κάνουν τις απαραίτητες παρατηρήσεις ή διορθώσεις (Bryman, 2017• Συμεού, 2007).

Κεφάλαιο 6.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό, παρουσιάζονται τα ερευνητικά δεδομένα που προέκυψαν από την αναζήτηση στοιχείων στα αρχεία του Κέντρου και από τις συνεντεύξεις που παραχωρήθηκαν στη γράφουσα από τους πληροφορητές.

6.1 ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Τα τεκμήρια που αναζητήθηκαν στα αρχεία του Κέντρου και μελετήθηκαν είναι δημόσια έγγραφα από την αλληλογραφία του ΚΠΕ με τον διοικητικό φορέα (ΥΠΑΙΘ), τον οικονομικό (ΙΝΕΔΙΒΙΜ), την Περιφέρεια Πελοποννήσου και με την Τοπική αυτοδιοίκηση καθώς και φωτογραφικό υλικό και πληροφορίες από τον τοπικό τύπο. Με βάση αυτά, επιχειρείται η ιστορική αναδρομή και η παρουσίαση του θεσμού του ΚΠΕ Νέας Κίου, όπως αυτή αποτυπώνεται μέσα από το σχετικό υλικό που ανασύρθηκε από τα αρχεία του και αναδεικνύεται το φυσικό και ιστορικό περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στα επιμορφωτικά προγράμματά του και τις δράσεις για εκπαιδευτικούς, καθώς και τις δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού, στη 15ετή πορεία του, από το 2005 ως σήμερα, που λόγω της πανδημίας, περιορίζεται σε εξ αποστάσεως εκπαίδευση και επικοινωνία. Αυτά αποτυπώνονται στους ετήσιους απολογισμούς και παρουσιάζονται στους σχετικούς πίνακες (βλ. Πίνακες 1 και 2 στο Παράρτημα 3).

6.1.1 Παρουσίαση ευρημάτων για το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη Νέα Κίο Αργολίδας

6.1.1.1. Το ιστορικό και φυσικό περιβάλλον της Αργολίδας

Η ιστορία της Αργολίδας χάνεται στα βάθη των αιώνων, καθώς θεωρείται η αρχαιότερη μόνιμα και συνεχώς κατοικημένη περιοχή της Ευρώπης. Από την Προϊστορική εποχή, την Αρχαία, τη Βυζαντινή αλλά και τη Νεότερη, ίχνη ανθρώπινης ύπαρξης, κατοικίας και δραστηριότητας, μαρτυρούν ότι στα χώματά της γράφτηκαν σημαντικές ιστορικές σελίδες. Από την Παλαιολιθική εποχή (17.000

χρόνια π. χ.) το σπήλαιο Φράχθι της Ερμιονίδας ως τον οικισμό της Λέρνας (3.000) και τα σπουδαία κέντρα του μυκηναϊκού κόσμου (Μυκήνες, Άργος, Τίρυνθα, Ασίνη, Επίδαυρος) με τα πασίγνωστα αρχιτεκτονικά μνημεία. Αλλά και από την Βυζαντινή περίοδο και τα Υστεροβυζαντινά χρόνια, με τα σπουδαία αρχαιολογικά ευρήματα, τους βυζαντινούς ναούς και τις μονές, ως την Ενετοκρατία και Τουρκοκρατία με τα χαρακτηριστικά οχυρά και κτίσματα στο Ναύπλιο ως και τα Νεότερα χρόνια, ο τόπος της Αργολίδας μαρτυρά τις αλλαγές και εξελίξεις στο φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον. Η Νέα Κίος βρίσκεται στο μυχό του Αργολικού κόλπου και απέχει ίση απόσταση (6 χιλ.) και από τις δύο μεγάλες πόλεις της περιοχής, το Άργος και το Ναύπλιο. Αποτελεί ιστορική συνέχεια της Κίου της Μ. Ασίας, πόλης χτισμένης στο μυχό του κόλπου της Βιθυνίας (Προποντίδας), έδρας της Μητρόπολης Νίκαιας και επίνειο της Προύσας. Η σημαντική γεωγραφική της θέση δικαιολογεί την ύπαρξη μύθων για την ίδρυσή της. Ο Ηρόδοτος αποδίδει την ίδρυση της Κίου της Προποντίδας στον Αργοναύτη Κίο, ο οποίος ξεκινώντας από την Αργολίδα έφτασε στην Προποντίδα και παρέμεινε στην περιοχή, όταν η «Αργώ» προσάραξε στον κόλπο της Βιθυνίας. Η Νέα Κίος στην Αργολίδα, από την ίδρυσή της το 1927, από πρόσφυγες κατοίκους, υπήρξε αυτόνομη κοινότητα και αργότερα δήμος, δραστήριος, περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένος και με ιδιαίτερη προσήλωση στην ανάδειξη της πολιτιστικής του κληρονομιάς. Από τον Ιανουάριο του 2011 ανήκει στο διευρυμένο Καλλικρατικό Δήμο Άργους – Μυκηνών, το μεγαλύτερο δήμο του νομού Αργολίδας, ένα δήμο με σπουδαία ιστορική και πολιτιστική διαδρομή, με μια συνεχή παρουσία πάνω από 6.000 χρόνια. Σήμερα η Νέα. Κίος είναι μια μικρή αλλά δυναμική πόλη 4.000 κατοίκων με πλούσια πολιτιστική, μορφωτική και περιβαλλοντική δράση. Καταφέρνει να συνδυάζει με τον καλύτερο τρόπο την ανάπτυξη και την πρόοδο με την παράδοση (Εκπαιδευτικό υλικό ΚΠΕ Νέας Κίου, <https://blogs.sch.gr/kpearg/>.)

6.1.1.2 Ίδρυση και εγκαταστάσεις του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Η πρώτη αναφορά για την ίδρυση Περιβαλλοντικού Κέντρου στην Αργολίδα γίνεται με την προκήρυξη με αρ. πρ. 59905/Γ7 στις 20-6-2003 και στη συνέχεια αυτής, Υπουργική Απόφαση (Υ. Α.) με αρ. πρ. 119598/Γ7 στις 24/10/2003, επί Υπουργού Πέτρου Ευθυμίου του τότε ΥΠΕΠΘ. Ανάμεσα σε 25 άλλους νομούς που προτίθετο το ΥΠΕΠΘ να δημιουργήσει ΚΠΕ και η τότε Νομαρχία Αργολίδας καλείται να ενημερώσει τους δήμους της, που διαθέτουν κάποιες προϋποθέσεις, για κατάθεση

προτάσεων, δημιουργίας τέτοιου φορέα. Το δημοτικό συμβούλιο του δήμου Νέας Κίου και ο τότε δήμαρχος Γ. Κατριλιώτης, στις 11/12/2003, αποφασίζουν ομόφωνα την κατάθεση πρότασης για δημιουργία ΚΠΕ στο δήμο τους (αριθμός απόφασης 159/2003, με αρ. πρ. 1906) και αφού ζητούν και παίρνουν και τη σύμφωνη γνώμη των τοπικών Διευθύνσεων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης Αργολίδας, προβαίνουν στην κατάθεση αυτής, στο τότε ΥΠΕΠΘ (αρ. πρ. 1906, στις 15/12/2003). Έτσι, το ΥΠΕΠΘ (με την υπ' αρ. πρ. 134908/Γ4 απόφασή του στις 26/11/2004), αποφασίζει την ίδρυση και λειτουργία του ΚΠΕ Νέας Κίου, μαζί με άλλα δέκα (10) ΚΠΕ ανά την επικράτεια εκείνη την περίοδο. Στη συνέχεια, ο δήμος προβαίνει σε προτάσεις επί του σχεδίου σύμβασης ΥΠΕΠΘ-Δήμου Νέας Κίου για τη λειτουργία του ΚΠΕ (αρ.πρ.576, στις 11/3/2005), όσον αφορά τους χώρους στέγασης. Κατόπιν τούτου, όπως τα αρχεία του ΚΠΕ μαρτυρούν, με νέα Υ. Α που υπογράφει η Υπουργός Μ. Γιαννάκου, προκηρύσσεται εκ νέου η ίδρυση 15 νέων ΚΠΕ, σε όλη τη χώρα, με νέα προθεσμία υποβολής προτάσεων (18/4/2005), με προαπαιτούμενο την εξασφάλιση χώρων εκ μέρους των φορέων. Για το δήμο Νέας Κίου η ίδρυση του ΚΠΕ θεωρείται ήδη δεδομένη, αφού στις 15/4/2005, με έγγραφο προς ιδιωτικό φορέα ζητείται επιχορήγηση για τις ανάγκες του εργαστηρίου Η/Υ, ενώ με άλλο έγγραφο (αρ.πρ.3704 στις 20/12/2005), ο δήμαρχος, ζητάει από τη «Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης Νέας Κίου- Αργώ» τη διάθεση χώρων για τη λειτουργία του ΚΠΕ. Η τελική σύμβαση μεταξύ ΥΠΕΠΘ και Δήμου Νέας Κίου που αφορά εξασφάλιση χώρων, υπογράφεται στις 8/3/2006. Η σύμβαση είχε διάρκεια 15 ετών, με δυνατότητα ανανέωσης και περιέγραφε τους όρους και τις υποχρεώσεις και των δύο πλευρών για την απρόσκοπτη λειτουργία του ΚΠΕ. Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Νέας Κίου, με αποφάσεις του, παραχώρησε προς χρήση στο ΥΠΕΠΘ τις κτιριακές υποδομές που απαιτούνταν για τη στέγαση του ΚΠΕ. Αυτές βρίσκονται σε ενιαίο δημοτικό κτιριακό συγκρότημα, στην κεντρική πλατεία της πόλης και περιλαμβάνουν κοινόχρηστους χώρους: Αίθουσα υποδοχής-Εκθετήριο, Αίθουσα δημιουργικής απασχόλησης, Αίθουσα συνεδριάσεων και προβολών, Εργαστήριο, Βιβλιοθήκη, και Γραφεία καθώς και ξενώνα με 10 επιπλωμένα δημοτικά διαμερίσματα 37 κλινών που παραχωρούνται στο ΚΠΕ για τις ανάγκες λειτουργίας του (Σύμβαση ΥΠΕΠΘ- ΔΗΜΟΥ Ν. ΚΙΟΥ, 2006). Οι χώροι των διαμερισμάτων αργότερα, το 2014, έπαψαν να παραχωρούνται στο ΚΠΕ για τον ίδιο σκοπό, από το διευρυμένο Δήμο Άργους-Μυκηνών στον οποίο ανήκει πλέον η Νέα Κίος. Παρά τις

προσπάθειες των υπευθύνων του ΚΠΕ δεν παραχωρήθηκαν έκτοτε, με αποτέλεσμα να αναζητούνται ξενοδοχεία της περιοχής για τις ανάγκες φιλοξενίας των ομάδων που επισκέπτονταν το ΚΠΕ. Η σύμβαση ανανεώθηκε πρόσφατα (Μάρτιο 2021), μεταξύ του Υπουργείου και του Δήμου Άργους-Μυκηνών, ώστε το ΚΠΕ να μπορεί να συνεχίσει τη λειτουργία του στις ίδιες εγκαταστάσεις, χωρίς όμως τη χρήση του ξενώνα.

6.1.1.3 Οικονομικά και στελέχωση του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Όσον αφορά τα οικονομικά, υπήρξε θετική αξιολόγηση της πρότασης «Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νέας Κίου» από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠΕΑΕΚ. Το έργο εντάχθηκε οικονομικά και επιχορηγήθηκε η υλοποίησή του από 7/4/2006 από το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο (ΕΚΤ), (αρ. πρ.7679 στις 11/4/2006) για εξασφάλιση πόρων. Ωστόσο με ΥΑ(αρ. πρ. 66352/Γ7 στις 4/7/2005), ορίστηκε η στελέχωση του ΚΠΕ από πέντε εκπαιδευτικούς (3 εκπαιδευτικοί Β/θμιας και 2 Α/θμιας) οι οποίοι ήδη είχαν αποσπαστεί στο ΚΠΕ μετά από τις 15/11/2005, οπότε και ξεκίνησε η λειτουργία του για τη σχολική χρονιά 2005-06. Η Παιδαγωγική Ομάδα, αφού συγκροτήθηκε με έναν Υπεύθυνο, έναν Αναπληρωματικό και 3 μέλη, αρχικά επικεντρώθηκε στη συγκέντρωση του υλικού, την επεξεργασία, ολοκλήρωση και παραγωγή του για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς αφού προηγήθηκαν και επισκέψεις στο πεδίο. Αυτή η διαδικασία διήρκησε ως το Μάρτιο 2006, ενώ η υλοποίηση προγραμμάτων για μαθητές ξεκίνησε στις 3/4/2006. Όσον αφορά τη στελέχωση του ΚΠΕ, εκτός από την αρχικές αποσπάσεις ακολούθησαν κι άλλες, κάθε φορά που προέκυπτε ανάγκη, με ανώτερο αριθμό πάντα τα 5 άτομα και τετραετείς θητείες. Από το 2015 και έκτοτε λειτουργεί μόνο με παρατάσεις αποσπασμένων εκπαιδευτικών και αν κάποιοι αποχωρούν δεν αντικαθίστανται με αποτέλεσμα να λειτουργεί στην παρούσα φάση με τρεις (3) μόνο εκπαιδευτικούς.

6.1.1.4 Αντικείμενο και σκοπός λειτουργίας

Το φυσικό αντικείμενο του ΚΠΕ Νέας Κίου ήταν και είναι η εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων ΠΕ, μονοήμερων και πολυήμερων καθώς και δράσεων που αφορούν στην ενημέρωση, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση μαθητών. Επιπλέον, ως φορέας ΕΕ, προγραμματίζει, σχεδιάζει και υλοποιεί ημερίδες, σεμινάρια και

συναντήσεις για επιμόρφωση εκπαιδευτικών και άλλων ομάδων ενηλίκων, καθώς και δράσεις ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης. Διαθέτει οργανωμένη βιβλιοθήκη και παράγει εκπαιδευτικό υλικό, φυλλάδια, βιβλία, εφημερίδες κ.ά. Ενδιαφέρεται για την επίλυση περιβαλλοντικών ζητημάτων της περιοχής και όχι μόνο και συνεργάζεται με τους τοπικούς φορείς. Ενημερώνει, προβληματίζεται και συμμετέχει στην επίλυση προβλημάτων που απασχολούν και όλο τον πλανήτη (Εκπαιδευτικό υλικό ΚΠΕ Νέας Κίου, 2005 και <https://blogs.sch.gr/kpearg/>).

Η παρουσία και λειτουργία του ΚΠΕ συντελεί στην ευαισθητοποίηση και ανάπτυξη του γνωστικού και αξιακού υπόβαθρου, όλης της τοπικής κοινωνίας, σχετικά με το περιβάλλον και την ΑΑ, στο πλαίσιο της Πράξης «ΚΕΝΤΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΚΠΕ)-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ», το οποίο υλοποιείται μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ» με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Άξονας Προτεραιότητας 6 στις Περιφέρειες σε Μετάβαση.

Το Κέντρο σκοπεύει στην ευαισθητοποίηση όλων των πολιτών, κατά τρόπο βιωματικό, μέχρι πρότινος τουλάχιστον, σχετικά με την ανάγκη για προστασία του φυσικού περιβάλλοντος για τη συνέχιση της ζωής. Σκοπεύει επίσης στην ενίσχυση αρχών, όπως ομαδικό πνεύμα, φιλία, συνεργασία κ.ά, μεταξύ των κοινωνικών ομάδων και των ατόμων. Ενδιαφέρεται επιπλέον για την ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης, τη διαμόρφωση στάσεων, συμπεριφορών και γενικότερα την ανάπτυξη γνώσεων για τη φύση και το περιβάλλον και δεξιοτήτων των πολιτών προς μια Αειφόρο κοινωνία (Εκπαιδευτικό υλικό ΚΠΕ Νέας Κίου, 2005 στο <https://blogs.sch.gr/kpearg/>).

Επιπρόσθετα, στηρίζει την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της περιοχής ευθύνης του και όχι μόνο, με σειρά σεμιναρίων για θέματα ΠΕ. Παράλληλα συνεργάζεται με επιστημονικά ιδρύματα, κυβερνητικούς και μη φορείς, την τοπική κοινωνία και τις σχολικές μονάδες της περιοχής του, καθώς και με αντίστοιχους φορείς του εξωτερικού σε θέματα επιμόρφωσης, παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού και ανταλλαγής απόψεων και πληροφοριών. Επομένως, το αντικείμενο του ΚΠΕ Νέας Κίου, όσον αφορά τους ενήλικες, είναι αφενός επιμορφωτικά σεμινάρια τριών επιπέδων και δράσεις για εκπαιδευτικούς και αφετέρου δράσεις ευαισθητοποίησης

του κοινού, για το Περιβάλλον. Ιδιαίτερα, η δράση του ΚΠΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών στην ΠΕ αφορά σε:

- Διοργάνωση επιμορφωτικών συναντήσεων εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων στην ΠΕ και στην ΕΑ, ώστε αφενός μεν να ευαισθητοποιηθούν οι ίδιοι και να δράσουν ως ενεργοί πολίτες σε θέματα του περιβάλλοντος (ως ενήλικες) και αφετέρου να βελτιώσουν την εκπαιδευτική πρακτική τους αναπτύσσοντας προγράμματα και δράσεις ΠΕ στα σχολεία (ως δάσκαλοι).
- Επιμόρφωση Στελεχών Εκπαίδευσης στην ΠΕ.
- Συμμετοχή των μελών των ΠΟ σε εκδηλώσεις και δράσεις για την ΠΕ με στόχο την προβολή του έργου του ΚΠΕ (Εκπαιδευτικό υλικό ΚΠΕ Νέας Κίου, 2005 στο <https://blogs.sch.gr/kpearg/>).

Τα περιβαλλοντικά, ιστορικά, κοινωνικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά της περιοχής όπου βρίσκεται το κέντρο διαμορφώνουν και τη δράση του. Η Αργολίδα αποτελεί ένα νομό με πολύπλευρη φυσιογνωμία: μεγάλη ιστορικότητα, που χάνεται στα βάθη του χρόνου, με αξιόλογους Αρχαιολογικούς χώρους (Μυκήνες, Επίδαυρος, Τίρυνθα), έντονη αγροτική και τουριστική ανάπτυξη, φυσική ομορφιά, αλλά και προβλήματα και έτσι αποτελεί έναυσμα για τα στελέχη του ΚΠΕ, στη διαμόρφωση και υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης, επιμορφωτικών συναντήσεων και δράσεων για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Αυτό λειτουργεί σε διπλό όφελος: της τοπικής κοινωνίας, αναδεικνύοντας σημεία με τουριστικό και οικονομικό ενδιαφέρον, αλλά και του φυσικού περιβάλλοντος, με παρεμβάσεις για προστασία της περιοχής, ευαισθητοποίηση όλων σε περιβαλλοντικά θέματα και προτάσεις για ΑΑ (Βλάχου - Βρέτου, 2008).

Τα προγράμματα του ΚΠΕ Νέας Κίου περιλαμβάνουν μια δέσμη μέτρων για θέματα προτεραιότητας προστασίας του περιβάλλοντος, τα οποία καλύπτουν σε μεγάλο βαθμό κρίσιμα θέματα διαχείρισης φυσικών πόρων, απορριμμάτων και αποβλήτων, τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε τοπικό επίπεδο. Ως προς τη θεματική τους λοιπόν, τα προγράμματα και οι δράσεις του κατανέμονται στις εξής ενότητες:

1. Φυσικό Περιβάλλον
2. Ανθρωπογενές Περιβάλλον
3. Νερό, η σημασία του στον πλανήτη Γη και η ορθολογική χρήση του

4. Βιοποικιλότητα
5. Κλιματική αλλαγή
6. Υγρότοποι
7. Γεωργία, τοπικές καλλιέργειες
8. Τοπική Ιστορία και Περιβάλλον
9. Απορρίμματα –Ανακύκλωση
10. Βιώσιμη πόλη

Συγκεκριμένα τα εκπαιδευτικά προγράμματα του κέντρου, που αφορούν την εκπαιδευτική κοινότητα της περιοχής και των περιοχών εμβέλειάς του είναι τα παρακάτω:

1. Τα Προγράμματα:

- α) «Μια φορά και έναν καιρό ήταν ένας ποταμός»,
- β) «Όταν λέω πορτοκάλι, να βγαίνεις...»
- γ) «Να σου πω ένα μυστικό ...την Ανακύκλωση αγαπώ»
- δ) «Ταξιδεύοντας με την Αργώ... από την Κίο της Βιθυνίας στη Νέα Κίο»
- ε) «Μια πόλη για να ζεις...!»
- στ) «Όταν οι πηγές της Αργολίδας αναβλύζουν μύθους»
- ζ) «Το κλίμα αλλάζει, εμείς;» είναι μονοήμερα, υλοποιούνται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεων Δημοτικού και επιμορφώνονται οι μαθητές/τριες και οι συνοδοί εκπαιδευτικοί τους με βιωματικό τρόπο.

Τα Προγράμματα:

- α) «Ερασίνος, ο γιος του βράχου»,
- β) «Όταν οι πηγές της Αργολίδας αναβλύζουν μύθους»,
- γ) «Ταξίδι στο παρελθόν-Ναύπλιο»,
- δ) «Ταξίδι στο παρελθόν- Νέα Κίος»,
- ε) «Με τα φτερά του γλάρου»,
- στ) «Άργος, μια πόλη ταξιδευτής της ιστορίας»,

ζ) «Ανακύκλωσε κι εσύ, προστάτεψε τη Γη» και

η) «Βιώσιμη πόλη»

είναι μονοήμερα, αλλά μπορούν να διαμορφωθούν και σε πολυήμερα, με περισσότερες βιωματικές δράσεις και εργασίες πεδίου και υλοποιούνται με μαθητές της Δ', Ε', ΣΤ' τάξεων Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου, ανάλογα διαμορφωμένα (Εκπαιδευτικό υλικό ΚΠΕ Νέας Κίου, 2005 στο <https://blogs.sch.gr/kpearg/>).

Τα υπάρχοντα αυτά προγράμματα, δύνανται να διαφοροποιούνται, να διευρύνονται κατάλληλα και να απευθύνονται και στις ομάδες ενηλίκων (π.χ. φοιτητές, σπουδαστές ΙΕΚ κ.ά.), με στόχο την απόκτηση γνώσεων και τη διαμόρφωση φιλοπεριβαλλοντικής συμπεριφοράς των πολιτών. Η λειτουργία του ΚΠΕ ανέκαθεν αφορούσε δράσεις που βασίζονταν στη βιωματική μάθηση. Οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να γνωρίσουν βιωματικά, το μοναδικό φυσικό περιβάλλον του τόπου, την ιστορία και τον πολιτισμό, έτσι ώστε να ευαισθητοποιηθούν, να αναπτύξουν πρωτοβουλίες, να δράσουν και να προβάλλουν τον τόπο τους προς όφελός τους. Αυτό γινόταν από την αρχή της λειτουργίας του, με όποια μορφή και αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο λειτουργούσε. Από το Μάρτιο του 2020 όμως, εξαιτίας της πανδημίας, οι πρακτικές έχουν αλλάξει. Έτσι, δεν έχει διοργανωθεί καμία δράση με διά ζώσης παρουσία των εκπαιδευομένων, παρά λειτουργεί μόνο εξ αποστάσεως, στο πλαίσιο του τρόπου εκπαίδευσης που καθιερώθηκε γενικότερα, λόγω των υγειονομικών συνθηκών.

6.1.2 Παρουσίαση ευρημάτων για την Εκπαίδευση Ενηλίκων στο ΚΠΕ

Από το 2006 και ως το 2021, κάθε χρόνο, ακολουθώντας εγκυκλίους του Υπουργείου, το ΚΠΕ δραστηριοποιήθηκε στο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων ΠΕ για μαθητικές ομάδες με συνοδεία εκπαιδευτικών. Επιπλέον, στον τομέα της ΕΕ, ασχολήθηκε με τη διοργάνωση πλήθους επιμορφωτικών συναντήσεων με ενήλικες, εκπαιδευτικούς ή όχι, και την υλοποίηση πολλών δράσεων ευαισθητοποίησης του κοινού στο πλαίσιο της λειτουργίας του ως Κέντρο Διά Βίου Μάθησης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (ΚΔΒΜΠΑ). Άλλωστε, όπως και όλα τα άλλα ΚΠΕ, έτσι και της Νέας Κίου, στο πλαίσιο της δεκαετίας για την Αειφορία (2005-14), όφειλε να προσφέρει τα 2/3 του χρόνου λειτουργίας του σε σχολεία και εκπαιδευτικούς αλλά και δράσεις για τη Διά Βίου Μάθηση και την Εκπαίδευση Ενηλίκων. Κάθε φορά, με ανακοινώσεις στον τοπικό τύπο, που ενδεικτικά

επισυνάπτονται κάποιες στο Παράρτημα 4, ενημερωνόταν η τοπική κοινωνία και όσοι ενδιαφέρονταν συμμετείχαν. Όπως φαίνεται από το αρχείο συγκέντρωσης τέτοιου υλικού, που έχει κρατηθεί στο Κέντρο και από το φωτογραφικό υλικό που έχει συγκεντρωθεί και αρχειοθετηθεί (βλ. ενδεικτικά στο Παράρτημα 4), οι εκδηλώσεις του ΚΠΕ κινητοποιούσαν πάντα πολύ κόσμο, που χαιρόταν να συμμετέχει ενεργά. Κύριος στόχος του άλλωστε ήταν πάντα η κινητοποίηση μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων, αλλά και όλης της τοπικής κοινωνίας, ώστε να συμμετέχουν βιωματικά στις δράσεις του για ευαισθητοποίηση στη διαχείριση του περιβάλλοντος και ενεργοποίηση στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας.

Τα ευρήματα που αφορούν τους ενήλικες, από τη μελέτη των αρχείων του ΚΠΕ, αποφασίστηκε, για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, να παρουσιαστούν οργανωμένα σε θεματικούς άξονες. Έτσι, προέκυψαν δυο κατηγορίες δεδομένων, που παρουσιάζονται στη συνέχεια και αφορούν αφενός επιμορφωτικές συναντήσεις και δράσεις για εκπαιδευτικούς και αφετέρου δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού- Διά Βίου Μάθησης και συνεργασίες με άλλους φορείς. Τα ευρήματα αυτά αποτυπώνονται αναλυτικά με τίτλους, φορείς διοργάνωσης, ημερομηνίες διεξαγωγής και συμμετέχοντες, σε δύο Πίνακες, που δημιουργήθηκαν μελετώντας έγγραφα (προσκλήσεις, παρουσιολόγια αλλά και ετήσιους απολογισμούς), που αποτελούν μέρος των αρχείων του Κέντρου και επισυνάπτονται στο Παράρτημα 3 (βλ. Πίνακες 1 και 2 στο Παράρτημα 3).

6.1.2.1 Επιμορφώσεις εκπαιδευτικών

Μελετώντας τα αρχεία και μέσα από τα τεκμήρια, φαίνεται, ότι στο πλαίσιο της επιμορφωτικής του δράσης για εκπαιδευτικούς, το ΚΠΕ διοργάνωσε όλες τις χρονιές λειτουργίας του επιμορφωτικά σεμινάρια, επιμορφωτικές ημερίδες και διάφορες άλλες δράσεις. Όλα αυτά περιλάμβαναν ένα γενικό μέρος με αναφορά στην Οικολογία, στα σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα, στις βασικές αρχές της ΠΕ, καθώς και ειδικό μέρος με εισηγήσεις, εργασία στο πεδίο, στο εργαστήριο και διαδικασίες σύνθεσης και αξιολόγησης των πεπραγμένων. Πραγματοποιήθηκαν με τη συνεργασία των υπευθύνων ΠΕ Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης των νομών εμβέλειας, επιστημονικών ιδρυμάτων και καταξιωμένων εξωτερικών επιστημονικών συνεργατών. Παρουσιάζονται περιληπτικά παρακάτω ανά σχολικό έτος και

αποτυπώνονται πιο αναλυτικά, με τίτλους ημερομηνίες διεξαγωγής και αριθμό συμμετεχόντων, στον Πίνακα 1, που συνοδεύει το παρόν κείμενο και επισυνάπτεται στο Παράρτημα 3.

Κατά την περίοδο 2006-2007, όταν το έτος ήταν αφιερωμένο θεματικά στην «Κατανάλωση και Περιβάλλον», το ΚΠΕ υλοποίησε έξι (4) επιμορφωτικά σεμινάρια που απευθύνονταν σε εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης από την περιοχή ευθύνης του, συνδεδεμένα με πρακτικές εφαρμογές σε συγκεκριμένα θέματα της περιοχής του. Τα δύο (2) από αυτά τα σεμινάρια ήταν Α' επιπέδου και απευθύνονταν σε 58 εκπαιδευτικούς χωρίς προηγούμενη επιμόρφωση και εμπειρία και το ένα (1) ήταν Β' επιπέδου για 45 εκπαιδευτικούς με προηγούμενη επιμόρφωση και εμπειρία σε θέματα ΠΕ. Επίσης, διοργανώθηκε άλλο ένα σεμινάριο για 93 εκπαιδευτικούς, θεματικού δικτύου, για τα «Γεωπεριβαλλοντικά και Γεωμυθολογικά μονοπάτια. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε ημερίδα ενημέρωσης 12 Υπευθύνων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης των νομών εμβέλειας του ΚΠΕ και μια εκδήλωση με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος για 55 εκπαιδευτικούς. Συνολικά τη χρονιά αυτή επιμορφώθηκαν 261 εκπαιδευτικοί Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης.

Τη σχολική χρονιά 2007-08, αφιερωμένη στο θέμα: «Δάσος-Πράσινος Πλανήτης», πραγματοποιήθηκαν ένα εισαγωγικού τύπου σεμινάριο για 33 εκπαιδευτικούς και ένα Β' επιπέδου για άλλους 39. Επιπλέον, υλοποιήθηκε επιμορφωτική διημερίδα για 12 Υπεύθυνους και μια θεματική για το έτος ημερίδα κατά τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος, για την οποία δε βρέθηκε ο αριθμός συμμετεχόντων. Τέλος, μια δράση κατά την επίσκεψη στο ΚΠΕ 16 στελεχών εκπαίδευσης. Συνολικά, το έτος αυτό επιμορφώθηκαν τουλάχιστον 100 εκπαιδευτικοί.

Το σχολικό έτος 2008-09, έτος αφιερωμένο στη «Γεωργία-Διατροφή και Ποιότητα ζωής» πραγματοποιήθηκαν δύο (2) τριήμερα σεμινάρια Α' επιπέδου, ξεχωριστά για 40 και 40 εκπαιδευτικούς κάθε βαθμίδας καθώς και ένα τριήμερο θεματικό σεμινάριο για την Αειφορία για άλλους 40 συνολικά. Επιπλέον διοργανώθηκε ημερίδα σε συνεργασία με άλλα ΚΠΕ για επιμόρφωση 80 εκπαιδευτικών σε καινοτόμες δράσεις που μπορούν να εφαρμόσουν στην εκπαίδευση και σχετική δράση για την Ημέρα Περιβάλλοντος, όπου συμμετείχαν 120 εκπαιδευτικοί. Συνολικά 320 εκπαιδευτικοί ωφελήθηκαν από το ΚΠΕ και αυτή τη χρονιά.

Τη χρονιά 2009-10, με θέμα: «Ενέργεια- Ανανεώσιμες πηγές και Τοπικές Κοινωνίες», εκτός από ένα τριήμερο εισαγωγικό σεμινάριο για 85 εκπαιδευτικούς και των δύο βαθμίδων, υλοποιείται και μια δράση 79 εκπαιδευτικών στα πλαίσια συνάντησης 2ου ΤΔΚΠΕ (Τεχνικό Δελτίο Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης). Συνολικά 164 εκπαιδευτικοί πέρασαν από το ΚΠΕ τη χρονιά αυτή.

Το επόμενο έτος, 2010-11, αφιερωμένο στην «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα», διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ δύο (2) σχετικά θεματικά σεμινάρια δύο και τριών ημερών ξεχωριστά για τις δύο βαθμίδες, όπου επιμορφώνονται συνολικά 75 εκπαιδευτικοί. Επιπλέον υλοποιήθηκαν δύο ημερίδες για 80 εκπαιδευτικούς της Αργολίδας με θέματα σχετικά με το Σχεδιασμό προγραμμάτων στα σχολεία καθώς και το ρόλο της Δραματικής Τέχνης στην ΠΕ, αλλά και 35 εκπαιδευτικοί του Πειραιά σε διημερίδα για τη Μυθολογία και το Περιβάλλον. Συνολικά επιμορφώθηκαν αυτή τη χρονιά 190 άτομα.

Το 2011-12, έτος για «Υγεία και Παραγωγικές Διαδικασίες», υλοποιήθηκε σχετικό διήμερο σεμινάριο για 50 εκπαιδευτικούς. Επιπλέον πραγματοποιήθηκε ένα τριήμερο σεμινάριο για τον Υγρότοπο και τη Βιοποικιλότητα για 41 εκπαιδευτικούς καθώς και ένα τριήμερο ακόμα στο πλαίσιο του δικτύου για τα Γεωμυθολογικά μονοπάτια για άλλους 67. Τέλος σε μια ημερίδα για τη Δραματική τέχνη και το Περιβάλλον, επιμορφώνονται 68 εκπαιδευτικοί και των δύο βαθμίδων. Στις τέσσερις αυτές συναντήσεις συμμετείχαν 226 εκπαιδευτικοί.

Τη χρονιά 2012-13, το θεματικό έτος της UNESCO 2013 ήταν «Ανθρωπογενές Περιβάλλον και Αειφόρος Διαχείριση». Έτσι, εκτός από ένα διήμερο σεμινάριο Α' επιπέδου, εισαγωγικό για 82 εκπαιδευτικούς στην αρχή της σχολικής χρονιάς, υλοποιείται και ένα τριήμερο σχετικό με το παραπάνω θέμα για 63 ακόμα εκπαιδευτικούς από Αργολίδα και από Αθήνα. Επιπλέον πραγματοποιούνται τρεις ημερίδες και μια διημερίδα όπου επιμορφώνονται σε αυτές 210 συνολικά εκπαιδευτικοί. Τη χρονιά αυτή οργανώνεται και δράση για 49 εκπαιδευτικούς, για την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος. Συνολικά στις επτά συναντήσεις αυτής της χρονιάς επιμορφώνονται 404 εκπαιδευτικοί των δύο βαθμίδων εκπαίδευσης.

Το σχολικό έτος 2013-14, είναι αφιερωμένο από την UNESCO στους «Ενεργούς Πολίτες», και υλοποιούνται από το ΚΠΕ δύο τριήμερα σχετικά σεμινάρια για 59 και 65 εκπαιδευτικούς αντίστοιχα. Επιπλέον 45 εκπαιδευτικοί της Ερμιονίδας, περιοχής

Αργολίδας, επιμορφώνονται σε ημερίδα για Σχεδιασμό σχολικών προγραμμάτων από μέλη της ΠΟ του ΚΠΕ που μετέβησαν εκεί. Δύο άλλες δράσεις πραγματοποιούνται τη συγκεκριμένη χρονιά. Μια συνάντηση 107 εκπαιδευτικών για την Εβδομάδα ΠΕ σχετική με τα κοντινά ΚΠΕ και μια άλλη, 14 ατόμων για Συντονιστική επιτροπή δικτύου. Συνολικά 287 άτομα εξυπηρετήθηκαν από το ΚΠΕ στις πέντε συναντήσεις και αυτής της σχολικής χρονιάς.

Το επόμενο σχολικό έτος 2014-15, υλοποιήθηκαν επτά συναντήσεις με εκπαιδευτικούς. Εκτός από ένα τριήμερο εισαγωγικό σεμινάριο για 65 εκπαιδευτικούς των νομών εμβέλειας του ΚΠΕ διοργανώνεται και ένα διήμερο για άλλους 46 για την Αξιοποίηση της Πληροφορικής στην ΠΕ. Επιπλέον υλοποιούνται πέντε ημερίδες με διάφορα θέματα, όπου επιμορφώνονται 240 εκπαιδευτικοί και των δύο βαθμίδων εκπαίδευσης. Η μια εξ αυτών για το Θέατρο και το Περιβάλλον διοργανώθηκε σε συνεργασία με το τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου που έχει έδρα στο νομό Αργολίδας. Συνολικά επομένως 351 εκπαιδευτικοί παρακολουθούν επιμορφώσεις στο ΚΠΕ αυτό το διάστημα.

Το έτος 2015-16, η πενταμελής ομάδα του ΚΠΕ οργανώνει ένα διήμερο θεματικό σεμινάριο Α' επιπέδου για 61 εκπαιδευτικούς και δύο ημερίδες. Η μια αφορούσε τη δημιουργία ενός Περιβαλλοντικού Ημερολογίου στο πλαίσιο της Εβδομάδας ΠΕ, με 48 εκπαιδευτικούς της Αργολίδας και η άλλη ήταν μια ημερίδα για 14 εκπαιδευτικούς Α/θμιας Εκπαίδευσης Γ' και Δ' Αθήνας με θέμα την πόλη του Ναυπλίου. Στις τρεις συναντήσεις εκπαιδευτικών και ΚΠΕ, της χρονιάς αυτής, επιμορφώνονται 123 άτομα.

Το σχολικό έτος 2016-17, από το ΚΠΕ διοργανώνεται μία μόνο επιμορφωτική ημερίδα Α' επιπέδου για 44 εκπαιδευτικούς της περιοχής, σχετική με τις αξίες που καλλιεργούνται μέσω της ΠΕ.

Την επόμενη χρονιά 2017-18, απομένοντας τρεις μόνο εκπαιδευτικοί στο ΚΠΕ, υλοποιείται επιμορφωτική ημερίδα γνωριμίας με το ΚΠΕ, 55 εκπαιδευτικών Α/θμιας Εκπαίδευσης στην αρχή της χρονιάς και ένα τριήμερο σεμινάριο στο πλαίσιο εθνικού θεματικού δικτύου για την Κλιματική Αλλαγή αργότερα, σε συνεργασία με το ΚΠΕ Στυλίδας-Υπάτης και συμμετοχή 69 εκπαιδευτικών από διάφορες περιοχές. Συνολικά 124 εκπαιδευτικοί ωφελούνται από τις επιμορφώσεις σε αυτή την περίοδο.

Τη σχολική χρονιά 2018-19, το ΚΠΕ εξακολουθεί να είναι υποστελεχωμένο, ωστόσο διοργανώνεται διήμερο επιμορφωτικό σεμινάριο για 45 εκπαιδευτικούς Α/θμιας της

Περιφέρειας Πελοποννήσου με θέμα σχετικό με τη Φύση και τον Πολιτισμό, σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων. Προς το τέλος της χρονιάς, υλοποιείται μια ακόμα ημερίδα με θέμα το Ναύπλιο, για 50 εκπαιδευτικούς Α/θμιας Εκπαίδευσης Γ' και Δ' Αθήνας. Ο συνολικός αριθμός επιμορφούμενων στις δύο συναντήσεις ήταν 95 εκπαιδευτικοί.

Το έτος 2019-20, ξεκινάει με την πραγματοποίηση ενός τριήμερου σεμιναρίου για 52 εκπαιδευτικούς Α/θμιας Εκπαίδευσης Αργολίδας, που μεταβαίνουν στην Κόνιτσα, μια και το θέμα είναι για τους Παραδοσιακούς Οικισμούς και διοργανώθηκε σε συνεργασία με το ΚΠΕ Κόνιτσας. Το σεμινάριο αυτό, έμελλε να είναι το τελευταίο ως τώρα βιωματικό, η τελευταία δια ζώσης επιμόρφωση, καθότι απρόσμενα οι συνθήκες άλλαξαν και περάσαμε στη σημερινή εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Ήδη από το Μάρτιο του 2020, λόγω των νέων συνθηκών και των περιοριστικών μέτρων που σχετίζονται με τον Covid-19, η λειτουργία του ΚΠΕ περιορίστηκε. Η εμφάνιση της πανδημίας αναγκάζει την ΠΟ του ΚΠΕ κατόπιν οδηγιών του Υπουργείου, να σταματήσει, όχι μόνο τα σχολικά περιβαλλοντικά προγράμματα, όπως ήταν αναμενόμενο, αλλά και τις επισκέψεις των εκπαιδευτικών. Έτσι, διοργανώνεται προς το τέλος της σχολικής χρονιάς μια τηλεημερίδα με θέμα σχετικό με τη λειτουργία της ΠΕ στη διάρκεια της πανδημίας, όπου συμμετείχαν με εξ αποστάσεως εκπαίδευση 32 εκπαιδευτικοί σχολικών μονάδων της Α/θμιας Εκπαίδευσης Αργολίδας. Επομένως και με τις συνθήκες αυτής της χρονιάς, 84 εκπαιδευτικοί συνολικά, ωφελήθηκαν από επιμορφώσεις του ΚΠΕ.

Φτάνοντας στην τελευταία σχολική χρονιά 2020-21, και εν μέσω πανδημίας πια, η λειτουργία του ΚΠΕ άλλαξε μορφή, αφού ο φορέας κλήθηκε να λειτουργήσει αποκλειστικά με τηλεεκπαίδευση. Όσον αφορά την ΕΕ και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, το ΚΠΕ υλοποίησε τρεις επιμορφωτικές συναντήσεις. Στην αρχή της σχολικής χρονιάς συμμετείχε σε τηλεημερίδα που συνδιοργανώθηκε από όλα τα ΚΠΕ Περιφέρειας Πελοποννήσου σχετικά με το «Σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων ΠΕ στα σχολεία για το σχολικό έτος 2020-21», την οποία παρακολούθησαν 37 εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Επίσης συμμετείχε σε διαδικτυακό διήμερο σεμινάριο τον Απρίλιο, που συνδιοργανώθηκε πάλι από τα ίδια ΚΠΕ με πρωτοβουλία του ΚΠΕ Σικωνιών, για την Κορινθιακή σταφίδα και παρακολούθησαν 250 περίπου εκπαιδευτικοί. Τέλος, υλοποίησε τηλεημερίδα για 118 εκπαιδευτικούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου επίσης τον Απρίλιο, με δική του

πρωτοβουλία και σε συνεργασία με τα υπόλοιπα ΚΠΕ της ίδιας περιοχής, στο πλαίσιο του εορτασμού για τα 200 χρόνια από την επανάσταση του 1821. Συνολικά 405 εκπαιδευτικοί επιμορφώθηκαν εξ αποστάσεως μέσω του φορέα αυτή την τελευταία χρονιά.

Συμπερασματικά από τα παραπάνω και από τον Πίνακα 1 (βλ. Παράρτημα 3) φαίνεται, ότι στο κομμάτι που αφορά επιμορφώσεις μόνο εκπαιδευτικών, συνολικά περισσότεροι των 3000 (3168 συγκεκριμένα), εκπαιδευτικοί Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης της Αργολίδας και των νομών εμβέλειας του ΚΠΕ, επιμορφώθηκαν σε σύνολο πενήντα εννέα (59) επιμορφωτικών συναντήσεων που διοργανώθηκαν από το φορέα.

6.1.2.2 Δράσεις ευαισθητοποίησης κοινού

Οι δράσεις ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, για θέματα περιβάλλοντος, όλα αυτά τα χρόνια είναι πολλές και αποτυπώνονται με τους τίτλους τους, τις ημερομηνίες διεξαγωγής και τις ομάδες συμμετεχόντων, στον Πίνακα 2, που συνοδεύει το παρόν κείμενο και επισυνάπτεται στο Παράρτημα 3. Διοργανώθηκαν είτε αποκλειστικά από το φορέα, τις χρονιές που το ΚΠΕ λειτουργούσε ως ΚΔΒΜΠΑ, είτε σε συνεργασία του ΚΠΕ με άλλους φορείς. Τέτοιοι φορείς συνήθως είναι: το Υπουργείο Πολιτισμού και η Εφορεία Αρχαιοτήτων (Δ'ΕΠΚΑ), η Περιφέρεια Πελοποννήσου, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση του νομού Αργολίδας, ο Δήμος Νέας Κίου παλαιότερα και ο Δήμος Άργους- Μυκηνών του οποίου πλέον αποτελεί δημοτικό διαμέρισμα, καθώς και ο δήμος Ναυπλίου. Επίσης Περιβαλλοντικές οργανώσεις, όπως η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, η Ελληνική Εταιρία Προστασία της Φύσης, τη «Μεσόγειος SOS», η HELMEPA. Επιπλέον, Πανεπιστήμια, όπως το Αριστοτέλειο και της Πάτρας, ΔΙΕΚ και ΣΕΚ (Επιδάυρου), Αθλητικοί σύλλογοι (ΣΕΓΑΣ, Μαραθωνοδρόμοι Ελλάδας) κ.ά.

Οι δράσεις αυτές, συνήθως γίνονταν με αφορμή επετειακές ημέρες, όπως η Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, Παγκόσμια Ημέρα Καθαρισμού των ακτών, Ημέρα χωρίς Αυτοκίνητο (ποδηλατάδες), Ημέρες μνήμης, Γιορτή Πουλιών κ.ά. Επίσης διοργανώθηκαν θεματικές ημερίδες και υπήρξε συμμετοχή σε πανελλαδικές εκστρατείες, σε επιστημονικά συμπόσια και σε συνέδρια. Επιπλέον

πραγματοποιήθηκαν πολιτιστικές διαδρομές, αλλά και διάφορες άλλες εκδηλώσεις και εργαστήρια με αφορμή γιορτές (π.χ. Χριστούγεννα).

Αναφέρονται παρακάτω οι δράσεις ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης ανά σχολικό έτος επιγραμματικά και πιο αναλυτικά σε σχετικό πίνακα, τα θέματα (τίτλοι) των δράσεων, οι ημερομηνίες διεξαγωγής και το πλήθος των συμμετεχόντων (βλ. Πίνακα 2 στο Παράρτημα 3). Οι κοινωνικές ομάδες που συμμετείχαν και ωφελήθηκαν από τις δράσεις αφορούσαν εκτός από εκπαιδευτικούς, γονείς, μαθητές, φοιτητές, σπουδαστές, πανεπιστημιακούς καθηγητές, δημότες, αθλητές, αγρότες, γεωπόνους, υπάλληλους δήμων, λιμενικούς, κ.ά. Για το διάστημα από 2006 ως το 2011 δε βρέθηκαν στοιχεία αριθμητικά των συμμετεχόντων, ωστόσο γνωρίζουμε ότι:

Την πρώτη χρονιά λειτουργίας του ΚΠΕ 2006-07, πραγματοποιήθηκαν δύο (2) δράσεις για το περιβάλλον σε συνεργασία με το δήμο Νέας Κίου με άτομα από διάφορες κοινωνικές ομάδες.

Το σχολικό έτος 2007-08 υλοποιήθηκε μόνο μια (1) δράση για καθαρισμό ακτών.

Την επόμενη σχολική χρονιά 2008-09, οπότε και το Κέντρο λειτουργεί ως ΚΔΒΜΠΑ, υλοποιήθηκαν τρεις (3) δράσεις, δύο με αφορμή επετειακές ημέρες (ποδηλατάδα, καθαρισμός ακτών), και μια θεματική ημερίδα με θέμα τα τρόφιμα, αφού και το έτος ήταν αφιερωμένο στην «Γεωργία-Διατροφή και Ποιότητα ζωής».

Το έτος 2009-10 οργανώνονται επίσης τέσσερις (4) δράσεις με αφορμή εορτασμούς για παγκόσμιες ημέρες και συνεργασία όμορων δήμων, καθώς και της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας.

Κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2010-11, οι δράσεις που υλοποιούνται διπλασιάζονται, οκτώ (8) τον αριθμό και πλήθος ωφελούμενων πληθυσμιακών ομάδων έρχονται σε επαφή με την ΠΕ και το ΚΠΕ, μέσα από εθελοντικούς καθαρισμούς, ποδηλατάδες στη φύση της περιοχής και ημερίδες για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Επίσης πραγματοποιείται συνεργασία, στο πλαίσιο δικτύου για τα Μνημεία Πολιτισμού της περιοχής, με το ΚΠΕ Λαυρίου.

Τη σχολική χρονιά 2011-12, όπως αποτυπώνονται και στο σχετικό πίνακα (βλ. Πίνακα 2 στο Παράρτημα 3), οι δράσεις που υλοποιούνται είναι δώδεκα (12), αφορούν εκτός των συνηθισμένων με τις προηγούμενες χρονιές θεμάτων και θέματα για «Υγεία και Παραγωγικές Διαδικασίες», αφού το έτος είναι αφιερωμένο σε αυτήν.

Ο αριθμός των ατόμων που έρχεται σε επαφή με την ΠΕ μέσα από το ΚΠΕ υπερβαίνει τα χίλια άτομα (1049 καταγεγραμμένοι) και αντιπροσωπεύει διάφορες πληθυσμιακές ομάδες από την Αργολίδα και αλλού (π.χ. Δραπετσώνα).

Το επόμενο έτος 2012-13 πραγματοποιούνται πέντε (5) δράσεις που αφορούν ημερίδες με επισκέψεις σπουδαστών (ΙΕΚ Χαϊδαρίου) και φοιτητών (Τμήμα Γεωλογίας ΑΠΘ), ποδηλατάδα αλλά και συμμετοχές επιμορφούμενων ενηλίκων και μελών της ΠΟ του ΚΠΕ σε επιστημονικό συνέδριο και σε συνέδριο για την Αειφορία, όπως αποτυπώνονται και στο σχετικό πίνακα. Ο αριθμός των ωφελούμενων ανέρχεται σε 252 άτομα.

Για την επόμενη σχολική χρονιά το ΚΠΕ διοργανώνει και υλοποιεί άλλες έξι (6) δράσεις ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης για θέματα Αειφορίας, σε συνεργασία και με άλλους φορείς (HELMERA, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία), επίσκεψη και πάλι φοιτητών του ΑΠΘ και συμμετέχουν 733 άτομα, σύμφωνα με τα στοιχεία.

Οι τελευταίες δράσεις, όπου το Κέντρο λειτουργεί ως ΚΔΒΜΠΑ, σχεδιάζονται και υλοποιούνται αυτή τη χρονιά, 2014-15, είναι εννέα (9) στον αριθμό, αφορούν παρουσιάσεις προγραμμάτων, οικολογικό εργαστήρι, επίσκεψη φοιτητών και τριήμερες εκδηλώσεις για το περιβάλλον, και φέρνουν 638 άτομα σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία σε επαφή με το Κέντρο και την ΠΕ.

Ακολουθούν την επόμενη σχολική χρονιά, 2015-16 δέκα (10) ακόμα δράσεις για 1196 καταγεγραμμένα άτομα κάθε ηλικίας, με ενδιαφέρουσα θεματολογία (βλ. Πίνακα 2 στο Παράρτημα 3) και συνεργασία με φορείς (Εφορεία Αρχαιοτήτων, Περιφερειακή Ενότητα Αργολίδας κ.ά).

Από τη χρονιά 2015 και μετά το ΚΠΕ διοργανώνει επιμορφώσεις μόνο για εκπαιδευτικούς και συμμετέχει σε δράσεις που αφορούν ενήλικες και που διοργανώνονται από άλλους φορείς.

Έτσι, τη χρονιά 2016-17, η ΠΟ του ΚΠΕ, εκτός των άλλων, συνεργάζεται και συμμετέχει σε διοργανώσεις αθλητικών εκδηλώσεων άλλων φορέων (π.χ. ΣΕΓΑΣ), που υλοποιούνται στο άμεσο φυσικό περιβάλλον της Νέας Κίου και προβάλλουν την περιοχή. Συνολικά 1231 άτομα κάθε ηλικίας καταγράφονται στις έξι (6) δράσεις του ΚΠΕ για αυτή τη χρονιά.

Την επόμενη σχολική χρονιά 2017-18 υλοποιούνται τρεις (3) δράσεις συνολικά, δύο αφορούν υποδοχή 47 φοιτητών (12 Πανεπιστημίου Πατρών και 35 ΑΠΘ) με τους καθηγητές τους, από την ΠΟ και περιήγηση στο φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής και μία αφορά συμμετοχή σε ποδηλατάδα δίπλα στο ποτάμι της Νέας Κίου, τον Ερασίνο, που έγινε σε συνεργασία με τοπικούς συλλόγους (δε βρέθηκε αριθμός συμμετεχόντων).

Όσον αφορά το έτος 2018-19, μόνο μια δράση ευαισθητοποίησης καταγράφεται στα αρχεία του ΚΠΕ και αφορά συμμετοχή σε μια ακόμα ποδηλατάδα που διοργανώθηκε από το Δήμο Άργους- Μυκηνών, για την Ημέρα Χωρίς Αυτοκίνητο, χωρίς να δηλώνεται αριθμός συμμετεχόντων.

Το σχολικό έτος 2019-20 το ΚΠΕ δέχεται 33 σπουδαστές ΔΙΕΚ του Άργους και ενώ η πανδημία αναγκάζει σε άλλης μορφής επικοινωνία, το ΚΠΕ συμμετέχει ως φορέας για το Περιβάλλον, τηρώντας όλα τα μέτρα προστασίας και τα υγειονομικά πρωτόκολλα που επιβάλλονται από την κατάσταση σε δύο (2) ακόμα δράσεις ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, στις οποίες συμμετέχουν 192 άτομα και αφορούν επαφή, γνωριμία και δράση στο τοπικό φυσικό περιβάλλον της πόλης.

Για το έτος που διάγουμε, 2020-21 και ενώ η πανδημία συνεχίζεται, η ΠΟ του ΚΠΕ δε συμμετείχε ούτε συνδιοργάνωσε καμία τέτοια δράση για το κοινό.

Συμπερασματικά από τα παραπάνω και από τον Πίνακα 2 (βλ. Παράρτημα 3) φαίνεται ότι πραγματοποιήθηκαν 73 δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού, στο πλαίσιο Διά Βίου Μάθησης και ωφελήθηκαν τουλάχιστον 5364 (μόνο τα καταγεγραμμένα άτομα από το 2011-12 και μετά), ενήλικες και ανήλικοι, μέσα από αυτές.

6.2 ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Στην ενότητα αυτή αρχικά παρατίθενται τα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος, ώστε να προσδιοριστεί το προφίλ των συμμετεχόντων στις συνεντεύξεις. Κατόπιν, παρουσιάζονται τα ερευνητικά δεδομένα που συλλέχθηκαν, με βάση το σχετικό οδηγό, από τη διεξαγωγή των ημιδομημένων συνεντεύξεων, τα οποία και θα συζητηθούν σε επόμενο κεφάλαιο (βλ. κεφ. 7.1). Για προστασία των προσωπικών δεδομένων και εχεμύθεια, κάθε πληροφορητής/τρια (Π), φέρει έναν

μοναδικό αύξοντα κωδικό αριθμό (π.χ. Π1). Στο Παράρτημα 2 παρουσιάζεται ο Οδηγός Συνέντευξης και στο Παράρτημα 5 παρατίθενται το απομαγνητοφωνημένο κείμενο με τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην έρευνα, με χρήση οδηγού ημιδομημένης συνέντευξης.

6.2.1 Κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά

Τα κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία του δείγματος, όπως αναλύονται στη συνέχεια και αποτυπώνονται στον Πίνακα 3 που επισυνάπτεται στο Παράρτημα 3, έχουν ως εξής:

Ως προς το φύλο, από το δείγμα των δέκα (10) ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα, είναι επτά γυναίκες και τρεις άνδρες.

Αναφορικά με την ηλικία, από τα 10 υποκείμενα της έρευνας, τα τέσσερα άτομα είναι ηλικίας άνω των 50 ετών, άλλα τέσσερα ανήκουν στην ενδιάμεση ηλικία από 41 ως 50 και δύο άτομα ανάμεσα 31 και 40 ετών.

Σχετικά με το μορφωτικό τους επίπεδο, δύο είναι απόφοιτοι Β/θμιας Εκπαίδευσης, ενώ όλοι οι υπόλοιποι κατέχουν τίτλο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Μάλιστα, τέσσερα άτομα κατέχουν επιπλέον και μεταπτυχιακό τίτλο ενώ δύο ακόμη παρακολουθούν μεταπτυχιακό πρόγραμμα στο ΕΑΠ αυτή την περίοδο.

Όσον αφορά την ιδιότητά τους και τον τρόπο που ήρθαν σε επαφή με το ΚΠΕ, τα στοιχεία δείχνουν ότι δύο είναι εκπαιδευτικοί Α/θμιας που ενδιαφέρθηκαν για επιμόρφωση ή δράση και άλλοι δύο Β/θμιας που ήρθαν ως επιμορφούμενοι επίσης. Με την ιδιότητα του εκπαιδευτικού, που όμως υπήρξαν κάποια περίοδο και μέλη της Παιδαγωγικής Ομάδας του ΚΠΕ συμμετείχαν άλλοι δύο εκπαιδευτικοί. Επιπλέον, δύο άτομα δήλωσαν κάτοικοι της περιοχής και ένας ακόμα επιχειρηματίας που δραστηριοποιείται στην πόλη. Τέλος, μια συμμετέχουσα, δήλωσε τριπλή ιδιότητα, ούσα κάτοικος της περιοχής και εκπαιδευτικός, υπηρέτησε και ως μέλος ΠΟ στο ΚΠΕ και κατέθεσε τις απόψεις της και ως επιμορφώτρια των ενηλίκων που προσήλθαν σε αυτό.

Σχετικά με τη συμμετοχή τους σε περιβαλλοντικές οργανώσεις, όλοι, πλην δύο, κατέθεσαν ότι συμμετέχουν εθελοντικά σε κάποιες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή ή και αλλού.

Τέλος, όσον αφορά τις πηγές ενημέρωσής τους και πληροφόρησης για θέματα περιβάλλοντος, αυτές αποτυπώνονται στον Πίνακα 3 στο Παράρτημα 3. Συγκεκριμένα αναφέρουν, εκτός από τα ΜΜΕ, τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, παρακολουθήσεις σχετικών σεμιναρίων, ημερίδων, συμποσίων κ.λπ., αλλά και συζητήσεις μεταξύ φίλων και συναδέλφων.

6.2.2 Αποτελέσματα των ερωτήσεων των συνεντεύξεων

Αρχικά παρουσιάζονται οι απαντήσεις στις δύο εισαγωγικές ερωτήσεις που στόχο είχαν προπάντων, τη δημιουργία καλού κλίματος και οικειότητας μεταξύ των δύο πλευρών. Αναλυτικότερα:

Στην 1η εισαγωγική ερώτηση: «Θεωρείτε σημαντική τη συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ; Αν ναι, γιατί;», όλοι δήλωσαν ότι τη θεωρούν ιδιαίτερα σημαντική, ως απαραίτητη και αναγκαία και εξηγούν τους λόγους. Η επικαιροποίηση των γνώσεων που παρέχεται στις επιμορφώσεις, σε συνδυασμό με τη βιωματική γνώση που αποκτάται με ενεργή συμμετοχή σε δράσεις, οδηγεί σε περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση με αποτέλεσμα αλλαγή στάσης και συμπεριφοράς σε θέματα περιβάλλοντος. Σύμφωνα με τα λεγόμενά τους επιβάλλεται η συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ, με τους ενήλικες να γίνονται παράδειγμα για τα παιδιά, αφού τα περισσότερα προβλήματα που απειλούν τον πλανήτη είναι αποτελέσματα ανθρώπινης δράσης και μόνη λύση είναι η δραστηριοποίηση όλων σε τοπικό και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Παρατίθενται ενδεικτικά, κάποιες από τις απαντήσεις τους:

«Ναι, πολύ σημαντική, γιατί η Διά Βίου Μάθηση είναι κάτι που βελτιώνει τους ανθρώπους, τις γνώσεις τους, τις στάσεις τους και συμπεριφορές τους» (Π2),

«... η ενεργή συμμετοχή σε δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, αφορούν όλους τους ανθρώπους σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο...» (Π3).

«Είναι αναγκαίο να επικαιροποιούμε τις γνώσεις μας...και... οι δράσεις έχοντας το στοιχείο του βιώματος προσφέρουν στους ενδιαφερόμενους νέες δεξιότητες...» (Π4),

«...θα μπορούν να διατυπώσουν κρίσεις, να προτείνουν λύσεις και να δράσουν για την επίλυσή τους...επίσης μπορούν και οι ενήλικες να καλλιεργήσουν δεξιότητες και θετικές συμπεριφορές στην καθημερινή τους πρακτική...» (Π6),

«...επηρεάζουν τις αποφάσεις των παιδιών τους... η ζωή δεν σταματάει με την ηλικία και το περιβάλλον έχει ανάγκη για προστασία από όλους» (Π8),

«...δίνουμε ερέθισμα στις νέες γενιές...» (Π10).

Στη 2η εισαγωγική ερώτηση: Ποια είναι η γνώμη σας για την καταλληλότητα του ΚΠΕ Νέας Κίου, ως φορέας εκπαίδευσης ενηλίκων για τέτοιου είδους θέματα (σε σχέση με άλλους πιθανόν), εκφράζουν όλοι θετική άποψη, θεωρώντας το ΚΠΕ ως τον πλέον κατάλληλο, έγκυρο και αξιόπιστο φορέα, μοναδικό στην περιοχή, για περιβαλλοντικά θέματα. Αυτό οφείλεται κατά τη γνώμη των περισσότερων, στο κατάλληλα εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό που αποτελεί την ΠΟ, που όμως θα πρέπει να εμπλουτίζει τις εκπαιδευτικές τεχνικές που αφορούν στην εκπαίδευση ενηλίκων και στις συνεργασίες που προβαίνει το Κέντρο, ώστε να προσεγγίζονται τα περιβαλλοντικά προβλήματα με επιστημονικά τεκμηριωμένο τρόπο. Επιπλέον, στον αρκετά ικανό υλικοτεχνικό εξοπλισμό (ειδικές κτιριακές εγκαταστάσεις, εργαλεία, όργανα εργαστήρια κ.λπ.) που διαθέτει, αν και κάποιος επισημαίνει, ότι χρειάζεται στέγαση του ΚΠΕ σε πιο κατάλληλους χώρους.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν:

«...αποτελεί, για την περιοχή μας, το μοναδικό φορέα που είναι σε θέση να επιμορφώσει ενήλικες σε τέτοιου είδους θέματα...» (Π1),

«...οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται εκεί έχουν την ικανότητα να μεταφέρουν νέες γνώσεις σε ενήλικες με απλό, κατανοητό και ελκυστικό τρόπο» (Π2),

«...έχει το κατάλληλο προσωπικό, το παιδαγωγικό υλικό και την υποδομή να επεκτείνει το έργο του και στους ενήλικους» (Π4).

«Το ήδη καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό...θα πρέπει να ανανεώνει διαρκώς τις εκπαιδευτικές τεχνικές που αφορούν στην εκπαίδευση ενηλίκων» (Π9).

Στη συνέχεια, οι απαντήσεις των βασικών ερωτήσεων (ανοικτού τύπου) της συνέντευξης, κατηγοριοποιήθηκαν βάσει των θεματικών αξόνων αυτής (1ος και 2ος), οι οποίοι περιλάμβαναν επιμέρους ερωτήσεις που πήγαζαν από τα ερευνητικά ερωτήματα. Η αρίθμηση των ερωτήσεων ακολουθεί αυτήν του οδηγού της συνέντευξης.

1ος Θεματικός Άξονας: Απόψεις εκπαιδευτικών και πολιτών για τη σχέση τους με την περιβαλλοντική επιμόρφωση και δράση του ΚΠΕ Νέας Κίου.

1ο Ερευνητικό ερώτημα: Ποια είναι η άποψη εκπαιδευτικών και πολιτών που επιμορφώθηκαν ή συμμετείχαν σε βιωματικές δράσεις του ΚΠΕ, για την αλλαγή της στάσης τους σε θέματα περιβάλλοντος και την αξιοποίηση της εμπειρίας στην προσωπική τους ζωή και την επαγγελματική τους εξέλιξη;

Ερώτηση 1: Ποια ήταν η εμπειρία σας σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία, πριν έρθετε σε επαφή με το ΚΠΕ και την Παιδαγωγική Ομάδα του;

Η εμπειρία των ερωτώμενων σχετικά με την ΠΕ/ΕΑ, δεν ήταν ίδια για όλους, πριν έρθουν στο ΚΠΕ. Συγκεκριμένα, δύο από τα μέλη της τοπικής κοινωνίας δήλωσαν δεν είχαν καμμία ιδέα περί Αειφορίας πριν γνωρίσουν το ΚΠΕ, (Π2, Π10), ενώ το τρίτο μέλος αναφέρθηκε σε βιώματα από την παιδική ηλικία που έδειχναν τον αγώνα για Αειφορία στην πράξη (Π1). Από τους εκπαιδευτικούς δύο είχαν ελάχιστη εμπειρία, ενώ άλλοι είχαν εμπειρία υλοποίησης περιβαλλοντικών προγραμμάτων στο πλαίσιο της ιδιότητάς τους και είχαν παρακολουθήσει σχετική επιμόρφωση. Τέλος, υπήρξαν και άτομα που εργάστηκαν για μικρό ή μεγάλο διάστημα σε ΚΠΕ, ως μέλη της ΠΟ και επιμορφωτές.

Παρατίθενται ενδεικτικά, κάποιες από τις δηλώσεις τους:

«Δεν είχα ακούσει για την αειφορία» (Π2),

«Είχα παρακολουθήσει αρκετά σεμινάρια και δράσεις που οργανώθηκαν από άλλα ΚΠΕ και από διάφορους φορείς» (Π8).

«Συμμετέχω με μεγάλη μου χαρά σε διάφορα περιβαλλοντικά προγράμματα και λαμβάνω μέρος σε περιβαλλοντικές δράσεις» (Π5).

«...διετέλεσα μέλος της ΠΟ του ΚΠΕ Κλειτορίας, Αχαΐας, επί σειρά τριών ετών» ... (Π3).

Ερώτηση 2: Συμμετείχατε σε επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον, που διοργανώθηκαν από το φορέα και απευθύνονταν σε ενηλίκους και ποιες;

Στη συγκεκριμένη ερώτηση απαντούν όλοι οι συμμετέχοντες θετικά. Οι εκπαιδευτικοί συμμετέχουν σε επιμορφώσεις για υλοποίηση προγραμμάτων στο σχολείο:

«...ναι, σε επιμόρφωση για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση Περιβαλλοντικών Προγραμμάτων στο Δημοτικό ...» (Π4), ή «...ως εκπαιδευτικός συμμετείχα σε διαλέξεις, σε σεμινάρια, σε ημερίδες, σε δράσεις καθαρισμού ακτών, σε ποδηλατάδα, σε birdwatching κλπ.» (Π7),

ενώ οι πολίτες βρίσκουν ενδιαφέρον στις δράσεις που διοργανώθηκαν και αναφέρουν άλλοι λιγότερες και άλλοι πολλές. Παρατίθενται ενδεικτικά, κάποιες από τις απαντήσεις τους:

«...μόλις γνώρισα το ΚΠΕ Νέας Κίου και αξιολόγησα τις σημαντικές επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις του, συμμετείχα σε αρκετές από αυτές, γιατί η καθεμιά είχε και μια διαφορετική θεματολογία ...» (Π1)

και «...Παρακολούθησα εξαιρετικές ημερίδες όπως: «Το πρόβλημα της υπεραλίευσης στον Αργολικό κόλπο», «Το ποτάμι μας ο Ερασίνος», ...«Τριστέσσα, ο εχθρός των εσπεριδοειδών»..., μια πολύ όμορφη ξενάγηση στο Λαογραφικό Μουσείο της Νέας Κίου, όπου έμαθα πράγματα που δεν τα γνώριζα» (Π2).

Ιδιαίτερα διαφαίνεται ότι και στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση που αυτή την περίοδο εφαρμόζεται, τουλάχιστον τρεις παρακολούθησαν ημερίδες και δηλώνουν:

«Συμμετέχω αυτόν τον καιρό σε διαδικτυακές ενημερώσεις πάνω στα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής ...» (Π6).

Βέβαια οι εκπαιδευτικοί που υπηρέτησαν στο ΚΠΕ συμμετείχαν όχι μόνο στη διοργάνωση αλλά και ως επιμορφωτές: «Συμμετείχα ως επιμορφώτρια και συντονίστρια πολλών σχετικών δράσεων» (Π3).

Ερώτηση 3: Ποιοι συγκεκριμένοι λόγοι- κίνητρα σας οδήγησαν να συμμετέχετε σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία που οργανώθηκε από το ΚΠΕ Νέας Κίου;

Διάφοροι είναι οι λόγοι και τα κίνητρα που οδηγούν τους ενδιαφερόμενους στο ΚΠΕ. Για τους εκπαιδευτικούς, κυρίως είναι η απόκτηση γνώσεων και πρακτικών για να εφαρμόσουν περιβαλλοντικά προγράμματα στο σχολείο και επιπλέον η επιθυμία προσωπικής και κοινωνικής τους ανάπτυξης, όπως διαφαίνεται από τα λεγόμενά τους:

«Η ανάγκη να ανταποκριθώ καλύτερα στην διοργάνωση Περιβαλλοντικών Προγραμμάτων με τους μαθητές μου....» (Π4), «...η γνώση μεθοδολογίας στο να διαμορφώσω αντιλήψεις και στάση ζωής Αειφορίας στους μαθητές μου» (Π7), «...θέλω

να ενημερώνομαι για θέματα που αφορούν το Περιβάλλον και την Αειφορία και να μπορέσω να τα μεταφέρω και στα παιδιά της τάξης μου» (Π9), «Μου αρέσει να μαθαίνω καινούργια πράγματα που με βοηθάνε στη συνέχεια τη διδασκαλία μου» (Π8), καθώς και «...η λήψη εξειδικευμένης γνώσης στα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής, η ενίσχυση της προσωπικής και κοινωνικής μου ανάπτυξης...» (Π6).

Το ενδιαφέρον για τον τόπο τους αλλά και η ευαισθητοποίησή τους για τη βιωσιμότητα του πλανήτη, αποτελεί κίνητρο συμμετοχής για τους ντόπιους κατοίκους, όπως φαίνεται στην κατάθεση των απόψεων τους: «Αρχικά το ενδιαφέρον μου για τον τόπο που ζω αλλά και η γενικότερη ανησυχία μου για το μέλλον του πλανήτη γη» (Π1), και άλλος, «...νιώθω τόσο δραστήρια όταν συμμετέχω σε κάποια δράση. Νιώθω ότι έβαλα κι εγώ ένα «λιθαράκι» στη βελτίωση του τόπου μου...» (Π2), ή κάποιος άλλος, «...η πρόθεση για ενεργό συμμετοχή στη βελτίωση της ποιότητας ζωής της δικής μου και της οικογένειάς μου. Η ανάγκη να συνεισφέρω

...μια ευκαιρία επικοινωνίας με τους συμπολίτες μου, συνεργαζόμεσταν...και γενικά περνούσαμε καλά» (Π10).

Για όλα τα παραπάνω και επιπλέον η επιθυμία να μοιραστεί γνώσεις και εμπειρίες αποτελούν κίνητρο για την εκπαιδευτρια που δηλώνει: « Η αγάπη μου για το περιβάλλον και η πεποίθηση ότι οφείλω να βοηθήσω να το αγαπήσουν και οι άλλοι, ήταν πάντα για μένα το καλύτερο κίνητρο» (Π3).

Ερώτηση 4: Αναθεωρήσατε κάποιες απόψεις που είχατε πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα μετά την επαφή σας με το ΚΠΕ; Αν ναι, τι βοήθησε σε αυτό;

Εδώ οι απόψεις δίστανται. Τρεις τουλάχιστον από τους πληροφορητές δηλώνουν ότι δε χρειάστηκε να αναθεωρήσουν θέσεις, ωστόσο, μετά την επαφή με το Κέντρο, ευαισθητοποιήθηκαν περισσότερο και έγιναν πιο ενεργοί πολίτες.

Έτσι δηλώνουν: «...ένιωσα πιο ενεργός πολίτης...» (Π1), και ιδιαίτερα:

«Περισσότερο θα έλεγα ενισχύθηκε η περιβαλλοντική μου ευαισθησία και διευρύνθηκαν οι οπτικές μου...» (Π3), ή «...δε θα έλεγα ότι αναθεώρησα τις απόψεις μου, αλλά προβληματίστηκα και ξανασκέφτηκα...» (Π5), και άλλος «...δεν θα πω αναθεώρησα. Απλά οπλίστηκα με περισσότερα επιχειρήματα...» (Π8).

Οι υπόλοιποι επιβεβαιώνουν ότι άλλαξαν όχι μόνο σκέψεις αλλά και συμπεριφορές και αριθμούν μια σειρά από συνήθειες και πρακτικές που υιοθέτησαν, φιλικές προς το

περιβάλλον. Παρατίθενται ενδεικτικά κάποιες από τις απαντήσεις τους: «Αναθεώρησα το γεγονός ότι δεν με αφορά το περιβάλλον» (Π7), ή «Αναθεώρησα αλλά και ευαισθητοποιήθηκα περισσότερο» (Π9) ή άλλος «Σίγουρα άλλαξα τρόπο σκέψης και συνήθειες» (Π10), ή ακόμα καλύτερα: «...απέκτησα και νέο χόμπυ. Παίρνω τη φωτογραφική μου μηχανή και περπατάω στο ποτάμι ή στην παραλία και με «άλλο μάτι» πια αποθανατίζω όμορφα πλάνα. ...» (Π2).

Ερώτηση 5: Περιγράψτε τυχόν αλλαγές στις περιβαλλοντικές συμπεριφορές σας προσωπικά, μετά τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικό πρόγραμμα ή δράση του ΚΠΕ.

Συμπληρωματικά με την προηγούμενη ερώτηση και πιο συγκεκριμένα, δίνονται απαντήσεις σχετικά με αλλαγή συμπεριφοράς και συνηθειών. Το θέμα της ανακύκλωσης απασχόλησε έξι από τους συμμετέχοντες και δηλώνουν ότι ξεκίνησαν να την εφαρμόζουν στην καθημερινότητά τους μετά από ανάλογες δράσεις στο ΚΠΕ.

Από τα λεγόμενά τους παρατίθενται ενδεικτικά: «...η συμμετοχή μου στον εθελοντικό καθαρισμό και το είδος των απορριμμάτων που συγκεντρώσαμε, με έκανε να προβώ στη συμμετοχή μου στο πρόγραμμα της ανακύκλωσης» (Π1),

«...ξεχωρίζω στους κάδους των σκουπιδιών ποια είναι ανακυκλώσιμα και ποια όχι...» (Π5), ή κάποιος άλλος «καλλιεργώ θετικές συμπεριφορές ...με την υιοθέτηση της ανακύκλωσης στην καθημερινότητά μου...» (Π6), και ένας ακόμα «...επαναχρησιμοποιώ τα υλικά σε άλλες χρήσεις στο σπίτι και στο μάθημα των καλλιτεχνικών...» (Π7).

Επίσης βασικό θέμα στις απαντήσεις των πληροφορητών αποτέλεσε το ενδιαφέρον τους για την προστασία του γειτονικού υδροβιότοπου, τον οποίο άλλοι δε γνώριζαν και άλλοι δεν είχαν εκτιμήσει. Παρατίθενται ενδεικτικά απαντήσεις από εκπαιδευτικούς:

«Ευαισθητοποιήθηκα περισσότερο επάνω στην έρευνα, την παρατήρηση και την προστασία ενός ιδιαίτερου πεδίου, αυτό του υδροβιότοπου της περιοχής» (Π3), «Δεν είχα αντιληφθεί τη σπουδαιότητα του υδροβιότοπου της Νέας Κίου, την πολυτιμότητα του στη μετανάστευση των πουλιών και την ανάγκη προστασίας του» (Π8) και ένας πολίτης: «...αποφάσισα να συμμετέχω στον αγώνα που γίνεται για την προστασία της παραλιακής ζώνης και των ειδών που διαβιούν εκεί και κινδυνεύουν από τα λύματα των εργοστασίων...» (Π10).

Ερώτηση 6: Αξιοποιήσατε την εμπειρία από το ΚΠΕ στην επαγγελματική σας εξέλιξη; Αν ναι, με ποιον τρόπο;

Εδώ οι απαντήσεις πάλι, είναι ανάλογες με την ιδιότητα του πληροφορητή. Κάποιοι, αξιοποίησαν την εμπειρία για επαγγελματική εξέλιξη όπως έκαναν τρεις από αυτούς, εκπαιδευτικοί, που εργάστηκαν σε θέση στο ΚΠΕ: «Πήρα απόσπαση από το σχολείο και βρέθηκα ως μέλος της παιδαγωγικής ομάδας του ΚΠΕ» (Π1) και άλλος:

«Εργάστηκα στην Παιδαγωγική Ομάδα του ΚΠΕ Νέας Κίου με απόσπαση για ένα διάστημα» (Π4). Άλλοι τέσσερις τουλάχιστον, την αξιοποίησαν στη βελτίωση της εργασίας τους στο σχολείο με τους μαθητές αφού ενίσχυσαν το προσωπικό γνωστικό τους υπόβαθρο. Παρατίθενται ενδεικτικά απαντήσεις τους: «...επαγγελματική εξέλιξη για μένα ήταν πάντα η τέχνη να καλλιεργώ στους μαθητές μου συμπεριφορές...» (Π9), ενώ ένας εκπαιδευτικός εκφράζει την άποψη: «Εξέλιξη με την έννοια της ιεραρχίας όχι, άλλωστε δεν μοριοδοτούνται...η συμμετοχή σε δράσεις του ΚΠΕ και η εκπόνηση προγραμμάτων είχε τα ίδια μόρια είτε είχες κάνει τρία, είτε εκατόν τρία!» (Π8).

Και βέβαια, μέλη της τοπικής κοινωνίας, θεωρούν αξιοποίηση και εξέλιξη την εφαρμογή των γνώσεων στην καθημερινότητά τους και στο οικολογικό αποτύπωμα του νοικοκυριού τους, λέγοντας: «...αυτά που έμαθα για τη σωστή κατανάλωση, για την ανακύκλωση, για το οικολογικό αποτύπωμα του νοικοκυριού μου, εξέλιξη δεν είναι κι αυτό;» (Π2), και άλλος: «... ό,τι μάθαινα, προσπαθούσα να τα εφαρμόσω στην καθημερινότητά μου και τα συζητούσα και με τους ανθρώπους γύρω μου...» (Π10).

Ερώτηση 7: Ανατρέχοντας στην εμπειρία από τη συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις ή άλλες δράσεις που διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ, ποια θετικά στοιχεία και ποιες αδυναμίες θυμάστε να είχαν οι δραστηριότητες που συμμετείχατε;

Απαντώντας στην παραπάνω ερώτηση οι πληροφορητές αναφέρθηκαν στους παρακάτω τομείς, όσον αφορά τα θετικά στοιχεία των διοργανώσεων.

Οι περισσότεροι εστίασαν στα χαρακτηριστικά της ΠΟ: «...πετύχαιναν να μας μεταδώσουν.... την ανάπτυξη ικανοτήτων με πνεύμα συνεργασίας και αλληλεπίδρασης» (Π6) και «εντυπωσιάστηκα από την ικανότητα της παιδαγωγικής ομάδας να εμπνέει και να καθοδηγεί...» (Π7), ή άλλοι δηλώνουν ότι στα θετικά συγκαταλέγεται: «...η επιστημονική κατάρτιση των επιμορφωτών και των προσκεκλημένων ομιλητών» (Π9), και «...η επιλογή των κατάλληλων κάθε φορά εισηγητών ακολουθώντας τις βασικές

αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων» (Π1), ή «...πολλές φορές έχουν αξιόλογους καλεσμένους-ομιλητές, ακόμα και καθηγητές Πανεπιστημίου» (Π2) .

Άλλοι αναφέρθηκαν στην ικανότητα της ΠΟ να διοργανώνει άψογα τις εκδηλώσεις. Χαρακτηριστικά αναφέρουν: «...εντυπωσιάστηκα από την οργάνωση, την βιωματικότητα των επιμορφωτικών προγραμμάτων, την ομαδικότητα, τη συνεργατικότητα, τη συνέπεια θεωρίας και πράξης...» (Π7) και «Οι δράσεις του ΚΠΕ Νέας Κίου διακρίνονταν πάντα για καλή οργάνωση και εμπνευσμένες δραστηριότητες» (Π5), καθώς και: «Στα θετικά στοιχεία θα ενέτασσα τις καινοτόμες δραστηριότητες, τη μελέτη ποικίλων πεδίων, τα πρωτότυπα βιωματικά εργαστήρια, το μεράκι των στελεχών του ΚΠΕ...» (Π3).

Στο θέμα της επιλογής των κατάλληλων πεδίων για τις δράσεις αναφέρθηκε και άλλος εκπαιδευτικός λέγοντας: «...κατάλληλοι χώροι για δράσεις σε μικρή απόσταση...» (Π4), ενώ άλλος επεσήμανε την πολύπλευρη προσέγγιση των θεμάτων: «...θετικό σε αρκετά προγράμματα η σύνδεση και η προσέγγιση από την πλευρά του πολιτισμού» (Π8).

Βέβαια δεν παρέλειψαν να επισημάνουν και τις αδυναμίες που κατά τη γνώμη τους οφείλονται σε διάφορους λόγους. Αρχικά επισημαίνουν την πλημμελή στήριξη εκ μέρους των αρμόδιων αρχών αναφερόμενοι συγκεκριμένα: «Η ενίσχυση του θεσμού από το Υπουργείο εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου αρνητικά» (Π4) και «...κυρίως η συμπαράσταση από τη δημοτική αρχή, τα τελευταία χρόνια ήταν ελλιπής» (Π10).

Άλλοι επισημαίνουν την έλλειψη κατάλληλων κτιριακών εγκαταστάσεων αναφερόμενοι: «...έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής...» (Π1) και «...τις κτιριακές εγκαταστάσεις (παλαιότητα κτιρίου και έλλειψη σταθερού χώρου φιλοξενίας)» (Π3).

Κάποιοι εστιάζουν σε θέματα που αφορούσαν τους ενήλικες αναφέροντας: «...από αδυναμίες, το μόνο που με στεναχώρησε κάποιες φορές ήταν ότι σε κάποιες δράσεις δεν υπήρχε κόσμος» (Π2) και «προβλήματα στις ομάδες ενηλίκων κάποιες φορές βίωσα, ...ίσως λόγω διαφορετικού αξιακού και μορφωτικού επιπέδου και λόγω διαφορετικής αφετηρίας και προσδοκιών...» (Π7).

Φυσικά, αναφέρονται και σε θέματα που αφορούσαν την ΠΟ, σχετικά με την κατανομή του χρόνου σε θεωρητικό και βιωματικό μέρος στο πρόγραμμα των εκδηλώσεων, όπως: «Ως αρνητικό θεωρώ το λίγο χρόνο που είχαμε για το πρακτικό

μέρος» (Π9) και άλλος: «Συνέβαινε αρκετές φορές να είναι πιο απλωμένο το πρόγραμμα με τις εισηγήσεις και άφηνε λιγότερο χρόνο για δράσεις, ενώ οι δράσεις ήταν πιο ενδιαφέρουσες» (Π8).

Τέλος υπήρξε και μια εκπαιδευτικός που ανέφερε: «Δεν εντόπισα αδυναμίες, αντίθετα εντυπωσιάστηκα...» (Π7).

Ερώτηση 8: Τι έχετε να πείτε για τις μεθόδους και πρακτικές που το ΚΠΕ προσεγγίζει τους ενήλικες, βοηθάει να αλλάξουν στάση, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και να ενεργοποιηθούν για το περιβάλλον;

Συμπληρωματικά σε όσα θετικά έχουν ειπωθεί παραπάνω έρχονται να προστεθούν οι απόψεις των συμμετεχόντων στην έρευνα και αφορούν στην καταλληλότητα των τρόπων μετάδοσης της γνώσης από τους εκπαιδευτές του ΚΠΕ στους ενήλικες. Χαρακτηριστικά, συμφωνούν οι περισσότεροι και επισημαίνουν την υποστήριξη και την καθοδήγηση που έχουν, λέγοντας: « Όλες οι εισηγήσεις καθώς και οι δράσεις που έχω παρακολουθήσει στο ΚΠΕ ήταν άριστα προσαρμοσμένες στις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων και στις ανάγκες τους» (Π1), «...τους εμπλέκουν σε ποικίλες βιωματικές δράσεις με μεγάλη ανταπόκριση...» (Π3), « Ο συμμετέχων, με την εμπλοκή του στο βιωματικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα, αισθάνεται πολύ ωραία, ξεχνά τα προβλήματα του και περνά ευχάριστα το χρόνο του» (Π5), «...Ο συνδυασμός θεωρίας και πράξης, η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία...» (Π7), «... βοηθούν στην αλλαγή στάσης των ενηλίκων γιατί στηρίζονται σε βιωματικές μεθόδους και την ενεργό συμμετοχή τους» (Π9), «Έχουν έναν ιδιαίτερο τρόπο να μας καλοδέχονται, να μας εμπνέουν αλλά και να μας προβληματίζουν και να μας εμπλέκουν σε συζητήσεις για τα προβλήματα του τόπου μας...» (Π10).

Ένας εκπαιδευτικός αμφιβάλλει για το αποτέλεσμα καθώς πιστεύει πως: «...το αν θα αλλάξουν στάση, βέβαια, είναι πολύ δυσκολότερο και εξαρτάται από πάρα πολλούς παράγοντες. Επίσης, συνήθως τις δράσεις παρακολουθεί μικρό ποσοστό ενηλίκων...» (Π8).

Ερώτηση 9: Αν θα έπρεπε να επιλέξτε ένα πράγμα που βιώσατε στην επαφή σας με το ΚΠΕ, που σας εντυπωσίασε περισσότερο και θεωρείτε ότι καθόρισε έκτοτε την περιβαλλοντική συμπεριφορά σας, ποιο θα ήταν αυτό;

Στην αναζήτηση της ξεχωριστής εντύπωσης των συμμετεχόντων στην έρευνα, από την επαφή τους με το χώρο, τη φιλοσοφία και τους ανθρώπους του ΚΠΕ, διαφαίνεται

από τις απαντήσεις τους πως άλλοι εστίασαν στον τρόπο μετάδοσης των γνώσεων, άλλοι σε χαρακτηριστικά του προσωπικού, ενώ κάποιοι ανέφεραν εμπειρίες από χώρους που εντυπώθηκαν μέσα τους. Στην πρώτη περίπτωση χαρακτηριστικά αναφέρουν: «...η βιωματική εμπειρία που απέκτησα ...» (Π1), «Η βιωματική δράση.. ναι, σίγουρα αυτό θα διάλεγα...η εμπλοκή σε ομάδες...» (Π5) και άλλος: «τα βιωματικά παιχνίδια δράσης και οι εξορμήσεις στο πεδίο...» (Π8).

Σχετικά με την ξεχωριστή εμπειρία από πεδία αναφέρουν: «Η μελέτη πεδίου στον υδροβιότοπο Καλυβίων ...καθώς και η σύνταξη ψηφίσματος για την προστασία του και οι τακτικές δράσεις καθαρισμού και ορνιθοπαρατήρησης στο συγκεκριμένο πεδίο» (Π3), «...η επίσκεψη στις νεροτριβές του Ερασίνου ποταμού» (Π8) και άλλος: « Η συμμετοχή μου σε πρόγραμμα με τα γεωμυθολογικά μονοπάτια» (Π10).

Άλλοι αναφέρθηκαν σε έννοιες όπως: «η συνεργατικότητα!...» (Π2), «η τιμή που μου έκανε το συγκεκριμένο ΚΠΕ να με καλέσει ως επιμορφώτρια...δίδασκα εργαστηριακά σε συναδέλφους μου» (Π7) και «η συνειδητοποίηση ότι η ενασχόληση με το τοπικό περιβάλλον αποτελεί πεδίο οικουμενικής δράσης» (Π6).

Τέλος, όσους εντυπωσίασαν οι εκπαιδευτές/τριες του ΚΠΕ, ήταν για τους παρακάτω λόγους: «Η ιδιαίτερη αγάπη και πίστη των εκπαιδευτών που παρουσίαζαν τα προγράμματα σε αυτό το οποίο έκαναν» (Π4) και «Αυτό που βίωσα...ήταν η υποστηρικτική, φιλική και επιστημονική στάση των υπευθύνων» (Π9).

2ος Θεματικός Άξονας: Δραστηριότητα του ΚΠΕ ως Κέντρο Δια Βίου Μάθησης για την Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής.

2ο Ερευνητικό ερώτημα: Με ποιο τρόπο ανταποκρίθηκε ο φορέας του ΚΠΕ και συνέβαλε στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των ενηλίκων της Αργολίδας, και πώς οι δράσεις του επηρέασαν την περιβαλλοντική, κοινωνικοοικονομική και πολιτισμική ανάπτυξη της περιοχής;

Ερώτηση 1: Πιστεύετε ότι η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα βοηθάει στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής και γιατί;

Στην περίπτωση της προστασίας του τοπικού περιβάλλοντος οι περισσότεροι πληροφορητές συμφωνούν ότι η γνώση είναι δύναμη. Ιδιαίτερα δύο από αυτούς επισημαίνουν τη σημασία της βιωματικής μάθησης, όπως πραγματοποιείται μέσα από

τις δράσεις του ΚΠΕ: «...η θεωρία σχετίζεται με το βίωμα και τα αποτελέσματα είναι ορατά ...» (Π1) και «...οι συμμετέχοντες στα προγράμματα μαθαίνουν μέσα από βιωματικές δράσεις...» (Π3).

Θεωρούν πως μαθαίνοντας για τα περιβαλλοντικά ζητήματα αλλάζουν στάσεις, συμπεριφορές και συνήθειες απέναντι στο περιβάλλον, αναπτύσσουν κριτική συνείδηση για την αντιμετώπιση προβλημάτων της περιοχής και όχι μόνο, παύουν να είναι απαθείς και περνούν στη δράση. Παρατίθενται ενδεικτικά απαντήσεις τους: «...μαθαίνουμε, ευαισθητοποιούμαστε και αλλάζουμε στάσεις, συμπεριφορές και κακές συνήθειες...» (Π2) και «...μαθαίνουμε να επιλέγουμε τρόπους χρήσης που θα επιτρέψουν και στις επόμενες γενιές να το απολαμβάνουν...» (Π4), ή άλλος: «Οι άνθρωποι με γνώσεις σε περιβαλλοντικά θέματα δρουν θετικά για... την ανάπτυξη μιας περιοχής» (Π9) και ένας ακόμη: «...με κριτική συνείδηση συμμετέχουν στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής» (Π8).

Τέλος ένας επισημαίνει τη σύνδεση του περιβάλλοντος με την οικονομία και την κοινωνία λέγοντας ότι η Αειφόρος Ανάπτυξη του τόπου θα επέλθει αφού το συνειδητοποιήσουν οι πολίτες: «...βασικό θέμα η συνειδητοποίηση-γνώση του ότι η περιβαλλοντική κρίση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την οικονομική και την κοινωνική κρίση και πηγάζει από τη μη αειφορική διαχείριση...» (Π6).

Ερώτηση 2: Ποιο ρόλο διαδραματίζει κατά τη γνώμη σας, η συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής;

Όλοι οι πληροφορητές συμφωνούν στη σημαντικότητα της συνεργασίας του Κέντρου με την τοπική αυτοδιοίκηση και τις αρχές, την θεωρούν απαραίτητη για την επίλυση των τοπικών τουλάχιστον περιβαλλοντικών προβλημάτων, κρίνουν πως επιβάλλεται και ενδεικτικά δηλώνουν: «...Θα έπρεπε να παίζει σημαντικό ρόλο» (Π2), ή άλλος:

«...είναι μεγίστης και καθοριστικής σημασίας» (Π3) και «...ένας φορέας όπως το ΚΠΕ μπορεί να επηρεάζει θετικά, να παρακινεί, να προωθεί, ακόμη και να απαιτεί από την τοπική αυτοδιοίκηση να κινείται θετικά, ενεργά και δραστικά για την αντιμετώπιση τοπικών περιβαλλοντικών προβλημάτων» (Π9). Ακόμη, «.....η Τοπική Αυτοδιοίκηση επιβάλλεται να σεβαστεί και να υλοποιήσει τις περιβαλλοντικές και οικολογικές αρχές συνεργαζόμενη με το ΚΠΕ» (Π7) .

Ωστόσο μόνο ένας θεωρεί ότι υπάρχει στήριξη και βοήθεια από το δήμο στη λειτουργία του ΚΠΕ: «...πιστεύω, ότι υπάρχει στενή και ουσιαστική συνεργασία του φορέα με τον Δήμο. Έχω τύχει να συμμετέχω, όταν διοργανώνουν κοινές δράσεις, και γενικότερα φαίνεται ότι ο ένας φορέας συμπληρώνει τον άλλο» (Π9).

Όλοι οι άλλοι πιστεύουν πως είναι ανεπαρκής ως ελλιπής, τουλάχιστον όχι η επιθυμητή και δύο μάλιστα αναφέρονται στην περίπτωση της διακοπής της χρήσης των δημοτικών διαμερισμάτων για φιλοξενία των ανήλικων και ενήλικων επισκεπτών του Κέντρου εκ μέρους του Δήμου, λέγοντας: «Δεν φιλοξενούνται αρκετά χρόνια τώρα οι επιμορφούμενοι στα δημοτικά διαμερίσματα...» (Π10) και «...αυθαίρετη η ενέργεια του Δήμου για διακοπή της σύμβασης που αφορούσε στη χρήση των δημοτικών διαμερισμάτων φιλοξενίας στην ΑΡΓΩ από το ΚΠΕ και η άρνησή του Δημάρχου να εκπονήσει πρόγραμμα Ανακύκλωσης στον Δήμο, λόγω «μη οικονομικού συμφέροντος» (Π3).

Στην διαφορετική οπτική που οι δυο πλευρές αντιλαμβάνονται τα πράγματα και τη συνεργασία τους, εστιάζει και άλλος πληροφορητής που δηλώνει: «...η τοπική αυτοδιοίκηση δεν είναι ότι δεν ξέρει, απλά προσπαθεί να εφαρμόσει κάποιες εξαγγελίες ή παρεμβάσεις, τις οποίες λίγο μόνο είναι διατεθειμένη να αλλάξει...το ΚΠΕ ενδιαφέρεται για το περιβάλλον, ενώ ο δήμος για την εκλογική πελατεία του» (Π8).

Ερώτηση 3: Τι πιστεύετε σχετικά με τη συμβολή του ΚΠΕ στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής και στην κοινωνική συνοχή γενικότερα;

Συλλέγοντας απόψεις για το παραπάνω θέμα, διαπιστώνεται, πως όλοι συμφωνούν πως στην πολυπολιτισμική κοινωνία της Νέας Κίου, που όπως δήλωσε κάτοικος: «...έχουμε ανάγκη από δράσεις που θα μας φέρουν πιο κοντά, θα εξομαλύνουν τις διαφορές, θα αλληλοβοηθηθούμε και θα διεκδικήσουμε για το καλό, την πρόοδο...» (Π10), η ύπαρξη και η λειτουργία του Κέντρου συμβάλλει τα μέγιστα στη συνοχή και αλληλεπίδραση των κατοίκων.

Με τις δηλώσεις τους εξηγούν τους τρόπους, όσον αφορά το ΚΠΕ: «... λειτουργεί ως ένας πυρήνας που συγκεντρώνει γύρω του ανθρώπους με κοινούς προβληματισμούς και ανησυχίες» (Π1), «... διασφαλίζεται η αρμονικότερη συνοχή της κοινωνίας, με την πολιτιστική ανάδειξη και την οικονομική ενίσχυση του τόπου...» (Π3), «...βοηθά στην ανταλλαγή απόψεων...» (Π4) και όσον αφορά τους συμμετέχοντες στις δράσεις που καταφέρνουν να «...παραμερίζουν το «εγώ» τους και συμβάλλουν με την ατομική τους

εργασία μέσω ομαδικών εργασιών στο «καλό» της τοπικής κοινωνίας π.χ. καθαρισμός παραλιών...» (Π5) και να «... διαμορφώνουν την ίδια κουλτούρα οικολογικής συνείδησης και κριτικής στάσης στα κοινά περιβαλλοντικά προβλήματα» (Π7).

Όμως, διαπιστώνεται επίσης ότι: «...ένα σχετικά μεγάλο κομμάτι της τοπικής κοινωνίας δεν έχει γνωρίσει ακόμα τη σημασία της ύπαρξης ενός τέτοιου εκπαιδευτικού φορέα στην περιοχή» (Π2) και «...τη δεδομένη στιγμή η πανδημία επέδρασε αρνητικά και θα πάρει πολύ χρόνο για επανεκκίνηση» (Π8), παρόλο που το Κέντρο επιζητεί με τη εξ αποστάσεως εκπαίδευση να ανταποκριθεί το ίδιο καλά στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας.

Ερώτηση 4: Ποια είναι η γνώμη σας για τη συμβολή της λειτουργίας του Κέντρου στην τουριστική ανάπτυξη της Αργολίδας;

Μέσα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τις δράσεις του ΚΠΕ, αλλά και την προβολή αυτών μέσα από την ιστοσελίδα, και από τις συνεργασίες, δηλώνουν οι περισσότεροι από τους πληροφορητές, ότι αναδεικνύονται τα πλούσια πολιτιστικά αγαθά (ιστορικά, αρχαιολογικά, θρησκευτικά, λαογραφικά μνημεία) και τα επίσης πλούσια στοιχεία περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος της περιοχής (προϊόντα της Αργολικής γης, ιδιαίτερη γεωμορφολογία της περιοχής, ποταμοί, υδροβιότοποι).

Ενδεικτικά παρατίθενται κάποιες από τις απαντήσεις τους: «...όλα αυτά αποτελούν πόλο έλξης για τον τουρισμό του «ευλογημένου τόπου», γεγονός που ενισχύει την τουριστική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής» (Π3) ή «...είναι ένα παράθυρο για τον τουρισμό» (Π4) και «...το Κέντρο σαφέστατα συνετέλεσε σε μεγάλο βαθμό για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος» (Π10), ή «...κάνει γνωστή την περιοχή μας σε άλλες περιοχές μέσω των δράσεων του και των συνεργασιών με άλλα ΚΠΕ» (Π9).

Δύο από αυτούς επισημαίνουν ότι το Κέντρο: «...συμβάλλει στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής μέσω της ενεργοποίησης του εναλλακτικού τουρισμού» (Π6) και «Πολύ σημαντική η παρουσία και η λειτουργία του, για ένα άλλο είδος τουρισμού...ελκύει κόσμο στην περιοχή όλο το χρόνο» (Π8).

Αρκετοί επίσης δηλώνουν, ότι οι εκπαιδευόμενοι στο ΚΠΕ, γίνονται πρεσβευτές, με το να γνωστοποιούν τον τόπο σε άλλα μέρη, και επισκέπτονται πάλι την περιοχή ως τουρίστες. Παρατίθενται ενδεικτικά απαντήσεις τους: «...οι συμμετέχοντες στα προγράμματά του μπορεί να επισκεφτούν το μέρος και ως τουρίστες» (Π1) ή «...αποτελούν τους καλύτερους πρεσβευτές του τόπου σε όλη την Ελλάδα» (Π4).

Ερώτηση 5: Πιστεύετε ότι ωφελείται οικονομικά η περιοχή από την ύπαρξη του Κέντρου; Αν ναι, με ποιον τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Απαντώντας στην παραπάνω ερώτηση τρεις αναφέρονται στη σύνδεση περιβάλλοντος και οικονομίας λέγοντας: «...η οικονομία έχει άρρηκτη σχέση με το περιβάλλον ...» (Π5), ή «...η περιβαλλοντική και η οικονομική αλληλεπίδραση είναι άρρηκτα συνδεδεμένες...οπότε είναι αναγκαία η λειτουργία του φορέα για τη διατήρηση της ισορροπίας αυτής» (Π6) και άλλος: «η τουριστική-περιηγητική προσέγγιση, που γίνεται από το ΚΠΕ, επιφέρει και οικονομική τοπική ανάπτυξη» (Π7).

Άλλοι τονίζουν το όφελος των τοπικών επιχειρήσεων που εξυπηρετούν τους επισκέπτες και αναφέρουν: «...οι επιμορφούμενοι καλύπτουν τις βασικές τους ανάγκες στη Νέα Κίο (εστιατόρια, φούρνοι, ξενοδοχεία, καφέ, σούπερ μάρκετ, βιβλιοπωλεία...)» (Π1), ή «οι επισκέπτες... ενισχύουν τις τοπικές επιχειρήσεις από τις οποίες εξυπηρετούνται» (Π4) και «Η επίσκεψη μεγάλου αριθμού συμμετεχόντων...στα περιβαλλοντικά προγράμματα και τις δράσεις του ΚΠΕ αποφέρουν σημαντικό οικονομικό όφελος» (Π3).

Ένας επίσης αναφέρεται στην τόνωση κάποιων επιχειρήσεων από τα κονδύλια για τη λειτουργία του ΚΠΕ: «...τα λειτουργικά έξοδα του Κέντρου βοηθούν οικονομικά την τοπική κοινωνία» (Π4).

Τέλος άλλοι δύο επισημαίνουν τα έσοδα στην περιοχή από την πώληση τοπικών προϊόντων στους επισκέπτες, όλα τα χρόνια πριν την πανδημία: «... ωφελείται οικονομικά, μέσω της διαφήμισης- γνωστοποίησης των προϊόντων μας σε άλλες περιοχές, γεγονός που θα αυξήσει και την πώλησή τους» (Π9) και «προβάλλονται τα προϊόντα μας, δουλεύουν οι επιχειρήσεις μας με τον τόσο κόσμο που επισκέπτονταν, τουλάχιστον παλαιότερα» (Π10).

Ερώτηση 6: Θεωρείτε ότι, οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής; Αν ναι, με ποιον τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα, αναγνωρίζουν ότι η θεματολογία των δράσεων και των προγραμμάτων του ΚΠΕ είναι αυτή που αναδεικνύει την ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου, αφού περιλαμβάνονται θέματα, όχι μόνο το φυσικό περιβάλλον αλλά και το ανθρωπογενές περιβάλλον και άλλα όπου αυτά συνδέονται μεταξύ τους. Έτσι ως απάντηση στην παραπάνω ερώτηση δηλώνουν: «Ναι, μέσα από τα

προγράμματα και τις δράσεις που πάντα είναι σε άμεση σύνδεση με τον τόπο της Αργολίδας» (Π4) ή «Οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής. Είναι μελετημένα και οργανωμένα έτσι ώστε να προάγουν την τοπική ιστορία, τον τοπικό πολιτισμό...» (Π7) και άλλος: «...η περιοχή είναι πλούσια σε μυθολογικά, ιστορικά, οικιστικά, γεωγραφικά κι άλλα στοιχεία, τα οποία περιλαμβάνονται στη θεματολογία των δράσεων του ΚΠΕ» (Π9).

Ενδεικτικά, άλλοι κάνουν αναφορά και σε συγκεκριμένα προγράμματα και δράσεις όπως φαίνεται παρακάτω: «Στο ΚΠΕ υπάρχουν και προγράμματα (π.χ. για το Άργος, για το Ναύπλιο, τη Λέρνα), που μιλούν για την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής, άρα την αναδεικνύουν» (Π9) και «Ιδιαίτερα το πρόγραμμα...που αφορά τον τόπο, τη Νέα Κίο, αναδεικνύει την ιστορία του προσφυγικού πληθυσμού και γνωστοποιεί το Λαογραφικό μας μουσείο...» (Π10) ή «...Το Λαογραφικό μας Μουσείο - με μνήμες από την Κίο της Μικράς Ασίας δέχεται επισκέψεις...όσοι μικροί ή μεγάλοι έρχονται, ξανάρχονται με φίλους και γνωστούς για να το επισκεφθούν» (Π2).

Ένας πληροφορητής επισημαίνει, ότι επιπλέον βοηθάει προς αυτή την κατεύθυνση, η εμπειρία των στελεχών του Κέντρου καθώς και η παραγωγή σχετικού έντυπου και ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού, ενημερωτικού και επιμορφωτικού υλικού. Συγκεκριμένα αναφέρει: «αναντίρρητη η επιστημονικότητα (γνώσεις και εμπειρογνωμοσύνη) των στελεχών του ΚΠΕ, η οποία αποδεικνύεται μέσα από διαρκή αξιολόγηση των προγραμμάτων..., καθώς και μέσα από την παραγωγή σχετικού έντυπου και ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού, ενημερωτικού και επιμορφωτικού υλικού, το οποίο διαχέεται στην τοπική και ευρύτερη κοινωνία» (Π3).

Ερώτηση 7: Ποια είναι η γνώμη σας για την επάρκεια (ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενο) των δράσεων για την Αειφορία, που υλοποιούνται κάθε χρόνο από το ΚΠΕ;

Για το συγκεκριμένο ζήτημα οι απόψεις των συμμετεχόντων στην έρευνα διαφέρουν. Δε συμφωνούν όλοι ως προς την επάρκεια των δράσεων. Αναγνωρίζουν βέβαια ότι είναι θέμα στήριξης από την πολιτεία, διάθεσης κονδυλίων και στελέχωσης του ΚΠΕ και αυτό φαίνεται ότι φθίνει με το πέρασμα του χρόνου. Τρεις τουλάχιστον από αυτούς εντοπίζουν αυτή τη διαφορά λέγοντας: «Παλαιότερα, οι δράσεις για ενήλικες ήταν πολύ περισσότερες επειδή το Κέντρο λειτουργούσε για αρκετά χρόνια ως ΚΔΒΜ.

Τότε η οικονομική ενίσχυση ήταν πολύ υψηλότερη και η ΠΟ απαρτίζονταν από περισσότερα μέλη» (Π4) ή «...το ΚΠΕ ξεκίνησε καλά πριν 15 χρόνια και είχε μια άνοδο στην πορεία με καλή στελέχωση και οικονομική ευμάρεια. Δεν φαίνεται να λειτουργεί έτσι πια, γι αυτό και οι δράσεις έχουν μειωθεί» (Π5) και «Θυμάμαι πιο παλιά γίνονταν πολύ περισσότερα για ενήλικες...Δίνονταν κίνητρα, υπήρχαν μικροδώρα... δείγμα ευμάρειας. Δεν μπορώ να πω το ίδιο και τώρα (μετά το 2015 κυρίως)» (Π10).

Έτσι λοιπόν, τρεις από αυτούς πιστεύουν ότι, αναλόγως των συνθηκών το Κέντρο προσφέρει τις υπηρεσίες του στο κοινό σε ικανοποιητικό βαθμό και δηλώνουν: «...παρά τις αντιξοότητες, ανταποκρίνεται πλήρως στο ρόλο του...» (Π1) ή «...η προσπάθειες των στελεχών του ΚΠΕ υπερβαίνουν τις προσδοκίες των συμμετεχόντων...» (Π3) και «οι ετήσιες δράσεις του ΚΠΕ είναι ικανοποιητικές και επαρκείς ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενό τους» (Π7).

Αρκετοί από αυτούς, αν και αναγνωρίζουν την αιτία του προβλήματος πιστεύουν και δηλώνουν διαφορετικά: «...θα θέλαμε, ως τοπική κοινωνία περισσότερες δράσεις, αλλά με 3 μόνο άτομα που είναι η Παιδαγωγική ομάδα του ΚΠΕ, πόσα περισσότερα να κάνουν;» (Π2) ή άλλοι: «Θα μπορούσαν να είναι περισσότερες...» (Π4) και «...ποτέ δεν είναι αρκετές...» (Π8).

Κάποιοι άλλοι επισημαίνουν την ανάγκη ανανέωσης των εκδηλώσεων του ΚΠΕ:

«...να εναρμονίζονται με τις παρούσες συνθήκες και να εμπλουτίζονται σε μεθόδους και δράσεις» και «...το κέντρο πρέπει να στελεχωθεί ή να συνεργαστεί με επιστήμονες...γιατί πρέπει να πάει ποιο μπροστά και το κάθε θέμα να μελετηθεί σε βάθος» (Π8) και άλλος: «...οι δράσεις απαιτείται να είναι συχνές, διαφορετικές και με συνεχώς ανανεωμένη θεματική...απαιτείται συνεχής ανατροφοδότηση και ώθηση...» (Π9).

Ωστόσο αναγνωρίζουν, ότι παρότι η σημερινή κατάσταση δυσκολεύει την επαφή της ΠΟ με το κοινό του ΚΠΕ, εξακολουθούν να γίνονται πράγματα με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και αναφέρουν: «...τα πράγματα είναι πιο δύσκολα και η κατάσταση έχει επιδεινωθεί λόγω πανδημίας. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι η μόνη λύση...» (Π10) και «...ακόμα και τώρα, με την πανδημία προσπαθούν με εξ αποστάσεως λειτουργία να μας κινητοποιούν» (Π5) ή «Παρακολούθησα με ενδιαφέρον

και τις δράσεις της τελευταίας χρονιάς, εξ αποστάσεως, (για τη σταφίδα, για το 1821) και τις βρήκα πολύ ενδιαφέρουσες όπως πάντα» (Π6).

Ερώτηση 8: Εντοπίζετε κάποιες αλλαγές στην όλη δραστηριότητα του ΚΠΕ από παλαιότερα, σε σχέση με τα τελευταία πέντε χρόνια; Ποιες είναι, που κατά τη γνώμη σας οφείλονται και τι αντίκτυπο έχουν για την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία;

Απαντώντας στη συγκεκριμένη ερώτηση και συμπληρωματικά σε ότι έχουν δηλώσει για την προηγούμενη, οι πληροφορητές συμφωνούν όλοι, ως εμφανή αλλαγή, τη μείωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης εκ μέρους του ΚΠΕ στον ενήλικο πληθυσμό τα τελευταία χρόνια σε σχέση με παλιότερα. Ως αίτια καταθέτουν την αλλαγή του θεσμικού πλαισίου, που μετά το 2014 δε λειτουργεί πια ως ΚΔΒΜ, την ελλιπή στήριξη από την πολιτεία λόγω οικονομικής κρίσης και φυσικά την πανδημία που καταργεί το βιωματικό κομμάτι, το σημαντικότερο της ΠΕ.

Παρατίθενται ενδεικτικά οι απαντήσεις τους: «...το διάστημα 2008-2013, ως ΚΔΒΜΠΑ, το ΚΠΕ έκανε πολύ περισσότερες δράσεις, αποκλειστικά για ενήλικες και...δεν έχει τη δυνατότητα το ΚΠΕ να μας δίνει εκπαιδευτικό-ενημερωτικό υλικό...» (Π2), «...πενιχρά οικονομικά μέσα, μειωμένο προσωπικό, οδήγησαν σε περιορισμένες δράσεις...» (Π4) και «...έχει γίνει λιγότερο δραστήριο, όσον αφορά δράσεις ενηλίκων της τοπική κοινωνίας, κυρίως λόγω υποστελέχωσης και έλλειψης πόρων» (Π10) και η κατάληξη: «...με αποκορύφωμα την πρόσφατη πανδημία, η οποία επηρέασε το γενικότερο εκπαιδευτικό σκηνικό με την νέα εκπαιδευτική συνθήκη της τηλεεκπαίδευσης και τα περιοριστικά μέτρα μετακίνησης...» (Π3), οπότε και θεωρούν αναμενόμενη και τη μείωση δράσεων.

Οι περιορισμένες εκδηλώσεις για ενήλικες, έχει αντίκτυπο στην τοπική κοινωνία, καθώς, όπως δηλώνουν δύο από αυτούς: «...έχει απομακρύνει την τοπική κοινωνία από τις δράσεις του ΚΠΕ» (Π1) και «...μειώνεται το ενδιαφέρον των πολιτών...» (Π10) ενώ ένας άλλος παρατηρεί και κάτι θετικό, ότι: «...η παρουσία του μειώθηκε μεν ζωντανά, συνεχίστηκε δε στην εσωτερική επιμόρφωση των μελών της ομάδας ΚΠΕ καθώς και των ενηλίκων εκπαιδευτικών της περιοχής μέσα από την ανίχνευση και την εφαρμογή νέων μορφών ηλεκτρονικής επικοινωνίας» (Π7).

Παρά τις αντιξοότητες, συνεχίζει όμως το ΚΠΕ να λειτουργεί καλύτερα για την εκπαιδευτική κοινότητα, αφού κατά τη δήλωση κάποιων: «...η στάση των ανθρώπων

εκεί είναι εξωστρεφής, τουλάχιστον όσον αφορά μαθητές και εκπαιδευτικούς» (Π8) ή «Τώρα αρκετές δράσεις ενηλίκων γίνονται συνδυαστικά με μαθητές. Η πληροφόρηση όμως είναι το ίδιο καλή και αξιόλογη» (Π2) και «Υπάρχει μεγαλύτερη ανταπόκριση από την εκπαιδευτική κοινότητα, συμμετέχουν όλο και περισσότερα σχολεία και οι αρκετοί εκπαιδευτικοί ανταποκρίνονται, όταν καλούνται σε επιμορφώσεις» (Π9).

Ερώτηση 9: Πώς βλέπετε το μέλλον του φορέα, όσον αφορά τη συνδρομή του στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής;

Είναι διαπίστωση όλων σχεδόν των πληροφορητών, ότι το Κέντρο έχει επιτελέσει πολύ σπουδαίο έργο για την Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής και στο κομμάτι που αφορά τους ενήλικες. Ενδεικτικά ένας αναφέρει: «...έχει προσφέρει αρκετά στην Αειφόρο Ανάπτυξη και θα προσφέρει ακόμα περισσότερο στο μέλλον» (Π10). Οι περισσότεροι άλλωστε διαβλέπουν αυτή την αξιοσημείωτη προσφορά και στο μέλλον και σύμφωνα με τις δηλώσεις τους: «...μπορεί να συμβάλλει στο μέγιστο για τη δημιουργία μιας νέας προσέγγισης του περιβάλλοντος» (Π1), «...πολύ σημαντικό και αναγκαίο...μακάρι να συνεχίσει να λειτουργεί...» (Π3), «...έχει μεγάλες προοπτικές...» (Π6).

Ωστόσο αρκετοί πιστεύουν, ότι είναι καθοριστικής σημασίας για το μέλλον, οι συνθήκες που θα επικρατήσουν. Κυρίως από πλευράς στήριξης και ενίσχυσης του θεσμού από την πολιτεία, που θα πρέπει να είναι δεδομένη. Έτσι δηλώνουν: «...η συνέχιση αυτού του θεσμού...πρέπει να είναι δεδομένη, γιατί αποτελεί ένα χρήσιμο εφόδιο για την Αειφόρο Ανάπτυξη κάθε περιοχής» (Π2), «Χωρίς την στήριξη από το Υπουργείο το μέλλον του φορέα δεν μπορεί να είναι ανάλογο των προσδοκιών...» (Π4), ή «Πολύ ελπιδοφόρο και με μεγάλες προοπτικές, αν φυσικά έχει την κατάλληλη στήριξη και αναβάθμιση...» (Π5) και άλλος: «Αν δοθούν μεγαλύτερα κονδύλια, αν...αν...» (Π7).

Αλλά και η εξέλιξη των υγειονομικών συνθηκών που επιβάλλουν άλλης μορφής εκπαίδευση και όχι βιωματική, προβληματίζει έναν τουλάχιστον, που δηλώνει: «Δεν ξέρω κατά πόσο αυτό είναι εύκολο να συνεχίσει να συμβαίνει με τις σημερινές συνθήκες της πανδημίας, καθώς το βιωματικό μέρος έχει χαθεί...», ή «...για την εκπαιδευτική κοινότητα πια γίνεται κάτι. Το κομμάτι των ενηλίκων της τοπικής κοινωνίας όμως, έχει ανάγκη να συμμετέχει και να επιμορφώνεται...» και ο ίδιος

προτείνει: «Αυτό πρέπει να εξασφαλιστεί να γίνεται και πάλι με κάποιο τρόπο, αν θέλουμε να μιλάμε για Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής μας» (Π10).

Υπάρχει βέβαια και ένας που κατά τη γνώμη του ο φορέας στο μέλλον: «...θα επηρεάζει, αλλά δεν θα καθορίζει τις εξελίξεις...αφού έχει καθαρά χαρακτήρα ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης...ως σχολείο...», ενώ δηλώνει: «...θα ήθελα να έχει σημαντικότερο ρόλο, ίσως θεσμικό, χωρίς να προσθέτει στη γραφειοκρατία, με περισσότερες ειδικότητες και παρεμβάσεις σε τοπικό επίπεδο» (Π8).

Στην καταληκτική ερώτηση: Θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο σχετικά με το θέμα μας, που ειπώθηκε για να αφήσουν μια τελευταία εντύπωση ή σκέψη για το θέμα, απάντησαν μόνο πέντε από τους δέκα και όλοι αυτοί εξέφρασαν για μια ακόμα φορά την αγωνία τους για το μέλλον του φορέα και την επιθυμία τους να συνεχίσει απρόσκοπτα τη λειτουργία του.

Οι τέσσερις εστίασαν στην ανάγκη στήριξης του θεσμού των ΚΠΕ και του τοπικού συγκεκριμένα, από το Κράτος, σε όλα τα επίπεδα, (ανθρώπινο, επιστημονικό, οικονομικό και υλικοτεχνικό πεδίο, νομοθετικό πλαίσιο) , καθώς και την ευθύνη των «αρχόντων», κάθε βαθμίδας γι αυτό, δηλώνοντας: «Να ενισχυθεί από την Πολιτεία η παρουσία των ΚΠΕ, η οποία έχει υποστεί ιδιαίτερο υποβιβασμό και απαξίωση κατά την τελευταία δεκαετία...» (Π3), «...να γίνει κατανοητό από τους ιθύνοντες της πολιτείας, έτσι ώστε να παρέχει ένα σταθερό νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας...» (Π5), «...συνεχής και αυξανόμενη ενίσχυση των ΚΠΕ με ότι απαιτείται ...για την απρόσκοπτη επιτέλεση του σκοπού τους που ενώνει τον άνθρωπο με τη φύση και την οικονομική ,πολιτιστική και περιβαλλοντική του επιβίωση και ισορροπία» (Π6) και «...ας φροντίσουν οι Άρχοντες, σε συνεργασία με φορείς, όπως τα ΚΠΕ για το περιβαλλοντικό ήθος κάθε πόλης...αφού λέγεται πως το ήθος κάθε πόλης εξαρτάται από τους άρχοντές της» (Π2).

Τέλος, μια εκπαιδευτικός κλείνει με την προσδοκία για το ΚΠΕ Νέας Κίου και τη σκέψη: «Επιβάλλεται και εύχομαι να συνεχίσει με την ίδια δυναμική το έργο του...έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι να πιστέψουν...τη συνύπαρξη με τον απαιτούμενο σεβασμό και ηθική στο Φυσικό και Ανθρωπογενές Περιβάλλον με παντοτινό επιδιωκόμενο στόχο και σκοπό την Αειφορία του» (Π7).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κεφάλαιο 7.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ολοκληρώνοντας τη Διπλωματική εργασία, εξάγονται συμπεράσματα, στα οποία κατέληξε η ερευνήτρια, από όλη την ερευνητική διαδικασία και στο κεφάλαιο αυτό επιδιώκεται η παρουσίαση και ο σχολιασμός τους και εξετάζεται η δυνατότητα αξιοποίησής τους. Το κεφάλαιο χωρίζεται στις εξής ενότητες: Τα Συμπεράσματα και η Συζήτηση αναφέρονται στα αντίστοιχα ερευνητικά ερωτήματα που έχουν τεθεί και συσχετίζονται τα βασικά ευρήματα των συνεντεύξεων με αναφορά στη βιβλιογραφία (βλ. κεφ. 2.3) και στα αποτελέσματα άλλων ερευνών (βλ. κεφ. 4). Κατόπιν παρουσιάζονται Συμπεράσματα από τη μελέτη των τεκμηρίων (βλ. κεφ. 6.1.2). Στη συνέχεια, παρατίθενται τα Γενικά Συμπεράσματα της έρευνας για το ΚΠΕ Νέας Κίου. Περιορισμοί της έρευνας και Προτάσεις της ερευνήτριας για μελλοντικές μελέτες παρατίθενται στο τέλος, με βάση τα όσα προέκυψαν από την προκείμενη εργασία.

7.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Από τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από τις συνεντεύξεις (βλ. κεφ. 6.2), την ανάλυση και την επεξεργασία τους, εξάγονται τα παρακάτω συμπεράσματα, τα οποία είναι παρεμφερή με τα συμπεράσματα άλλων σχετικών ερευνών, που αναφέρονται στο κεφάλαιο 4, αλλά συνάδουν και με το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας και όσα αναφέρονται στη βιβλιογραφία (βλ. κεφ. 2 και 3) σχετικά με την ΠΕΕ και τα ΚΠΕ ως φορείς ΕΕ.

Όσον αφορά τα στοιχεία που προέκυψαν σχετικά με το «προφίλ» των δέκα (10) πληροφορητών που συμμετείχαν στη μελέτη, (βλ. κεφ. 6.2.1), ισχύουν τα εξής: είναι άτομα και των δύο φύλων, με περισσότερες τις γυναίκες, ηλικίας από 31 ετών και πάνω, οι περισσότεροι κοντά στα 50 έτη. Το μορφωτικό τους επίπεδο ποικίλει, από απόφοιτους Β/θμιας Εκπαίδευσης ως κατόχους Μεταπτυχιακού διπλώματος, με την πλειονότητα να κατέχει πτυχίο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Είναι άνθρωποι με

ενδιαφέρον για το Περιβάλλον, οι περισσότεροι εθελοντές σε περιβαλλοντικές οργανώσεις και αναζητούν πηγές πληροφόρησης γι αυτό και τα προβλήματά του, εκτός από συζητήσεις με φίλους και από ΜΜΕ, παρακολουθώντας σχετικές συναντήσεις διαφόρων φορέων. Τέλος, το δείγμα αποτελείται από εκπαιδευτικούς, κάποιους και με την ιδιότητα του μέλους της ΠΟ του ΚΠΕ και από απλούς πολίτες και επιχειρηματίες της περιοχής.

Από τις δύο εισαγωγικές ερωτήσεις που στοχεύουν στη δημιουργία κατάλληλου κλίματος, διερευνώντας την αναγκαιότητα επιμορφώσεων των ενηλίκων και δράσεων για το Περιβάλλον και την Αειφορία, καθώς και την καταλληλότητα του ΚΠΕ Νέας Κίου να διενεργεί αυτές, συμπεραίνεται ότι η ΠΕΕ είναι καθοριστική για το μέλλον του πλανήτη, αφού η στάση και η συμπεριφορά των ενηλίκων κυρίως, σύμφωνα με τις απόψεις του δείγματος, ευθύνεται για τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Το συμπέρασμα αυτό συνάδει με αντίστοιχο του Τομπάρι Μπόντο (2019), που σε μελέτη του για το Ogoni Rivers State της Νιγηρίας ανέδειξε, ότι οι άνθρωποι της περιοχής, κυρίως ενήλικες, έχουν καθοριστική σημασία για την καταστροφή του περιβάλλον τους και την απώλεια οικοτόπων, οπότε συνιστάται να υπάρχει μαζική ΠΕΕ. Επίσης διαφάνηκε, ότι το ΚΠΕ κατά τη γνώμη των συμμετεχόντων, είναι ο πιο κατάλληλος φορέας για ΠΕΕ, λόγω του εκπαιδευμένου προσωπικού, της ανάλογης υποδομής και κυρίως των συνεργασιών που προβαίνει με άλλους φορείς γι αυτό το σκοπό. Το ίδιο επιβεβαιώνει και η έρευνα των Βεργοπούλου και Σκούλλου (2007), που συμπεραίνει ότι τα ΚΠΕ είναι οι απολύτως κατάλληλοι φορείς για να συντελέσουν στη μετάβαση της κοινωνίας προς την Αειφορία, αλλά προϋπόθεση είναι να έχουν τη στήριξη του κράτους σε υλικοτεχνική υποδομή και προσωπικό.

Τα βασικά συμπεράσματα της παρούσας ερευνητικής εργασίας, όπως προκύπτουν από τη σύνδεση των αποτελεσμάτων της ερευνητικής διαδικασίας με τα ερευνητικά ερωτήματα διατυπώνονται σε δύο ενότητες. Καθεμία από τις ενότητες αυτές, ορίζεται με βάση καθέναν από τους δύο άξονες της έρευνας.

7.1.1 Συμπεράσματα-Συζήτηση ως προς το ερευνητικό ερώτημα 1

Ο πρώτος άξονας, που σχετίζεται με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, αφορούσε στη διερεύνηση των απόψεων εκπαιδευτικών και πολιτών που επιμορφώθηκαν ή συμμετείχαν σε δράσεις του ΚΠΕ, για τη σχέση τους με την ΠΕ, την επιμόρφωση και

δράση του ΚΠΕ Νέας Κίου, την αλλαγή της στάσης τους σε θέματα περιβάλλοντος και την αξιοποίηση της εμπειρίας στην προσωπική τους ζωή και την επαγγελματική τους εξέλιξη, μετά την επαφή τους με το Κέντρο.

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε διαπιστώθηκε, ότι η δημιουργία του Κέντρου στη Νέα. Κίο ήταν καθοριστική για να γνωρίσουν την ΠΕ πολίτες της περιοχής και να συμμετέχουν σε οργανωμένες δράσεις για περιβαλλοντικό σκοπό. Με την ίδρυσή του δόθηκε η ευκαιρία σε όσους είχαν ελάχιστη ή καθόλου εμπειρία για την Αειφορία ή σε όσους είχαν βιώματα αειφορικής διαχείρισης και συμπεριφοράς, ζώντας σε μια επαρχιακή πόλη, χωρίς ιδιαίτερες γνώσεις, να αποκτήσουν περισσότερες και οι εκπαιδευτικοί να τις αναβαθμίσουν και να τις εφαρμόσουν στη σχολική πραγματικότητα και στη ζωή τους. Όλοι οι συμμετέχοντες έχουν μία ή περισσότερες εμπειρίες από τη σχέση τους με το ΚΠΕ, συμμετοχές σε προγράμματα ή δράσεις, βιώματα που αναφέρουν με θετικό τρόπο. Η παραπάνω άποψη των πληροφορητών, έρχεται σε συμφωνία και με τα συμπεράσματα άλλων ερευνών που εκφράζονται γενικότερα για τα ΚΠΕ και τη σχέση τους με τις τοπικές κοινωνίες, όπως η έρευνα των Κατσακιώρη, κ.συν., (2008), που τα χαρακτηρίζει ως μαθησιακά κέντρα, «φάρους» σχετικά με την ΠΕ/ΕΑ για τους πολίτες στις περιοχές που βρίσκονται, ενώ επανειλημμένα και ο Φαραγγιτάκης (2006, 2008, 2013) σε ανακοινώσεις συνεδρίων της ΠΕΕΚΠΕ, δηλώνει ότι τα ΚΠΕ, είναι χώροι δημοκρατικής έκφρασης και επικοινωνίας για εκπαιδευτική κοινότητα, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, πολίτες και επιστημονικούς φορείς. Αλλά και γενικότερα η βιβλιογραφία ισχυροποιεί την άποψη, ότι τα ΚΠΕ αποτελούν χώρους κοινωνικής μάθησης και διαβούλευσης σε τοπικά ζητήματα Αειφορίας και εστίες σύνδεσης της εκπαιδευτικής κοινότητας και της τοπικής κοινωνίας (Μαρδίρης, 2019) (βλ. κεφ. 3.1.4).

Από την παρούσα έρευνα συμπεραίνεται ότι τα κίνητρα της απόκτησης γνώσεων και πρακτικών για την προσωπική ανάπτυξη και την επαγγελματική εξέλιξη για τους εκπαιδευτικούς αλλά και της ευαισθητοποίησης για τη βιωσιμότητα και την Αειφόρο Ανάπτυξη του τόπου για τους πολίτες, ήταν κυρίως αυτά που έκαναν όλους τους συμμετέχοντες να αναζητούν και να επιδιώκουν τη συμμετοχή τους στις επιμορφωτικές εμπειρίες και δράσεις του ΚΠΕ. Όσον αφορά τα κίνητρα των εκπαιδευτικών, η παραπάνω άποψη έρχεται σε συμφωνία με τα συμπεράσματα της έρευνας του Καρνάβα (2015) που θεωρεί την εσωτερική κινητοποίηση ως κύριο μοχλό αναζήτησης της επιμόρφωσης και κάνει λόγο για τους εκπαιδευτικούς που

αναγνωρίζουν βασικές ελλείψεις τους σε θεωρητικές γνώσεις και ικανότητες δράσης. Αλλά, και στην έρευνα του Κατσώνη (2015) φαίνεται ότι θεωρούν τον εαυτό τους οι εκπαιδευτικοί μέτρια ενημερωμένο σε περιβαλλοντικά ζητήματα και προτείνουν συνδυασμό εξ αποστάσεως και δια ζώσης επιμόρφωση. Η Σφακιανάκη (2019) συμπεραίνει επίσης ότι οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να επιμορφωθούν σε γνώσεις και σε δεξιότητες, προκειμένου να είναι επαρκείς να συντελέσουν ώστε η εκπαίδευση στα σχολεία να προσανατολιστεί στην ΑΑ. Ο Βισβάρδης (2017) συμπεραίνει ότι η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών έχει θετική άποψη για το θεσμό και το βασικότερο κίνητρο συμμετοχής τους στις επιμορφώσεις και τις δράσεις είναι το ενδιαφέρον για την προστασία του περιβάλλοντος, κάτι που συμφωνεί με τις απόψεις και του δείγματος της παρούσας μελέτης.

Στη βιβλιογραφία συναντώνται για τους εκπαιδευτικούς επίσης και άλλες σχετικές απόψεις που συμφωνούν με αυτές του δείγματος της παρούσας μελέτης, όπως του Μαυρογιώργου (2005), που συμπεραίνει ότι η επιμόρφωση γενικά των εκπαιδευτικών βοηθάει και την προσωπική τους συγκρότηση αλλά επηρεάζει και την επαγγελματική τους πρόοδο ή του Μαρσαγγούρα (1995), που την θεωρεί προϋπόθεση για ένταξη του εκπαιδευτικού σε μια συνεχή διαδικασία προσωπικής και επαγγελματικής ανάπτυξης. Τέλος, η έρευνα των Καρούτζου και Φλεβάρη (2007), αναφέρεται στην επιμόρφωση στα ΚΠΕ και συμπεραίνει ότι αποτελεί τρόπο για κάλυψη ελλείψεων της βασικής εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών αλλά και ως μέσο διαρκούς ανάπτυξης, βελτίωσης και αναπλήρωσης των απαραίτητων γνώσεων και των δεξιοτήτων που απαιτούνται προκειμένου να εμπλακούν αποτελεσματικά στην εφαρμογή της ΠΕ (βλ. κεφ. 3.2.2).

Παράλληλα, οι πληροφορητές είναι μοιρασμένοι στις δηλώσεις του ως προς την αναθεώρηση απόψεων και το βαθμό αλλαγής στάσεων και συμπεριφορών μετά την επαφή με το ΚΠΕ και άλλοι δηλώνουν πως άλλαξαν, ενώ άλλοι εστιάζουν στη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση που ασφαλώς αποκτούν και στις καθημερινές φιλοπεριβαλλοντικές συμπεριφορές που διαμορφώνουν ώστε να είναι πιο ενεργοί πολίτες. Πρακτικές, όπως η ανακύκλωση ή η προστασία του γειτονικού υδροβιότοπου, φανερώνουν το νοιάξιμο για τον τόπο και την ποιότητα ζωής που επιθυμούν. Η αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών απέναντι στο περιβάλλον και τα προβλήματά του, σε ποιο βαθμό και για πόσο διάστημα, μετά την επαφή με ΚΠΕ, εξαρτάται κατά την άποψη κάποιων και από άλλους παράγοντες, όπως η ενίσχυση της πολιτείας, ο ρόλος των εκπαιδευτών αλλά κυρίως η θέληση και το ενδιαφέρον

των επιμορφούμενων για αλλαγή της υπάρχουσας κατάστασης. Άλλωστε, παραδέχονται ότι και με άλλους τρόπους έχουν πληροφόρηση για τέτοια θέματα αλλά η ενεργοποίησή τους επιτυγχάνεται με τις ευρηματικές και πρωτότυπες τεχνικές εκπαίδευσης που εφαρμόζονται από τα ΚΠΕ και κυρίως με τη βιωματική μέθοδο. Όσον αφορά στο ΚΠΕ Νέας Κίου, η ΠΟ αντιμετωπίζει τα θέματα πολύπλευρα, προτείνει βιώσιμες και εφικτές λύσεις για τα θέματα περιβάλλοντος, και πείθει ότι κάνει κάτι καλό για τον τόπο και το μέλλον του. Σε ανάλογο συμπέρασμα καταλήγει στην έρευνά του και ο Παπαδημητρίου (2015), που θεωρεί ότι μέσω της τέχνης ως πολύτιμο εργαλείο που συνδέεται αρμονικά με τις αξίες και τις αρχές της ΠΕ, με την αξιοποίησή της, τον κριτικό στοχασμό και την μετασχηματίζουσα μάθηση που επιτυγχάνεται, υπάρχει η δυνατότητα αλλαγής στάσης και ανάληψης σχετικής δράσης εκ μέρους των επιμορφούμενων.

Αξιοσημείωτο συμπέρασμα, όσον αφορά την αξιοποίηση της εμπειρίας από το ΚΠΕ, είναι ότι οι πληροφορητές αντιλαμβάνονται την αξιοποίηση της εμπειρίας και της σχέσης με το ΚΠΕ, ανάλογα με την ιδιότητα κάθε μέλους και την εκλαμβάνουν διαφορετικά. Για άλλους έχει σημασία η μετάδοση των γνώσεων και η εφαρμογή τους στην υλοποίηση περιβαλλοντικών προγραμμάτων με τους μαθητές, ενώ για άλλους η βελτίωση της καθημερινότητάς τους και η ευθύνη για το οικολογικό αποτύπωμα και την προστασία του περιβάλλοντος. Το συμπέρασμα αυτό συμφωνεί εν μέρει με της Cynthia J. Fitz Williams -Heck (2018), σε έρευνα για το τι απέμεινε λίγα χρόνια μετά την επιμορφωτική εμπειρία που είχαν σε Περιβαλλοντικό Κέντρο οι συμμετέχοντες. Συμπεραίνει, ότι εμπλούτισαν τις οικολογικές γνώσεις τους σε ατομικό επίπεδο, δημιούργησαν θετική περιβαλλοντική συμπεριφορά, έγιναν πιο αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί, με χρήση βιωματικών τρόπων και με έμφαση στη σημασία της διατήρησης των φυσικών πόρων, όπως και οι ίδιοι βίωσαν στην επιμόρφωση. Από τη βιβλιογραφία άλλωστε γίνεται γνωστή η άποψη, ότι ανάμεσα στο άτομο και στις επιδράσεις από το εξωτερικό περιβάλλον, υπάρχει αλληλεπίδραση, αφού το άτομο πρώτα τις επιλέγει, τις ερμηνεύει σύμφωνα με τις εμπειρίες του και ύστερα δρα (Λευθεριώτου, 2014) (βλ. κεφ. 2.3.3).

Αναφορικά με τους λόγους, θετικές ή αρνητικές εντυπώσεις που συντελούν, ώστε οι εκπαιδευόμενοι ενήλικες, να αλλάξουν στάσεις και συμπεριφορές μετά την επαφή με το ΚΠΕ, η εικόνα που δίνεται από τα λεγόμενα των πληροφορητών, έχει να κάνει με την ΠΟ και τους εκπαιδευτές αλλά και τους χώρους, τις υποδομές και τη διοίκηση.

Το συμπέρασμα αυτό συνάδει με την άποψη της Λευθεριώτου (2014) που αναφέρεται στο συλλογικό χαρακτήρα ενός προγράμματος ΕΕ και στο περιβάλλον σχεδιασμού, όπως οι διαθέσιμοι πόροι και οι σχέσεις των ατόμων της ομάδας (βλ. κεφ. 3.2.2). Συγκεκριμένα, παρότι οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν αδυναμίες στη λειτουργία του ΚΠΕ που αφορούν την ελλιπή υλικοτεχνική υποδομή και τη στήριξη από τις αρχές και το κράτος, όλοι έχουν θετική εντύπωση, εστιάζουν στα χαρακτηριστικά των ανθρώπων που κατά καιρούς έχουν στελεχώσει το ΚΠΕ και θεωρούν ότι λειτουργούν άψογα ως εκπαιδευτές ενηλίκων (βλ. κεφ. 1.2.2). Με τις κατάλληλες γνώσεις για το αντικείμενο της ΠΕ, την ενδεδειγμένη για τους ενήλικες μεθοδολογία και διδακτική, με βάση τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων, την επιλογή εισηγητών στις επιμορφωτικές συναντήσεις και πεδίων για τις δράσεις και τις εξορμήσεις στο περιβάλλον, αλλά κυρίως με τη συνεργατικότητα τους και την αγάπη για αυτό που κάνουν, έχουν καταφέρει να αφήσουν πολύ θετικό στίγμα στον καθένα που προσέρχεται στο ΚΠΕ, για ό,τι συμβαίνει εκεί και έχουν συντελέσει να αποκτήσει μια ενδιαφέρουσα εμπειρία. Το παραπάνω συμπέρασμα, όσον αφορά τα μέλη των ΠΟ ως εκπαιδευτές ενηλίκων συνάδει με ευρήματα της βιβλιογραφίας για την αποτελεσματικότητα και την αξία του έργου των εκπαιδευτών ενηλίκων γενικά (Βαμβακοπούλου, 2020• Κόκκος, 2005• Λευθεριώτου, 2005• Λευθεριώτου, 2010• Νομικού, 2017• Φαραγγιτάκης, 2010• Pierre Walter, 2009). Επιπλέον υπάρχει συμφωνία με την έρευνα της Elizabeth A. Lange (2010) για την ευθύνη των εκπαιδευτών ενηλίκων να μάθουν και να ενσωματώσουν τις οικολογικές γνώσεις παράλληλα με το σεβασμό για το πνεύμα της γης και να διευκολύνουν και να καθοδηγούν τους εκπαιδευόμενους στη σύνδεση θεωρίας και πρακτικής.

Όσον αφορά τις μεθόδους και τις πρακτικές που εφαρμόζονται στο ΚΠΕ, στα συμπεράσματα διαπιστώνεται, ότι οι συμμετέχοντες επισημαίνουν την αξία του βιωματικού μέρους της επιμόρφωσης, παρόλο που ποτέ δεν είναι αρκετό στις δραστηριότητες του ΚΠΕ, μια και πλαισιώνονται πάντα οι εκδηλώσεις με πλούσιο θεωρητικό μέρος. Είναι αυτό το κομμάτι που τους παρακινεί να συμμετέχουν και αυτό που τελικά εντυπώνεται μέσα τους σε μεγαλύτερο βαθμό. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουν και οι Arba'at Hassana*, Kamisah Osmanb, Susan Pudín (2009) σε έρευνά τους που οι ενήλικες παρουσίασαν αυξημένη ευαισθητοποίηση σχετικά με την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος και η ανταπόκριση στις δραστηριότητες ήταν θετική και ενθαρρυντική, στη «μάθηση με βιωματικό τρόπο». Επίσης τα

συμπεράσματα σχετίζονται θετικά και με την έρευνα των Eneji, Chris-Valentine Ogar, Onoghen, Usang Nkanu, Acha, Joseph Odama (2017) που μελέτησαν το μοντέλο Phi Delta Kappan του οποίου κεντρικός σκοπός είναι επιτόπιες επισκέψεις λίγων ενηλίκων σε μέρη με περιβαλλοντικά προβλήματα, εκμάθηση μέσω πράξεων και μετάδοση της γνώσης στη συνέχεια σε ομάδες. Παρόμοια και ο Πολίτης (2019) συμπεραίνει τη σημασία του περιβαλλοντικού μονοπατιού ως μορφή βιωματικής μάθησης που αξιοποιείται από τους εκπαιδευτικούς. Επίσης από τη βιβλιογραφία προκύπτει παρόμοιο συμπέρασμα αφού με τη βιωματική προσέγγιση, στο στάδιο επεξεργασίας της εμπειρίας δίνεται η δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να αναπτύξουν κριτικό στοχασμό, που θα τους οδηγήσει στη συνειδητοποίηση μιας κατάστασης, στην ανάπτυξη γνώσεων και ικανοτήτων και στην ετοιμότητα για την εφαρμογή τους (βλ. κεφ. 2.3.3).

7.1.2 Συμπεράσματα-Συζήτηση ως προς το ερευνητικό ερώτημα 2

Ο δεύτερος άξονας, που σχετίζεται με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, αφορούσε στη διερεύνηση των απόψεων εκπαιδευτικών και πολιτών που επιμορφώθηκαν ή συμμετείχαν σε βιωματικές δράσεις του ΚΠΕ, για τη δραστηριότητά του ως Κέντρο Διά Βίου Μάθησης για την Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής. Συγκεκριμένα, για τον τρόπο που ανταποκρίθηκε ο φορέας του ΚΠΕ και συνέβαλε στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των ενηλίκων της Αργολίδας, όλα αυτά τα χρόνια της λειτουργίας του και με ποιο τρόπο οι δράσεις του επηρέασαν την περιβαλλοντική, κοινωνικοοικονομική και πολιτισμική ανάπτυξη της περιοχής.

Οι απόψεις των εκπαιδευτικών και των πολιτών που συμμετείχαν στην παρούσα εμπειρική έρευνα για το θεσμό του ΚΠΕ Νέας Κίου, δείχνουν πως είναι ενήμεροι και συνειδητοποιημένοι σχετικά με την προσφορά του Κέντρου στην προώθηση της ΠΕΕ και της Αειφόρου Ανάπτυξης της περιοχής. Από τις απαντήσεις τους διαπιστώθηκε ότι η συμβολή του Κέντρου στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής, δεν εξαρτάται μόνο από την παροχή γνώσεων, που πολύ σωστά και με κάθε τρόπο (βιωματικό ή με τηλεεκπαίδευση), επιδιώκει να μεταδώσει το ΚΠΕ, αλλά και στη ανάπτυξη κριτικής συνείδησης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της περιοχής, την αλλαγή στάσης και τη συνειδητοποίηση από τους πολίτες ότι η Αειφόρος Ανάπτυξη του τόπου θα επέλθει

από τη σύνδεση του περιβάλλοντος με την οικονομία και την κοινωνία. Βέβαια, κατά κοινή παραδοχή όλων, προϋπόθεση για την απρόσκοπτη και καλή λειτουργία του Κέντρου, είναι η υποστήριξή του από τη δημοτική αρχή, κάτι που δεν έγινε πάντα και στο βαθμό που θα έπρεπε. Η Φουντούλη (2017) έχει καταλήξει σε ανάλογα συμπεράσματα, δηλώνοντας ότι όλα τα ΚΠΕ για τη μετάδοση της γνώσης για Περιβάλλον και Αειφορία, έχουν σχεδιάσει και υλοποιήσει για τις περιοχές εμβέλειάς τους προγράμματα ενηλίκων για την ευαισθητοποίηση, ενημέρωση, επιμόρφωση και εκπαίδευση εκπαιδευτικών και μελών της τοπικής κοινωνίας σε θέματα φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και έχουν προβεί σε συνεργασίες που αποτυπώνονται στις ιστοσελίδες τους. Ο Μιχαηλίδης (2019) επίσης συμπεραίνει ότι στις δράσεις των ΚΠΕ περιλαμβάνονται ειδικά σχεδιασμένα Προγράμματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και η υποστήριξη των δομών αυτών και η δυναμική προσέγγισή τους, προσθέτει στην εκπαίδευση για την ΑΑ της κοινωνίας. Επίσης στη βιβλιογραφία αναφέρονται παρόμοιες απόψεις. (βλ. κεφ. 2.3.2). Στα προγράμματα των ΚΠΕ στο πεδίο της ΠΕΕ/ΕΑ επικρατούν δύο διακριτές τάσεις. Η μια του γραμματισμού, που δεν είναι διαδικασία απλής μετάδοσης γνώσης και επιδίωξης αλλαγών σε επίπεδο ατομικής συμπεριφοράς μόνο και η άλλη της χειραφέτησης, που αφορά κυρίως σε διαδικασίες κριτικής εξέτασης των αξιών που φέρουν τα ίδια τα άτομα με στόχο το μετασχηματισμό της περιβαλλοντικής συνείδησης και γνώσης τους σε περιβαλλοντική δράση (Φλογαΐτη, Λιαράκου, & Γαβριλάκης, 2013). Άλλωστε ένα καλά σχεδιασμένο πρόγραμμα μπορεί να ανοίξει δρόμους για προβληματισμό και αναστοχασμό, των αξιών και των συμπεριφορών τους, από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους πολίτες (Καμαρινού, 2002).

Ένα ακόμη αξιοσημείωτο εύρημα είναι η πεποίθηση των συμμετεχόντων στην έρευνα, ότι το ΚΠΕ με τη δραστηριότητά του γίνεται γέφυρα επικοινωνίας και τρόπος συνεργασίας των μελών των διαφόρων ομάδων που διαβιούν στην πολυπολιτισμική κοινωνία της Νέας Κίου. Με διάλογο, ανοχή, συνεργασία και συμμετοχή σε κοινές δράσεις αντιμετωπίζουν τα προβλήματα της περιοχής που αφορούν όλους. Η διαπίστωση αυτή συμφωνεί με τα λεγόμενα της εργασίας των Βλάχου-Βρετού, Γρίλλια, Πανάγου και Ζεπάτου στο 5ο Συνέδριο της ΠΕΕΚΠΕ (2010) που δηλώνουν για τα ΚΠΕ ότι αξιοποιώντας την Κοινωνική Μάθηση και επαναπροσανατολίζοντας τους στόχους τους, μπορούν να βοηθήσουν κάθε πολυπολιτισμική κοινωνία, όπως και της Νέας Κίου, σε μια κοινωνία μάθησης. Ο Βισβάρδης (2017) επίσης συμπεραίνει

ότι με γνώμονα την Αειφορία τα ΚΠΕ στις δράσεις τους, προβάλλουν ως καίρια θέματα την ισότητα, την αλληλεγγύη, το σεβασμό και την κατανόηση της διαφορετικότητας των πολιτισμών. Ζητούμενο είναι να επιτευχθεί ισορροπία ανάμεσα στις κοινωνίες, η οποία είναι καίριας σημασίας για την υλοποίηση της ΑΑ. Το παραπάνω συμπέρασμα ενισχύεται και από την βιβλιογραφία με τις απόψεις των Φλογαΐτη (2006) και Βρέτου κ.συν. (2008) που δηλώνουν αντίστοιχα ότι τα ΚΠΕ δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για την επίτευξη της ΑΑ, με τη δημιουργική ενσωμάτωση όλων των πληθυσμιακών ομάδων της κοινωνίας, συνέβαλαν στην εξέλιξη (βλ. κεφ. 3.1.3) και ότι οφείλουν και οι κοινωνίες να δράσουν συλλογικά για την Αειφορία, προκειμένου να την ανακαλύψουν, να τη διερευνήσουν, και να θέσουν γι' αυτήν προτεραιότητες και στόχους (βλ. κεφ. 3.2.1).

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας κατέδειξαν, ότι στο θέμα της συμβολής του Κέντρου στον τουρισμό και την επακόλουθη οικονομική ανάπτυξη της πόλης της Νέας Κίου και της ευρύτερης περιοχής, αυτή επετεύχθη στα προηγούμενα χρόνια σε μεγάλο βαθμό, αλλά όχι στον ίδιο πια, κάτι που διαφάνηκε έντονα την τελευταία χρονιά που το ΚΠΕ λειτούργησε με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Οι επισκέπτες του Κέντρου γίνονταν οι καλύτεροι πρεσβευτές του τόπου και παράλληλα η λειτουργία του κινητοποιούσε σε μεγάλο βαθμό τις επιχειρήσεις της πόλης.

Όσον αφορά την προβολή των ιστορικών, πολιτισμικών κα φυσικών στοιχείων του τόπου, γίνεται μέσα από τη θεματολογία των δράσεων και των επιμορφωτικών προγραμμάτων που αναδεικνύουν όχι μόνο το φυσικό περιβάλλον αλλά και το ανθρωπογενές και το πώς αυτά συνδέονται μεταξύ τους. Παρόμοια έρευνα της Αδρακτά (2014), καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ένα ΚΠΕ μπορεί να συμβάλλει εν μέρει στην τουριστική αναβάθμιση ενός τόπου, στην ευημερία και την κοινωνικό-οικονομικοπολιτιστική ανάπτυξη του. Όμως, κατά τη γνώμη της, στην δική της περίπτωση, δεν αρκούν οι αξιολογες προσπάθειες των υπεύθυνων του ΚΠΕ για να προσδώσουν την απαιτούμενη φήμη και αναγνωρισιμότητα στην περιοχή της. Από τις δηλώσεις των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα φαίνεται ότι για την περίπτωση της Νέας Κίου είναι καθοριστική για το τουρισμό και την οικονομία η ύπαρξη και η λειτουργία του Κέντρου, σε μεγαλύτερο βαθμό, μια και παλαιότερα τουλάχιστον υπήρχαν άμεσα οικονομικά οφέλη όχι μόνο από την εισροή των μαθητών αλλά κυρίως από τον ευρύτερο τρόπο με τον οποίο η ΠΕ είναι «ανοιχτή» στην κοινωνία και συνδεδεμένη με τις ανάγκες της, συμπέρασμα που συμφωνεί με δεδομένες

απόψεις της βιβλιογραφίας (Φλογαΐτη, 1998). Επίσης, στο ίδιο συμφωνεί και η άποψη του Αθανασίου (2015), ότι τα χρήματα που προορίζονται για την υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων των ΚΠΕ, καταναλώνονται τοπικά, για την διαμονή, διατροφή, μετακίνηση μαθητών, εκπαιδευτικών και πολιτών που συμμετέχουν στις δράσεις τους αλλά και για την αγορά υλικών και υπηρεσιών για την υλοποίηση του έργου τους, καθώς και του Φαραγγιτάκη (2010) που δηλώνει ότι οι τοπικές κοινωνίες έχουν όφελος από τα ΚΠΕ, με την οικονομική ενίσχυση εισοδημάτων επαγγελματιών, από απορρόφηση κονδυλίων των ΕΠΕΑΕΚ Ι και ΙΙ και του ΙΝΕΔΙΒΙΜ (βλ. κεφ. 3.2.3).

Ερμηνεύοντας τα ευρήματα, αναφορικά με την επάρκεια των δράσεων και των επιμορφώσεων για την Αειφορία, που υλοποιούνται σήμερα σε σχέση με παλαιότερα χρόνια διαφαίνεται, ότι οι απόψεις των συμμετεχόντων διίστανται. Κάποιοι θεωρούν ότι αναλόγως των συνθηκών το έργο του Κέντρου συνεχίζει να είναι σημαντικό, ενώ άλλοι πιστεύουν ότι χρειάζεται ανανέωση της θεματολογίας των προγραμμάτων. Η ελλιπής στήριξη από την πολιτεία στη διάθεση κονδυλίων και τη στελέχωση του ΚΠΕ, η αλλαγή του θεσμικού πλαισίου, που μετά το 2014 δε λειτουργεί πια ως ΚΔΒΜΠΑ, η σημερινή κατάσταση της πανδημίας που δυσκολεύει την επαφή της ΠΟ με το κοινό του ΚΠΕ και καταργεί το βιωματικό κομμάτι, το σημαντικότερο της ΠΕ, είναι τα αίτια που κατά τη γνώμη τους αποτελούν τροχοπέδη στην εξέλιξη του θεσμού και την εύρυθμη λειτουργία του Κέντρου. Αυτή η άποψη συμφωνεί με του Σμπαρούνη (2010) που εστιάζει σε ζητήματα απουσίας κεντρικής στρατηγικής και βούλησης για ανάπτυξη της ΠΕ. Η Κεφαλογιάννη κ.συν., (2012), επίσης θεωρούν το διευρυμένο ρόλο των ΚΠΕ στην εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση των πολιτών ως ένα πάγιο αίτημα των ΚΠΕ που ικανοποιείται μέσα από την Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση για το Περιβάλλον και την Αειφορία. Ωστόσο, από τους συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα επισημαίνεται ότι παρά τα προβλήματα και τις περιορισμένες εκδηλώσεις για ενήλικες μετά το 2015 συνεχίζει το ΚΠΕ να λειτουργεί καλύτερα για την εκπαιδευτική κοινότητα. Επίσης, παρά την ανάγκη ανανέωσης των εκδηλώσεων του ΚΠΕ, εξακολουθούν να γίνονται πράγματα με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και αναλόγως των συνθηκών το Κέντρο εξακολουθεί να προσφέρει τις υπηρεσίες του στο κοινό της περιοχής και όχι μόνο, σε ικανοποιητικό βαθμό. Συνεχίζει να λειτουργεί επιπλέον με νέες προκλήσεις, με τη χρήση της τεχνολογίας για την

εκπαιδευτική κοινότητα και δίνονται ευκαιρίες στα μέλη της ΠΟ για εσωτερική επιμόρφωση.

Διερευνώντας τέλος τις απόψεις εκπαιδευτικών και πολιτών όσον αφορά το μέλλον του φορέα γενικά, τη συνδρομή του στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής και ιδιαίτερα για την ΠΕΕ, διαβλέπουν αξιοσημείωτη προσφορά και στο μέλλον και εκφράζουν την αγωνία τους και την επιθυμία τους να συνεχίσει απρόσκοπτα τη λειτουργία του. Βέβαια, επισημαίνουν ότι είναι καθοριστικής σημασίας για το μέλλον, οι συνθήκες που θα επικρατήσουν. Ιδιαίτερα εστίασαν στην ανάγκη στήριξης και ενίσχυσης του θεσμού των ΚΠΕ από το κράτος, που θα πρέπει να είναι δεδομένη, σε όλα τα επίπεδα, (ανθρώπινο, επιστημονικό, οικονομικό και υλικοτεχνικό πεδίο, νομοθετικό πλαίσιο), καθώς και την ευθύνη των «αρχόντων» του τόπου, για το τοπικό ΚΠΕ συγκεκριμένα, το οποίο θα ήταν καλύτερα να έχει σημαντικότερο ρόλο, ίσως θεσμικό, με παρεμβάσεις σε τοπικό επίπεδο. Η χρηματοδότηση εν τέλει αποτελεί έναν από τους βασικότερους παράγοντες για τη λειτουργία τέτοιων θεσμών και αυτό διαφαίνεται και στην έρευνα των Elizabeth Lange και Aaron Chubb (2009). Επιπλέον, προβληματίζει η εξέλιξη των υγειονομικών συνθηκών, που επιβάλλουν άλλης μορφής εκπαίδευση και όχι βιωματική, και δημιουργείται ένας ιδιαίτερος προβληματισμός και μια ανησυχία για την εξέλιξη του θεσμού και της μορφής λειτουργίας του τα επόμενα χρόνια. Από την επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας πάντως διαφαίνεται, ότι η μελλοντική εξέλιξη του θεσμού αποτελεί ένα πολύ σημαντικό ζήτημα, το οποίο πρέπει να προσεγγιστεί με ανάλογη σοβαρότητα. Η Βαμβακοπούλου (2020) στην έρευνά της θεωρεί αναγκαία την επιμόρφωση και των εκπαιδευτικών για την Αειφορία στα σχολεία και των μελών των ΠΟ των ΚΠΕ σε θέματα ηλεκτρονικής μάθησης. Επίσης οι Παπαϊωάννου κ.συν (2010), εκφράζουν επίσης τον προβληματισμό τους για τη συνέχεια της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, όχι μόνο των νέων αλλά και των ήδη επιμορφωμένων, καθώς και για το μέλλον της ΠΕ. Όσον αφορά τον υπόλοιπο πληθυσμό, οι István Lükő, και Tímea Kollarics (2014) συμφωνούν ότι οι ενήλικες μετά τις επισκέψεις ευαισθητοποιήθηκαν περισσότερο σχετικά με το Περιβάλλον και τη βιωσιμότητά του και ενίσχυσαν αρκετά τις σχετικές με αυτό γνώσεις που κατείχαν. Αυτή η νέα γνώση θα πρέπει να καθορίζει και τη μελλοντική πορεία δράσης για βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος. Οι Marianne E. Krasny και Keith G. Tidball (2009), συμπεραίνουν επίσης ότι τα περιβαλλοντικά προγράμματα ενισχύσουν την ανθεκτικότητα στα

αστικά κοινωνικο-οικολογικά συστήματα, μέσω της ενίσχυσης της βιολογικής ποικιλομορφίας και των υπηρεσιών οικοσυστήματος και μέσω της ενσωμάτωσης διαφορετικών μορφών γνώσης και συμμετοχικών διαδικασιών στη διαχείριση πόρων. Οι Βεργοπούλου και Σκούλλος (2007) ενισχύουν την άποψη του δείγματος ότι προϋπόθεση είναι να έχουν τη στήριξη του κράτους σε υλικοτεχνική υποδομή και προσωπικό τα ΚΠΕ. Η Νομικού (2016) επίσης δηλώνει ότι είναι ανάγκη να πραγματοποιηθούν ουσιαστικές αλλαγές στην εκπαίδευση γενικά και προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να λειτουργήσουν και τα ΚΠΕ, με στόχο τη βελτίωσή τους συνολικά, αναβαθμίζοντας τις υλικοτεχνικές δομές τους, τις επιμορφώσεις των μελών ΠΟ, το θεσμικό πλαίσιο και το ρόλο τους γενικότερα. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και η Καζαντζίδου (2014) αναφέροντας πως είναι αναγκαίο να παρθεί μια σειρά μέτρων για τη βιωσιμότητα του θεσμού και προτείνει χρηματοδότηση παράλληλα και πέρα από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Όσον αφορά τις απόψεις για τη βιωσιμότητα του ΚΠΕ Νέας Κίου το συμπέρασμα πάντως των πληροφορητών είναι ότι το ΚΠΕ πρέπει να συνεχίσει να λειτουργεί με κάθε τρόπο, επαναπροσδιορίζοντας παράλληλα το περιεχόμενο των προγραμμάτων, ανανεώνοντας και εμπλουτίζοντάς το όπου χρειάζεται, προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι σκοποί και οι στόχοι του.

7.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Από την ανάλυση των ευρημάτων της έρευνας στα αρχεία του ΚΠΕ (βλ. κεφ. 6.1.2) και τη σύγκρισή τους με αυτά των συνεντεύξεων (βλ. κεφ. 6.2.2), επαληθεύονται τα λεγόμενα των συμμετεχόντων και εξάγονται τα εξής συμπεράσματα:

Στο επίπεδο των Επιμορφωτικών Δράσεων του ΚΠΕ για Εκπαιδευτικούς, διοργανώνονταν από την πρώτη κιόλας χρονιά λειτουργίας του Κέντρου τρεις τύποι δράσεων: ημερίδες με αφορμή διάφορα θέματα σχετικά με το Περιβάλλον και την Αειφορία, άλλες δράσεις, που ήταν εκδηλώσεις με αφορμή Παγκόσμιες Ημέρες και σεμινάρια διήμερα ή τριήμερα. Τα σεμινάρια που κάθε σχολική χρονιά σχεδόν διοργανώθηκαν, ήταν Α' επιπέδου (εισαγωγικά), για τους εκπαιδευτικούς που είχαν μικρή ως καθόλου εμπειρία με την ΠΕ και Β' επιπέδου για τους πιο ενήμερους. Επίσης διοργανώνονταν θεματικά σεμινάρια, ανάλογα με το θέμα που ήταν

αφιερωμένο το έτος και είχε χαρακτηριστεί ως τέτοιο, σύμφωνα και με την UNESCO. Οι συμμετέχοντες είναι εκπαιδευτικοί και των δύο βαθμίδων εκπαίδευσης, από την περιοχή ή τους νομούς εμβέλειας του ΚΠΕ και στελέχη εκπαίδευσης. Ένα αξιοσημείωτο εύρημα είναι, ότι παλιότερα, οι δράσεις αυτές ήταν περισσότερες σε αριθμό, κυμαίνονταν από πέντε ως επτά κάθε σχολική χρονιά, ενώ τα τελευταία χρόνια (μετά το 2015) μειώνονται στις δύο ως τρεις. Αυτό συνάδει και με τα δεδομένα των συνεντεύξεων που μιλούν για περιορισμό της λειτουργίας του ΚΠΕ, λόγω ελλειπών στήριξης, στελέχωσης και χρηματοδότησης από την πολιτεία. Ένα σημαντικό ακόμα εύρημα είναι η μορφή της εκπαίδευσης, όπου από τη βιωματική-διάζωσης εκπαίδευση, τις δύο τελευταίες σχολικές χρονιές εφαρμόστηκε η τηλεεκπαίδευση, λόγω των υγειονομικών συνθηκών. Το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών να παρακολουθήσουν τις δραστηριότητες του ΚΠΕ, αποτυπώνεται με το πλήθος των συμμετεχόντων σε κάθε τύπο συνάντησης. Δεν είναι τυχαίο ότι όλα αυτά τα χρόνια, περίπου 3000 εκπαιδευτικοί συμμετείχαν στις 59 επιμορφωτικές δράσεις του ΚΠΕ γι αυτούς, σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία που ανασύρθηκαν από τα αρχεία του.

Στο επίπεδο των δράσεων ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, που άρχισαν να διοργανώνονται από τη δεύτερη σχολική χρονιά λειτουργίας του Κέντρου, 2006-07, διαφαίνεται το πλήθος των εκδηλώσεων, η ποικιλία στη θεματολογία και το μεγάλο ενδιαφέρον πολιτών και φορέων να συμμετέχουν. Δεν βρέθηκαν στο αρχείο καταγεγραμμένα αριθμητικά στοιχεία, όσον αφορά το πλήθος των ατόμων, ως τη χρονιά 2011-12. Ίσως διότι δεν ζητείτο ο ακριβής αριθμός συμμετεχόντων ως τότε από τη διοίκηση. Ωστόσο, από τα απολογιστικά του ΚΠΕ που στέλνονταν στο Υπουργείο κάθε χρόνο, γνωστοποιούνται οι κοινωνικές ομάδες που λάμβαναν μέρος στις δραστηριότητες του Κέντρου και οι φορείς που εμπλέκονταν ως εκπαιδευόμενοι ή συνδιοργανωτές. Από τη χρονιά αυτή, που όπως φαίνεται διοργανώθηκαν και οι περισσότερες δράσεις (12) και ύστερα, στους απολογισμούς καταγράφονται τα σχετικά αριθμητικά στοιχεία ανά δράση. Συνολικά αποτυπώνεται, ότι είναι καταγεγραμμένα 5364 άτομα που επωφελήθηκαν από τις 73 δράσεις ευαισθητοποίησης στο πλαίσιο Διά Βίου Μάθησης, που διοργάνωσε ή συνδιοργάνωσε το ΚΠΕ. Όμως είναι πολλοί περισσότεροι, καθότι δε βρέθηκαν αριθμητικά στοιχεία συμμετεχόντων για αρκετές σχολικές χρονιές, ιδιαίτερα ως το 2011-12. Η θεματολογία είναι ενδιαφέρουσα και ποικίλει με κυρίαρχες δράσεις, κάθε

χρόνο, τις σχετικές με την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος και την Ημέρα χωρίς Αυτοκίνητο. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο αριθμός των εκδηλώσεων αυτών φθίνει με το πέρασμα των χρόνων, το ΚΠΕ μετά το 2015 παύει να οργανώνει από μόνο του δράσεις για ενήλικες, εκτός τους εκπαιδευτικούς, κάτι που ειπώθηκε και στις συνεντεύξεις, λόγω αλλαγής θεσμικού πλαισίου. Υλοποιούνται ωστόσο δράσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, που συμμετέχουν διάφορες πληθυσμιακές ομάδες και τις οποίες το ΚΠΕ συνδιοργανώνει με άλλους φορείς. Οι δύσκολες συνθήκες της εκπαίδευσης με την πανδημία και οι υγειονομικοί κανόνες, έκαναν απαγορευτική οποιοδήποτε συνάθροιση και βιωματική δράση, έτσι το ΚΠΕ δεν έχει να παρουσιάσει δράσεις για το γενικό πληθυσμό το τελευταίο χρονικό διάστημα.

7.3 ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα έρευνα, που αφορά την περίπτωση του ΚΠΕ Νέας Κίου, μικτού ερευνητικού σχεδιασμού, συμπεριλαμβάνει τη μελέτη τεκμηρίων που αποτελούν μέρος του αρχειακού υλικού του φορέα και την ποιοτική διερεύνηση απόψεων, μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων με δείγμα δέκα ατόμων που σχετίστηκαν με αυτό. Τα ερευνητικά ερωτήματα που διερευνήθηκαν ήταν:

1. Ποια είναι η άποψη εκπαιδευτικών και πολιτών που επιμορφώθηκαν ή συμμετείχαν σε βιωματικές δράσεις του ΚΠΕ, για την αλλαγή της στάσης τους σε θέματα περιβάλλοντος και την αξιοποίηση της εμπειρίας στην προσωπική τους ζωή και την επαγγελματική τους εξέλιξη;
2. Με ποιον τρόπο ανταποκρίθηκε ο φορέας του ΚΠΕ και συνέβαλε στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των ενηλίκων της Αργολίδας, και πως οι δράσεις του επηρέασαν την Αειφόρο (περιβαλλοντική, κοινωνικοοικονομική, πολιτισμική) Ανάπτυξη της περιοχής;

Τα βασικά συμπεράσματα στα οποία κατέληξε είναι:

Όσον αφορά **το πρώτο ερευνητικό ερώτημα** φάνηκε ότι:

Η δημιουργία του ΚΠΕ Νέας Κίου, που λειτουργεί συνεχώς από το 2005 στην Αργολίδα ήταν καθοριστική. Δημιουργήθηκε και λειτούργησε αρχικά μόνο με εκπαιδευτικούς και τους μαθητές τους, ως λειτουργικές μονάδες επίσκεψης στο ΚΠΕ και δημιουργία σεμιναρίων για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Α/θμιας και Β/θμιας

Εκπαίδευσης. Η διάχυση της αναγκαιότητας εκμάθησης της ΠΕ/ΕΑ και συνεπώς της δημιουργίας πολιτών ευαισθητοποιημένων στην προστασία του περιβάλλοντος, αποτέλεσε το λόγο, ώστε και πολίτες της περιοχής να συμμετέχουν σε οργανωμένες δράσεις για περιβαλλοντικό σκοπό. Έτσι, ενσωματώθηκε η επιμόρφωση και δράση και των ενηλίκων της τοπικής κοινωνίας στο έργο του Κέντρου. Το ΚΠΕ ήταν η ευκαιρία για όσους είχαν ελάχιστη ή καθόλου εμπειρία για το Περιβάλλον και την Αειφορία, να αποκτήσουν περισσότερες και οι εκπαιδευτικοί να τις αναβαθμίσουν και να τις εφαρμόσουν στη σχολική πραγματικότητα και στη ζωή τους. Με κίνητρα την απόκτηση γνώσεων και πρακτικών για την προσωπική ανάπτυξη και την επαγγελματική εξέλιξη για τους εκπαιδευτικούς αλλά και την ευαισθητοποίηση για τη βιωσιμότητα και την Αειφόρο Ανάπτυξη του τόπου για τους πολίτες, το ΚΠΕ λειτούργησε ως φορέας ΕΕ και ως ΚΔΒΜΠΑ, για θέματα που αφορούσαν την τοπική κοινωνία. Η δράση του Κέντρου για ενήλικες γενικότερα, αφορούσε στο να διοργανώνει παρακολούθηση προγραμμάτων, επιμορφωτικά σεμινάρια, ημερίδες και δράσεις, συνέδρια, συμπόσια, εργαστήρια περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για εκπαιδευτικούς, σπουδαστές, φοιτητές και μέλη της τοπικής κοινωνίας καθώς και περιοχών εμβέλειάς του. Έτσι, από το 2008, το ΚΠΕ δραστηριοποιείται, όπως και όλα τα άλλα, με συμβολή στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση όχι μόνο των εκπαιδευτικών, αλλά και άλλων ομάδων και μελών της τοπικής κοινωνίας και τη συμμετοχή τους στις πιθανές λύσεις, που θα βοηθούσαν στην προσπάθεια να προστατευτεί αυτό, να προαχθεί με ασφάλεια η υγεία των ανθρώπων και γενικότερα να αναπτυχθεί η περιοχή. Θέματα που τέθηκαν και αφορούσαν προβλήματα π.χ. γεωπονίας εκείνη την εποχή, βοήθησαν σε μεγάλο βαθμό τους εκπαιδευόμενους καλλιεργητές, η συμμετοχή τους ήταν μεγάλη και η πλαισίωση των σεμιναρίων με ειδικούς επιστήμονες βοήθησε επί της ουσίας. Η αναθεώρηση απόψεων για το Περιβάλλον και ο βαθμός αλλαγής στάσεων και συμπεριφορών μετά την επαφή με το ΚΠΕ των συμμετεχόντων σε όλα αυτά, κυμαίνεται από μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και καθημερινές φιλοπεριβαλλοντικές συμπεριφορές κάποιων ως πρακτικές και συνήθειες που δείχνουν ότι είναι ενεργοί πολίτες. Άλλωστε είναι θέμα πολλών παραγόντων το κάθε αποτέλεσμα, όπως το ανθρώπινο δυναμικό του ΚΠΕ, οι υποδομές και η στήριξη από την πολιτεία. Η στήριξη αυτή θα έπρεπε να ήταν ουσιαστική, όχι μόνο οικονομικά αλλά και θεσμικά. Ξεκίνησε όντως με πολύ πιο προστατευμένο περιβάλλον από τη μεριά του Υπουργείου και του Δήμου η

λειτουργία του ΚΠΕ. Οι εμπειρίες που αποκτώνται και μάλιστα με βιωματικό τρόπο ως πρόσφατα, είτε αυτές αξιοποιούνται στην προσωπική ζωή των συμμετεχόντων, είτε στην επαγγελματική ανέλιξη είναι σημαντικές και δηλωτικές της προσφοράς του Κέντρου στην προώθηση της ΠΕΕ και της Αειφόρου Ανάπτυξης της περιοχής.

Όσον αφορά το **δεύτερο ερευνητικό ερώτημα** φάνηκε ότι:

Η προσφορά του ΚΠΕ δεν εξαρτάται μόνο από την παροχή γνώσεων, που πολύ σωστά και με κάθε τρόπο (βιωματικό ή με τηλεκπαίδευση), επιδιώκει να μεταδώσει ως σήμερα, αλλά και στη συνειδητοποίηση από τους πολίτες ότι η σύνδεση του περιβάλλοντος με την οικονομία και την κοινωνία, είναι αυτή που θα οδηγήσει στην Αειφόρο Ανάπτυξη του τόπου. Το ΚΠΕ κινήθηκε προς αυτή την κατεύθυνση σε μια προσπάθεια να παίζει ρόλο και να συμβάλλει ακόμα και στην τουριστική τοπική ανάπτυξη, αναδεικνύοντας τους ιδιαίτερους αρχαιολογικούς χώρους, τα τοπικά προϊόντα, υλοποιώντας προγράμματα που αφορούσαν τη γνωριμία των επιμορφούμενων με τους φυσικούς χώρους, τους αρχαιολογικούς και γενικά την τοπική ιστορία, τη χλωρίδα της περιοχής, τους βιότοπους, τα ποτάμια κ.λπ. Η συμβολή του Κέντρου στον τουρισμό και η επακόλουθη οικονομική ανάπτυξη της πόλης της Νέας Κίου και της ευρύτερης περιοχής, επετεύχθη στα προηγούμενα χρόνια σε μεγάλο βαθμό, αλλά μειώθηκε με τις τωρινές συνθήκες λειτουργίας του. Η προβολή των ιστορικών, πολιτισμικών και φυσικών στοιχείων του τόπου, γίνεται μέσα από τη θεματολογία των δράσεων και των επιμορφωτικών προγραμμάτων που αναδεικνύουν το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον. Στους βασικούς άξονες τέτοιων δραστηριοτήτων, στις οποίες συμμετείχαν ενήλικες, υλοποιήθηκαν δράσεις που βοήθησαν και στην ευαισθητοποίηση και άρα στη γνώση για το περιβάλλον. Επίσης το ΚΠΕ με τη δραστηριότητά του συνέβαλε στην επικοινωνία και συνεργασία των μελών των διαφόρων ομάδων, οικονομικών και άλλων μεταναστών και Ρομά, που διαβιούν στην πολυπολιτισμική κοινωνία της Νέας Κίου. Έδωσε τις ευκαιρίες να συνεργαστούν για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα της περιοχής που αφορούσαν όλους.

Αδιαμφισβήτητη είναι η επάρκεια των δραστηριοτήτων του, από κάθε πλευρά, με την παρουσία του στην περιοχή και τη δράση του όλα αυτά τα χρόνια, ως μοναδικός φορέας που παρέχει ΠΕ, που άνοιξε πρωτοποριακούς δρόμους στην Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία, τόσο για την τυπική εκπαίδευση όσο και για την ΕΕ και συνέβαλε και στήριξε το όραμα για την Αειφόρο Ανάπτυξή της. Αυτό έγινε, είτε

από καθαρά δική του πρωτοβουλία, είτε σε συνεργασία με άλλα ΚΠΕ, είτε με άλλους φορείς, στα πλαίσια αυτοτελών δραστηριοτήτων ή και δικτύων. Το Κέντρο συμμετέχει σε Δίκτυα με ανάλογες θεματικές, που συντονίζουν άλλα ΚΠΕ και φορείς, δίνοντας τη δυνατότητα ανταλλαγής απόψεων και εμπειριών σε διάφορες ομάδες πληθυσμών και σε διαφορετικές τοπικές κοινωνίες. Ο ρόλος του ενισχύεται με συνεργασίες που έχει αναπτύξει με άλλους φορείς όπως: τοπικές δημοτικές αρχές και Δημόσιοι φορείς, τοπικές σχολικές μονάδες, διάφορες Τοπικές Υπηρεσίες, μη κυβερνητικούς φορείς και οργανώσεις, ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, τοπικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, εξειδικευμένες Επαγγελματικές Ομάδες, αναλόγως και των αναγκών των συμμετεχόντων κάθε φορά. Με τις συνεργασίες αυτές, με την κοινωνία, με ΜΚΟ, εκπαιδευτικούς και άλλους φορείς και την τοπική αυτοδιοίκηση, αναδείχτηκε σε μια δομή ουσιαστική και αποτελεσματική για την ΠΕ και την ΠΕΕ. Έχει σημειώσει μεγάλες επιτυχίες στην εκπαίδευση, στην επιμόρφωση και στις δικτυώσεις όλα αυτά τα χρόνια και ευελπιστεί να συνεχίσει την προσφορά του και στο μέλλον. Τα τελευταία χρόνια, εξακολουθεί να συμμετέχει σε δράσεις με τον ίδιο πάντα σκοπό, παρά την οικονομική κρίση, παρόλο που έπαψε από το 2014 να λειτουργεί ως ΚΔΒΜΠΑ και παρόλο που, η σημερινή κατάσταση της πανδημίας, αποτελεί τροχοπέδη, αφού δυσκολεύει την επαφή της ΠΟ με το κοινό του ΚΠΕ και καταργεί το βιωματικό κομμάτι, το σημαντικότερο της ΠΕ. Η βιωσιμότητα του ΚΠΕ Νέας Κίου εξαρτάται από τη στήριξη και ενίσχυση του θεσμού από το κράτος, την αλλαγή πιθανόν του θεσμικού πλαισίου για ενήλικες, και τον επαναπροσδιορισμό, ανανέωση και εμπλουτισμό της θεματολογίας των προγραμμάτων του. Αυτό, καθώς και η αξιοσημείωτη ως τώρα προσφορά του θα διασφαλίσει την αναγκαία λειτουργία του και στο μέλλον.

Συμπερασματικά λοιπόν, το ΚΠΕ Νέας Κίου, μέσα από τη συνολική δραστηριότητά του, έχει γίνει ο μοχλός κινητοποίησης και δραστηριοποίησης, όχι μόνο της εκπαιδευτικής κοινότητας, αλλά και όλης της κοινωνίας και έχει βοηθήσει τα μέγιστα στην ανάπτυξή της. Η στήριξη για τη βιωσιμότητά του, θα ωφελήσει και στο μέλλον όχι μόνο το Περιβάλλον, αλλά και την περιοχή ποικιλοτρόπως (οικονομικά, τουριστικά, πολιτισμικά, κοινωνικά).

7.4 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Αρχικά, η έρευνα είναι ποιοτική και ως τέτοια σκοπός της δεν είναι η γενίκευση των συμπερασμάτων (Bryman, 2017), αλλά η προσπάθεια καταγραφής των απόψεων των ενηλίκων που ήρθαν σε επαφή με το ΚΠΕ Νέας Κίου για το ρόλο του στην ευαισθητοποίηση του πληθυσμού σχετικά με το Περιβάλλον και τα προβλήματα της περιοχής, καθώς και τη συμβολή του στην Αειφόρο Ανάπτυξη του τόπου.

Ωστόσο, στην εκπόνησή της, παρουσιάστηκαν σημαντικές δυσκολίες και υπήρξαν περιορισμοί που αφορούν προπάντων το μέρος της έρευνας που βασίστηκε στις συνεντεύξεις. Ως εκ τούτου, βασικός περιορισμός στην ερευνητική αυτή προσπάθεια θεωρείται η ύπαρξη μικρού δείγματος και η εξαγωγή των συμπερασμάτων από τα αυτοαναφερόμενα δεδομένα των συμμετεχόντων, παρότι αυτά συνδυάστηκαν με τα ευρήματα από τη μελέτη των τεκμηρίων. Σημαντικές δυσκολίες επίσης παρουσιάστηκαν και ως προς τον τρόπο και το χρονοδιάγραμμα διεξαγωγής των συνεντεύξεων, καθώς αστάθμητοι παράγοντες που προέκυψαν από τις υγειονομικές συνθήκες λόγω της πανδημίας, οδήγησαν σε αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό προγραμματισμό. Η αρχική σκέψη ήταν να διεξαχθούν διά ζώσης, ώστε να είναι πιο παραστατικές και στα συμπεράσματα να ληφθούν υπόψη οι εκφραστικές αντιδράσεις και η γλώσσα του σώματος. Η έλλειψη χρόνου όμως, από αυξημένες επαγγελματικές και οικογενειακές υποχρεώσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα και της ερευνήτριας, κυρίως λόγω της τρέχουσας επικαιρότητας με την πανδημία, με τους υγειονομικούς περιορισμούς και τα μέτρα ασφάλειας, επαύξαναν το άγχος όλων. Η έννοια της ερευνήτριας να μην επιφορτίσει και κουράσει τους συμμετέχοντες περισσότερο αποτέλεσε σημαντικό περιορισμό στην έρευνα. Αντιμετωπίστηκε με αλλαγή του αρχικού της σχεδιασμού, έγιναν τελικά τηλεφωνικές οι συνεντεύξεις και πραγματοποιήθηκαν σε άλλο χρόνο από τον προγραμματισμένο, αυτόν που εξυπηρετούσε τους πληροφορητές, μετά από τη σύμφωνη γνώμη τους.

Τέλος, αξιοσημείωτος περιορισμός μπορεί να θεωρηθεί και η απειρία της ερευνήτριας, κυρίως στη χρήση των νέων τεχνολογιών για την εξ αποστάσεως επικοινωνία, που θα δυσχέραναν την ολοκλήρωση της διαδικασίας, οπότε και κατέφυγε στην πιο ασφαλή γι αυτήν τηλεφωνική συνέντευξη.

7.5 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η συγκεκριμένη ερευνητική διαδικασία δεν επιτρέπει μεν γενίκευση συμπερασμάτων, ωστόσο προκύπτουν από αυτά ενδεικτικές προτάσεις για το μέλλον και θα είχε ενδιαφέρον η συστηματικότερη και σε ευρεία κλίμακα διερεύνηση του θέματος της προκείμενης μελέτης.

Η προσπάθεια αυτή θα μπορούσε να αποτελέσει έναυσμα για μια μελλοντική έρευνα, πιο ολοκληρωμένη, που να εξετάζει ένα μεγαλύτερο δείγμα με εκπαιδευτικούς και πολίτες και από άλλες περιοχές, στο πλαίσιο μιας ποσοτικής ή και μικτής μεθόδου. Θα μπορούσε να αποτελέσει έναυσμα για περαιτέρω διερεύνηση της αξιοποίησης στην καθημερινή σχολική πρακτική, των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευτικοί της Αργολίδας και όχι μόνο, από κάποιο επιμορφωτικό πρόγραμμα του ΚΠΕ οδηγώντας σε επωφελή συμπεράσματα αναφορικά με το ρόλο του συγκεκριμένου Κέντρου αλλά και των ΚΠΕ γενικότερα, ως Κέντρα ΠΕΕ. Θα άξιζε να διερευνηθεί, με μεγαλύτερο δείγμα επίσης, η εμπειρία του βιώματος και της συμμετοχής στις δραστηριότητες του ΚΠΕ ενήλικων πολιτών της περιοχής, χρόνια μετά την εποχή που το Κέντρο λειτούργησε ως ΚΔΒΜΠΑ και κατά πόσο έχει επηρεαστεί η στάση τους απέναντι στα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής από εκείνη την εμπειρία. Έρευνα ακόμη μπορεί να διεξαχθεί προκειμένου να γίνει σύγκριση και να αναζητηθούν τρόποι συνεργασίας των ΚΠΕ με Κέντρα αντίστοιχης θεματολογίας του εξωτερικού για ΠΕΕ/ΕΑ.

Από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας είναι ξεκάθαρη η ανάγκη για την υλοποίηση παρεμβάσεων από την πολιτεία που σχετίζονται με την ενίσχυση του ρόλου του ΚΠΕ και την στήριξή του για την Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής. Με νέα μελέτη, για το ρόλο της πολιτείας, θα μπορούσαν να διεξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα και να αξιοποιηθούν από τους ειδικούς που σχεδιάζουν εκπαιδευτικές πολιτικές στον τομέα της ΕΕ και της ΠΕΕ ειδικότερα, ιδιαίτερα αυτή την εποχή που η διά ζώσης επικοινωνία έχει εκλείψει και είναι ευρέως διαδεδομένες εκπαιδευτικές μέθοδοι που αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Πώς θα ανταποκριθεί το ΚΠΕ στο ρόλο του στο μέλλον χωρίς βιωματικές δραστηριότητες στο πεδίο; Μένει να δείξει η μελλοντική έρευνα αν υπάρχει ή όχι απάντηση και να καταδείξει επωφελείς τρόπους και πρακτικές για ΠΕΕ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η ερευνητική διαδικασία βασίστηκε επάνω σε θεωρητική συζήτηση αλλά και σε ερευνητικά δεδομένα στο πλαίσιο αναζήτησης πληροφοριών για το θεσμό των ΚΠΕ και το ρόλο τους ως φορείς Εκπαίδευσης Ενηλίκων για το Περιβάλλον και την Αειφορία.

Συγκεκριμένα, αυτό έγινε μέσα από τη μελέτη και παρουσίαση της ιστορικής διαδρομής και εξέλιξης του φορέα του ΚΠΕ Νέας Κίου στην Περιφέρεια Αργολίδας, καθώς επίσης και της παρουσίας της όλης δραστηριότητάς του για τη συμβολή του ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων, στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των μελών της τοπικής κοινωνίας και στην γενικότερη Αειφόρο Ανάπτυξη (περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική) της περιοχής, όπως αποτυπώθηκε στις απόψεις ενός μικρού δείγματος και όπως καταγράφηκε από την έρευνα των αρχείων του ΚΠΕ.

Το συμπέρασμα που καταλήγει η έρευνα είναι πως, παρά τις όποιες αδυναμίες, που θα μπορούσε κανείς να καταγράψει, η διαδικασία και η εξέλιξη του ΚΠΕ κρίνεται θετική και ο ρόλος του αναντικατάστατος. Στόχος πάντα ήταν και είναι η κινητοποίηση του γνωστικού, συναισθηματικού και ψυχοκινητικού τομέα για υιοθέτηση ολιστικής προσέγγισης των θεμάτων και διεπιστημονική και διαθεματική διαπραγμάτευσή τους με ενεργητικές και συμμετοχικές ή και εξ αποστάσεως μεθόδους και τον υπηρέτησε και υπηρετεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Το ΚΠΕ διαφοροποίησε απόψεις και βοήθησε να εξελιχθεί η κριτική σκέψη, η ολιστική προσέγγιση για το περιβάλλον των εκπαιδευτικών και των πολιτών της κοινότητας. Τα προγράμματα, οι δράσεις, τα σεμινάρια, εκτός από το θετικό αντίκτυπο στους εκπαιδευτικούς και την τοπική κοινωνία, ανέπτυξαν και ένα δίκτυο ανθρώπων από όλη τη χώρα, που εργάζονται επάνω σε κοινούς στόχους για το Περιβάλλον και την Αειφορία. Η γνώση για το Περιβάλλον και τα προβλήματά του, εξελίχθηκε ως ανάγκη για την αλλαγή στάσης και τρόπου ζωής και τη διασφάλιση συμπεριφορών για το μέλλον. Πόσο αυτά έχουν αντίκτυπο στην καθημερινότητα των ανθρώπων, τη δημιουργία δομών και την υποστήριξή τους προς αυτή την κατεύθυνση, είναι

ζητούμενο, εξαρτώμενο όχι μόνο από την προσπάθεια του ΚΠΕ αλλά και τη γενικότερη υποστήριξη του κράτους.

Βιβλιογραφία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Αδρακτά, Α. (2017), *Ο ρόλος του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και η συμβολή του στην εδραίωση του brand name. Μελέτη περίπτωσης: Μακρινίτσα Πηλίου*. (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ Βόλος, Ανακτήθηκε από:
<https://apothesis.eap.gr/handle/repo/34072>

Αθανασίου (2015), *Τα ΚΠΕ στο Εκπαιδευτικό μας Σύστημα*. Εισήγηση στο 2ο Συνέδριο ΠΕΣΣ, Θεσσαλονίκη 27-29/3/2015

Βαμβακοπούλου Σ. (2020), *Διερεύνηση Εκπαιδευτικών Αναγκών των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών σε Δίκτυα που σχετίζονται με θέματα αειφόρου ανάπτυξης και συντονίζονται από τα ΚΠΕ*, (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ Πάτρα, Ανακτήθηκε από:
<https://apothesis.eap.gr/handle/repo/47372>

Βάμβουκας, Μ. (2002). *Εισαγωγή στην ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Βασάλα, Π.& Φλογαΐτη, Ε. (2002), *Η διδακτική τεχνική: Εργαστήριο για το μέλλον, Θέματα στην Εκπαίδευση*, 3, (1), 97-110

Βεργίδης, Δ. (2003). *Εκπαίδευση ενηλίκων. Συμβολή στην εξειδίκευση στελεχών και εκπαιδευτών*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Βεργοπούλου, Σ. (2006), *Η λειτουργία των κέντρων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην πορεία εφαρμογής της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη*. (Διπλωματική Εργασία), ΕΚΠΑ, Αθήνα

Βεργοπούλου Σ. & Σκούλλος, Μ. (2007). *Η λειτουργία των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην πορεία εφαρμογής της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη*. Προφορική Ανακοίνωση στο 3ο πανελλήνιο συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ. Ανακτήθηκε από:

http://www.kpe.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=5&Itemid=76

Βισβάρδης Α. (2017), *Ιστορική αναδρομή του θεσμού των ΚΔΒΜΠΑ. Κίνητρα και εμπόδια στη συμμετοχή εκπαιδευτικών στις δράσεις των ΚΔΒΜΠ. Η περίπτωση του ΚΔΒΜΠΑ Λιθακιάς Ζακύνθου* (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ Πάτρα, Ανακτήθηκε από:

<https://apothesis.eap.gr/handle/repo/34729>

Βλάχου-Βρέτου Ε., Γρίλλια Π., Πανάγου Ε., Ζεπάτου Π. (2008). Όταν οι πηγές της Αργολίδας αναβλύζουν μύθους. Η συμβολή του ΚΠΕ Ν.Κίου στην αξιοποίηση του τοπικού περιβάλλοντος προς όφελος της τοπικής κοινωνίας. Προφορική Ανακοίνωση στο 4ο πανελλήνιο συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ. Ανακτήθηκε από:

<https://www.ekke.gr/projects/estia/Inteduc/SYNEDRIA%20PEEKPE/4oSynedrioPEEKPE/program.htm>

Βλάχου-Βρέτου Ε. (2008). Ο Ρόλος ενός Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Εκπαίδευση της Τοπικής Κοινωνίας προς την Αειφόρο Ανάπτυξη: Μια Πρόκληση που Καλούμαστε να Αντιμετωπίσουμε. 4ο Συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ

Γεωργόπουλος, Α.Δ. (2002). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Ο νέος πολιτισμός που αναδύεται*. Αθήνα: Gutenberg.

Γκότοβος, Α. (1982). Η αναγκαιότητα της Επιμόρφωσης και ο ρόλος της στην αποτελεσματικότητα των αλλαγών της εκπαίδευσης. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τ. 9.

Γρίλλια, Π., & Δασκολιά, Μ. (2019). Έρευνα αξιολόγησης εκπαιδευτικού υλικού περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ενηλίκων. Μία μελέτη περίπτωσης. *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία*, 1(1), 25-43. doi:<https://doi.org/10.12681/ees.17357>

Δασκολιά, Μ. (2000), *Οι επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*. (Διδακτορική Διατριβή), Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ). Αθήνα. (Διαθέσιμο στη βάση δεδομένων του Εθνικού Αρχείου Διδακτορικών Διατριβών). Ανακτήθηκε από:
<http://phdtheses.ekt.gr/eadd/handle/10442/12746http://alexiskokkos.gr/keimena/22kritikosstoxasmosenakrisimozitima.pdf>

Δασκολιά Μ., Γρίλλια. Π (2012) *Οι σημαντικές εμπειρίες ζωής ως παράμετροι της σχέσης μας με το περιβάλλον. Μια επανεξέταση της συμβολής τους ως ερευνητικού*

πεδίου στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την Αειφορία. Στο: Ε. Πρωτοπαπαδάκης, Ε. Μανωλάς (επιμ.), *Περιβαλλοντική Ηθική: Προκλήσεις και Προοπτικές για τον 21ο αιώνα*, (σσ. 51- 63). Ορεστιάδα: Εκδόσεις Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

Ίσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. 2015. *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας* [ηλεκτρ. βιβλ.]. Αθήνα. Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5826>

Καζαντζίδου, Ε. (2014), *Ο θεσμός των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα: Υπάρχουσα κατάσταση-Προοπτικές*. (Μεταπτυχιακή Διατριβή). ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη, Ανακτήθηκε από: <http://ikee.lib.auth.gr/record/135878?ln=el>

Καμαρινού, Κ. (2002), *Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση: Η περίπτωση της συνεχιζόμενης επιμορφωτικής διαδικασίας των πολιτικών κρατούμενων της περιόδου 1924-1974*. (Διδακτορική Διατριβή). ΠΑΝΤΕΙΟ Πανεπιστήμιο, Αθήνα, Ανακτήθηκε από: <https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/8124#page/1/mode/2up>

Καραλής, Θ. (2002). *Δια βίου εκπαίδευση και ελληνικό πανεπιστήμιο: Η συμμετοχή των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο σύστημα συνεχιζόμενης κατάρτισης*, Πανεπιστήμιο, τεύχος 5, σσ. 93-112. Καραλής, Θ. (2013). *Κίνητρα και Εμπόδια για τη Συμμετοχή των Ενηλίκων στη Διά Βίου Εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις ΙΝΕ ΓΣΕΕ & ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

Καραλής, Θ. *Δια Βίου μάθηση και εκπαίδευση: Θεωρητικές προσεγγίσεις, προκλήσεις και προοπτικές, Εισαγωγικό Κείμενο*. Ανακτήθηκε από: <https://eclass.upatras.gr/modules/document/file.php/PN1453/dve.pdf>

Καρνάβας, Δ. (2015), *Η διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς την Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία*. (Μεταπτυχιακή Διατριβή). ΕΑΠ, Πάτρα

Καρούντζου, Γ., Φλεβάρη, Δ. (2007). *Οι δυσκολίες των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή και υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και προτάσεις για την επιμόρφωσή τους σε θέματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*. 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε. «Εκπαίδευση για την αειφορία και περιβαλλοντική εκπαίδευση: Κοινωνία-Οικονομία-Περιβάλλον-Πολιτισμός» 9-10-11 Νοεμβρίου 2007 Ανακτήθηκε από : www.kpekastor.kas.sch.gr/peekpe/POSTERS/3_karountzou.pdf

Κατσακιώρη, Μ., Φλογαΐτη, Ε., & Παπαδημητρίου, Β. (2008). Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Ελλάδα σήμερα - Κέντρα Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (ΚΠΕ). *Μελέτη εκπόνησης επιχειρησιακού σχεδίου για την εκπαίδευση στην αειφόρο ανάπτυξη*, Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας.

Κατσαρού, Ε. & Τσάφος, Β. (2003). *Από την Έρευνα στη Διδασκαλία. Η εκπαιδευτική Έρευνα Δράσης*. Αθήνα: Σαββάλας

Κατσώνης, Χ. (2015), *Διερεύνηση επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών της Β/μιας εκπαίδευσης σε θέματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Ε.): Μια εμπειρική διερεύνηση στα σχολεία του Δήμου Λήμνου, βασισμένη στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών*. (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ, Ανακτήθηκε από:

<https://apothesis.eap.gr/handle/repo/29780>

Κεφαλογιάννη, Ζ. (2010) *Ο διευρυμένος ρόλος των ΚΠΕ στην εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία: Η περίπτωση του ΚΠΕ Ανωγείων*. 6ο ΠΕΕΚΠΕ

Κεφαλογιάννη Ζ., Βρέντζος Β., Καλομοίρη Α., (2012). Ο Διευρυμένος ρόλος των ΚΠΕ στην Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία: η περίπτωση του ΚΠΕ Ανωγείων, *Πρακτικά 6ου Συνεδρίου ΠΕΕΚΠΕ*. Θεσσαλονίκη

Κόκκος, Α.(2003) Ο μετασχηματισμός των στάσεων και ο ρόλος του εκπαιδευτή. Στο Δ. Βεργίδης (επιμ.). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: συμβολή στην εξειδίκευση στελεχών και εκπαιδευτικών*. Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα

Κόκκος, Α. (2005). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο*. Αθήνα: Μεταίχμιο
Κόκκος (Επιμ.), *Εκπαίδευση Ενηλίκων, διεθνείς προσεγγίσεις και ελληνικές διαδρομές* (σελ. 271-305). Αθήνα: Μεταίχμιο

Κόκκος, Α. (2005). *Μεθοδολογία Εκπαίδευσης Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο*. Αθήνα: ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ.

Κόκκος, Α. (2007). Η εκπαίδευση ενηλίκων ως διακριτό θεσμικό και επιστημονικό πεδίο. Δια Βίου / Επιστημονική Επιθεώρηση για τη Δια Βίου Μάθηση. (1), σ. 45-48.
Ανακτήθηκε από: <http://alexiskokkos.gr/dimosieuseis.html>

Κουλαουζίδης, Γ. (2011). *Πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης: Εκπαιδευτικό Υλικό, Τεύχος Α΄*, Θεωρητικό

Μέρος, Ε.Κ.Δ.Δ.Α. Ανακτήθηκε από

http://blogs.sch.gr/kkiourtsis/files/2012/06/ekdda_teyxos_A_teliko.pdf.

Λευθεριώτου, Π. (2005) *Διερεύνηση εκπαιδευτικών αναγκών εκπαιδευτών της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων*. Ανακτήθηκε από:

<https://apothesis.eap.gr/handle/repo/18294>

Λευθεριώτου, Π. (2010). *Ο ρόλος και η εκπαίδευση των εκπαιδευτών ενηλίκων στην Ελλάδα, ιστορική αναδρομή και σύγχρονη πραγματικότητα*. Στο: Δ. Βεργίδης, Α. Κόκκος (Επιμ), *Εκπαίδευση Ενηλίκων διεθνείς προσεγγίσεις και ελληνικές διαδρομές*, (σελ. 271-305). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Λευθεριώτου, Π. (2014), *Σχεδιασμός προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα: Η περίπτωση της γενικής γραμματείας δια βίου μάθησης*. (Διδακτορική Διατριβή). ΕΑΠ, Πάτρα, Ανακτήθηκε από:

<https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/30097#page/1/mode/2up>

Λιαράκου, Γ. & Φλογαίτη, Ε. (2007). *Από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, Προβληματισμοί, τάσεις και προτάσεις*. Αθήνα: Νήσος.

Μαρδίρης, Θ. (2019). Ο Γιάννης Παντής και η σχέση του με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Μνήμες και διαπιστώσεις. *Επιστήμες της Αγωγής*, Θεματικό Τεύχος 2019.

Μαρδίρης, Θ. (2019). Ο Γιάννης Παντής και η περιβαλλοντική εκπαίδευση, *Επιστήμες αγωγής*, 4, Ανακτήθηκε από:

<https://ejournals.lib.uoc.gr/index.php/edusci/article/view/1213>

Ματσαγγούρας, Η. (1995). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Ματσαγγούρας, Η., (2007). *Η κριτική σκέψη στην διδακτική πράξη*. Αθήνα: Gutenberg

Μαυρογιώργος, Γ. (2005). *Το σχολείο και ο εκπαιδευτικός. Μια σχέση ζωής και σχετικής αυτονομίας στην υπόθεση της επαγγελματικής ανάπτυξης*. Στο: Μπαγάκης, Γ. (Επιμ), *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού* (σελ.348-354). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Μιχαηλίδης, Μ. (2019), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση ενηλίκων: Μια κριτική επισκόπηση των προγραμμάτων εκπαίδευσης με θέμα το νερό, τη διαχείριση και την*

Κόσσυθα Χάιδω, «Ο ρόλος των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, ως φορείς Εκπαίδευσης Ενηλίκων για το Περιβάλλον και την Αειφορία, στην εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία. Η περίπτωση του ΚΠΕ Νέας Κίου Αργολίδας»
κατανάλωσή του. (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ, Ανακτήθηκε
από: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/43708>

Νομικού, Χ. (2014). Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ως Οργανισμοί Μάθησης: Έρευνα Δράσης σε Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. *Πρακτικά 1ης Επιστημονικής Συνάντησης Υποψηφίων Διδασκόντων και Μεταπτυχιακών Φοιτητών*. Ελληνική Επιστημονική Εταιρεία. Αθήνα.

Νομικού Χ., & Φλογαΐτη, Ε. (2015). Έρευνα δράσης σε εκπαιδευτικούς οργανισμούς μάθησης: Η περίπτωση Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Επιστημονικό Συμπόσιο: *Ορίζοντας την εκπαιδευτική έρευνα δράση στην Ελλάδα*, Ρέθυμνο

Νομικού, Χ. (2016), Κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης: Ανάγκη ανανέωσης ενός σημαντικού θεσμού. *Για την περιβαλλοντική Εκπαίδευση*. 11 (56)

Ανακτήθηκε από: <https://kpe-kastor.kas.sch.gr/εκπαιδευτικό-υλικό-του-κπε-καστοριάς/>

Νομικού, Χ. (2017), *Τα κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ως οργανισμοί μάθησης*. (Διδακτορική Διατριβή). ΕΚΠΑ, Αθήνα, Ανακτήθηκε από:
<https://ekpa.academia.edu/ChristinaNomikou>

Παντής, Δ. & Λευκαδίτου, Α. (2010). Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την Αειφορία: στόχοι και προκλήσεις. *Για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, (45),. σελ 6-10. Ανακτήθηκε από:
http://www.ekke.gr/estia/Inteduc/PE_PEEKPE/PE_PEEKPE.html

Παντής, Γ. (2016), *Επανασχεδιασμός του θεσμού των ΚΠΕ και συγκρότηση νομοθετικού πλαισίου για την εκπαίδευση και την αειφορία*. Ανακτήθηκε από:
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEWjMr6vx-YryAhVC-aQKHW2hDLEQFjABegQIBxAD&url=https%3A%2F%2Fjournals.lib.uoc.gr%2Findex.php%2Feducsci%2Farticle%2Fdownload%2F1214%2F1107%2F&usg=AOvVaw2vATDLnmPl1jOmegATDv0i>

Παπαδημητρίου, Β. (1994). Περιβαλλοντικά Κέντρα και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Σύγχρονη Εκπαίδευση, τ. 7. Σ. 68- 72

Παπαδημητρίου, Β. (1998). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και σχολείο, Μια διαχρονική Θεώρηση*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Παπαδημητρίου, Ε. (2015), *Επιμορφωτικές εμπειρίες εκπαιδευτικών στην Περιβαλλοντική εκπαίδευση. Η αξιοποίηση της τέχνης στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών στο Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού και Βερτίσκου* (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ, Ανακτήθηκε από: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/29822>

Παπαϊωάννου Ι., Βλάχος Ι., Παπασωτηροπούλου Κ., Αντωνακοπούλου Ε., (2010), 'Ήμασταν δυο, ήμασταν τρεις, είμαστε χίλιοι δεκατρείς...: Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην ΠΕ, στο νομό Αχαΐας, την πενταετία 2005-2010. Προφορική Ανακοίνωση στο 5ο πανελλήνιο συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ. Ανακτήθηκε από: <http://www.kpe.gr/new/index.php/p-e-ek-p-e/5o-panellinio-synedrio>

Παπασιδέρη, Ι. (1994) *Θέματα Οικολογίας και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.*, Αθήνα: Συμμετρία

Πετρενίτη, Β. (2007), *Η περιβαλλοντική ευαισθησία στην ερμηνεία της αφοσίωσης στην περιβαλλοντική εκπαίδευση: Η περίπτωση των κέντρων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης*. (Διδακτορική Διατριβή). Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Ανακτήθηκε από: <https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/44749#page/1/mode/2up>

Πολέμη-Τοδούλου Μ. (2005) *Μεθοδολογία Εκπαίδευσης Ενηλίκων: Η Αξιοποίηση της Ομάδας στην Εκπαίδευση Ενηλίκων (Τόμος Γ)*. Πάτρα: ΕΑΠ

Πολίτης, Ι. (2019), *Η αξία του περιβαλλοντικού μονοπατιού* (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ, Ανακτήθηκε από: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/43818>

Πουτακίδη, Χ. (2017), *Επισκόπηση των παρεχόμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης των ΚΠΕ Περιφέρειας Πελοποννήσου*. (Διπλωματική Εργασία). Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Ανακτήθηκε από: <https://amitos.library.uop.gr/xmlui/handle/123456789/4618>

Πρόκου, Ε., (2007). *Η «κυβερνητική στρατηγική» για τη διά βίου εκπαίδευση στην Ευρώπη και την Ελλάδα. Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη*, 2 (2), 179-192. Πρακτικά του Συνεδρίου ΠΕΕΚΠΕ. Θεσσαλονίκη

- Σκούλλος, Μ. (2005). Εξελίξεις εννοιών και Διεθνείς Πρωτοβουλίες στην Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη. *Για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, (33), σελ..14-16.
- Σκούλλος, Μ. (2005). *Μετεξέλιξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ) προς Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) Ομοιότητες και Διαφορές*, 7ο ΠΕΕΚΠΕ. Ανακτήθηκε από: http://kpe-kastor-old.kas.sch.gr/peekpe/kentrikes/SkoullousM_PEEKPE.pdfhttp://www.ekke.gr/estia/Inteduc/PE_PEEKPE/PE_PEEKPE.htm
- Σκούλλος, Μ. (2007). *Εξέλιξη και Αρχές της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Στο Θαλλώ, τόμος 1*, σ. 22-30., Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αρχανών Κρήτης.
- Σμπαρούνης, Θ. (2010). *Οι πολιτικές ανάπτυξης της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα* Εισήγηση στο 5ο Συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ. Γιάννενα. Ανακτήθηκε από: www.kpekastor.kas.sch.gr/peekpe
- Συμεού, Α. (2007). *Εγκυρότητα και αξιοπιστία στην ποιοτική εκπαιδευτική έρευνα: Παρουσίαση, αιτιολόγηση και πράξη*. Πρακτικά 5ου Πανελληνίου Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας “25 Χρόνια Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας” (Τομ. 2, σσ. 333-339). Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη. Ανακτήθηκε από <https://docplayer.gr/35290372-Egkyrotita-kai-axiopistia-stin-poiotiki-ekpaideytiki-ereyna-paroysiasi-aitiologisi-kai-praxi.html> (2019, Φεβρουάριος, 10
- Σφακιανάκη, Ν. (2019), *Διερεύνηση των απόψεων και των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ως προς την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Η περίπτωση των εκπαιδευτικών του Ν. Ηρακλείου*, (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ, Ανακτήθηκε από: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/43922>
- Τσιώλης, Γ. (2014). *Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα*. Εκδόσεις: Κριτική.
- Τσιώλης, Γ. (2018). *Θεματική ανάλυση ποιοτικών δεδομένων*. Στο Ζαϊμάκης, Γ. (επιμ.), *Ερευνητικές διαδρομές στις Κοινωνικές Επιστήμες. Θεωρητικές-Μεθοδολογικές Συμβολές και Μελέτες Περίπτωσης*. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Εργαστήριο Κοινωνικής Ανάλυσης και Εφαρμοσμένης Κοινωνικής έρευνας. 97-125.

Φαραγγιτάκης, Γ. (2010). Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα:

Οι στόχοι, τα μέσα, για την επίτευξή τους και η εξέλιξη του θεσμού από το 1993 μέχρι σήμερα. *Πρακτικά 5ου Συνεδρίου ΠΕΕΚΠΕ*. Γιάννενα

Φαραγγιτάκης, Γ. (2013). 5 Ιουνίου Παγκόσμια ημέρα Περιβάλλοντος, μια συμβολή στο διάλογο. *ΠΕΕΚΠΕ Αττικής*. <http://peekpeattikis.gr/arthra>

Φαραγγιτάκης Γ., Μπαζίγου Αι. Ιωάννου Α. Νομικού Χρ. Ρεμπάπη Κ., Σμπαρούνης Θ., Σωτηροπούλου Δ-Ε., Τραγαζίκης Π., Χριστοδούλου Ν. (2008). Μεθοδολογική και εννοιολογική ανάλυση του επικαιροποιημένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος του ΚΠΕ Αργυρούπολης: Δασικές Πυρκαγιές – αίτια, πρόληψη, αποκατάσταση τοπίου, *Πρακτικά 4ου Συνεδρίου ΠΕΕΚΠΕ*, Ναύπλιο.

Φαραγγιτάκης Γ., & Σπανού Μ., (2006). Εκπαίδευση για την Αειφορία και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. *Πρακτικά 2ου Συνεδρίου ΣΠΠΕ*. Αθήνα

Φαραγγιτάκης, Γ. (2007). Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Αρνητικές πτυχές στην ανάπτυξη του θεσμού. *Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου ΠΕΕΚΠΕ*

Φαραγγιτάκης, Γ. (2002). Εισήγηση στο Πανελλήνιο Συνέδριο για την ΠΕ στο ΚΕΜΕΤΕ της ΟΛΜΕ (2001) : Αποτίμηση της μέχρι τώρα πορείας του θεσμού των ΚΠΕ. Μελλοντικές προοπτικές. Κλειτορία

Φαραγγιτάκης, Γ., (2008). Η εξέλιξη του θεσμού των ΚΠΕ. *Πρακτικά 15ου Πανελληνίου Συνεδρίου ΚΠΕ «Η 15ετης εμπειρία των ΚΠΕ ως εφαλτήριο για το μέλλον: ΠΕ και αειφόρος ανάπτυξη* (σ. 27- 35). Κλειτορία

Φαραγγιτάκης, Γ. (2007, Νοέμβριος). Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: *Η σημερινή πραγματικότητα και η σχέση της Π.Ε. με την Εκπαίδευση για την Αειφορία*. 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε. «Εκπαίδευση για την Αειφορία και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Κοινωνία, Οικονομία, Περιβάλλον, Πολιτισμός», Αθήνα. Ανακτήθηκε από:

http://www.kpe.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=327&Itemid=21

Φαραγγιτάκης Γ. (2008). «Η εξέλιξη του θεσμού των ΚΠΕ». Στα πρακτικά του 15ου Πανελλήνιου Συνεδρίου ΚΠΕ με τίτλο: Η 15ετης εμπειρία των ΚΠΕ ως εφαλτήριο για το μέλλον: ΠΕ και αειφόρος ανάπτυξη (σελ.27-35), 26-29 Ιουνίου 2008, Κλειτορία.

Φαραγγιτάκης, Γ. (2010). *Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα: Οι στόχοι, τα μέσα, για την επίτευξή τους και η εξέλιξη του θεσμού από το 1993 μέχρι σήμερα*. Εισήγηση στο 5ο Συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ. Γιάννενα. Ανακτήθηκε από: www.kpekastor.kas.sch.gr/peekpe

Φλογαΐτη, Ε. (1998). *Περιβαλλοντική εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.

Φλογαΐτη, Ε. (2006). *Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την Αειφορία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Φλογαΐτη, Ε. (2011). *Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία*. Αθήνα: Πεδίο.

Φλογαΐτη, Ε., Λιαράκου, Γ. & Γαβριλάκης, Κ. (2013). Περιβαλλοντική εκπαίδευση ενηλίκων στο πλαίσιο της κοινότητας, *Εκπαίδευση ενηλίκων*, 28, 14-21.

Φουντούλη Ε. (2017), *Αποτύπωση της λειτουργίας των ΚΠΕ ως κέντρων ΚΔΒΜΠΕΑ μέσα από τις ιστοσελίδες τους*. (Διπλωματική Εργασία). ΕΑΠ Πάτρα, Ανακτήθηκε από: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/35123>

ΞΕΝΗ

Bell, J. (1997), *Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας*, Αθήνα: Gutenberg

Bodo, Tombari. (2019). *Deep Issues behind the Crisis in the Niger Delta Region: The Case of Oil Exploration in Ogoniland, Rivers State, Nigeria*. Geographical Research. 2. 1-12., Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/331556766_Deep_Issues_behind_the_Crisis_in_the_Niger_Delta_Region_The_Case_of_Oil_Exploration_in_Ogoniland_Rivers_State_Nigeria

Bryman, A. (2017), *Μέθοδοι Κοινωνικής Έρευνας*, Αθήνα, Gutenberg

Brundtland, G.H. (1987). *The Brundtland report to the World Commission on Environment and Development (Our common future)*. Oxford: Oxford University Press.

Creswell, J.W. (2011). *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα: Ίων/Ελλην.

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο

Eneji, Chris-Valentine & Onnoghen, Usang & Nkanu, Etah & Acha, Joseph & Odama,. (2017). *Teaching Environmental Education to adult learners using the Phi Delta Kappan model in the rural communities of Cross River State, Nigeria*. 3. 80-88.

Retrieved from:

https://www.researchgate.net/publication/317038040_Teaching_Environmental_Education_to_adult_learners_using_the_Phi_Delta_Kappan_model_in_the_rural_communities_of_Cross_River_State_Nigeria

Fitzwilliams-Heck, C. (2018) *Experiences and Practices of Environmental Adult Education Participants*. Walden Dissertations and Doctoral Studies. 5704. Retrieved from: <https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/5704>

Flogaitis, E., & Alexopoulou, I. (1991). "Environmental Education in Greece." *European Journal of Education*, 26, 4, 339-345. Mezirow J, & Συνεργάτες (2007). *Η μετασχηματίζουσα μάθηση*. Πάτρα, Μεταίχμιο.

Freire, P. (1974). *Conscientisation et Révolution*. Στο Freire, P., *Pédagogie des Opprimés*. Paris: Maspero

Freire, P. (2004). *Pedagogy of Indignation*. Paradigm Publishers, Boulder, CO. 122p.

Geertz, C. (2003). *Η Ερμηνεία των πολιτισμών* (μτφρ. & επιμ. Θ. Παραδέλλης). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Hassan, Arba'At & Osman, Kamisah & Pudim, Susan. (2009). *The adults non-formal environmental education (EE): A Scenario in Sabah, Malaysia. Procedia - Social and Behavioral Sciences*. Retrieved from:

https://www.researchgate.net/publication/248606820_The_adults_non-formal_environmental_education_EE_A_Scenario_in_Sabah_Malaysia

Haugen, C. S. (2010). Adult Learners and the Environment in the Last Century: An Historical Analysis of Environmental Adult Education Literature. *Electronic Green Journal*, 29. Retrieved from: <https://escholarship.org/uc/item/8kw8q39h>

Jacobs, M. (1999). *Sustainable Development: A Contested Concept*. In A. Dobson (ed) *Fairness and Futurity: Essays on Environmental Sustainability and Social Justice*. Oxford: Oxford University Press.

Jarvis, P. (2004). *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση: Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Illeris, K. (2017). *Transformative Learning as Change and Development of Identity*. Ανακτήθηκε από:

https://www.researchgate.net/publication/313224000_Transformative_Learning_as_Change_and_Development_of_Identity

Lange, E.A. & Chubb, A. (2009). *Critical Environmental Adult Education in Canada: Student Environmental Activism*. In P. Cranton and L. English (Eds.), *Reaching Out Across the Border: Canadian Perspectives in Adult Education* (pp. 61-72). New Directions for Adult and Continuing Education, No. 124. San Francisco: Jossey-Bass.

https://www.academia.edu/1093836/Critical_environmental_adult_education_in_Canada_Student_environmental_activism

Lange, E.A. (2010). Environmental Adult Education: A Many-Voiced Landscape. In C. Kasworm, A. Rose, and J. Ross-Gordon (Eds.), *Handbook of Adult and Continuing Education* (pp. 305-315). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Lincoln, Y.S., & Guba, E.G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Newbury Park, CA: Sage.

Lükő, István & Kollarics, Tímea. (2013). *The Significance of Environmental Sustainability in Adult Environmental Education*. 3. 1-9. Retrieved from:

https://www.researchgate.net/publication/278849082_The_Significance_of_Environmental_Sustainability_in_Adult_Environmental_Education

Marianne E. Krasny & Keith G. Tidball (2009), *Applying a resilience systems framework to urban environmental education*, *Environmental Education Research*, 15:4, 465-482, Retrieved from:

<https://doi.org/10.1080/13504620903003290>

Mezirow, J. & Συνεργάτες (2007), *Η Μετασχηματίζουσα Μάθηση*. Πάτρα: Μεταίχμιο.

Robson, C. (2002). *Real world research: a resource for social scientists and practitioner-researchers*. Oxford, UK: Blackwell Publishers.

Rogers, A., (1999). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων* (μτφ. Μ. Παπαδοπούλου & Μ. Τόμπρου) . Αθήνα: Μεταίχμιο

Walter, P. (2009). *Philosophies of Adult Environmental Education*. *Adult Education Quarterly*, 60(1), 3–25. Ανακτήθηκε από: <https://doi.org/10.1177/0741713609336109>

UNCED (1992), *Agenda 21*, Rio de Janeiro. Ανακτήθηκε από:

https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/agenda21-earth-summit-the-united-nations-programme-of-action-from-rio_1.pdf

UNECE (2005). *Education for sustainable development in the UNECE region*, Ανακτήθηκε από: <http://www.unece.org/env/esd/Strategy&Framework.h>

UNEP/WWF/IUCN (1991). *Caring for the Earth: A Strategy for Sustainable Living*. Gland. Switzerland

UNESCO, Institute for Education. (1999). *Global Report on Adult Learning and Education: The Impact of Adult Learning and Education on Health and WellBeing; Employment and the Labor Market; and Social, Civic and Community Life*. Hamburg: UNESCO

UNESCO (2005). *United Nations Decade of Education for Sustainable Development 2005-2014*, Draft International Implementation Scheme, Paris: UNESCO.

UNESCO - UNEP (1976). *The Belgrade Charter: a global framework for environmental education*. Connect: *UNESCO-UNEP Environmental Education*

Newsletter. 1(2), 1-7. Ανακτήθηκε από:

<https://naace.org/sites/default/files/153391eb.pdf>

UNESCO. (1976). *The international workshop on environmental education*. Belgrade, Yugoslavia, 13-22 Oct 1975. Paris: Unesco.

UNESCO - UNEP (1977). *The Tbilisi Declaration: Final Report Intergovernmental Conference on Environmental Education*. Organized by UNESCO in cooperation with UNEP, Tbilisi, USSR, 14-26 October 1977

Ανάκτηση από: https://www.gdrc.org/uem/ee/EE-Tbilisi_1977.pdf

UNESCO (1978). *Intergovernmental Conference on Environmental Education*. Tbilisi USSR, 14-26 October 1977. Paris: Unesco

UNESCO (1997). *Declaration of Thessaloniki* (Θεσσαλονίκη, 8-12 Δεκεμβρίου).

UNESCO Institute for Education, (1999). 6A. *Adult environmental education. Adult environmental education: awareness and environmental action, Hamburg*.

Ανακτήθηκε 22 Δεκεμβρίου, 2014

από: <http://www.unesco.org/education/uie/confintea/pdf/6a.pdf>.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

<https://www.inedivim.gr/προγράμματα-δράσεις/κέντρα> περιβαλλοντικής-εκπαίδευσης-κπε-πρώην κδβμ

http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2011/diadikasies_kpe_ya_110725.pdf

<https://www.eoppep.gr>

www.kpestylidas.gr/media/files/kentra.doc

<https://blogs.sch.gr/kpearg/>.

Παράρτημα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.

ΕΝΤΥΠΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ

Ναύπλιο .../04/2021

Αγαπητή/έ συνάδελφε, Αγαπητή/έ συμπολίτη

Καλείστε να συμμετέχετε εθελοντικά σε ποιοτική έρευνα που θα πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο εκπόνησης της Διπλωματικής Εργασίας, για την ολοκλήρωση των σπουδών μου στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, που παρακολούθησα στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Το θέμα της εργασίας είναι: «Ο ρόλος των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, ως φορείς Εκπαίδευσης Ενηλίκων για το Περιβάλλον και την Αειφορία, στην εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία». Ιδιαίτερα σκοπός της έρευνας είναι η μελέτη και παρουσίαση της ιστορικής διαδρομής και εξέλιξης του φορέα του ΚΠΕ Νέας Κίου στην περιφέρεια Αργολίδας, καθώς επίσης και η συμβολή του ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων, στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των μελών της τοπικής κοινωνίας και στην γενικότερη Αειφόρο Ανάπτυξη (περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική) της περιοχής. Θα σας καλέσω να μιλήσουμε σε ολιγόλεπτη τηλεφωνική επικοινωνία για να σας δώσω περισσότερες πληροφορίες και θα κανονίσουμε από κοινού μια προσωπική τηλεφωνική συνέντευξη που θα γίνει σε δεύτερο χρόνο, μέσα στον Απρίλιο, όποτε εσείς επιθυμείτε. Η συμμετοχή σας στη συνέντευξη είναι προαιρετική και θα διαρκέσει 30 περίπου λεπτά σε ώρα που επιθυμείτε και σε καμία περίπτωση δε θα σας φέρει σε δύσκολη θέση, ούτε θα σας προκαλέσει αναστάτωση στην καθημερινή σας πραγματικότητα. Στην πρώτη επικοινωνία θα γίνει πλήρης ενημέρωση των όρων της έρευνας, θα απαντηθούν με σαφήνεια όλες οι τυχόν απορίες σας σχετικά με αυτή και θα συλλεχθούν τα κοινωνικοδημογραφικά σας στοιχεία, χωρίς ηχογράφηση. Στη δεύτερη φάση θα διεξαχθεί το βασικό μέρος της ημιδομημένης συνέντευξης με

ηχογράφηση, εφόσον δεν έχετε αντίρρηση. Σας διαβεβαιώνω, ότι θα τηρηθεί απόλυτη εχεμύθεια, τόσο κατά τη διάρκεια της έρευνας όσο και μετέπειτα και θα εξασφαλιστεί η ανωνυμία σας, στην παρουσίαση των πληροφοριών που θα καταθέσετε. Οι απαντήσεις θα απομαγνητοφωνηθούν, θα καταγραφούν και θα αξιολογηθούν. Σας διαβεβαιώνω επίσης ότι δεν υπάρχουν αναμενόμενοι κίνδυνοι και άμεσα οικονομικά οφέλη από τη συμμετοχή σας στην έρευνα. Ωστόσο, μπορείτε να αρνηθείτε να απαντήσετε σε οποιαδήποτε ερώτηση επιθυμείτε. Επισημαίνω επίσης ότι θα μπορείτε, εφόσον θελήσετε, να έχετε πρόσβαση στα αποτελέσματα και στα συμπεράσματα της έρευνας. Σας παρακαλώ να είστε ειλικρινής, σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο και την πολύτιμη βοήθειά σας και αν συμφωνείτε με τα παραπάνω υπογράψτε παρακαλώ την παρακάτω δήλωση συναίνεσης.

Δέχομαι να συμμετέχω στην παρούσα έρευνα

Ο/Η συμμετέχων/ουσα

(Ονομ/μο)

Με εκτίμηση η ερευνήτρια

Κόσσυβα Χάιδω (τηλ: 6978418661)

Σας ευχαριστώ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Θέμα: Ο ρόλος των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, ως φορείς Εκπαίδευσης Ενηλίκων για το Περιβάλλον και την Αειφορία, στην εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία. Η περίπτωση του ΚΠΕ Νέας Κίου Αργολίδας.

Οδηγός ημιδομημένης συνέντευξης:

1. Κοινωνικο-δημογραφικά στοιχεία:

Φύλο

Αντρας Γυναίκα

Ηλικία

21 – 30 31 – 40

41 – 50 άνω των 50

Μορφωτικό Επίπεδο

☐ Υποχρεωτική Εκπαίδευση ☐ Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

☐ Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ☐ Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό

Συμμετοχή σε ομάδα προστασίας του περιβάλλοντος;

☐ ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ

Ενημέρωση γενικά για θέματα που αφορούν το περιβάλλον;

☐ ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ

Αν ναι, από ποιες πηγές;

☐ Τηλεόραση ☐ Φίλοι και συνάδελφοι ☐ Έντυπα μέσα ☐ Διαδίκτυο ☐

Άλλη. Ποια; ...

2. Εισαγωγικές ερωτήσεις

Θεωρείτε σημαντική τη συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ; Αν ναι, γιατί;

Ποια είναι η γνώμη σας για την καταλληλότητα του ΚΠΕ Νέας Κίου, ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων για τέτοιου είδους θέματα; (σε σχέση με άλλους φορείς πιθανόν)

3. Βασικές ερωτήσεις (ανοικτού τύπου)

3. 1 1ος Άξονας: Απόψεις εκπαιδευτικών και πολιτών για τη σχέση τους με την περιβαλλοντική επιμόρφωση και δράση του ΚΠΕ Νέας Κίου.

Ερωτήσεις σχετικές με την εμπειρία των συμμετεχόντων στις δραστηριότητες του ΚΠΕ:

1. Ποια ήταν η εμπειρία σας σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία, πριν έρθετε σε επαφή με το ΚΠΕ και την Παιδαγωγική Ομάδα του;
2. Συμμετείχατε σε επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον, που διοργανώθηκαν από το φορέα και απευθύνονταν σε ενηλίκους και ποιες;
3. Ποιοι συγκεκριμένοι λόγοι- κίνητρα σας οδήγησαν να συμμετέχετε σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία που οργανώθηκε από το ΚΠΕ Νέας Κίου;
4. Αναθεωρήσατε κάποιες απόψεις που είχατε πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα μετά την επαφή σας με το ΚΠΕ; Αν ναι, τι βοήθησε σε αυτό;
5. Περιγράψτε τυχόν αλλαγές στις περιβαλλοντικές συμπεριφορές σας προσωπικά, μετά τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικό πρόγραμμα ή δράση του ΚΠΕ.

6. Αξιοποιήσατε την εμπειρία από το ΚΠΕ στην επαγγελματική σας εξέλιξη; Αν ναι, με ποιον τρόπο;
7. Ανατρέχοντας στην εμπειρία από τη συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις ή άλλες δράσεις που διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ, ποια θετικά στοιχεία και ποιες αδυναμίες θυμάστε να είχαν οι δραστηριότητες που συμμετείχατε;
8. Τι έχετε να πείτε για τις μεθόδους και πρακτικές που το ΚΠΕ προσεγγίζει τους ενήλικες, βοηθάει να αλλάξουν στάση, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και να ενεργοποιηθούν για το περιβάλλον;
9. Αν θα έπρεπε να επιλέξετε ένα πράγμα που βιώσατε στην επαφή σας με το ΚΠΕ, που σας εντυπωσίασε περισσότερο και θεωρείτε ότι καθόρισε έκτοτε την περιβαλλοντική συμπεριφορά σας, ποιο θα ήταν αυτό;

3. 2 2ος Άξονας: Δραστηριότητα του ΚΠΕ ως Κέντρο Δια Βίου Μάθησης για την Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής.

Ερωτήσεις σχετικές με τη δραστηριότητα του ΚΠΕ ως Κέντρο Διά Βίου Μάθησης για την Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής:

1. Πιστεύετε ότι η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα βοηθάει στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής και γιατί;
2. Ποιο ρόλο διαδραματίζει κατά τη γνώμη σας, η συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής;
3. Τι πιστεύετε σχετικά με τη συμβολή του ΚΠΕ στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής και στην κοινωνική συνοχή γενικότερα;
4. Ποια είναι η γνώμη σας για τη συμβολή της λειτουργίας του Κέντρου στην τουριστική ανάπτυξη της Αργολίδας;
5. Πιστεύετε ότι ωφελείται οικονομικά η περιοχή από την ύπαρξη του Κέντρου; Αν ναι, με ποιον τρόπο; Αν όχι, γιατί;
6. Θεωρείτε ότι, οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής; Αν ναι, με ποιον τρόπο; Αν όχι, γιατί;

7. Ποια είναι η γνώμη σας για την επάρκεια (ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενο) των δράσεων για την Αειφορία, που υλοποιούνται κάθε χρόνο από το ΚΠΕ;
8. Εντοπίζετε κάποιες αλλαγές στην όλη δραστηριότητα του ΚΠΕ από παλαιότερα, σε σχέση με τα τελευταία πέντε χρόνια; Ποιες είναι, πού κατά τη γνώμη σας οφείλονται και τι αντίκτυπο έχουν για την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία;
9. Πώς βλέπετε το μέλλον του φορέα, όσον αφορά τη συνδρομή του στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής;

4. Καταληκτική ερώτηση

Θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο σχετικά με το θέμα μας;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Επιμορφώσεις Εκπαιδευτικών

Τύποι των Επιμορφωτικών Δράσεων (59) του ΚΠΕ για Εκπαιδευτικούς (3000 περίπου)				
Έτος 2006-07			Συμμετοχές	
	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτικά σεμινάρια			
	1	1 ^ο Εισαγωγικό διήμερο σεμινάριο (Α' επιπέδου) για εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης: «Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» (1-2/12/2006).	8	19
	2	2 ^ο Εισαγωγικό διήμερο σεμινάριο (Α' επιπέδου) για εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης: «Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Σχεδιασμός Προγραμμάτων ΠΕ» (12-13/1/2007).	12	17
	3	Σεμινάριο Β' επιπέδου: «Καταναλωτισμός, Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής» (16-17/3/2007).	22	23
	4	Θεματικό σεμινάριο για το δίκτυο: «Γεωπεριβαλλοντικά-Γεωμυθολογικά μονοπάτια»	57	36
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	Ημερίδα για τους υπεύθυνους των νομών εμβέλειας του ΚΠΕ Α/θμιας και Β/θμιας εκπ/σης	3	9
	Άλλη δράση			
	1	Εκδήλωση για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος με εισήγηση: «Μεσόγειος, η θάλασσα που μας ενώνει: η ρύπανση στη Μεσόγειο σήμερα και ο ρόλος των πολιτών» από εκπρόσωπο του Μεσογειακού Γραφείου Πληροφόρησης για το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Αειφόρο Ανάπτυξη και παρουσίαση της περιβαλλοντικής δουλειάς σχολείων με θέμα: «Κατανάλωση και Περιβάλλον» (5/6/2007).	25	30
Σύνολο Δράσεων: 6			Σύνολο συμμετοχών: 261	
			Συμμετοχές	

	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτικά σεμινάρια			
	1	Σεμινάριο Α' επιπέδου: «Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, σχεδιασμός προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	17	16
	2	Σεμινάριο Β' επιπέδου: «Συστημική προσέγγιση σε 4 φάσεις: Ο υγρότοπος της περιοχής μας» (22-23-24/2/2008)	16	23
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	Διημερίδα για τους υπεύθυνους ΠΕ των νομών εμβέλειας του ΚΠΕ σε συνεργασία με τα άλλα ΚΠΕ Πελοποννήσου	5	7
	2	Θεματική ημερίδα για την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος με τίτλο: «Δάσος- Πράσινος Πλανήτης» (5/6/2008).
	Άλλη δράση			
	1	Επίσκεψη μελέτης στελεχών της εκπαίδευσης: «EXTRA CURRICULUM ACTIVITIES AS A MEANS TO PROMOTE SCHOOL ATTRACTIVENESS» ΑΡΙΩΝ		16 στελέχη
	Σύνολο Δράσεων: 5		Σύνολο συμμετοχών: 100	
Έτος 2008-09			Συμμετοχές	
	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτικά σεμινάρια			
	1	Σεμινάριο Α' επιπέδου για εκπαιδευτικούς Β/θμιας Εκπαίδευσης : «Εισαγωγή στην Π Ε. Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων ΠΕ» (5-6-7/12/08)		40

	2	Σεμινάριο Α' επιπέδου για εκπαιδευτικούς Α/θμιας Εκπαίδευσης : «Εισαγωγή στην Π.Ε. Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων ΠΕ» (13-14-15/2/09)	40	
	3	Θεματικό σεμινάριο Β' επιπέδου «Αειφορική διαχείριση του γεωργικού πλούτου: Η περίπτωση της Αργολικής Γης.» (20-21-22/3/09)	19	21
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	Σχεδιασμός και οργάνωση καινοτόμων δράσεων στα σχολεία σε συνεργασία με τα ΚΠΕ.(12/11/08)	45	35
	Άλλη δράση			
	1	Εκδηλώσεις για την παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος «Η γεωργία που δεν πληγώνει το περιβάλλον» (5/6/2009).	53	67
	Σύνολο Δράσεων: 5		Σύνολο συμμετοχών: 320	
Έτος 2009-10			Συμμετοχές	
	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτικά σεμινάρια			
	1	Σεμινάριο Α' επιπέδου για εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης: «Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων» (27-28-29/11/09)	38	47
	Άλλη δράση			
	1	Συνάντηση 2ου ΤΔΚΠΕ	33	46
	Σύνολο Δράσεων: 2		Σύνολο συμμετοχών:164	
Έτος 2010-11			Συμμετοχές	
	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτικά σεμινάρια			
	1	Θεματικό σεμινάριο: «Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα», 18-19-20/2/2011	41	
	2	Θεματικό σεμινάριο: «Κλιματικές Αλλαγές και Ανθρώπινα Δικαιώματα», 2-3/4/2011		34
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	«Σχεδιασμός και Οργάνωση Σχολικών Προγραμμάτων» (23/11/ 2010).	21	29
	2	«Η συμβολή της Δραματικής Τέχνης στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση», (18/5/2011)	30	
	3	Διημερίδα «Μυθολογία & Περιβάλλον», (5-6/5/ 2011) Σύλλογος Εκπαιδευτικών που δραστηριοποιούνται		35

		στον Πειραιά		
	Σύνολο Δράσεων: 5		Σύνολο συμμετοχών:190	
Έτος 2011-12			Συμμετοχές	
	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτικά σεμινάρια			
	1	Διήμερο θεματικό σεμινάριο: «Υγεία και Παραγωγικές Διαδικασίες» (18-19/2/2012).	16	34
	2	Τριήμερο σεμινάριο: «Αξία των υγροτόπων στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και στη διαχείριση του νερού» (9-10-11/3/12).	16	25
	3	Τριήμερο σεμινάριο: «Γεωμυθολογικά- γεωπεριβαλλοντικά μονοπάτια στην Ασίνη της Αργολίδας» (22-23-24/6/12).	22	45
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	«Προσέγγιση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης μέσω της Δραματικής Τέχνης» (29/2/2012).	68	
	Σύνολο Δράσεων: 4		Σύνολο συμμετοχών:226	
Έτος 2012-13			Συμμετοχές	
	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτικά σεμινάρια			
	1	2ήμερο επιμορφωτικό σεμινάριο Α΄ επιπέδου: « Η εκπ/ση για την αειφορία μέσα από τα προγράμματα καινοτόμων δράσεων» (19-20/10/2012).	39	43
	2	3ήμερο Θεματικό επιμορφωτικό σεμινάριο εκπαιδευτικών: «Ανθρωπογενές περιβάλλον και η αειφόρος διαχείριση του» (22-23-24/02/2013).	34	29
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	Διημερίδα εκπ/κων: « Πρασινίζω την αυλή του σχολείου μου» (14-15/12/2012	39	17
	2	Ημερίδα «Αρωματικά φυτά και βότανα. Μύθος και πραγματικότητα» (20/4/13).	52	27
	3	Ημερίδα «Γεωπεριβαλλοντικές μεταβολές και γεωμυθολογία στην Αργολίδα» (7/6/13).	13	22
	4	Ημερίδα «Εισαγωγή στη μεθοδολογία ενός προγράμματος ΠΕ για τους εκπαιδευτικούς της Β/θμιας».		40
	Άλλη δράση			
1	Δράση για την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος: «Γιορτάζουμε το περιβάλλον και νοιαζόμαστε γι αυτό, μέσα από τις σχολικές δραστηριότητες» (6/6/2013).	24	25	
	Σύνολο Δράσεων: 7		Σύνολο συμμετοχών: 404	

Έτος 2013-14			Συμμετοχές	
	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτικά σεμινάρια			
	1	3ήμερο θεματικό επιμορφωτικό σεμινάριο εκπαιδευτικών: «Η διαμόρφωση των προγραμμάτων ΠΕ με άξονα τον Ενεργό Πολίτη στο πλαίσιο της ΕΑΑ» (6-7-8 /12/2013).	27	32
	2	3ήμερο θεματικό επιμορφωτικό σεμινάριο εκπαιδευτικών: «Η δεκαετία της Εκπαίδευσης για την Αειφορική Ανάπτυξη δημιούργησε ενεργούς πολίτες ικανούς να υπερασπιστούν το περιβάλλον και την Αειφορία;» (2-3-4/05/2014).	62	3
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	Ενημερωτική συνάντηση εκπαιδευτικών περιοχής Ερμιονίδας «Παρουσίαση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δράσεων του Κ.Π.Ε. Νέας Κίου- σχεδιασμός και υλοποίηση περιβαλλοντικών προγραμμάτων» (26/11/13	26	19
Άλλη δράση				
	1	Συνάντηση Συντονιστικής Επιτροπής Δικτύου: «Το σχολείο μου ταξιδεύει με τον Περσέα»	4	10
	2	Ενημερωτική συνάντηση στο πλαίσιο της Εβδομάδας ΠΕ, στο ΚΠΕ Ν.Κίου με τίτλο: «Τα ΚΠΕ της γειτονιάς μας» (8/10/13).	68	39
	Σύνολο Δράσεων: 5		Σύνολο συμμετοχών: 287	
Έτος 2014-15			Συμμετοχές	
	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτικά σεμινάρια			
	1	3ήμερο εισαγωγικό σεμινάριο: «Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Οργάνωση και υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.» (12-13-14 /12/2014).	34	31
	2	«Η Πληροφορική, πολύτιμο εργαλείο στα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης» (25-26/04/2015).	26	20
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	«Περιβαλλοντικά προγράμματα ΚΠΕ Νέας Κίου. Μαθαίνω, Βιώνω, Παίζω» (10/10/1115).	55	16
	2	«Περιβαλλοντικά εκπαιδευτικά προγράμματα. Μαθαίνω, Βιώνω, Παίζω » Κρανίδι Ερμιονίδας (19/11/15).	29	22
	3	«Θέατρο και περιβάλλον, συνοδοιπόροι στην Εκπαίδευση»	36	13

	4	«Ταξίδι στο παρελθόν, Ναύπλιο. Μια βιώσιμη πόλη» (23/5/2015).	40	
	5	«Ταξίδι στο παρελθόν, Ναύπλιο.» (2/6/2015).	2	27
	Σύνολο Δράσεων: 7		Σύνολο συμμετοχών: 341	
Έτος 2015-16			Συμμετοχές	
	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτικά σεμινάρια			
	1	2ήμερο θεματικό σεμινάριο Α' επιπέδου: «Φυτεύοντας το σπόρο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης» (28-29/11/2015).	30	31
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	«Περιβαλλοντικά προγράμματα και Δράσεις ΚΠΕ Νέας Κίου. Δημιουργία Περιβαλλοντικού Ημερολογίου» Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για την Εβδομάδα ΠΕ (15/10/2015).	32	16
	2	Θεματική ημερίδα: «Ταξίδι στο παρελθόν... με ανοιχτά τα σύνορα της ψυχής για το παρόν και το μέλλον» για εκπ/κούς Γ' και Δ' Αθήνας (14/5/2016).	14	
	Σύνολο Δράσεων: 3		Σύνολο συμμετοχών: 123	
Έτος 2016-17			Συμμετοχές	
	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	“Περιβαλλοντικά προγράμματα και δράσεις του ΚΠΕ Νέας Κίου–Καλλιεργώντας το δέντρο των αξιών” Επιμόρφωση εκπαιδευτικών Α' Επιπέδου σε συνεργασία με ΔΠΕ και ΔΔΕ Αργολίδας (7/11/2016).	32	12
	Σύνολο Δράσεων: 1		Σύνολο συμμετοχών: 44	
Έτος 2017-18			Συμμετοχές	
	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτικά σεμινάρια			
	1	«Ακραίων καιρών φαινόμενα...» 3ήμερο σεμινάριο στο πλαίσιο του ΕΘΔ του ΚΠΕ Στυλίδας-Υπάτης «Κλιματικές αλλαγές & ακραία καιρικά φαινόμενα» (26-27-28/1/18).	36	33
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	«Γνωριμία με το ΚΠΕ Νέας Κίου – Περιβάλλον και Ανθρώπινα Δικαιώματα». Επιμόρφωση εκπαιδευτικών Α/θμιας ΔΠΕ Αργολίδας (15/11/2017).	51	4
	Σύνολο Δράσεων: 2		Σύνολο συμμετοχών: 124	
Έ τ			Συμμετοχές	

	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτικά σεμινάρια			
	1	Διήμερο σεμινάριο: «Φύση, Τέχνη, Πολιτισμός στην Εκπαίδευση για την Αειφορία» (24-25/11/2018)..	25	20
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	«Εκπαίδευση για την Αειφορία μέσα από ένα ταξίδι στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον του Ναυπλίου», για εκπαιδευτικούς Γ΄ και Δ΄ Αθήνας (18/5/2019).	50	
	Σύνολο Δράσεων: 2		Σύνολο συμμετοχών: 95	
Έτος 2019-2020			Συμμετοχές	
	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτικά σεμινάρια			
	1	3ήμερο σεμινάριο: «Παραδοσιακοί οικισμοί και φύση» (Επίσκεψη στο ΚΠΕ Κόνιτσας), (15-17/11/2019).	52	
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	Τηλεημερίδα εκπαιδευτικών: «Η μετά την πανδημία εκπαίδευση. Η συμβολή της ΠΕ» (29/5/2020).	32	
	Σύνολο Δράσεων: 2		Σύνολο συμμετοχών: 84	
Έτος 2020-21			Συμμετοχές	
	A/A		A/θμια	B/θμια
	Επιμορφωτική ημερίδα			
	1	Τηλεημερίδα: Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων ΠΕ στα σχολεία για το σχ. Έτος 2020-21 (25/10/2020).	37	
	2	Διήμερο εξ αποστάσεως σεμινάριο: Η Κορινθιακή σταφίδα στα Προγράμματα Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (12 και 14/4/2021).	Συνολικά 250 εκπαιδευτικοί	
	3	Τηλεημερίδα για το 1821: «Η σημασία και ο ρόλος του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της Πελοποννήσου, στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης. Διδακτικές προτάσεις αξιοποίησης γνώσεων στη σχολική τάξη» (21/4/2021).	Συνολικά 118 εκπαιδευτικοί	

	Σύνολο Δράσεων: 3	Σύνολο συμμετοχών: 405
--	--------------------------	-------------------------------

Πίνακας 2: Δράσεις Ευαισθητοποίησης Κοινού

	Τίτλοι δράσεων (73) ευαισθητοποίησης κοινού (ημερίδες, διημερίδες, εργαστήρια, αγώνες, περίπατοι, ποδηλατάδες και άλλες δράσεις) που διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ ή σε συνεργασίες με άλλους φορείς (για τουλάχιστον 5364 τα καταγεγραμμένα άτομα από 2011-12 και μετά).			
Έτος 2006-07			Κοινωνικές ομάδες που συμμετείχαν	
	A/A			πλήθος
	1	Εκδήλωση: «Πλάι στη θάλασσα με τα ποδήλατά μας» Συνδιοργάνωση με το δήμο Ν. Κίου, ενταγμένη στις εκδηλώσεις της εβδομάδας για το Περιβάλλον.	Εκπαιδευτικοί, γονείς δημότες Ν. Κίου, μαθητές	
	2	Συμβολικός καθαρισμός της παραλίας της Ν. Κίου σε συνεργασία με το δήμο και τη «Μεσόγειος SOS».	Εκπαιδευτικοί, γονείς δημότες Ν. Κίου, μαθητές	
	Σύνολο Δράσεων: 2		Σύνολο συμμετοχών: άγνωστο	
Έτος 2007-08	A/A			
	1	Εκδήλωση για το Περιβάλλον: «Καθαρισμός ακτών»	Εκπαιδευτικοί, γονείς δημότες Ν. Κίου, μαθητές	
	Σύνολο Δράσεων: 1		Σύνολο συμμετοχών: άγνωστο	
Έτος 2008-09				
	A/A			
	1	Παγκόσμια Ημέρα Καθαρισμού των ακτών: «Καθαρισμός της παραλίας της Ν. Κίου»	Εκπαιδευτικοί, γονείς δημότες Ν. Κίου, μαθητές	

	2	Παγκόσμια ημέρα χωρίς αυτοκίνητο: «Ποδηλατάδα στη Ν. Κίο»	Εκπαιδευτικοί, γονείς, δημότες Ν. Κίου και ευρύτερης περιοχής, μαθητές	
	3	Θεματική ημερίδα ενημέρωσης: «Τρόφιμα και Περιβάλλον»	Γεωπόντοι, εκπαιδευτικοί, κάτοικοι της τοπικής κοινωνίας, μαθητές	
	Σύνολο Δράσεων: 3		Σύνολο συμμετοχών: άγνωστο	
Έτος 2009-10	A/A			
	1	Παγκόσμια Ημέρα Καθαρισμού των ακτών: «Καθαρισμός των ακτών της Ν. Κίου»	Εκπαιδευτικοί, γονείς, δημότες Ν. Κίου, μαθητές	
	2	Εθελοντικός Καθαρισμός του Υγρότοπου Καλύβια σε συνεργασία με την Ορνιθολογική Εταιρεία τους όμορους δήμους (Μιδέα, Ναύπλιο, Νέα Κίος, Άργος, Ν. Τίρυνθα) και τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση του νομού Αργολίδας.	Εκπαιδευτικοί, γονείς, δημότες Ν. Κίου και ευρύτερης περιοχής, μαθητές	
	3	Εκδήλωση για την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος	εκπαιδευτικοί, γονείς, μαθητές, σύλλογοι	
	4	Διοργάνωση ποδηλατάδας την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με το Δήμο Ν. Κίου.	εκπαιδευτικοί, μαθητές και τοπική κοινωνία	
	Σύνολο Δράσεων: 4		Σύνολο συμμετοχών: άγνωστο	
Έτος 2010-11				
	A/A			
	1	«Ποδηλατάδα» (στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Χωρίς Αυτοκίνητο), (26/9/2010).	Τοπική κοινωνία (σύλλογος γονέων & κηδεμόνων, πολιτιστικός σύλλογος, ποδηλατικός σύλλογος	

			Άργους «Ορθοπεταλιές, μαθητές κ. .λ. π)	
	2	«Καταπολέμηση Κουνουπιών. Μια ατομική και συλλογική ευθύνη», (17/10/2010).	Τοπική κοινωνία και φορείς, εκπαιδευτική κοινότητα	
	3	«Καθαρίζουμε τις ακτές με τη Μεσόγειο SOS» (στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος), (3/6/2011).	Τοπικοί φορείς και εκπαιδευτική κοινότητα (Δ. Σχ. Ν. Κίου & του 3ου Δ. Σχ. Άργους)	
	4	«Γιορτή για το Περιβάλλον» (στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος) , (4/6/2011).	Εκπαιδευτική κοινότητα και τοπική κοινωνία	
	5	«Ποδηλατάδα» (στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος), (5/6/2011).	Τοπική κοινωνία (σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων, πολιτιστικοί σύλλογοι, μαθητές κλπ.)	
	6	«Μαθαίνοντας για την Αειφορία», (8/6/2011).	Σύλλογος Διδασκόντων Δ. Σχ. Ν. Κίου, Ομάδα διασωστών, Ομάδα εθελοντών Ερυθρού Σταυρού.	
	7	«Άγνωστα Μνημεία δίπλα μας» με συντονιστή το ΚΠΕ Λαυρίου και στο πλαίσιο του δικτύου «Περιβαλλοντικές διαδρομές στα ίχνη του παρελθόντος. Αναζητώντας ένα βιώσιμο μέλλον».	Εκπαιδευτική κοινότητα και τοπική κοινωνία	
	8	«Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα»	Εκπαιδευτική κοινότητα και τοπική	

			κοινωνία	
		Σύνολο Δράσεων: 8	Σύνολο συμμετοχών: άγνωστο	
Έτος 2011-12	A/A			
	1	«Από το όνειρο στη δράση, για μια βιώσιμη πόλη» Ποδηλατάδα στο Άργος στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας χωρίς αυτοκίνητο (25/9/2011).	Ποδηλατικός σύλλογος «Ορθοπεταλιές», εκπαιδευτικοί, μαθητές τοπική κοινωνία, σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων	150
	2	«Φωνές νερού μυριάδες», στο πλαίσιο της Πανελλαδικής εκστρατείας «Περιβάλλον και Πολιτισμός» (9/10/2011).	Τοπική κοινωνία, αρχαιολόγοι, εργαζόμενοι στην Δ ΕΠΚΑ	45
	3	«Υγεία και Παραγωγικές Διαδικασίες» (23/11/2011)	εκπαιδευτικοί, τοπική κοινωνία, σύλλογος γονέων και κηδεμόνων	22
	4	«Υγεία και Παραγωγικές Διαδικασίες» στο 3ο Γυμν. Άργους (7/12/2012)	εκπαιδευτικοί, σύλλογος γονέων και κηδεμόνων	23
	5	«Υγεία και Παραγωγικές Διαδικασίες» στο 3ο Δ. Σχ. Άργους (1/2/2012).	εκπαιδευτικοί, σύλλογος γονέων και κηδεμόνων	29
	6	«Υγεία και Παραγωγικές Διαδικασίες» στο 1ο Γυμν. Άργους και 1ο ΕΠΑΛ Άργους, (15/2/2012).	εκπαιδευτικοί, σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων	36
	7	«Τριστέσσα - ο ιός που απειλεί να αφανίσει την καλλιέργεια πορτοκαλιού στον Αργολικό κάμπο», (19/1/2012).	τοπική κοινωνία, αγρότες, γεωπόνοι	59
	8	«Το νερό πολύτιμο αγαθό για την επιβίωση του ανθρώπου διαχρονικά. Η περίπτωση της	μέλη του Λυκείου	85

		Αργολίδας».(Λύκειο Ελληνίδων Άργους), (19/3/2012).	Ελληνίδων Άργους	
	9	Ημερίδα: «Αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά και η προοπτική τους» (30/5/2012).	τοπική κοινωνία, αγρότες, γεωπόνοι	140
	10	Δράση: «Καθαρισμός παραλίας Καραθώνας Ναυπλίου», στο πλαίσιο του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος (5/6/2012).	ομάδα φοιτητών του Πανεπιστημίου Harvard, ομάδα στρατιωτικών ΚΕΜΧ Ναυπλίου, λιμενικοί, υπάλληλοι δήμου Ναυπλίου, εκπαιδευτικοί) και 250 μαθητές 5 σχολικών μονάδων.	330 σύνολο
	11	Δράση: «Καθαρισμός παραλίας Ν. Κίου στο πλαίσιο του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος (6/6/2012).	δημοτικοί υπάλληλοι, λιμενικοί, γονείς, εκπαιδευτικοί και 70 μαθητές 2 σχολικών μονάδων	95 σύνολο
	12	Διήμερη επιμόρφωση ενηλίκων: «Αειφόρος διαχείριση των υδάτινων πόρων- Η περίπτωση Αργολίδας», (8-9/6/2012).	σύλλογος συνταξιούχων εκπαιδευτικών Δραπετσώνας	35
		Σύνολο Δράσεων:12	Σύνολο συμμετοχών:	1049
Έτος 2012-13	A/A			
	1	Συμμετοχή στο επιστημονικό συμπόσιο για τα 150 χρόνια της Ναυπλιακής Επανάστασης (Οκτώμβριος 2012).	εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς, φορείς της τοπικής κοινωνίας	150

	2	Συμμετοχή στο 6ο συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ-Θεσ/κη 30/11-1,2/12/2012 με θέμα: «Το φάντασμα της Αειφορίας στην περίοδο της κρίσης».	Εκπαιδευτικοί του ΚΠΕ	3
	3	Ποδηλατάδα στις όχθες του Ερασίνου ποταμού (9/6/2013)	εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς	55
	4	Επιμορφωτική διημερίδα: «Οι δρόμοι του μεταξιού» για το τμήμα Ενδυματολογίας και σχεδίασης μόδας του ΙΕΚ Χαϊδαρίου (17/5/13).	σπουδαστές και εκπαιδευτικοί ΙΕΚ	15
	5	3ήμερη επιμόρφωση φοιτητών του Γεωλογικού τμήματος ΑΠΘ « Γεωπεριβαλλοντικές μεταβολές και Γεωμυθολογία στην Αργολίδα»7/6/13	εκπαιδευτικοί και φοιτητές ΑΠΘ	29
	Σύνολο Δράσεων: 5		Σύνολο συμμετοχών: 252	
Έτος 2013-14	A/A			
	1	Στο πλαίσιο της Πανευρωπαϊκής ημέρας «Γιορτή των πουλιών»- «Γνωριμία με τον Υγρότοπο της περιοχής μας» (6/10/2013).	μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, μέλη Ελληνικής Ορνιθολογικής εταιρίας	116
	2	Συμμετοχή του ΚΠΕ Ν. Κίου σε πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπ/σης, σε συνεργασία με τη δράση της Παιδικής HELMEPA: «Θαλάσσιο Περιβάλλον στη Ναυτιλία και στις Επιστήμες» 28/11/2013).	εκπαιδευτικοί & μαθητές του Γ/σιου Ασκληπιείου)	44
	3	Επιμορφωτική ημερίδα: «Ο Εγκέλαδος μεταβάλλει τη γεωμορφολογία του τόπου και τη συμπεριφορά του ανθρώπου. Ενημέρωση – πρόληψη» (28/2/2014).	τοπική κοινωνία, εκπαιδευτικοί)	62
	4	Παρουσίαση εκπαιδευτικού προγράμματος ΚΠΕ Ν. Κίου: «Με τα φτερά του γλάρου» σε μέλη της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρίας (16/3/2014).	μέλη Ελληνικής Ορνιθολογικής εταιρίας	63
	5	Διήμερες εκδηλώσεις για την παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος «Γιορτάζουμε το περιβάλλον και νοιαζόμαστε για αυτό , μέσα από τις σχολικές δραστηριότητες» (5-6/6/2014).	φοιτητές, Πανεπιστημιακοί καθηγητές, εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς)	413
	6	Διημερίδα για: «Γεωμυθολογικά-Γεωφυσικά μονοπάτια στην Αργολίδα. Το Περιβάλλον στο	εκπαιδευτικοί και	35

		χώρο και στο χρόνο». (4-5/6/2014).	φοιτητές ΑΠΘ	
		Σύνολο Δράσεων: 6	Σύνολο συμμετοχών: 733	
Έτος 2014-15	A/A			
	1	Στο πλαίσιο της Πανευρωπαϊκής ημέρας «Γιορτή των πουλιών»- «Υγρότοπος Καλύβια. «Ανάσα» για τα μεταναστευτικά πουλιά» (5/10/2014)	μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, μέλη Ελληνικής Ορνιθολογικής εταιρίας	57
	2	Οικολογικό εργαστήρι «Χριστουγεννιάτικες κατασκευές με φυσικά υλικά» (Δεκέμβρης 2014).	τοπική κοινωνία, εκπαιδευτικοί, γονείς, μαθητές, μέλη τοπικής αυτοδιοίκησης	55
	3	Παρουσίαση εκπαιδευτικού προγράμματος ΚΠΕ Ν. Κίου: «Με τα φτερά του γλάρου» σε μέλη της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης (15/1/2015)	μέλη Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης	45
	4	«Μουστός- Νέα Κίος – Ναύπλιο», Ενημέρωση- Ορνιθοπαρατήρηση. Συνεργασία με την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία (15/3/2015)	μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, μέλη Ελληνικής Ορνιθολογικής εταιρίας	78
	5	Ημερίδα με τη ΣΕΚ Επιδαύρου «Σμιλέματα φύσης, σμιλέματα ανθρώπων» σε συνεργασία με το τμήμα Γεωλογίας του ΑΠΘ (25/5/2015).	φοιτητές και Πανεπιστημιακοί καθηγητές, σπουδαστές, επιμορφωτές, τοπική κοινωνία	89
	6	Στο πλαίσιο των τριήμερων εκδηλώσεων για την παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος, Δράση: «Μαθαίνουμε για τις ακτές μας, νοιαζόμαστε για αυτές και συμμετέχουμε ενεργά» -Συμβολικός Καθαρισμός Ακτής Νέας Κίου (Ιούνιος 2015)	εκπαιδευτικοί, μαθητές, τοπική κοινωνία, ειδικοί	66

			επιστήμονες).	
	7	Στο πλαίσιο των τριήμερων εκδηλώσεων για την παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος, Διήμερες εκδηλώσεις :«Γιορτάζουμε το περιβάλλον και νοιαζόμαστε για αυτό , μέσα από τις σχολικές δραστηριότητες» για την Α/θμια (Ιούνιος 2015).	εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς, τοπική κοινωνία	149
	8	Στο πλαίσιο των τριήμερων εκδηλώσεων για την παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος, Διήμερες εκδηλώσεις :«Γιορτάζουμε το περιβάλλον και νοιαζόμαστε για αυτό , μέσα από τις σχολικές δραστηριότητες» για την Β/θμια (Ιούνιος 2015).	εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς, τοπική κοινωνία	67
	9	Διημερίδα για: «Γεωμυθολογικά-Γεωπεριβαλλοντικά μονοπάτια στην Αργολίδα. Το Περιβάλλον στο χώρο και στο χρόνο» (27-28/5/2015).	εκπαιδευτικοί και φοιτητές ΑΠΘ	32
	Σύνολο Δράσεων: 9		Σύνολο συμμετοχών: 638	
Έτος 2015-16				
	A/A			
	1	«Γνωριμία με το Κ.Π.Ε. Νέας Κίου- Ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος»	σπουδαστές και καθηγητές των ΔΙΕΚ Άργους και Ναυπλίου	195
	2	«Φυσικές επιστήμες, περιβάλλον, εξέλιξη»	ΕΚΦΕ Αργολίδας, μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί	49
	3	«Οικολογικό Χριστουγεννιάτικο εργαστήρι από φυσικά και ανακυκλούμενα υλικά»	τοπική Κοινωνία, γονείς, μαθητές, δήμος Άργους – Μυκηνών	78
	4	«Γνωριμία με τις φυσικές ομορφιές της περιοχής μας»	μέλη της Ελληνικής Εταιρείας για την προστασία της φύσης	24
	5	«Ανακύκλωσε κι εσύ.. προστάτεψε τη γη»	τοπική κοινωνία, μαθητές, εκπαιδευτικοί, υπάλληλοι τοπικής αυτοδιοίκησης)	231

	6	«Γνωριμία με το Κ.Π.Ε. Νέας Κίου- Ευαισθητοποίηση σε θέματα τοπικού περιβάλλοντος»	μέλη του πολιτιστικού συλλόγου Μυτιληναίων	30
	7	«Το περιβάλλον μέσα από τα μάτια των παιδιών»	μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, τοπική κοινωνία	119
	8	«Με ανοιχτά τα σύνορα της ψυχής. Περιβάλλον και Πόλεμος	μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, τοπική κοινωνία	89
	9	«Ασίνη τε... στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» στο πλαίσιο της δράσης του Υπουργείου Πολιτισμού «Πράσινες Πολιτιστικές διαδρομές»	Δ' ΕΠΚΑ, αρχαιολόγοι, τοπική κοινωνία, τοπική αυτοδιοίκηση, βουλευτές περιφερειακής ενότητας Αργολίδας, Αντιπεριφερειάρχης, μέλη πολιτιστικών συλλόγων	34
	10	«Γιορτή μαθητικής δημιουργίας» διάρκειας 4 ημερών από ΔΔΕ Αργολίδας	μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, τοπική κοινωνία	347
Σύνολο Δράσεων: 10			Σύνολο συμμετοχών: 1196	
Έτος 2016-17	A/A			
	1	«3ος Μικρασιατικός Δρόμος 2016 -Αγώνας μνήμης»	Μαθητές/-τριες εκπαιδευτικοί, αθλητές /Δήμος Άργους – Μυκηνών /Τοπική Κοινότητα Νέας Κίου	400

	2	Δράση ενίσχυσης της κίνησης: «Wheeling2help»	Μαθητές/-τριες εκπαιδευτικοί/ ΔΠΕ & ΔΔΕ Αργολίδας – Δήμοι Άργους – Μυκηνών και Ναυπλιέων	458
	3	«1ος Δρόμος Μικράς Ασίας από τη Νέα Κίο στα Μέγαρα»	Αθλητές/-τριες, μαθητές/-τριες, Δήμος Άργους -Μυκηνών, Δημοτική Ενότητα Νέας Κίου, Δήμος Μεγαρέων, ΣΕΓΑΣ, Μαραθωνοδρόμοι Ελλάδας	243
	4	«Ναύπλιο-Ταξίδι στο παρελθόν»	από Δ.Σ. Πίσω Μεριάς Κορθίου Άνδρου και Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων	48
	5	«Ναύπλιο-Ταξίδι στο παρελθόν»	Δ.Σ. Καλύμνου και Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων	52
	6	Διημερίδα για: «Γεωμυθολογικά-Γεωπεριβαλλοντικά μονοπάτια στην Αργολίδα. Το Περιβάλλον στο χώρο και στο χρόνο».	εκπαιδευτικοί και φοιτητές ΑΠΘ	30
		Σύνολο Δράσεων: 6	Σύνολο συμμετοχών:	1231
Έτος 2017-18	A/A			
	1	«Με τα ποδήλατά μας δίπλα στον Ερασίνο» (στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ημέρας Χωρίς Αυτοκίνητο), (7/9/2017).	Τοπική κοινωνία (σύλλογος γονέων & κηδεμόνων,	Άγνωστο

			πολιτιστικός σύλλογος, ποδηλατικός σύλλογος Άργους «Ορθοπεταλιές, μαθητές κ. .λ. π)	
	2	«Γεωμυθολογικά μονοπάτια στην Αργολίδα» για τμήμα Γεωλογίας ΑΠΘ	εκπαιδευτικοί και φοιτητές ΑΠΘ	35
	3	«Ο υδροβιότοπος Αλίπεδα Καλυβίων» για τμήμα Αρχιτεκτονικής Παν. Πατρών	εκπαιδευτικοί και φοιτητές	12
	Σύνολο Δράσεων: 3		Σύνολο συμμετοχών: 40	
Έτος 2018-2019				
	A/A			
	1	«Ποδηλατοδρομία Άργος- Κεφαλάρι-Άργος» (στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ημέρας Χωρίς Αυτοκίνητο), (23/9/2018).	Τοπική κοινωνία (σύλλογος γονέων & κηδεμόνων, πολιτιστικός σύλλογος, ποδηλατικός σύλλογος Άργους «Ορθοπεταλιές, μαθητές, εκπαιδευτικοί κ. .λ. π)	
	Σύνολο Δράσεων: 1		Σύνολο συμμετοχών: άγνωστο	
Έτος 2019-20	A/A			
	1	«Γνωριμία με τον ποταμό Ερασίνο» (10/5/2020).	τοπική κοινωνία, σύλλογος γονέων & κηδεμόνων, πολιτιστικός σύλλογος, μαθητές, εκπαιδευτικοί κ. λ. π	150
	2	Εθελοντικός καθαρισμός παραλίας Ν. Κίου (7/6/2020).	τοπική κοινωνία,	42

			σύλλογος γονέων & κηδεμόνων, πολιτιστικός σύλλογος, μαθητές, εκπαιδευτικοί, υπάλληλοι δήμου κ. λ. π	
	3	«Ερασίνος, ο γιος του βράχου» για ΔΙΕΚ Άργους (11/11/19).	σπουδαστές και εκπ/κοί	33
	Σύνολο Δράσεων: 3		Σύνολο συμμετοχών: 225	
Έτος 2020- 21				
	A/A			
	1			
	Σύνολο Δράσεων: 0			

Πληροφορητής (Π)	Φύλο	Ηλικία	Μορφωτικό επίπεδο	Ιδιότητα-σχέση επικοινωνίας με το ΚΠΕ	Συμμετοχή σε οργανώσεις για το περιβάλλον	Πηγές ενημέρωσης για θέματα που αφορούν το περιβάλλον
Π1	Γυναίκα	άνω των 50	Τριτοβάθμια Εκπαίδευση Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	Εκπαιδευτικός, μέλος της ΠΟ του ΚΠΕ, κάτοικος Ν. Κίου	ΝΑΙ	Τηλεόραση - Φίλοι και συνάδελφοι - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο και από παρακολούθηση σεμιναρίων και συνεδρίων
Π2	Γυναίκα	άνω των 50	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Κάτοικος Ν. Κίου	ΝΑΙ	Τηλεόραση - Φίλοι και συνάδελφοι - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο και παρακολούθηση σχετικών ημερίδων
Π3	Γυναίκα	41 – 50 ετών	Τριτοβάθμια Εκπαίδευση(Συμμετοχή σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα ΕΑΠ Εκπαίδευση Ενηλίκων)	Εκπαιδευτικός, μέλος ΠΟ του ΚΠΕ	ΝΑΙ	Τηλεόραση - Φίλοι και συνάδελφοι - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο και από παρακολούθηση ημερίδων, σεμιναρίων και συνεδρίων
Π4	Άνδρας	άνω των 50	Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	Εκπαιδευτικός, μέλος ΠΟ του ΚΠΕ	ΟΧΙ	Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο
Π5	Γυναίκα	41-50 ετών	Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Συμμετοχή σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα ΕΑΠ)	Κάτοικος της περιοχής	ΟΧΙ	Τηλεόραση - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο και από παρακολούθηση ημερίδων, σεμιναρίων
Π6	Γυναίκα	31-40 ετών	Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	Εκπαιδευτικός Β/θμιας	ΝΑΙ	Διαδίκτυο και από το φορέα Διαχείρισης Πάρκωνα-Μουστού Μαινάλου και Μονεμβάσιας στον οποίο είμαι μέλος ως εθελόντρια
Π7	Γυναίκα	άνω των	Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	Εκπαιδευτικός	ΝΑΙ	Τηλεόραση - Φίλοι και συνάδελφοι - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο και από παρακολούθηση ημερίδων, σεμιναρίων στο

		50	Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	Α/θμιας		ΚΠΕ Ν. Κίου, Ακράτας, Κλειτορίας, συνεδρίου ΠΕΕΚΠΕ και συμποσίων
Π8	Γυναίκα	41 – 50 ετών	Τριτοβάθμια Εκπαίδευση Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	Εκπαιδευτικός Β/θμιας	ΝΑΙ	Τηλεόραση - Φίλοι και συνάδελφοι - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο και από παρακολούθηση σεμιναρίων
Π9	Ανδρας	41-50 ετών	Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	Εκπαιδευτικός Α/θμιας	ΝΑΙ	Τηλεόραση - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο και επιμορφωτικές ημερίδες σε ΚΠΕ
Π10	Ανδρας	31-40 ετών	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Επιχειρηματίας της πόλης	ΝΑΙ	Φίλοι και συνάδελφοι - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο

Πίνακας 3: Κοινωνικο-δημογραφικά Στοιχεία

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΠΙΚΟ ΤΥΠΟ

Εικόνα 2: Οрниθοπαράτηρηση στον Υγρότοπο

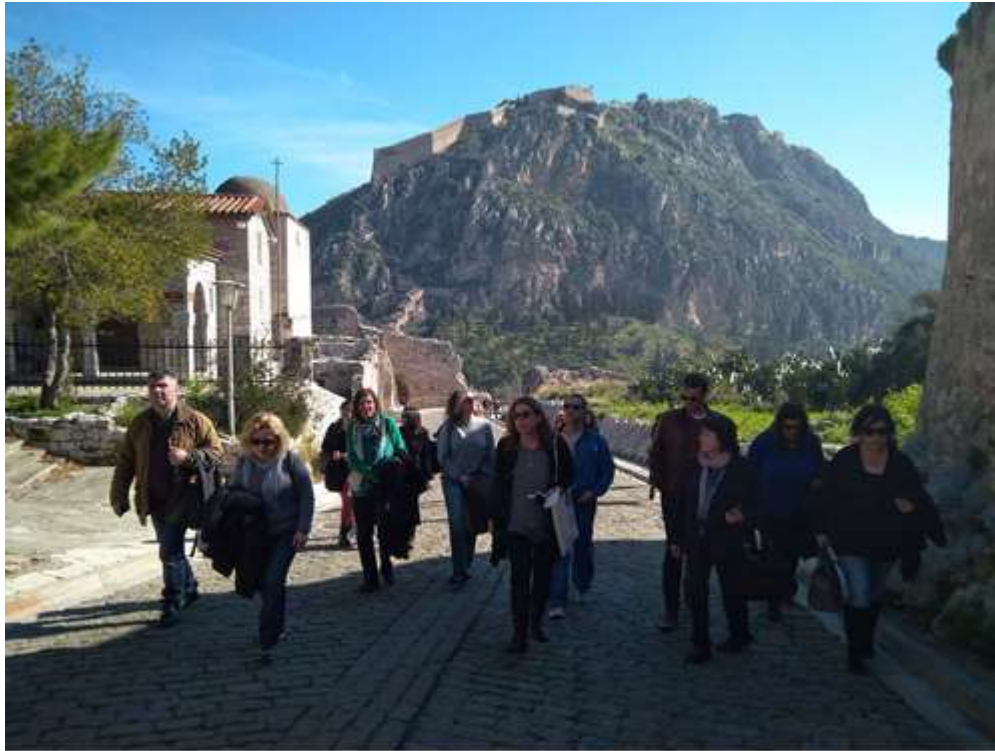
Εικόνα 3: Ανακαλύπτοντας τους «θησαυρούς» στη Λέρνη

Εικόνα 4: Μετρήσεις στο πεδίο του υγρότοπου

Εικόνα 5: Περιδιαβαίνοντας τις Αρχαιότητες στη Μιδέα

Εικόνα 6: «Ιστορίες», περπατώντας στα ίχνη του παρελθόντος

Εικόνα 7: Η τελευταία βιωματική δράση του ΚΠΕ πριν την πανδημία. Επίσκεψη στο μουσείο Παπαγιάννη (Νοέμβρης 2019)

Πανευρωπαϊκή Γιορτή των Πουλίων EuroBirdwatch της παραλιακής

Γνωριμία με τον υγρότοπο της περιοχής μας

Κάθε χρόνο το πρώτο Σαββατοκύριακο του Οκτωβρίου διοργανώνεται στην Ευρώπη η Πανευρωπαϊκή Γιορτή των Πουλίων (EuroBirdwatch), με πρωτοβουλία της Birdlife International, που αφιερώνει τη δράση της στα πουλιά και το περιβάλλον. Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, συμμετέχοντας σε αυτόν τον εορτασμό, διοργανώνει κάθε χρόνο σειρά εκδηλώσεων σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Περιλαμβάνουν εξορμήσεις για παρατήρηση πουλιών, περιβαλλοντικά παιχνίδια και άλλες συναφείς δραστηριότητες.

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νέας Κίου συμμετέχει σε αυτόν τον εορτασμό και σε συνεργασία με την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία θα πραγματοποιήσει εκδήλωση, την Κυριακή 6 Οκτωβρίου 2013 και ώρα 10:30 π.μ. στον υγρότοπο «Καλύβια» στην παραλιακή οδό Νέας Κίου - Ναυπλίου.

Μία ευκαιρία για μικρούς και μεγάλους να ζήσουν συναρπαστικές στιγμές κοντά στη φύση.

Στη δράση αυτή θα πραγματοποιηθεί παρατήρηση της ορνιθοπανίδας της περιοχής, με κιάλια και τηλεσκόπια υπό την καθοδήγηση εκπαιδευτών της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας. Ταυτόχρονα θα εκτεθούν φωτογραφίες με είδη πουλιών που έχουν καταγραφεί από ερασιτέχνες φωτογράφους και θα συμπληρωθούν φύλλα καταγραφής της πανίδας και ανθρώπινων παρεμβάσεων. Τέλος στο πλαίσιο της αξιολόγησης της δράσης θα συζητηθούν προτάσεις αξιοποίησης του συγκεκριμένου χώρου.

Λίγα λόγια για τον υγρότοπο Καλυβίων.

Ο υγρότοπος της περιοχής μας, Αλίπεδα Καλυβίων, στην παραλιακή Νέας Κίου - Ναυπλίου, περιλαμβάνει αξιολογικά υγροτοπικά και χερσαία οικοσυστήματα. Ειδικότερα, αποτελεί ένα μεταναστευτικό σταθμό στο ταξίδι της αποδημίας των πουλιών όπου έχουν καταγραφεί πάνω από 160 είδη. Είναι μια σημαντική περιοχή ελκυστική για παρατήρηση, προσέγγιση και ανα-

γνώριση των ειδών. Είναι εύκολα προσβάσιμη και έτσι δίνεται η δυνατότητα πραγματοποίησης δραστηριοτήτων σε μαθητικές ομάδες, φορείς, συλλόγους και μεμονωμένους παρατηρητές.

Σήμερα ο υγρότοπος είναι μια περιοχή πολλών χρήσεων. Η αειφορική διαχείριση της παράκτιας περιοχής μοιάζει επιτακτική ανάγκη. Δυστυχώς όμως η περιοχή έχει περιέλθει σε δραματι-

κή κατάσταση κυρίως λόγω της απώλειας μεγάλου μέρους του υγροτόπου από επιχωματώσεις, παράνομες αρνητικές ανθρώπινες παρεμβάσεις και λόγω του μεγάλου όγκου σκουπιδιών.

Τι θα μπορούσε να γίνει ώστε να διατηρηθούν οι λειτουργίες και οι αξίες του υγροτόπου αλλά και να αναδειχθεί και να γίνει πάλι φιλόξενο για είδη που έχουν γίνει αναμνηστές για τους ντόπιους που περιδιαβαίνουν, για διάφορους λόγους, στον άλλοτε μυστήριο, αλλά γεμάτο ζωή, βάλτο;

Καλούνται λοιπόν όλοι, μικροί και μεγάλοι, την Κυριακή 6 Οκτωβρίου 2013 στις 10:30, να περπατήσουν μέσα στον υγρότοπο, να παρατηρήσουν τους πτερωτούς επισκέπτες, να τους φωτογραφίσουν, να μάθουν για το ταξίδι της αποδημίας τους και να «νοιαστούν» γι' αυτό το πολύτιμο κομμάτι της περιοχής μας.

Σημείο εκκίνησης: Χώρος Στάθμευσης GO KART, στην παραλιακή οδό Ναυπλίου - Νέας Κίου.

Εικόνα 8: Εβδομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης-Επίσκεψη στον υγρότοπο

ΑΡΓΟΛΙΚΑ
και...άλλα

ПРОФИЛЬ

Τετάρτη 7 Οκτωβρίου 2015

Με την ένταξη
της έστιασης
συνταξιοδότησης
στην Α.Α.Α.
Παράρτημα
Παράρτημα

Εβδομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Πρόγραμμα απο το ΚΠΕ Νέας Κίου απο τη Δευτέρα 12 έως την Πέμπτη 15 του μήνα

Ο Υπουργός Παιδείας
Έρευνας και Θρησκευμά-
των, επισήμοιτα σημειώ-
σε θέματα Παιδαγωγικής Εκ-
παίδευσης, καθιέρωσε από το
2012 την 2η εβδομάδα του
Δεκεμβρίου ως «Εβδομάδα Παι-
δαγωγικής Εκπαίδευσης».

[illegible][illegible]

Ε. Γ. Δεστάρας: Ομιλούμενος στην παρουσίαση με την Υπερήλικη Σχολή των Θεσσαλονίκης 4/11/97. Αρμόδιος και για το Δ.Σ. Νεανίων του Δήμου στην έρευνα «Πρόσβαση στην κοινωνία των πολιτών».

στη συνέχεια της Νέας Κόσας. Παράλληλα θα πραγματοποιηθεί επίσκεψη στο ναύαγιο και θα πραγματοποιηθεί ένας συμπεριεγερτικός αγώνας και κακοδαιμονία. Στην περίπτωση άρνησης, οι σφαίρες της Παναθηναϊκής ή της Εθνικής Πύλης. Σε περίπτωση που οι κάτοικοι της Εθνικής Πύλης δεν είναι της γνώμης.

2. Η 1η Σεπτεμβρίου 14 Οκτωβρίου 2015 με μέλη του Κ.Π.Ε. Σε αποκομμένη το ιδιωτικό Σχολείο Αρσινόης, θα παρουσιαστούν τα προγράμματα του και θα γίνει βιωματικό περιβάλλοντικό εργαστήριο με τίτλο: «Τα προγράμματα του Κ.Π.Ε. για τους σπουδαστές αλλοδαπών εκπαιδευομένων».

Την Πέμπτη 14 Οκτωβρίου 2015 από τις 17.00 έως τις 19.00 ο Εθνικός Κέντρο Νέας Κίεβο θα πραγματοποιήσει την παρουσίαση της έκθεσης «Εκπαίδευση και μεταρρύθμιση στην Ουκρανία» από τον κ. Νικόλαο Κίεβο, μέλος της ομάδας εργασίας για την Ουκρανία του Κ.Ε.Ε. Νέας Κίεβο, στην αίθουσα του πρώτου ορόφου του κτιρίου.

[illegible]

Το πρόγραμμα έχει ως εξής:
Πέμπτη 13 Σεπτεμβρίου
17:00 - 17:45 Προέλευση - Χαιρετισμοί
17:45 - 18:30 Πρακτικό Προγραμμα-
τισμού και σύνδεση με τις ΚΙΣ Νέας Κίου
18:30 - 18:45 Πρακτικό Σύνδεση με
συμπόσιο το Κ.Ι.Ε. Νέας Κίου
18:45 - 19:00 Α. Διάλειμμα
19:00 - 20:00 Χαιρετισμοί σε συνέδριο
Βιοεπιστήες - Βιοεπιστήες ερασιτέχνες -
παραβλέποντας τη βιοεπιστή-
μη στην 2η συνεδρίαση ερασιτεχνών
Συνεδρίαση ερασιτεχνών 20.00-21.00
21.00-22.00 Συνεδρίαση 20.00-21.00
22.00-23.00 Συνεδρίαση 20.00-21.00

Εικόνα 9: Εβδομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης-Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών

TIMEout

ΑΡΓΟΛΙΔΑ Τετάρτη 26 Σεπτεμβρίου 2018

ματιές στην καθημερινότητα

Με μεγάλη συμμετοχή η βόλτα από το Άργος στο Κεφαλάρι

23/9
2018

ΤΟ Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νέας Κίου, υλοποίησε Εκπαιδευτική Δράση και Ποδηλατοδρομία, στο πλαίσιο του εορτασμού της Ευρωπαϊκής Ημέρας Χωρίς Αυτοκίνητο, με την υποστήριξη του Δήμου Άργους-Μυκηνών και το Ν.Π.Δ.Δ.: «Κοινωνική Μέριμνα και Αθλητισμός», την Κυριακή το πρωί.

Η ποδηλατοδρομία ξεκίνησε από την Πλατεία Δημοκρατίας, με κατεύθυνση στο Κεφαλάρι και τις πηγές του Ερασίνου ποταμού και επιστροφή στην Πλατεία Αγίου Πέτρου (απόσταση 10,8 χλμ).

Η ποδηλατοδρομία κατέληξε στην Πλατεία του Αγίου Πέτρου στο Άργος, όπου απονεμήθηκαν αναμνηστικά στους συμμετέχοντες

Στο Κεφαλάρι, οι συμμετέχοντες, αφού ξεκουράστηκαν τους προσφέρθηκαν σάντουιτς, νερά και χυμούς, από το Δήμο Άργους-Μυκηνών, ενημερωθηκαν για τη σημασία της συγκεκριμένης ημέρας, και είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν τα συναισθήματά τους, τις σκέψεις τους, τις ανησυχίες τους, τις προτάσεις τους, συμμετέχοντας δημιουργικά με ζωγραφίες, κολλάζ, κατασκευές, ή με γραπτά κείμενα και ποιήματα.

Η ποδηλατοδρομία κατέληξε στην Πλατεία του Αγίου Πέτρου στο Άργος στις 13:00, όπου απονεμήθηκαν αναμνηστικά στους συμμετέχοντες. Η Ευρωπαϊκή Ημέρα Χωρίς Αυτοκίνητο, πρωτοεκκίνησε στη Γαλλία το 1998 και καθιερώθηκε να γιορτάζεται σε πανευρωπαϊκή κλίμακα στις 22 Σεπτεμβρίου. Η μέρα αυτή

να ευαισθητοποιηθούν για τη χρήση εναλλακτικών τρόπων μετακίνησης και τις θετικές συνέπειές τους στην υγεία και ευεξία τους (π.χ. ποδήλατο, περπάτημα κλπ.) -να ανασκαλύψουν τις επιπτώσεις για το περιβάλλον από την εκτεταμένη χρήση αυτοκινήτων

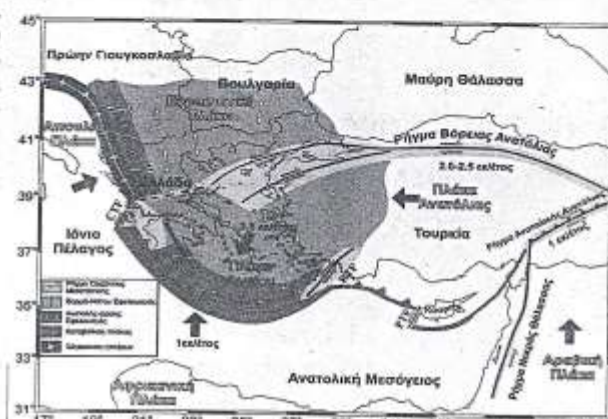
αποτελεί μια ευκαιρία για μαθητές και ενήλικες:

Εικόνα 10: Ποδηλατάδα σε συνεργασία με Δήμο Άργους-Μυκηνών

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νέας Κίου, στο πλαίσιο των δράσεών του

«Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», δράση που υλοποιείσε μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείτο από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – Ε.Κ.Τ.) και τους εθνικούς πόρους, και στο πλαίσιο της συμμετοχής του στο Εθνικό Θεματικό Δίκτυο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Λιθακιάς Ζακύνθου: «Το σεισμικό τόξο που μας ενώνει», επιμορφωτική ημερίδα με τίτλο: «Ο Εγκέλαδος μεταβάλλει τη γεωμορφολογία του τόπου και τη συμπεριφορά του ανθρώπου. Ενημέρωση – πρόληψη». Η ημερίδα θα πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 28 Φεβρουαρίου στο Πνευματικό Κέντρο της Νέας Κίου.

Στόχος της ημερίδας, κυρίως λόγω της επικαιρότητας, ήταν να αναδειχθούν οι επιδράσεις των σεισμικών και άλλων φυσικών καταστροφών στο τοπίο και τον άνθρωπο, η διαχρονική επίδραση σεισμών και πλημμυρών στην κατοίκηση της Αργολίδας και τέλος να γίνει υπεύθυνη ενημέρωση για μεθόδους πρόληψης, τρόπους αντιμετώπισης και προστασίας. Στην ημερίδα έγιναν εισηγήσεις από τα μέλη της Παιδαγωγικής Ομάδας του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Λιθακιάς Ζακύνθου, που συντονίζει το Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: «Το σεισμικό τόξο που μας ενώνει», από επιστήμονες Γεωλόγους και Φυσικούς και τον κ. Ευθύμη Λέκκα, Καθηγητή Δυναμικής, Τεκτονικής και Εφαρμοσμένης Γεωλογίας του τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αντιπρόεδρο του Οργανισμού Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.) και Πρόεδρο της Ελληνικής Γεωλογικής Εταιρίας.

Περιφέρεια Πελοποννήσου
Περιφερειακή Ενότητα Λακωνίας

υποβάλλουν κοινή προσφορά
Οι προσφέροντες θα πρέπει
να πληρούν τις προϋποθέσεις

τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πό-
ρους έτους 2014 σύμφωνα με
την 2751/10-02-2014 Απόφαση

ΑΔΑ:ΒΙΕΠΓ-9ΜΙ

Εικόνα 11: Δράση Διά Βίου Μάθησης: «Το σεισμικό τόξο που μας ενώνει» (με το ΚΠΕ Λιθακιάς)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5

ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ 1 (Π1)

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: Άνω των 50

Μορφωτικό επίπεδο: Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και Μεταπτυχιακό

Συμμετοχή σε ομάδα προστασίας του περιβάλλοντος: Ναι

Ενημέρωση γενικά για θέματα που αφορούν το περιβάλλον-πηγές πληροφόρησης: Τηλεόραση, φίλοι και συνάδελφοι, έντυπα μέσα, διαδίκτυο και από παρακολούθηση σεμιναρίων και συνεδρίων για θέματα σχετικά με το περιβάλλον.

Ιδιότητα: Εκπαιδευτικός, κάτοικος της πόλης της Ν. Κίου και μέλος ΠΟ ΚΠΕ.

Συνεντεύκτρια (Σ): Ξεκινώντας με την πρώτη ερώτηση, θα ήθελα να μου πείτε αν θεωρείτε σημαντική τη συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ; Αν ναι, γιατί;

Π1: Βεβαίως και τη θεωρώ σημαντική. Η συμμετοχή ενηλίκων κρίνεται απαραίτητη και ιδιαίτερα σημαντική, σε επιμορφωτικά προγράμματα για την ΠΕ/ΑΕ γιατί η ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος μπορεί να αλλάξει τις στάσεις των ενηλίκων, με στόχο τη βελτίωση της συμπεριφοράς μας απέναντι στο περιβάλλον. Κυρίως, στην εποχή μας που η καταστροφή του περιβάλλοντος έχει οδηγήσει σε πολλά προβλήματα όπως η κλιματική αλλαγή, η υπερθέρμανση του πλανήτη, η μόλυνση του υδροφόρου ορίζοντα, η ανεύθυνη διαχείριση των απορριμμάτων και πολλά άλλα. Επιβάλλεται θα έλεγα η δραστηριοποίησή μας σε τοπικό, αρχικά, επίπεδο και εν συνεχεία, σε παγκόσμιο.

Σ: Τέτοια επιμόρφωση για τους ενήλικες παρέχεται στον εν λόγω φορέα. Ποια είναι η γνώμη σας για την καταλληλότητα του ΚΠΕ Ν. Κίου, ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων για τέτοιου είδους θέματα; Σε σχέση με άλλους φορείς πιθανόν.

Π1: Γνωρίζω πολύ καλά το Κέντρο μια και είναι στην πόλη μου, τη Ν. Κίο και λειτουργεί πολλά χρόνια. Η Το ΚΠΕ, είναι ένας φορέας μη τυπικής εκπαίδευσης και η δράση του στοχεύει τόσο στην αφύπνιση και ευαισθητοποίηση των μαθητών αλλά

και των ενηλίκων. Επειδή κάθε ΚΠΕ προσαρμόζει τα προγράμματά του και τις δράσεις του σε προβλήματα που αφορούν κυρίως στην Περιφερειακή Ενότητα που ανήκει, έτσι και το δικό μας, καταφέρνει να κινήσει το ενδιαφέρον των μελών της τοπικής κοινωνίας και να τους δραστηριοποιήσει για την αντιμετώπιση των καθημερινών περιβαλλοντικών προβλημάτων. Είναι ο πλέον κατάλληλος φορέας που με συντονισμένες προσπάθειες, με ζήλο και εξειδικευμένες γνώσεις των μελών που εργάζονται σε αυτό αλλά και με τις συνεργασίες που προβαίνει, προσεγγίζονται τα τοπικά μας περιβαλλοντικά προβλήματα με επιστημονικά τεκμηριωμένο τρόπο. Άρα αποτελεί, τουλάχιστον για την περιοχή μας, το μοναδικό φορέα που είναι σε θέση να επιμορφώσει ενήλικες σε τέτοιου είδους θέματα.

Σ: Βλέπω ότι όντως γνωρίζετε πολλά για το Κέντρο. Πείτε μου όμως, ποια ήταν η εμπειρία σας σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία, πριν έρθετε σε επαφή με το ΚΠΕ και την Παιδαγωγική Ομάδα του;

Π1: Βέβαια, θα σας πω. Η συμμετοχή μου και η ευαισθητοποίησή μου σε θέματα που αφορούν στο περιβάλλον αρχίζει από πολύ μικρή ηλικία. Τότε που όπως θυμάμαι, όλη η τοπική κοινωνία της Ν. Κίου ξεσηκώθηκε για την απομάκρυνση ενός χοιροστασίου, που ευθυνόταν για τη μόλυνση του ποταμού Ερασίνου, το ποτάμι μας, που κυλάει δίπλα στα σπίτια μας! Τότε δεν γνωρίζαμε τον όρο ΠΕ/ΕΑ αλλά οι πράξεις μας και η κατανόηση του προβλήματος που βιώναμε, δεν χρειαζόταν απαραίτητα να έχουμε θεωρικό υπόβαθρο. Στη συνέχεια, ως εκπαιδευτικός, γνώρισα την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση μέσω σεμιναρίων, συνεδρίων και προσωπικής αναζήτησης. Ήδη από τα πρώτα χρόνια της επαγγελματικής μου καριέρας παρότρυνα τους μαθητές μου να υλοποιήσουμε εκπαιδευτικά περιβαλλοντικά προγράμματα καθώς συμμετείχα και σε περιβαλλοντικές οργανώσεις. Και πράγματι, υλοποιήσαμε τέτοια προγράμματα με μαθητικές ομάδες σε αρκετά σχολεία και επισκεφτήκαμε αρκετά ΚΠΕ.

Σ: Και στη συνέχεια; Συμμετείχατε σε επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον, που διοργανώθηκαν από το φορέα και απευθύνονταν σε ενηλίκους;

Π1: Βέβαια! Πάντα αναζητούσα ευκαιρίες τέτοιας επιμόρφωσης. Φυσικά, μόλις γνώρισα το ΚΠΕ Ν. Κίου και αξιολόγησα τις σημαντικές επιμορφωτικές

δραστηριότητες και δράσεις του, συμμετείχα σε αρκετές από αυτές, γιατί η καθεμιά είχε και μια διαφορετική θεματολογία.

Σ: Ποιες ήταν αυτές;

Π1: Πολύ ενδιαφέροντα θέματα όπως: Υγεία και παραγωγικές διαδικασίες, Φωνές νερού μυριάδες, Ορνιθοπαρατήρηση στον υγρότοπο «Καλύβια», Οι δρόμοι του μεταξιού, Βότανα και αρωματικά φυτά- Παρασκευή κοιραλοιφής, Εθελοντικοί καθαρισμοί στην παραλία της Ν. Κίου, Κινητοποίηση και ενημέρωση για τη μόλυνση του ποταμού Ερασίνου αλλά και του Αργολικού κόλπου, Το σεισμικό τόξο που μας ενώνει. ...Αυτά θυμάμαι τώρα αλλά σίγουρα έχω παρακολουθήσει κι άλλα, μια και το Κέντρο είναι δίπλα μας και πάντα υπήρχε ενδιαφέρον από την πλευρά μου.

Σ: Θάθελα να μου πείτε πιο συγκεκριμένα ποιοι λόγοι- κίνητρα σας οδήγησαν να συμμετέχετε σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία που οργανώθηκε από το ΚΠΕ Ν. Κίου;

Π1: Αρχικά το ενδιαφέρον μου για τον τόπο που ζω αλλά και η γενικότερη ανησυχία μου για το μέλλον του πλανήτη γη. Κατά δεύτερον κάθε φορά αποφάσιζα τη συμμετοχή μου ανάλογα με τη θεματολογία. Για παράδειγμα: Η μόλυνση του νερού αλλά και η αειφορική διαχείρισή του μας αφορά όλους. Η χρήση θεραπευτικών βοτάνων για την αντιμετώπιση θεμάτων υγείας αποτελούν ένα μέρος των ενδιαφερόντων μου. Η συμμετοχή μου σε εθελοντικούς καθαρισμούς της ακτής, δηλώνει την προσπάθειά μου για ένα υγιές και καθαρό περιβάλλον καθώς και η προσπάθεια του ΚΠΕ με θεωρητικές εισηγήσεις αλλά και με βιωματικό τρόπο μας ώθησε να συμμετέχουμε όλοι σε συλλογικές δράσεις. Με την ορνιθοπαρατήρηση, παράλληλα ενημερωθήκαμε για την κακή και ανεύθυνη στάση των αρχών αλλά και των πολιτών για τον υγρότοπο, που αποτελεί έναν σημαντικό μεταναστευτικό σταθμό για πολλά είδη πουλιών.

Σ: Μάλιστα! Και μετά από όλα αυτά, αναθεωρήσατε κάποιες απόψεις που είχατε πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα μετά την επαφή σας με το ΚΠΕ; Αν ναι, τί βοήθησε σε αυτό;

Π1: Μπορεί να μην χρειάστηκε να αναθεωρήσω απόψεις, αλλά σίγουρα συνέβαλε στην περεταίρω ευαισθητοποίησή μου και δραστηριοποίησή μου.

Σ: Τί βοήθησε σε αυτό;

Π1: Το ΚΠΕ το ίδιο! Έπαιξε έναν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των απόψεων μου αλλά και της στάσης μου απέναντι στο περιβάλλον. Μετά την επαφή με το ΚΠΕ ένιωσα πιο ενεργός πολίτης και αντιλήφθηκα ότι η γη και η προστασία της εξαρτάται καθαρά, από τις ανθρώπινες δράσεις, επιλογές και πράξεις. Και αυτό βέβαια δε συνέβη μόνο σε μένα. Πολλοί ντόπιοι αλλά και συνάδελφοί μου φαίνεται ότι αντιλήφθηκαν το ίδιο.

Σ: Αφού είναι έτσι περιγράψτε μου παρακαλώ, τυχόν αλλαγές στις περιβαλλοντικές συμπεριφορές σας προσωπικά, μετά τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικό πρόγραμμα ή δράση του ΚΠΕ.

Π1: Βασικά, απέκτησα γνώσεις για όποιο θέμα παρακολούθησα, επιστημονικά τεκμηριωμένες θεωρίες, αλλά και με βιωματικό τρόπο. Η εμπλοκή μου στο πρόβλημα, μου δημιούργησε το αίσθημα της ευθύνης μου απέναντι σε αυτό. Ένιωσα ότι έχω χρέος να συμβάλλω στην επίλυση του, ώστε η παρακαταθήκη που θα αφήσω στις επόμενες γενιές, να είναι ένας πλανήτης με λιγότερα προβλήματα και με συνειδητά υπεύθυνους πολίτες που στηρίζουν κάθε τέτοια προσπάθεια. Για παράδειγμα, η συμμετοχή μου στον εθελοντικό καθαρισμό και το είδος των απορριμμάτων που συγκεντρώσαμε, με έκανε να προβώ στη συμμετοχή μου στο πρόγραμμα της ανακύκλωσης, αφού συνειδητοποίησα πόσα από αυτά τα «άχρηστα» πράγματα μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν και έτσι να βάλω κι εγώ το λιθαράκι μου στην εφαρμογή της ανακύκλωσης.

Σ: Να υποθέσω ότι αξιοποιήσατε την εμπειρία από το ΚΠΕ στην επαγγελματική σας εξέλιξη;

Π1: Ναι... Με κάποιο τρόπο. Μετά την επαφή μου με το ΚΠΕ, ασχολήθηκα και πιο επαγγελματικά με αυτό. Ζήτησα και πήρα απόσπαση από το σχολείο που υπηρετούσα και βρέθηκα ως μέλος της παιδαγωγικής ομάδας του ΚΠΕ για κάποιες χρονιές. Η επιρροή που μου ασκήθηκε από τις επιμορφωτικές εμπειρίες που απέκτησα με παρακίνησαν να ασχοληθώ με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Είναι ένα πολύ ενδιαφέρον πεδίο για μένα για να ασχοληθεί κανείς περισσότερο. Έχω παρακολουθήσει πολλά σεμινάρια και σε άλλα ΚΠΕ και συμμετείχα με εισηγήσεις για σχετικά θέματα σε αυτά καθώς και σε συνέδρια.

Σ: Ας περάσουμε σε μια άλλη ερώτηση. Ανατρέχοντας στην εμπειρία από τη συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις ή άλλες δράσεις που διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ,

ποια θετικά στοιχεία και ποιες αδυναμίες θυμάστε να είχαν οι δραστηριότητες που συμμετείχατε;

Π1: Έχω να σας πω και από τα δύο. Ως θετικά θα αναφέρω αυτά στα οποία η ΠΟ συντέλεσε, ώστε να τα βιώσουμε όλοι όσοι σχετιστήκαμε μαζί της. Η ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος, η ενσυναίσθηση για τις καταστροφές που έχει επιφέρει ο άνθρωπος στο περιβάλλον, το φιλικό κλίμα κατά τη διάρκεια των δράσεων, οι επιστημονικές εισηγήσεις προσαρμοσμένες στο κοινό, η επιλογή των κατάλληλων κάθε φορά εισηγητών ακολουθώντας τις βασικές αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων, η ενδιαφέρουσα θεματολογία που αφορά στα καθημερινά μας προβλήματα, είναι κάποια από αυτά. Ως αδυναμίες έχω διακρίνει την έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής, την απουσία αίθουσας Η/Υ, την έλλειψη κατάλληλου περιβάλλοντα χώρου για βιωματικά εργαστήρια. Βέβαια παρόλα αυτά, αξιοποιούνται τα θετικά με τον καλύτερο τρόπο και υπερτερούν των αδυναμιών.

Σ: Για τις μεθόδους και πρακτικές που το ΚΠΕ προσεγγίζει τους ενήλικες, τί έχετε παρατηρήσει; Βοηθάει κατά τη γνώμη σας να αλλάξουν στάση οι ενήλικες, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και να ενεργοποιηθούν για το περιβάλλον;

Π1: Θα σας πω... Έχω τη γνώμη ότι όλες οι εισηγήσεις καθώς και οι δράσεις που έχω παρακολουθήσει στο ΚΠΕ ήταν άριστα προσαρμοσμένες στις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων και στις ανάγκες των ενηλίκων. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί η ομάδα εκεί είναι προς αυτή την κατεύθυνση. Οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι οδηγούνται σε τέτοιες επιμορφωτικές δράσεις γιατί εκφράζεται πρώτα η ανάγκη τους να γνωρίζουν γιατί πρέπει να μάθουν κάτι και ύστερα η ανάγκη τους να αντιμετωπίζονται από τους εκπαιδευτές ως ικανοί για αυτο-κατευθυνόμενη μάθηση. Επιπλέον η ανάγκη τους να αξιοποιούν τις εμπειρίες τους ως πηγές μάθησης. Οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι φαίνεται ότι έρχονται στην εκπαίδευση με συγκεκριμένους στόχους. Οι στόχοι αυτοί αφορούν την επαγγελματική ή την κοινωνική τους ζωή. Μεταφέρουν ένα ευρύ φάσμα εμπειριών αλλά και αποκρυσταλλωμένους τρόπους μάθησης. Παράλληλα, οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι έχουν την τάση για ενεργητική συμμετοχή στη διεργασία της μάθησης αλλά και ισχυρούς μηχανισμούς άμυνας και παραίτησης από αυτήν. Η επιμορφωτική μου εμπειρία από το ΚΠΕ σαφώς συνέβαλε στην αλλαγή στάσεων, στην ενεργοποίησή μου για το περιβάλλον αλλά και στην απόκτηση κριτικής σκέψης. Φαντάζομαι αυτό επιτυγχάνεται σε ένα βαθμό, με όλους που περνούν από χει.

Σ: Για πείτε μου τώρα, αν θα έπρεπε να επιλέξετε ένα πράγμα που βιώσατε στην επαφή σας με το ΚΠΕ, που σας εντυπωσίασε περισσότερο και θεωρείτε ότι καθόρισε έκτοτε την περιβαλλοντική συμπεριφορά σας, ποιο θα ήταν αυτό;

Π1: Στο ΚΠΕ η θεωρία γίνεται πράξη, βίωμα, αυτό νομίζω είναι για μένα κάτι ξεχωριστό. Ο τρόπος προσέγγισης των περιβαλλοντικών προγραμμάτων, δράσεων και εκδηλώσεων καθώς και η βιωματική εμπειρία που απέκτησα, θεωρώ ότι ήταν ίσως το σημαντικότερο πράγμα που κέρδισα από την επαφή μου με το ΚΠΕ. Όταν η θεωρία γίνεται βίωμα τότε είναι πιο κατανοητή και η επίδραση που μου ασκήθηκε είναι σημαντική ως προς τη δραστηριοποίησή μου και την περιβαλλοντική μου συνείδηση.

Σ: Πιστεύετε πράγματι ότι η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα βοηθάει στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής και γιατί;

Π1: Σαφώς και βοηθά, γιατί όταν η θεωρία σχετίζεται με το βίωμα, κάτι που πραγματοποιείται στα ΚΠΕ, τα αποτελέσματα είναι ορατά και η επίδραση που ασκείται στους επιμορφούμενους είναι σημαντική, τόσο για τα τοπικά περιβαλλοντικά προβλήματα, όσο και για την Αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής. Όταν κάποιος μαθαίνει πράγματα στη δράση, στο πεδίο, με τρόπο βιωματικό, σε ομάδες, σε εργαστήρια του εντυπώνονται βαθιά μέσα του και διαμορφώνουν το χαρακτήρα του και τη συμπεριφορά του.

Σ: Ας μιλήσουμε τώρα για ένα άλλο θέμα. Ποιο ρόλο διαδραματίζει κατά τη γνώμη σας, η συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής;

Π1: Κατά τη γνώμη μου επιβάλλεται η συνεργασία του ΚΠΕ, δηλαδή ο τομέας της εκπαίδευσης με την τοπική αυτοδιοίκηση, δηλαδή την πολιτική. Πιστεύω ότι μόνο με τις συνεργασίες αναδεικνύονται ή και επιλύονται σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα που αφορούν στην τοπική κοινωνία που βρίσκεται το ΚΠΕ. Θεωρώ ότι όταν γίνεται κατανοητό το πρόβλημα από όλους τους εμπλεκόμενους υπάρχει η δυνατότητα να ασκηθεί πίεση στις αρχές ώστε να βρεθεί η καταλληλότερη λύση. Ο ενημερωμένος πολίτης, ο γνώστης δεν πρόκειται να παραμείνει απαθής όταν κάτι συμβαίνει δίπλα του και θίγεται η υγεία του ή τα συμφέροντά του. Επίσης η τοπική

αρχή δεν μπορεί να παραμείνει αδρανής όταν οι πολίτες πιέζουν και διεκδικούν. Ο καλύτερος τρόπος, επιμένω, είναι να συνεργάζονται για το κοινό καλό.

Σ: Στην περιοχή απ' όσο γνωρίζω μένουν διάφορες ομάδες. Τί πιστεύετε σχετικά με τη συμβολή του ΚΠΕ στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής και στην κοινωνική συνοχή γενικότερα;

Π1: Ναι. Η Ν. Κίος είναι τόπος προσφυγικός από παλιά αλλά και μετέπειτα έχουν εγκατασταθεί εδώ και διαβιούν διάφορες πληθυσμιακές ομάδες. Το ΚΠΕ λειτουργεί ως συνεκτικός κρίκος μεταξύ των μελών της τοπικής κοινωνίας. Παρά τη διαφορετικότητά τους, συνεργάζονται άτομα με κοινές αναζητήσεις και ευαισθησίες. Αποκτούν κοινά οράματα για ένα υγιές και καθαρό φυσικό περιβάλλον, δρουν και δραστηριοποιούνται από κοινού και συχνά δημιουργούνται ακόμα και σχέσεις φιλίας. Το ΚΠΕ, λειτουργεί ως ένας πυρήνας που συγκεντρώνει γύρω του ανθρώπους με κοινούς προβληματισμούς και ανησυχίες.

Σ: Όσον αφορά τον τουρισμό; Ποια είναι η γνώμη σας για τη συμβολή της λειτουργίας του Κέντρου στην τουριστική ανάπτυξη της Αργολίδας;

Π1: Πιστεύω ότι το ΚΠΕ συμβάλλει καθοριστικά στην τουριστική προβολή του τόπου. Άλλωστε οι επιμορφούμενοι που δέχεται, μπορεί να είναι από όλα τα σημεία της χώρας. Ύστερα, αποτελεί μέλημα του ΚΠΕ η προβολή των σημαντικότερων αξιοθέατων. Συχνά συμβαίνει, κάποιοι από τους συμμετέχοντες στα προγράμματά του να επισκεφτούν το μέρος και ως τουρίστες μετέπειτα με φίλους ή με τις οικογένειές τους. Άλλωστε η Αργολίδα είναι ένας τόπος με πλούσια ιστορία και πολλούς αρχαιολογικούς τόπους που το ΚΠΕ σε κάθε ευκαιρία τους αναδεικνύει. Γίνεται λοιπόν μια προβολή και έχει μια επακόλουθη τουριστική ανάπτυξη.

Σ: Και με αυτό τον τρόπο πιστεύετε ότι ωφελείται και οικονομικά η περιοχή από την ύπαρξη του Κέντρου;

Π1: Βεβαίως η τοπική κοινωνία ωφελείται και οικονομικά από την παρουσία του ΚΠΕ. Κάθε χρόνο επισκέπτονταν χιλιάδες επιμορφούμενοι την περιοχή και κάλυπταν τις βασικές τους ανάγκες στη Ν. Κίο. Τα εστιατόρια, φούρνοι, ξενοδοχεία, καφέ, σούπερ μάρκετ, βιβλιοπωλεία, όλα είχαν μέρος του εισοδήματός τους από την εισροή των επισκεπτών του ΚΠΕ. Άρα, ναι, πιστεύω πως η ύπαρξη του κέντρου είναι απαραίτητη και για την τόνωση της τοπικής οικονομίας.

Σ: Πείτε μου τώρα παρακαλώ, θεωρείτε ότι, οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π1: Ναι, ναι σίγουρα. Αρκετά από τα προγράμματα του ΚΠΕ αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής γιατί εξετάζεται εκτός από το φυσικό περιβάλλον και το ανθρωπογενές. Μάλιστα επειδή η προσέγγιση δεν είναι κάθε φορά μόνο ιστορική, δίνει ακόμα περισσότερες πληροφορίες στον επισκέπτη, ώστε να διαμορφώσει μια πολύπλευρη εικόνα για κάθε σημαντικό αρχαιολογικό χώρο ή κάθε πτυχή της ιστορικής πραγματικότητας.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για την επάρκεια, ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενο, των δράσεων για την Αειφορία, που υλοποιούνται κάθε χρόνο από το ΚΠΕ;

Π1: Νομίζω, ότι η ποιότητα και η ποσότητα των δράσεων που υλοποιούνται από το ΚΠΕ εξαρτάται από πολλούς παράγοντες ώστε να διεξαχθούν κάποια συμπεράσματα. Αρχικά θα πρέπει να είναι το ΚΠΕ στελεχωμένο από προσωπικό, κατά δεύτερο να υπάρχει επαρκής χρηματοδότηση από τον φορέα του, ώστε να μπορούν να έρθουν και οι εξειδικευμένοι επιστήμονες για ποιοτικότερη προσέγγιση των θεμάτων. Ωστόσο, είμαι πεπεισμένη, ότι το συγκεκριμένο ΚΠΕ, παρά τις αντιξοότητες που έχει να αντιμετωπίσει, ανταποκρίνεται πλήρως στο ρόλο του, επιμορφώνοντας με τον πιο επιστημονικό τρόπο τους ενήλικες, σεβόμενο και τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων.

Σ: Εσείς ζείτε πολλά χρόνια εδώ και έχετε παρακολουθήσει πολύπλευρα την πορεία του Κέντρου ως φαίνεται. Εντοπίζετε κάποιες αλλαγές στην όλη δραστηριότητα του ΚΠΕ από παλαιότερα, σε σχέση με τα τελευταία πέντε χρόνια; Ποιες είναι, πού κατά τη γνώμη σας οφείλονται και τί αντίκτυπο έχουν για την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία;

Π1: Βέβαια, είναι ολοφάνερη η διαφορά. Παλιότερα, άνθρωποι ποικίλων ενδιαφερόντων και ηλικιών εύρισκαν ενημέρωση και καθοδήγηση για τα θέματα της περιοχής για το περιβάλλον και γενικότερα άλλα, στο ΚΠΕ. Τα τελευταία χρόνια αυτό έχει λείψει. Η ελλιπής χρηματοδότηση αλλά και η απουσία του δικαιώματος της δια βίου εκπαίδευσης, έχει απομακρύνει την τοπική κοινωνία από τις δράσεις του ΚΠΕ οι οποίες περιορίζονται μόνο στους εκπαιδευτικούς των δύο βαθμίδων, με σεμινάρια και ημερίδες.

Σ: Εσείς, με την πολύπλευρη ιδιότητά σας και σχέση σας με το ΚΠΕ, πώς βλέπετε το μέλλον του φορέα, όσον αφορά τη συνδρομή του στην Αειφορική Ανάπτυξη της περιοχής;

Π1: Κάθε περιοχή που έχει κοντά της ένα ΚΠΕ, νομίζω ότι είναι προνομιούχα. Παίζει σημαντικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση των πολιτών και στη υιοθέτηση μιας οικολογικής συνείδησης, ώστε ο τρόπος σκέψης αλλά και οι συμπεριφορές των πολιτών να έχουν μια κατεύθυνση προς την Αειφορική Ανάπτυξη της περιοχής. Μέσω των θεωρητικών εισηγήσεων αλλά και των βιωματικών εμπειριών που προσφέρει το ΚΠΕ, μπορεί να συμβάλλει στο μέγιστο για τη δημιουργία μιας νέας προσέγγισης του περιβάλλοντος. Οι περισσότεροι άλλωστε διαβλέπουν αυτή την αξιοσημείωτη προσφορά και στο μέλλον και σύμφωνα με τις δηλώσεις τους, μπορεί να συμβάλλει στο μέγιστο για τη δημιουργία μιας νέας προσέγγισης του περιβάλλοντος.

Σ: Κλείνοντας αυτή την κουβέντα, θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο σχετικά με το θέμα μας;

Π1: Ναι, ναι βέβαια, θέλω να τονίσω την ανάγκη για την περιοχή και τους κατοίκους να εξακολουθήσει να υφίσταται και να αναβαθμιστεί το Κέντρο με κάθε τρόπο. Τον τελευταίο καιρό που βιώνουμε σαν χώρα την πανδημία, αλλάζουν μορφή η εκπαίδευση, η εργασία, η ενημέρωση, η διεκδίκηση. Ας βρεθούν οι κατάλληλοι τρόποι και οι πόροι ώστε να μην υποβαθμιστεί η προσφορά ενός τόσο σημαντικού θεσμού, αντίθετα να συμβάλλει στην Αειφορική Ανάπτυξη. Το έχουμε ανάγκη ως κοινωνία.

Σ: Ευχαριστώ πολύ για τις πληροφορίες και για το χρόνο σας.

Π1: Κι εγώ ευχαριστώ.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ 2

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: Άνω των 50

Μορφωτικό επίπεδο: Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Συμμετοχή σε ομάδα προστασίας του περιβάλλοντος: Ναι

Ενημέρωση γενικά για θέματα που αφορούν το περιβάλλον-πηγές πληροφόρησης: Τηλεόραση - Φίλοι και συνάδελφοι - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο και παρακολούθηση σχετικών ημερίδων.

Ιδιότητα: Κάτοικος Ν. Κίου

Συνεντεύκτρια: Αρχίζοντας την κουβέντα για το ΚΠΕ, πείτε μου τη γνώμη σας. Θεωρείτε πως είναι σημαντική η συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ; Αν ναι, γιατί;

Π2: Είναι χαρά μου, να σας πω ό,τι ξέρω. Βεβαίως και θεωρώ πολύ σημαντικό να συμμετέχουν οι ενήλικες σε δραστηριότητες γενικά και σε προγράμματα δια Βίου μάθησης. Τώρα, όσον αφορά και την ΠΕ/ΕΑ είναι κάτι που επιβάλλεται, μικροί και μεγάλοι να γνωρίζουν. Η ενημέρωση για τέτοια θέματα βελτιώνει τους ανθρώπους, τις γνώσεις τους, τις στάσεις τους και συμπεριφορές τους απέναντι στους άλλους και απέναντι στο περιβάλλον, σε ό,τι υπάρχει γύρω μας.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για την καταλληλότητα του ΚΠΕ Ν. Κίου, ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων για τέτοιου είδους θέματα; Συγκρίνετε με άλλους φορείς που λειτουργούν για τον ίδιο σκοπό.

Π2: Το ΚΠΕ εδώ στον τόπο μας, όπως να υποθέσω γίνεται και σε άλλα τέτοια κέντρα, υλοποιεί ημερίδες και επιμορφωτικά σεμινάρια, καθώς και δράσεις ευαισθητοποίησης όχι μόνο για μαθητές και εκπαιδευτικούς, αλλά και για την ευρύτερη τοπική κοινωνία. Οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται εκεί έχουν την ικανότητα να μεταφέρουν νέες γνώσεις σε ενήλικες με απλό, κατανοητό και ελκυστικό τρόπο. Έχω ενημερωθεί για πολλά θέματα σχετικά με το περιβάλλον, έχω κατανοήσει περιβαλλοντικά προβλήματα μετέχοντας σε δράσεις και βλέποντας την πηγή του προβλήματος από κοντά, έχω μάθει λεπτομέρειες που θα μου ήταν δύσκολο να τις ανακαλύψω μόνο από διαβάσματα και το ίντερνετ και έχω νιώσει «ενεργός πολίτης» όταν συμμετέχω σε εθελοντικούς καθαρισμούς ακτών, σε δράσεις ανακύκλωσης, ακόμα και σε κατασκευές από απλά υλικά της φύσης. Θεωρώ ότι ο χώρος αυτός και οι άνθρωποι που κατά καιρούς βλέπω να το στελεχώνουν, είναι ο πιο κατάλληλος να ενημερώσει τον κόσμο για το περιβάλλον, τα προβλήματά του και την αειφορική διατήρησή του. Άλλους φορείς τέτοιους δημόσιους φορείς με τέτοια οργάνωση, δεν έχουμε στην Αργολίδα, ωστόσο μας επισκέπτονται διάφορες

οργανώσεις, όπως η Ορνιθολογική Εταιρεία και κάνουν δράσεις που καλούν κόσμο και ενημερώνουν για παρόμοια θέματα.

Σ: Ποια ήταν η εμπειρία σας σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία, πριν έρθετε σε επαφή με το ΚΠΕ και την Παιδαγωγική Ομάδα του;

Π2: Να σας πω την αλήθεια, δεν είχα καν ακούσει την έννοια Αειφορία, ενώ για το περιβάλλον κάτι λίγα γνώριζα. Δεν ήξερα ότι στα σχολεία των παιδιών μας γίνονται προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του ΚΠΕ έβλεπα συχνά παιδιά στο ποτάμι μας, στην ακτή, στους δρόμους του χωριού μας και απορούσα τι ενδιαφέρον βρίσκουν όλα αυτά τα μαθητούδια στον τόπο μας και έρχονται εδώ για εκδρομή. Με τον καιρό κατάλαβα βέβαια ότι πρόκειται για ένα σχολείο. Ένα τύπο σχολείου μάλλον που απευθύνεται σε μικρούς αλλά και σε μεγάλους.

Σ: Συμμετείχατε σε επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον, που διοργανώθηκαν από το φορέα και απευθύνονταν σε ενηλίκους και ποιες;

Π2: Ναι. Την πρώτη φορά διστακτικά, θεωρώντας ότι θα ακούσω κάτι μόνο για οικολογία. Ενθουσιάστηκα όμως κι από τότε, όταν μάθαινα ότι το ΚΠΕ σχεδιάζει κάποια ημερίδα ή δράση και για ενήλικες, ήμουν πάντα παρούσα. Παρακολούθησα εξαιρετικές ημερίδες όπως: «Το πρόβλημα της υπεραλίευσης στον Αργολικό κόλπο», «Το ποτάμι μας ο Ερασίνο», «Τριστέτσα, ο εχθρός των εσπεριδοειδών», «Γνωριμία με τον Υγρότοπο της περιοχής μας», μια ενημέρωση για τις θάλασσες και τις ακτές και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν», μια πολύ όμορφη ξενάγηση στο Λαογραφικό Μουσείο της Ν. Κίου, όπου έμαθα πράγματα που δεν τα γνώριζα και συμμετείχα σε εθελοντικούς καθαρισμούς της παραλίας της Νέας Κίου, σε 3 ποδηλατοδρομίες κατά μήκος του Ερασίνου ποταμού, σε Ορνιθοπαρατήρηση με κιάλια στον Υγρότοπό μας, όπου έμαθα να ξεχωρίζω τα πουλιά που έβλεπα τόσα χρόνια και δεν ήξερα τα ονόματά τους και έμαθα για το μεγάλο μεταναστευτικό ταξίδι τους, σε Χριστουγεννιάτικες κατασκευές μόνο με υλικά από τη φύση και πρόσφατα σε μια εκδήλωση –ευαισθητοποίηση για την επικείμενη «καταστροφή» του ποταμού Ερασίνου, με τοποθέτηση σαρζανέτ στις όχθες του. Και βέβαια ακολουθώ

το Facebook του ΚΠΕ Ν. Κίου και μαθαίνω αρκετά πράγματα από τις δημοσιεύσεις του.

Σ: Όπως βλέπω έχετε μια ενεργή συμμετοχή. Τι είναι αυτό που σας κάνει, το κίνητρο που σας οδηγεί να συμμετέχετε σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία που οργανώνετε από το ΚΠΕ Ν. Κίου;

Π2: Να σας πω. Στην αρχή από περιέργεια. Μετά από δίψα για ενημέρωση, μάθηση και ευαισθητοποίηση. Τα λένε τόσο ωραία εκεί στο ΚΠΕ, τόσο κατανοητά, οι παρουσιάσεις τους έχουν πάντα υπέροχες εικόνες με ζωντανά παραδείγματα, τα επιστημονικά θέματα τα εξηγούν με ωραίο τρόπο, για να τα καταλαβαίνουν όλοι και όταν έχουμε κάποιες απορίες είναι πάντα πρόθυμες οι κυρίες του ΚΠΕ να μας τα εξηγήσουν. Νιώθω ότι συνεχίζω να μορφώνομαι. Νιώθω ότι πηγαίνω ακόμα σχολείο και μαθαίνω. Γυρνάω σπίτι και λέω αυτά που έμαθα και στους δικούς μου. Και νιώθω τόσο δραστήρια όταν συμμετέχω σε κάποια δράση. Νιώθω ότι έβαλα κι εγώ ένα «λιθαράκι» στη βελτίωση του τόπου μου. Και παρακινώ και τις φίλες μου να συμμετέχουμε στις δράσεις του ΚΠΕ.

Σ: Και μετά την επαφή σας με το ΚΠΕ, μετά από όλα αυτά, αναθεωρήσατε κάποιες απόψεις που είχατε πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα; Αν ναι, τί βοήθησε σε αυτό;

Π2: Ναι, σαφώς. Έμαθα πώς να κάνω ανακύκλωση και μάλιστα σωστά. Έμαθα για τη σημασία του ποταμού στο οικοσύστημα. Έμαθα για τη σημασία του υγρότοπου στην περιοχή μας. Παλαιότερα περνούσαμε από το βάλτο, όπως το λέγαμε, και δε θέλαμε ούτε καν να κοιτάξουμε προς τα εκεί. Τώρα χαζεύω τα πουλιά κι έχω μάθει να ξεχωρίζω τα χειμωνιάτικα από τα καλοκαιρινά πουλιά. Έμαθα για τη σημασία της βιολογικής καλλιέργειας. Έμαθα για την τροφική αλυσίδα και τη βιοποικιλότητα. Έχω εκτιμήσει τις ομορφιές του τόπου μου. Μάλιστα απέκτησα και νέο χόμπι. Παίρνω τη φωτογραφική μου μηχανή και περπατάω στο ποτάμι ή στην παραλία και με «άλλο μάτι» πια, αποθανατίζω όμορφα πλάνα.

Σ: Θα θέλατε να περιγράψετε τυχόν αλλαγές στις περιβαλλοντικές συμπεριφορές σας προσωπικά, μετά τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικό πρόγραμμα ή δράση του ΚΠΕ.

Π2: Βέβαια. Νομίζω ότι έγινα καλύτερος άνθρωπος, καλύτερος και προσεκτικότερος καταναλωτής, έγινα πιο ευαίσθητη σε θέματα περιβάλλοντος, θυμώνω με τις αρνητικές ανθρώπινες παρεμβάσεις, νουθετώ, όσο μπορώ, φίλους και γνωστούς για τυχόν κακές περιβαλλοντικές συμπεριφορές. Παλιότερα προσπερνούσα πράγματα

που γίνονταν δίπλα μου, ακόμα κι αν έβλεπα ότι είχαν κάποιο κόστος για το περιβάλλον. Τώρα δε μπορώ. Παρατηρώ, κρίνω, επεμβαίνω όπου μπορώ, έγινα πιο «ενεργή», πως να το πω.

Σ: Αξιοποιήσατε την εμπειρία από το ΚΠΕ κάπου, κάπως, στην επαγγελματική σας εξέλιξη; Αν ναι, με ποιόν τρόπο;

Π2: Δε δουλεύω κάπου έξω. Είμαι απλώς νοικοκυρά. Άρα, δεν περιμένω κάποια ανταμοιβή, κάποια επαγγελματική εξέλιξη με ό,τι μαθαίνω. Αλλά, ακόμα κι αυτά που έμαθα κατά καιρούς από τις συμμετοχές μου σε όσα γίνονται από το ΚΠΕ, για τη σωστή κατανάλωση, για την ανακύκλωση, για το «οικολογικό αποτύπωμα του νοικοκυριού μου», τα εφαρμόζω στη ζωή μου, στην καθημερινότητά μου, στην οικογένειά μου. Εξέλιξη δεν είναι κι αυτό;

Σ: Ανατρέχοντας στην εμπειρία από τη συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις ή άλλες δράσεις που διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ, ποια θετικά στοιχεία και ποιες αδυναμίες θυμάστε να είχαν οι δραστηριότητες που συμμετείχατε;

Π2: Τα περισσότερα ήταν θετικά. Όπως είπα και πριν μαθαίνουμε ευχάριστα. Και όχι μόνο από τις κυρίες του ΚΠΕ. Πολλές φορές έχουν αξιόλογους καλεσμένους-ομιλητές, ακόμα και καθηγητές Πανεπιστημίου. Κι όταν μαθαίνουμε κάτι, μπορούμε και μόνοι μας μετά από το σπίτι, μέσα από το ίντερνετ να το προχωρήσουμε. Να ψάξουμε και κάτι άλλο, κάτι παρεμφερές, να βρούμε ιδέες, να λύσουμε απορίες μας. Να βάλουμε και τα παιδιά μας στο παιχνίδι. Να οργανώσουμε μια οικογενειακή εξόρμηση και να μιλήσουμε και για το περιβάλλον, να μαζέψουμε σκουπίδια, να μην αφήσουμε σκουπίδια.

Από αδυναμίες, το μόνο που με στεναχώρησε κάποιες φορές ήταν ότι σε κάποιες δράσεις δεν υπήρχε ο κόσμος που θα ήθελα. Αδιαφορούν άραγε; Και αρκετές φορές δεν είδα να υπάρχει ανάλογη στήριξη του Δήμου και των Αρχών για θέματα που είναι τόσο σημαντικό και μας αφορούν όλους.

Σ: Αλήθεια, πως κρίνετε εσείς; Τί έχετε να πείτε για τις μεθόδους και πρακτικές που το ΚΠΕ προσεγγίζει τους ενήλικες, βοηθάει να αλλάξουν στάση, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και να ενεργοποιηθούν για το περιβάλλον;

Π2: Θεωρώ ότι έχουν καταλάβει πολύ καλά εκεί στο ΚΠΕ τις ιδιαίτερες ανάγκες μάθησης των ενηλίκων. Εμείς οι μεγάλοι βαριόμαστε τα πολλά λόγια, τον ατελείωτο,

μονότονο μονόλογο και έτσι οι παρουσιάσεις τους είναι πάντα σωστές χρονικά, ενδιαφέρουσες, σου κεντρίζουν το ενδιαφέρον και σου αφήνουν μια αίσθηση «έμαθα κάτι καινούργιο». Και όταν γίνεται κάποια δράση στη φύση, είναι πάντα πολύ καλός ο συντονισμός, προσέχουν για την προστασία και την ασφάλεια όλων μας και χωρίζοντάς μας σε μικρότερες ομάδες, μπορούμε όλοι και να ακούμε τι μας λένε και να συνεργαζόμαστε μεταξύ μας.

Σ: Εν τέλει, αν θα έπρεπε να επιλέξετε ένα πράγμα που βιώσατε στην επαφή σας με το ΚΠΕ, που σας εντυπωσίασε περισσότερο και θεωρείτε ότι καθόρισε έκτοτε την περιβαλλοντική συμπεριφορά σας, ποιο θα ήταν αυτό;

Π2: Η συνεργατικότητα! Μαζί μπορείς να κάνεις περισσότερα και καλύτερα πράγματα. Το έβλεπα στον τρόπο που λειτουργούσε η ίδια η ομάδα του ΚΠΕ. Τα άτομα μεταξύ τους. Αλλά το περνούσαν και στον κόσμο. Γινόμασταν όλοι ένα, για έναν κοινό σκοπό. Αυτή την αίσθηση είχα κάθε φορά που έφευγα από εκεί.

Σ: Ας περάσουμε σε ένα άλλο θέμα. Πιστεύετε πράγματι, ότι η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα βοηθάει στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής και γιατί;

Π2: Απόλυτα. Γιατί μαθαίνουμε, ευαισθητοποιούμαστε και αλλάζουμε στάσεις, συμπεριφορές και κακές συνήθειες. Έχουν ξεκινήσει και γίνονται δράσεις κι εκτός ΚΠΕ πλέον. Ομάδες που σταθερά κάθε Σαββατοκύριακο μαζεύουν σκουπίδια από την παραλία, άνθρωποι που κάνουν ανακύκλωση στα σπίτια τους και επειδή στο Δήμο μας δεν εφαρμόζεται η Ανακύκλωση, πηγαίνουν στο γειτονικό Δήμο τα ανακυκλώσιμά τους.

Σ: Ποιο ρόλο διαδραματίζει κατά τη γνώμη σας, η συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής;

Π2: Θα έπρεπε να παίζει σημαντικό ρόλο. Θα έπρεπε να παίζει σημαντικό ρόλο. Αλλά δυστυχώς δεν υπάρχει η επιθυμητή συνεργασία. Από πλευράς του Δήμου και της Περιφέρειας μιλάω. Αν η τοπική αυτοδιοίκηση συνεργαζόταν περισσότερο με το ΚΠΕ θα είχαμε περισσότερους ευαισθητοποιημένους πολίτες.

Σ: Για την κοινωνία που ζείτε, της Ν. Κίου, τί πιστεύετε σχετικά με τη συμβολή του ΚΠΕ στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της και στην κοινωνική συνοχή τους γενικότερα;

Π2: Συμβάλλει αρκετά, τόσο στο να μαθαίνουν μαζί, να επικοινωνούν, να συζητούν για κοινά τους προβλήματα, όσο και στο συνεργάζονται και να διεκδικούν για να λύνονται. Αλλά ένα σχετικά μεγάλο κομμάτι της τοπικής κοινωνίας δεν έχει γνωρίσει ακόμα τη σημασία της ύπαρξης ενός τέτοιου εκπαιδευτικού φορέα στην περιοχή μας, νομίζω, παρότι δραστηριοποιείται πολλά χρόνια. Όσοι όμως έχουν παρακολουθήσει τις δράσεις του, το ακολουθούν σταθερά σε ό,τι κάνει και μάλιστα έχουμε γίνει «φανατικοί φίλοι του».

Σ: Ας μιλήσουμε για κάτι άλλο τώρα. Ποια είναι η γνώμη σας για τη συμβολή της λειτουργίας του Κέντρου στην τουριστική ανάπτυξη της Αργολίδας;

Π2: Εγώ αυτό που ξέρω είναι ότι πολλοί από τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς που έχουν επισκεφθεί το ΚΠΕ, από άλλα μέρη της Ελλάδας, όταν ήρθαν για τουρισμό στην Αργολίδα, πέρασαν κι από τη Ν. Κίο, πήγαν στο ποτάμι μας, πήγαν στο Λαογραφικό μας μουσείο, περπάτησαν στην ιχθυόσκαλα, έφαγαν παραδοσιακά φαγητά στα εστιατόριά μας. Υπήρξε μια επιπλέον επισκεψιμότητα. Αυτό τουλάχιστον φάνηκε τόσα χρόνια με τον κόσμο που πηγαινοερχόταν. Και από πέρσι με τα περιοριστικά μέτρα, φάνηκε πιο πολύ η διαφορά. Δεν έρχεται κόσμος πια!.

Σ: Πιστεύετε ότι ωφελήθηκε οικονομικά η περιοχή από την ύπαρξη του Κέντρου; Ωφελείται τώρα; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π2: Φυσικά. Όταν έρχονταν 30-40 μαθητές για πρόγραμμα στο ΚΠΕ, έμεναν στα ξενοδοχεία μας, ψώνιζαν στα μαγαζιά μας, έτρωγαν στις ταβέρνες μας. Και εντάξει, παλαιότερα που το ΚΠΕ πλήρωνε όλα τα έξοδα των μαθητών, ήταν αλλιώς. Τελευταία όμως, από όσα ξέρω, τα περισσότερα έξοδα τα πληρώνουν από μόνοι τους οι μαθητές. Άρα έρχονταν χρήμα στον τόπο μας. Γιατί Αργολίδα τελικά δεν είναι μόνο οι μεγάλες πόλεις της, Άργος και Ναύπλιο, είναι και οι μικρότερες, όπως η Ν. Κίος, που έχει να προσφέρει αρκετά πράγματα στους επισκέπτες της. Φυσικά μιλάμε για κατάσταση πριν την πανδημία. Τώρα πια έχουν εκλείψει πολλά από αυτά.

Σ: Θεωρείτε ότι, οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π2: Ένα θα σας πω. Το Λαογραφικό μας Μουσείο - με μνήμες από την Κίο της Μικράς Ασίας, ένα μικρό μεν αλλά σημαντικό μουσείο – δέχεται επισκέψεις κυρίως από άτομα που έχουν παρακολουθήσει το αντίστοιχο πρόγραμμα του ΚΠΕ, και όσοι μικροί ή μεγάλοι έρχονταν, ξανάρχονταν με φίλους και γνωστούς για να το επισκεφθούν. Εγώ προσωπικά, έμαθα πράγματα για την ιστορία του τόπου μου, του ποταμού μας μέσα από τα προγράμματα του ΚΠΕ.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για την επάρκεια ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενο, των δράσεων για την Αειφορία, που υλοποιούνταν κάθε χρόνο από το ΚΠΕ, παλιότερα ή τώρα;

Π2: Η ποιότητα και το περιεχόμενο ήταν πάντα εξαιρετικά. Ως προς τον αριθμό θα θέλαμε, ως τοπική κοινωνία περισσότερες δράσεις, αλλά με 3 μόνο άτομα που είναι η Παιδαγωγική ομάδα του ΚΠΕ, πόσα περισσότερα να κάνουν; Φυσικά τώρα με τους περιορισμούς, έχουμε χάσει την επαφή με τόσα ωραία πράγματα που οργανώνονταν εκεί. Ωστόσο ακόμα και με τα κατάλληλα μέτρα όλο κάτι γίνεται. Θυμάμαι πρόσφατα μια κινητοποίηση για το ποτάμι μας και τις παρεμβάσεις που γίνονται στον περιβάλλοντα χώρο του που μαζί με άλλους φορείς και το ΚΠΕ μας ενεργοποίησε και πάλι.

Σ: Εντοπίζετε δηλαδή, κάποιες αλλαγές στην όλη δραστηριότητα του ΚΠΕ από παλαιότερα, σε σχέση με τα τελευταία πέντε χρόνια; Ποιες είναι, πού κατά τη γνώμη σας οφείλονται και τί αντίκτυπο έχουν για την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία;

Π2: Οι αλλαγές που είχα εντοπίσει είναι ότι τα τελευταία χρόνια , δεν είχε τη δυνατότητα το ΚΠΕ να μας δίνει εκπαιδευτικό-ενημερωτικό υλικό, τσαντούλες οικολογικές και χρήσιμα δωράκια, όπως έκανε παλαιότερα, αλλά ξέρω ότι αυτό οφείλεται στα πενιχρά τους οικονομικά την τελευταία δεκαετία. Επίσης παρατηρώ ότι παλαιότερα, μιλάω τώρα για το διάστημα 2008-2013, το ΚΠΕ έκανε πολύ περισσότερες δράσεις, αποκλειστικά για ενήλικες. Μάλλον έχει να κάνει με αυτό που μας έλεγαν οι κυρίες του ΚΠΕ, ότι τότε η Εκπαίδευση ενηλίκων ήταν μέσα στις υποχρεώσεις τους, ενώ τώρα ασχολούνται μόνο με την εκπαιδευτική κοινότητα. Τώρα αρκετές δράσεις ενηλίκων γίνονται συνδυαστικά με μαθητές. Η πληροφόρηση όμως είναι το ίδιο καλή και αξιόλογη. Βέβαια, την τελευταία χρονιά, λόγω της πανδημίας τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά. Αυτό με προβληματίζει.

Σ: Και ύστερα από όλα αυτά, πείτε μου, πώς βλέπετε το μέλλον του φορέα, όσον αφορά τη συνδρομή του στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής;

Π2: Επειδή «όλα είναι θέμα παιδείας», θεωρώ ότι η συνέχιση αυτού του θεσμού των ΚΠΕ, τόσο στην περιοχή μας, όσο και Πανελλαδικά, πρέπει να είναι δεδομένη, γιατί αποτελεί ένα χρήσιμο εφόδιο για την Αειφορική Ανάπτυξη κάθε περιοχής. Γνώση, ευαισθητοποίηση, προβληματισμός, δράση και γιατί όχι και αντίδραση, όπου χρειάζεται. Για όλους. Μικρούς και μεγάλους. Οι μικροί γιατί έχουν το μέλλον μπροστά τους και εμείς οι μεγάλοι γιατί πρέπει να δίνουμε το καλό και σωστό παράδειγμα στα παιδιά μας.

Σ: Θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο, τελευταίο, σχετικά με το θέμα μας;

Π2: Ναι. Κάπου διάβασα ότι «το ήθος κάθε πόλης εξαρτάται από τους άρχοντές της». Ας φροντίσουν λοιπόν οι Άρχοντες, σε συνεργασία με φορείς, όπως τα ΚΠΕ για το περιβαλλοντικό ήθος κάθε πόλης. Και ας μην ξεχνούν κι εμάς τους ενήλικες που διψάμε για δια βίου μάθηση. Αυτά, και σας ευχαριστώ.

Σ: Εγώ ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ 3

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 41 – 50 ετών

Μορφωτικό επίπεδο: Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Συμμετοχή σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα ΕΑΠ Εκπαίδευση Ενηλίκων)

Συμμετοχή σε ομάδα προστασίας του περιβάλλοντος: Ναι

Ενημέρωση γενικά για θέματα που αφορούν το περιβάλλον-πηγές πληροφόρησης: Τηλεόραση - Φίλοι και συνάδελφοι - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο και από παρακολούθηση ημερίδων, σεμιναρίων και συνεδρίων.

Ιδιότητα: Εκπαιδευτικός, μέλος ΠΟ του ΚΠΕ .

Συνεντεύτρια: Ας αρχίσουμε να μιλάμε για το ΚΠΕ, ξέρω πως έχετε θητεύσει αρκετά χρόνια σε αυτό. Θεωρείτε σημαντική τη συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ; Αν ναι, γιατί;

Π3: Φυσικά και να σας πω ό,τι ξέρω. Σαφέστατα η κάθε συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμόρφωση και εκπαίδευση είναι σημαντική. Πόσο μάλλον ό,τι αφορά το περιβάλλον και την ανάπτυξη. Η γνώση για το περιβάλλον και για ζητήματα-προβλήματα που σχετίζονται με αυτό και κυρίως, η ενεργή συμμετοχή σε δράσεις για την προστασία του, αφορούν όλους τους ανθρώπους σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο, αναπόσπαστο μέρος του οποίου, αποτελούν και οι ίδιοι.

Σ: Ιδιαίτερα για το ΚΠΕ Ν. Κίου, ποια είναι η γνώμη σας για την καταλληλότητα του ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων για τέτοιου είδους θέματα, σε σχέση με άλλους φορείς πιθανόν;

Π3: Πρόκειται για ένα δημόσιο μοναδικό στο είδος του φορέα στην περιοχή. Η καταλληλότητά του έγκειται στο ότι διαθέτει αρκετά ικανό υλικοτεχνικό εξοπλισμό, από ειδικές κτιριακές εγκαταστάσεις, εργαλεία, όργανα, εργαστήρια κ. λ. π και κατάλληλα εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό, εκπαιδευτικό - επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό, για να υλοποιήσει εκπ/κα προγράμματα, αλλά και επιμορφωτικές και ενημερωτικές δράσεις. Δραστηριοποιούνται και κάποιοι σύλλογοι στην περιοχή για προβλήματα περιβάλλοντος, κάνουν εκδηλώσεις και αξιολογες συναντήσεις, όμως «σχολείο» για το Περιβάλλον, οργανωμένο είναι το ΚΠΕ.

Σ: Ας περάσουμε σε ένα άλλο θέμα. Ποια ήταν η εμπειρία σας σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία, πριν έρθετε σε επαφή με το ΚΠΕ και την Παιδαγωγική Ομάδα του;

Π3: Η αλήθεια είναι ότι είχα αρκετή εμπειρία πριν έρθω στο συγκεκριμένο ΚΠΕ, εφόσον διετέλεσα μέλος της Π.Ο. του Κ.Π.Ε. Κλειτορίας, Αχαΐας, επί σειρά τριών ετών, πριν την τοποθέτησή μου με απόσπαση για άλλα τρία χρόνια στο Κ.Π.Ε. Ν. Κίου. Προγράμματα με μαθητικές ομάδες, εισηγήσεις σε επιμορφώσεις και συμμετοχή στη διοργάνωση δράσεων και σεμιναρίων με ενήλικες ήταν η καθημερινότητα μου για κάποια χρόνια.

Σ: Συμμετείχατε σε επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον, που διοργανώθηκαν από το φορέα και απευθύνονταν σε ενηλίκους και ποιες;

Π3: Βέβαια, συμμετείχα ως επιμορφώτρια και συντονίστρια πολλών σχετικών δράσεων και ως μέλος της ΠΟ του ΚΠΕ στη Ν. Κίο. Θέματα που σχετίζονταν με την Υγεία, τις Παραγωγικές διαδικασίες, τη γεωργία, καθαρισμούς ακτών, ποδηλατάδες,

προστασία Υγροτόπων, είναι μερικά μόνο από εκείνα της ενασχόλησής μου. Άλλωστε τα χρόνια θητείας μου στο ΚΠΕ συνέπεσαν με τις χρονιές που ορίζονταν αντίστοιχες θεματικές και από την UNESCO, το Κέντρο υλοποιούσε Δια Βίου Μάθησης συναντήσεις με ενήλικες και το επισκέφτηκε πολύς κόσμος.

Σ: Αλήθεια ποιοι συγκεκριμένοι λόγοι- κίνητρα σας οδηγούσαν κάθε φορά να συμμετέχετε σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία που οργανώθηκε από το ΚΠΕ Ν. Κίου;

Π3: Οι ίδιοι λόγοι που με έκαναν πολλά χρόνια πριν να ασχοληθώ με τον τομέα της περιβαλλοντικής και συντέλεσαν στο να επιδιώξω την απόσπασή μου σε ΚΠΕ. Η αγάπη μου για το περιβάλλον και η πεποίθηση ότι οφείλω να βοηθήσω να το αγαπήσουν και οι άλλοι, ήταν πάντα για μένα το καλύτερο κίνητρο. Συμμετείχα επομένως, μέσα από την ιδιότητά μου ως μέλος του Κ.Π.Ε. Ν. Κίου, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μου, σε συνδυασμό με την ιδιαίτερη προσωπική μου ευαισθητοποίηση επάνω σε περιβαλλοντικά θέματα σε κάθε είδους δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία.

Σ: Αναθεωρήσατε κάποιες απόψεις που είχατε πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα μετά την επαφή σας με το ΚΠΕ; Αν ναι, τί βοήθησε σε αυτό;

Π3: Θα έλεγα ότι περισσότερο ενισχύθηκε η περιβαλλοντική μου ευαισθησία και διευρύνθηκαν οι οπτικές μου επάνω σε διάφορα περιβαλλοντικά ζητήματα. Η επαφή μου με το ΚΠΕ και η θητεία μου σε αυτό βεβαίως επηρέασε τη ζωή μου, τη συμπεριφορά μου και τις απόψεις μου για τα θέματα του περιβάλλοντος γενικά, αλλά και τις θέσεις μου για τα τοπικά προβλήματα.

Σ: Περιγράψτε τυχόν αλλαγές στις περιβαλλοντικές συμπεριφορές σας προσωπικά, μετά τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικό πρόγραμμα ή δράση του ΚΠΕ.

Π3: Μετά την τόσων χρόνων ενασχόληση, έχω διαμορφώσει πλέον μια φιλοπεριβαλλοντική συμπεριφορά θα έλεγα στη δική μου ζωή και των γύρω μου. Όμως ιδιαίτερα με το ΚΠΕ Ν. Κίου ευαισθητοποιήθηκα περισσότερο επάνω στην έρευνα, την παρατήρηση και την προστασία ενός ιδιαίτερου πεδίου, αυτό του υδροβιότοπου της περιοχής. Τόσο μέσα από το πρόγραμμα του ΚΠΕ «Με τα φτερά του γλάρου», αλλά και άλλα προγράμματα και δράσεις, όπως καθαρισμούς, Ορνιθοπαρατήρηση κ.ά Πρόκειται για τον υγρότοπο «Καλύβια», ένα χώρο μεγάλης αξίας για τα μεταναστευτικά πουλιά και άλλα είδη ζώων και φυτών. Δεν έχει την

ανάλογη φροντίδα , ανάδειξη και προστασία από την πολιτεία και τους γειτονικούς δήμους, παραμένει απροστάτευτος . Η ενημέρωση που παρέχεται από το ΚΠΕ η συμμετοχή του κόσμου σε κινητοποιήσεις που τον αφορούν ίσως αλλάξει κάτι.

Σ: Αξιοποιήσατε αυτή την εμπειρία σας από το ΚΠΕ στην επαγγελματική σας εξέλιξη; Αν ναι, με ποιόν τρόπο;

Π3: Προσωπικά εγώ εμπλούτισα το βιογραφικό μου, το οποίο χρησιμοποίησα στο πλαίσιο της υποβολής δικαιολογητικών για τις Μεταπτυχιακές μου Σπουδές. Εκπόνησα project με περιβαλλοντικά θέματα που δούλεψα στο ΚΠΕ. Η Ανακύκλωση, Ενεργοί Πολίτες, Αξίες είναι θέματα που ασχολήθηκα περισσότερο και με μαθητικές ομάδες και με τις επιμορφώσεις ενηλίκων. Επίσης λόγω της μακρόχρονης ενασχόλησης, προτιμήθηκα για επισκέψεις σε άλλα ΚΠΕ με τους μαθητές τα τελευταία χρόνια που είμαι πάλι σε σχολεία. Βέβαια αυτό ίσχυε πριν την πανδημία.

Σ: Ανατρέχοντας στην εμπειρία από τη συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις ή άλλες δράσεις που διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ, ποια θετικά στοιχεία και ποιες αδυναμίες θυμάστε να είχαν οι δραστηριότητες που συμμετείχατε;

Π3: Στα θετικά στοιχεία θα ενέτασσα τις καινοτόμες δραστηριότητες, τη μελέτη ποικίλων πεδίων, τα πρωτότυπα βιωματικά εργαστήρια, το μεράκι των στελεχών του ΚΠΕ, την ομαδικότητα και αλληλοστήριξη που τους διέκρινε. Φυσικά υπήρχαν και αδυναμίες, όπως οι κτιριακές εγκαταστάσεις, η παλαιότητα του κτιρίου και η έλλειψη σταθερού χώρου φιλοξενίας μικρών μαθητών, συνοδών και των ομάδων ενηλίκων. Σίγουρα η πλημμελή στήριξη του Κ.Π.Ε. από τη μεριά του Δήμου Άργους-Μυκηνών, η οποία είχε αρνητικό αντίκτυπο στο γενικότερο έργο του Κ.Π.Ε. και δη στην υλοποίηση ορισμένων δράσεων.

Σ: Τί έχετε να πείτε για τις μεθόδους και πρακτικές, που το ΚΠΕ προσεγγίζει τους ενήλικες, βοηθάει να αλλάξουν στάση, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και να ενεργοποιηθούν για το περιβάλλον;

Π3: Όπως αναφέρθηκαν στα θετικά του Κ.Π.Ε., παραπάνω, οι μέθοδοι και οι πρακτικές που χρησιμοποιεί η ΠΟ του Κ.Π.Ε., ώστε να προσεγγίσει τους ενήλικες, συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση, τη δημιουργία κριτικής σκέψης και την ενεργό τους συμμετοχή, καθώς και στην αλλαγή στάσεων. Αυτό επιτυγχάνεται με τον τρόπο

που τους εμπλέκουν σε ποικίλες βιωματικές δράσεις με μεγάλη ανταπόκριση τόσο από εκπαιδευτικούς και πολίτες της περιοχής, όσο και της λοιπής επικράτειας.

Σ: Αν θα έπρεπε να επιλέξτε ένα πράγμα που βιώσατε στην επαφή σας με το ΚΠΕ, που σας εντυπωσίασε περισσότερο και θεωρείτε ότι καθόρισε έκτοτε την περιβαλλοντική συμπεριφορά σας, ποιο θα ήταν αυτό;

Π3: Τι να πρωτοεπιλέξω άραγε! Με την πολύπλευρη ιδιότητά μου στη σχέση μου με το ΚΠΕ αποκόμισα πολλές εμπειρίες, βίωσα πολλές σημαντικές στιγμές που με έχουν στιγματίσει προσωπικά και επαγγελματικά. Ας ξεχωρίσω τη μελέτη πεδίου στον υδροβιότοπο Καλυβίων με την καταγραφή των προβλημάτων που εντοπίζονται στη συγκεκριμένη περιοχή, από την απόρριψη μπαζών και λυμάτων από το εργοστάσιο πυρήνα και τον βιολογικό καθαρισμό. Επιπλέον τη σύνταξη ψηφίσματος για την προστασία του και οι τακτικές δράσεις καθαρισμού και ορνιθοπαρατήρησης στο συγκεκριμένο πεδίο.

Σ: Πιστεύετε ότι η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα βοηθάει στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής και γιατί;

Π3: Οπωσδήποτε βοηθάει. Η περιοχή της Αργολίδος είναι πλούσια σε φυσικούς πόρους και με ιδιαίτερο γεω-περιβαλλοντικό και ιστορικό ενδιαφέρον αλλά και εξίσου σοβαρά προβλήματα όπως αυτό της διαχείρισης των απορριμμάτων. Απορρίπτονται κοντά σε κατοικημένες περιοχές τα σκουπίδια. Δε λειτουργεί καθόλου πρόγραμμα ανακύκλωσης και στο γειτονικό δήμο λειτουργεί ελάχιστα. Στο Δήμο μας λειτουργούν ρυπογόνα εργοστάσια και υπάρχει αδιαφορία και παραμέληση των υδροβιοτόπων εκ μέρους των Τοπικών Αρχών και των δύο δήμων στους οποίους υπάγονται. Οι συμμετέχοντες στα προγράμματα του ΚΠΕ μαθαίνουν μέσα από βιωματικές δράσεις και ενημερώνονται για την κατάσταση που επικρατεί. Από κεί και πέρα, αν πάρουν την κατάσταση στα χέρια τους εξαρτάται και από άλλους παράγοντες. Πάντως οργανώνονται συζητήσεις, γίνονται διεκδικήσεις και κάποτε έχουν και κάποιο αποτέλεσμα.

Σ: Ποιο ρόλο διαδραματίζει κατά τη γνώμη σας, η συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής;

Π3: Να σας πω: Η συνεργασία ανάμεσα στο φορέα και την τοπική αυτοδιοίκηση είναι μεγίστης και καθοριστικής σημασίας κατά τη γνώμη μου, αν και διαπιστώνεται ότι δεν δίνεται η ίδια βαρύτητα εκατέρωθεν. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η μονομερής, αυθαίρετη ενέργεια του Δήμου Άργους-Μυκηνών για διακοπή της σύμβασης που αφορούσε στη χρήση των δημοτικών διαμερισμάτων φιλοξενίας στην ΑΡΓΩ από το Κ.Π.Ε. Για πολλά χρόνια προτιμάται η φιλοξενία μελών άλλων ομάδων και όχι των επισκεπτών του ΚΠΕ. Επίσης η άρνηση του Δημάρχου να εκπονήσει πρόγραμμα Ανακύκλωσης στον Δήμο, λόγω «μη οικονομικού συμφέροντος».

Σ: Γνωρίζετε να υποθέσω το «προφίλ» των ομάδων ανθρώπων που κατοικούν στην περιοχή. Τί πιστεύετε σχετικά με τη συμβολή του ΚΠΕ στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής και στην κοινωνική συνοχή γενικότερα;

Π3: Πιστεύω ακράδαντα, ότι η παρουσία του ΚΠΕ στην τοπική κοινωνία συμβάλλει τα μέγιστα στην δραστηριοποίηση και ενεργό εμπλοκή και αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής. Οι κάτοικοι, μέσα από την πρόσκληση σε δράσεις κοινού ενδιαφέροντος, τις οποίες τακτικά υλοποιεί το ΚΠΕ Ν. Κίου, συμμετέχουν ενεργά και ουσιαστικά. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορούσε κανείς, με βεβαιότητα, να ισχυριστεί, ότι διασφαλίζεται η αρμονικότερη συνοχή της κοινωνίας, με την πολιτιστική ανάδειξη και την οικονομική ενίσχυση του τόπου, η οποία παρέχεται μέσα από την ποικιλία δράσεων που εκπονεί το Κ.Π.Ε και στις οποίες εμπλέκονται οι κάτοικοι όλων των ηλικιών, κάθε προέλευσης και κοινωνικής θέσης. Άλλωστε η Ν. Κίος ήταν από πάντα, ως προσφυγικός οικισμός, ανοικτή κοινωνία στη φιλοξενία και εγκατάσταση διαφόρων ομάδων. Όπως οικονομικών μεταναστών, ρομά κ ά., και όλοι αυτοί χρειάζεται να συνυπάρχουν και να προοδεύουν ειρηνικά. Το ΚΠΕ με τη δράση του στοχεύει σε αυτό.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για τη συμβολή της λειτουργίας του Κέντρου στην τουριστική ανάπτυξη της Αργολίδας;

Π3: Είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο ότι με την ανάδειξη και την προβολή των ποικίλων πολιτιστικών αγαθών, των ιστορικών, αρχαιολογικών, θρησκευτικών, λαογραφικών μνημείων και των πλούσιων στοιχείων περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος όπως τα προϊόντα της Αργολικής γης, τα εσπεριδοειδή, η ιδιαίτερη γεωμορφολογία της περιοχής, οι ποταμοί, οι υδροβιότοποι, τα οποία παρέχονται μέσα από τα

εκπαιδευτικά προγράμματα και τις δράσεις του ΚΠΕ, δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την ανάδειξη και πολλαπλή ανάπτυξη της Αργολίδας. Όλα αυτά αποτελούν πόλο έλξης για τον τουρισμό του ευλογημένου αυτού τόπου, γεγονός που ενισχύει την τουριστική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.

Σ: Είπατε τουριστική και οικονομική ανάπτυξη. Πιστεύετε ότι ωφελείται οικονομικά η περιοχή από την ύπαρξη του Κέντρου; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π3: Φυσικά και ναι, ωφελείται η πόλη μας και η περιοχή ολόκληρη. Η επίσκεψη μεγάλου αριθμού συμμετεχόντων εκπαιδευτικών και άλλων εκπαιδευόμενων ενηλίκων στα περιβαλλοντικά προγράμματα και τις δράσεις του ΚΠΕ αποφέρουν σημαντικό οικονομικό όφελος. Οποσδήποτε, όσο το ΚΠΕ λειτουργούσε δια ζώσης, η διαμονή και η σίτιση των ατόμων, η επίσκεψη στα αξιοθέατα, η αγορά προϊόντων και σουβενίρ, οι μετακινήσεις. Όλα αυτά στήριζαν οικονομικά τους επαγγελματίες της πόλης. Ο περιορισμός της δραστηριότητας του Κέντρου στον τομέα των ενηλίκων τα τελευταία χρόνια είχε και τον ανάλογο αντίκτυπο στην οικονομία. Τον τελευταίο χρόνο ήρθε και η πανδημία και με την εξ αποστάσεως λειτουργία του ΚΠΕ πια, περιορίστηκε η αγορά.

Σ: Από την εμπειρία σας εσείς θεωρείτε ότι, οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π3: Θα μιλήσω και πάλι για τα προηγούμενα χρόνια. Σαφέστατα ό,τι γινόταν στο ΚΠΕ με τους ενήλικες ήταν ευκαιρία ανάδειξης. Αυτό επιτυγχάνετο με την αναντίρρητη επιστημονικότητα, τις γνώσεις και την εμπειρογνωμοσύνη των στελεχών του ΚΠΕ, η οποία αποδεικνύετο και μέσα από διαρκή αξιολόγηση των προγραμμάτων και των δράσεων, από τους επιμορφούμενους. Επίσης διαφαίνετο και μέσα από τους ετησίους απολογισμούς έργου του φορέα. Υλοποιούνταν, όπως προαναφέρθηκε, ποικιλία εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, που αφορούσαν στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της περιοχής. Επιπλέον και μέσα από την παραγωγή σχετικού έντυπου και ηλεκτρονικού εκπ/κου, ενημερωτικού και επιμορφωτικού υλικού, το οποίο διαχέετο στην τοπική και ευρύτερη κοινωνία.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για την επάρκεια, ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενο, των δράσεων για την Αειφορία, που υλοποιούνται κάθε χρόνο από το ΚΠΕ;

Π3: Η ποιοτική και ποσοτική αποτίμηση έγκειται στην εκάστοτε ισχύουσα πολιτική-οικονομική συνθήκη και, ως εκ τούτου, υπολογίζεται ανάλογα. Κατά γενικότερη, αλλά και προσωπική εκτίμηση, η προσπάθειες που καταβάλλονται από μέρους των στελεχών του ΚΠΕ, υπερβαίνουν τις προσδοκίες των συμμετεχόντων στις διενεργούμενες δράσεις.

Σ: Δηλαδή εντοπίζετε κάποιες αλλαγές στην όλη δραστηριότητα του ΚΠΕ από παλαιότερα, σε σχέση με τα τελευταία πέντε χρόνια; Ποιες είναι, πού κατά τη γνώμη σας οφείλονται και τί αντίκτυπο έχουν για την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία;

Π3: Σαφώς και υπάρχουν αλλαγές. Οι αλλαγές που εντοπίζω οφείλονται, κατά τη γνώμη μου στη γενικότερη πολιτικο-οικονομική ρευστότητα των τελευταίων χρόνων με αποκορύφωμα την πρόσφατη πανδημία, η οποία επηρέασε το γενικότερο εκπαιδευτικό σκηνικό με την νέα εκπαιδευτική συνθήκη της τηλεεκπαίδευσης και τα περιοριστικά μέτρα μετακίνησης λόγω των lockdown. Αφότου έπαψε πια το ΚΠΕ να υλοποιεί δράσεις για τον ενήλικο πληθυσμό, στο πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης, η όλη δραστηριότητά του περιορίστηκε. Τόσο η εκπαιδευτική κοινότητα όσο και η τοπική κοινωνία δεν έχουν τις ευκαιρίες που είχαν παλιότερα από το Κέντρο για συμμετοχή σε σχετικές επιμορφώσεις και δράσεις.

Σ: Με όλα τα παραπάνω, πώς βλέπετε το μέλλον του φορέα, όσον αφορά τη συνδρομή του στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής;

Π3: Είναι πολύ σημαντικό και αναγκαίο, ως προς αυτή την κατεύθυνση, να συνεχίσει η λειτουργία του Κέντρου, και να ενισχυθεί πολύπλευρα, ώστε να μπορέσει να συντελέσει σε αυτή την ανάπτυξη..

Σ: Τελειώνοντας, θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο σχετικά με το θέμα μας;

Π3: Θα πω μια φορά ακόμα ότι πρέπει να ενισχυθεί από την Πολιτεία η παρουσία των Κ.Π.Ε., η οποία έχει υποστεί ιδιαίτερο υποβιβασμό και απαξίωση κατά την τελευταία δεκαετία. Να επανέλθει στη θέση που της αρμόζει η λειτουργία τους, ώστε

να μπορούν τα Κ.Π.Ε. να επιτελούν απρόσκοπτα και αποτελεσματικά το πολυσύνθετο και πολυσήμαντο έργο τους. Αυτά είχα να πω, καλή συνέχεια.

Σ: Εγώ σας ευχαριστώ πολύ...

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ 4

Φύλο: Άνδρας

Ηλικία: Άνω των 50

Μορφωτικό επίπεδο: Τριτοβάθμια Εκπαίδευση Μεταπτυχιακό

Συμμετοχή σε ομάδα προστασίας του περιβάλλοντος: Όχι

Ενημέρωση γενικά για θέματα που αφορούν το περιβάλλον-πηγές πληροφόρησης:
Έντυπα μέσα, Διαδίκτυο

Ιδιότητα: Εκπαιδευτικός, μέλος ΠΟ του ΚΠΕ.

Συνεντεύκτρια: Θα ήθελα, ανοίγοντας την κουβέντα μας για το ΚΠΕ, να πείτε τη γνώμη σας για κάποια θέματα. Θεωρείτε σημαντική τη συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ;

Π4: Ναι, ευχαρίστως. Βέβαια είναι σημαντική κάθε συμμετοχή των ενηλίκων σε ευκαιρίες μάθησης.

Σ: Γιατί; Πείτε μου δυο λόγια.

Π4: Γιατί η επιστήμη προχωράει και τα στοιχεία συνεχώς ανανεώνονται. Είναι αναγκαίο να επικαιροποιούμε τις γνώσεις μας σε κάθε επίπεδο. Ιδιαίτερα οι εκπαιδευτικοί. Σε ό,τι έχει να κάνει με την ΠΕ/ΕΑ τα πράγματα επίσης ραγδαία αλλάζουν και οφείλουμε να ενημερωνόμαστε και ως εκπαιδευτικοί και ως πολίτες. Φορείς όπως τα ΚΠΕ παρέχουν με τον καλύτερο τρόπο τέτοια πληροφόρηση. Επιπλέον οι δράσεις έχοντας το στοιχείο του βιώματος προσφέρουν στους ενδιαφερόμενους νέες δεξιότητες απαραίτητες πλέον στο σύγχρονο τρόπο ζωής.

Σ: Είπατε ότι τα ΚΠΕ παρέχουν με τον καλύτερο τρόπο Ποια είναι η γνώμη σας για την καταλληλότητα του ΚΠΕ Ν. Κίου συγκεκριμένα, ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων για τέτοιου είδους θέματα; Συγκρίνετε με άλλους φορείς πιθανόν.

Π4: Το ΚΠΕ Ν. Κίου με βασικό στόχο της Περιβαλλοντική Εκπαίδευση των μαθητών νομίζω έχει το κατάλληλο προσωπικό, το παιδαγωγικό υλικό και την

υποδομή να επεκτείνει το έργο του και στους ενηλίκους. Αυτό γίνεται από αρχής λειτουργίας του, απευθυνόμενο στους εκπαιδευτικούς κάθε βαθμίδας, αργότερα στον ενήλικο πληθυσμό της περιοχής αλλά και άλλων στο πλαίσιο της υλοποίησης δράσεων Δια Βίου Μάθησης. Τα πιο πρόσφατα χρόνια συνεχίζει τη δράση του με εκπαιδευτικούς και σε συνεργασίες και με άλλους φορείς απευθύνεται και σε άλλες πληθυσμιακές ομάδες. Θεωρώ ναι, είναι ο πιο κατάλληλος φορέας για τέτοιου είδους θέματα.

Σ: Είχατε κάποια εμπειρία σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία, πριν έρθετε σε επαφή με το ΚΠΕ και την Παιδαγωγική Ομάδα του; Ποια ήταν αυτή;

Π4: Ναι είχα κάποια επαφή με το αντικείμενο. Ως δάσκαλος παρακολούθησα κατά καιρούς σεμινάρια Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με διάφορη θεματολογία σε άλλα ΚΠΕ, πολύ ενδιαφέροντα. Επίσης στη Μετεκπαίδευση είχαμε μάθημα σχετικό. Επιπλέον επανειλημμένα με τους μαθητές μου υλοποίησα Περιβαλλοντικά Προγράμματα στα σχολεία που υπηρετούσα.

Σ: Συμμετείχατε να υποθέσω και σε επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον, που διοργανώθηκαν από το φορέα του συγκεκριμένου ΚΠΕ και απευθύνονταν σε ενηλίκους και ποιες;

Π4: Ναι, θα σας πω. Κυρίως συμμετείχα αρκετές φορές σε επιμόρφωση για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση Περιβαλλοντικών Προγραμμάτων στο Δημοτικό σχολείο. Εισαγωγικά σεμινάρια στην αρχή της χρονιάς, και κάποιες φορές σεμινάρια Β' επιπέδου για εκπαιδευτικούς με διάφορα θέματα.

Σ: Ποιοι συγκεκριμένοι λόγοι- κίνητρα σας οδήγησαν να συμμετέχετε σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία που οργανώθηκε από το ΚΠΕ Ν. Κίου;

Π4: Η ανάγκη να ανταποκριθώ καλύτερα στην διοργάνωση Περιβαλλοντικών Προγραμμάτων με τους μαθητές μου. Ιδιαίτερα στα πρώτα χρόνια ήταν πολύ βοηθητικά και κατατοπιστικά. Τόσο στις ιδέες ενασχόλησης όσο και στη μεθοδολογία. Τα εύρηκα λοιπόν πολύ ενδιαφέροντα και επεδίωκα να συμμετέχω, τόσο στο συγκεκριμένο ΚΠΕ όσο και αλλού, με κάθε ευκαιρία.

Σ: Αναθεωρήσατε κάποιες απόψεις που είχατε πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα μετά την επαφή σας με το ΚΠΕ; Αν ναι, τί βοήθησε σε αυτό;

Π4: Ναι, αναθεώρησα κάποιες απόψεις.

Σ: Θέλετε να μου πείτε πιο συγκεκριμένα;

Π4: Ναι, κυρίως το βιωματικό μέρος των σεμιναρίων. Αυτό με έκανε να καταλάβω ότι η αλλαγή περιβαλλοντικής συμπεριφοράς εκτός από την κατανόηση του προβλήματος και της λύσης προϋποθέτει και την ανάπτυξη δεξιοτήτων μέσα από την επίδειξη και τη μίμηση αλλά και τη βιωματική εμπλοκή μας τόσο στο πρόβλημα όσο και στις πιθανές λύσεις.

Σ: Περιγράψτε αν θέλετε τυχόν αλλαγές στις περιβαλλοντικές συμπεριφορές σας προσωπικά, μετά τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικό πρόγραμμα ή δράση του ΚΠΕ.

Π4: Βέβαια, διαμόρφωσα άλλη άποψη για κάποια θέματα. Προπάντων υπήρξε μια ευαισθητοποίηση μεγαλύτερη στη σπατάλη του νερού. Επιπλέον μια προσπάθεια, όσο βέβαια είναι πραγματοποιήσιμο και εφικτό και το επέτρεπαν οι κατάλληλες υποδομές, συμμετοχής σε προγράμματα του Δήμου για ανακύκλωση.

Σ: Ας περάσουμε σε μια άλλη πτυχή του θέματος. Αξιοποιήσατε την εμπειρία από το ΚΠΕ στην επαγγελματική σας εξέλιξη; Αν ναι, με ποιόν τρόπο;

Π: Ναι, θα σας πω. Η εμπειρία που απέκτησα στην επαφή μου με την επιμόρφωση για το περιβάλλον και τα προβλήματά του καθώς και η υλοποίηση τέτοιων προγραμμάτων με τις σχολικές ομάδες μου, μου έδωσαν την ιδέα να ασχοληθώ περισσότερο και από άλλο πόστο. Έτσι επεδίωξα και τελικά εργάστηκα στην ΠΟ του ΚΠΕ Ν. Κίου με απόσπαση για ένα διάστημα. Αυτό θεωρώ ως επαγγελματική εξέλιξη κατά κάποιο τρόπο.

Σ: Ανατρέχοντας στην εμπειρία από τη συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις ή άλλες δράσεις που διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ, ποια θετικά στοιχεία και ποιες αδυναμίες θυμάστε να είχαν οι δραστηριότητες που συμμετείχατε;

4: Βέβαια υπήρξαν και θετικά και αρνητικά στοιχεία. Ως θετικά εκτιμώ πως ήταν ο κατάλληλος χώρος για τις επιμορφώσεις. Το ΚΠΕ χρησιμοποιεί το χώρο του Πνευματικού κέντρου της πόλης της Ν. Κίου για το θεωρητικό μέρος και κάποια εργαστήρια, το οποίο είναι αρκετά κατάλληλο. Επίσης οι κατάλληλοι χώροι για δράσεις σε μικρή απόσταση, όπως οι πηγές της Λέρνης, αρχαιολογικοί χώροι κ. λ. π.

Επίσης η ιδιαίτερη αγάπη και πίστη των εκπαιδευτών που παρουσίαζαν τα προγράμματα σε αυτό το οποίο έκαναν και των προσκεκλημένων εισηγητών. Θετική ήταν και η ενίσχυση του θεσμού από το Υπουργείο αρχικά. Αυτή όμως η ενίσχυση του θεσμού από το Υπουργείο εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου αρνητικά και αυτό θεωρώ πολύ αρνητικό για τη λειτουργία του ΚΠΕ.

Επίσης οι χώροι του θεάτρου και γενικά των εγκαταστάσεων του Κέντρου χρειάζονται μια ανακαίνιση δηλαδή βάψιμο, καθίσματα, φωτισμό. Έχουν φθαρεί με τα χρόνια και τίποτα δε γίνεται για αντικατάσταση και αποκατάσταση φθορών.

Σ: Τί έχετε να πείτε για τις μεθόδους και πρακτικές που το ΚΠΕ προσεγγίζει τους ενήλικες, βοηθάει να αλλάξουν στάση, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και να ενεργοποιηθούν για το περιβάλλον;

Π4: Ναι, με μεγαλύτερη ενίσχυση του θεσμού θα είναι και καλύτερα τα αποτελέσματα. Όλες οι επιμορφώσεις και δράσεις είναι άψογα οργανωμένες, επιστημονικά παισιωμένες, βιωματικά εκτελεσμένες και ικανές να κινητοποιήσουν τους συμμετέχοντες, να τους ενεργοποιήσουν. Σίγουρα δίνουν μια πολύ σωστή κατεύθυνση. Αν αλλάξουν τελικά στάσεις και συμπεριφορές είναι το ζητούμενο.

Σ: Αν θα έπρεπε να επιλέξτε ένα πράγμα που βιώσατε στην επαφή σας με το ΚΠΕ, που σας εντυπωσίασε περισσότερο και θεωρείτε ότι καθόρισε έκτοτε την περιβαλλοντική συμπεριφορά σας, ποιο θα ήταν αυτό;

Π4: Με εντυπωσίασε η ιδιαίτερη αγάπη και πίστη των εκπαιδευτών που παρουσίαζαν τα προγράμματα σε αυτό το οποίο έκαναν.

Σ: Εν τέλει πιστεύετε ότι η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα βοηθάει στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής και γιατί;

Π4: Ναι, βέβαια, βοηθάει. Όσο καλλιεργούμε την αγάπη για το περιβάλλον τόσο περισσότερο το φροντίζουμε, το προστατεύουμε και επιλέγουμε τρόπους χρήσης που θα επιτρέψουν και στις επόμενες γενιές να το απολαμβάνουν. Έτσι συντελούμε προς την Αειφορική Ανάπτυξη του τόπου.

Σ: Ας περάσουμε σε μια άλλη πτυχή του θέματος. Ποιο ρόλο διαδραματίζει κατά τη γνώμη σας, η συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής;

Π4: Έχει κατά τη γνώμη μου μεγάλη σημασία. Ασφαλώς, θα έπρεπε να ζητείται η γνώμη του Κέντρου για τα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής καθώς και κάθε άλλου σχετικού φορέα, ώστε να διατυπώνεται η καλύτερη καταγραφή του προβλήματος και να αναζητείται η πλέον φιλική προς το περιβάλλον λύση. Δε γίνεται πάντα, δεν υπάρχει αντίστοιχο ενδιαφέρον πάντα από την τοπική αρχή.

3. Τί πιστεύετε σχετικά με τη συμβολή του ΚΠΕ στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής και στην κοινωνική συνοχή γενικότερα;

Π4: Η ύπαρξη του ΚΠΕ, η διοργάνωση εκδηλώσεων περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, βοηθά στην ανταλλαγή απόψεων. Το ΚΠΕ παρέχει κίνητρα και ευκαιρίες για την ενημέρωση στα θέματα του περιβάλλοντος, ευαισθητοποιεί τους κατοίκους και ταυτόχρονα βοηθά στην ανταλλαγή απόψεων και την κοινωνική συνοχή, αφού συμμετέχουν όλοι όσοι τουλάχιστον νοιάζονται για τα κοινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν ως τόπος.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για τη συμβολή της λειτουργίας του Κέντρου στην τουριστική ανάπτυξη της Αργολίδας;

Π4: Θεωρώ ότι αναμφισβήτητα βοηθάει πολύ. Μαθητές και εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στα προγράμματα του ΚΠΕ, αποτελούν τους καλύτερους πρεσβευτές του τόπου σε όλη την Ελλάδα. Επίσης η προβολή των προγραμμάτων μέσα από την ιστοσελίδα του ΚΠΕ είναι ένα παράθυρο για τον τουρισμό.

Σ: Πιστεύετε ότι ωφελείται και οικονομικά η περιοχή από την ύπαρξη του Κέντρου; Αν ναι, με ποιόν τρόπο;

Π4: Ναι, βέβαια. Ο τουρισμός ενισχύει και την οικονομία άλλωστε. Οι επισκέπτες από τα διάφορα μέρη που συμμετέχουν στα περιβαλλοντικά προγράμματα ενισχύουν τις τοπικές επιχειρήσεις από τις οποίες εξυπηρετούνται. Κυρίως όμως γιατί τα λειτουργικά έξοδα του Κέντρου διατίθενται στην τοπική κοινωνία.

Σ: Θεωρείτε ότι, οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π4: Ναι, θεωρώ πως ό,τι γίνεται στο Κέντρο αναδεικνύει με τον καλύτερο τρόπο την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής. Αυτό γίνεται γιατί τα προγράμματα και οι δράσεις του πάντα είναι σε άμεση σύνδεση με τον τόπο της Αργολίδας. Τα θέματά

τους είναι σχετικά με τις αρχαιότητες, τις πηγές, τα προϊόντα του τόπου, την ορνιθοπανίδα και τα πολιτιστικά μνημεία. Όσοι τα παρακολουθούν μπορεί να αποκτήσουν μια σαφή εικόνα για την πλευρά αυτή του τόπου.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για την επάρκεια, ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενο των δράσεων για την Αειφορία, που υλοποιούνται κάθε χρόνο από το ΚΠΕ;

Π4: Παλαιότερα, οι δράσεις για ενήλικες ήταν πολύ περισσότερες επειδή το Κέντρο λειτουργούσε για αρκετά χρόνια ως ΚΔΒΜ. Τότε η οικονομική ενίσχυση ήταν πολύ υψηλότερη και η ΠΟ απαρτιζόνταν από περισσότερα μέλη. Τα τελευταία χρόνια θα μπορούσαν να είναι περισσότερες με την ανάλογη αύξηση προσωπικού και κονδυλίων.

Σ: Εντοπίζετε κάποιες αλλαγές στην όλη δραστηριότητα του ΚΠΕ από παλαιότερα, σε σχέση με τα τελευταία πέντε χρόνια; Ποιες είναι, πού κατά τη γνώμη σας οφείλονται και τί αντίκτυπο έχουν για την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία;

Π4: Σίγουρα υπάρχουν αλλαγές. Ενώ στον τομέα των περιβαλλοντικών ομάδων των σχολείων το ΚΠΕ δέχονταν περισσότερα, αναλόγως των συνθηκών, δε έγινε το ίδιο στον τομέα των ενηλίκων. Εκτός από 2 ή 3 σεμινάρια για εκπαιδευτικούς την τελευταία πενταετία δεν υλοποιεί δράσεις το ΚΠΕ από μόνο του για ευαισθητοποίηση του κοινού λόγω αλλαγής θεσμικού πλαισίου. Επιπλέον νομίζω ότι η οικονομική κρίση έφερε και στο ΚΠΕ περικοπές. Τα πενιχρά οικονομικά μέσα, το μειωμένο προσωπικό, οδήγησαν σε περιορισμένες δράσεις. Βέβαια το τελευταίο διάστημα μεγάλο ρόλο έπαιξε η πανδημία.

Σ: Πώς βλέπετε το μέλλον του φορέα, όσον αφορά τη συνδρομή του στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής;

Π4: Η αλήθεια είναι ότι το βιωματικό κομμάτι που είναι και το πολύ ενδιαφέρον έχει εκλείψει λόγω των υγειονομικών μέτρων. Μέχρι να βρεθεί ο κατάλληλος τρόπος ασφαλούς λειτουργίας τα ΚΠΕ διοργανώνουν εξ αποστάσεως εκπαίδευση για τους εκπαιδευτικούς σχετικά με την ΠΕ/ΕΑ. Όμως θεωρώ, χωρίς την στήριξη από το Υπουργείο το μέλλον του φορέα δεν μπορεί να είναι ανάλογο των προσδοκιών.

Σ: Θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο σχετικά με το θέμα μας;

Π4: Θα ήθελα να επισημάνω την αναγκαιότητα στήριξης και αναβάθμισης όλων των ΚΠΕ από την πολιτεία γιατί το έργο που προσέφεραν είναι σημαντικό και πρέπει να υπάρχει συνέχεια. Ιδιαίτερα για το ΚΠΕ της Ν. Κίου θα ήταν καλό να υποστηριχθεί περισσότερο και από τους δήμους της Αργολίδας και να υπάρχει μια συνεργασία και ένα άνοιγμα για περισσότερες πληθυσμιακές ομάδες. Αυτά, και ευελπιστώ στο καλύτερο.

Σ: Ευχαριστώ πολύ για το χρόνο που διαθέσατε και τις πληροφορίες που δώσατε.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ 5

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 41 – 50 ετών

Μορφωτικό επίπεδο: Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Συμμετοχή σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα ΕΑΠ)

Συμμετοχή σε ομάδα προστασίας του περιβάλλοντος: όχι

Ενημέρωση γενικά για θέματα που αφορούν το περιβάλλον-πηγές πληροφόρησης: Τηλεόραση - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο και από παρακολούθηση ημερίδων, σεμιναρίων

Ιδιότητα: κάτοικος της περιοχής.

Συνεντεύκτρια: Σας καλωσορίζω και σας ενημερώνω ότι θα αρχίσουμε μια κουβέντα για το ΚΠΕ που λειτουργεί στην πόλη σας. Πείτε μου αρχικά, θεωρείτε σημαντική τη συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ που διοργανώνει το ΚΠΕ κατά διαστήματα; Αν ναι, γιατί;

Π5: Ο τομέας του περιβάλλοντος είναι ένας ιδιαίτερα επίκαιρος τομέας στην εποχή μας και θεωρώ ότι η σημασία της εκπαίδευσης σε θέματα του περιβάλλοντος είναι μεγάλη καθώς τα περισσότερα προβλήματα που το απειλούν είναι αποτελέσματα ανθρώπινης δράσης. Κάθε σύγχρονη εκπαιδευτική πολιτική οφείλει να περιλαμβάνει στους βασικούς της στόχους την επιστημονική και βιωματική γνώση για το περιβάλλον, τους κινδύνους που το απειλούν αλλά και τους τρόπους για την αποτελεσματική προστασία του. Εγώ προσωπικά πάντα είχα οικολογικές ευαισθησίες. Ειδικότερα στο τι μπορούμε να κάνουμε για να αντιστρέψουμε την

καταστροφή του και να βρούμε επιτυχημένες λύσεις στα εκάστοτε προβλήματα που μπορεί να συναντήσουμε είτε ως άτομα είτε ως σύνολο. Θεωρώ λοιπόν αναγκαία τη συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ, έτσι ώστε όλοι μαζί με τη δύναμη της ομάδας να συμβάλλουμε στη διάσωση του πλανήτη και να φέρουμε τις αξίες της αειφόρου ανάπτυξης στη ζωή μας. Επίσης θεωρώ υποχρέωση μου να συμμετέχω σε διάφορα Περιβαλλοντικά προγράμματα λόγω της μεγάλης μου αγάπης για το περιβάλλον και της επιθυμίας μου να συνδράμω με νέες γνώσεις είτε στην εργασία μου είτε στον οικογενειακό και φιλικό μου περιβάλλον.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για την καταλληλότητα του ΚΠΕ Ν. Κίου, ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων για τέτοιου είδους θέματα; Πιθανόν συγκριτικά με άλλους φορείς.

Π5: Θεωρώ όλα τα ΚΠΕ και ιδίως το ΚΠΕ της Ν. Κίου συμβάλλει στον σκοπό αυτό, καθώς έχει ως σκοπό την ενημέρωση, τον σχεδιασμό, την οργάνωση και την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, που αφορούν τη βιώσιμη ανάπτυξη και την Αειφορία. Απευθύνεται τόσο σε ενήλικο όσο και στον ανήλικο πληθυσμό της τοπικής κοινωνίας και είναι ο πιο κατάλληλος φορέας, ο πιο αξιόπιστος, που πιστεύω ότι μπορεί να προσφέρει προς αυτήν την κατεύθυνση και να ικανοποιήσει τις ανάγκες της Αειφόρου Ανάπτυξης για την περιοχή.

Σ: Εσείς ποια εμπειρία είχατε σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία, πριν έρθετε σε επαφή με το ΚΠΕ και την Παιδαγωγική Ομάδα του;

Π5: Ως κάτοικος της περιοχής συμμετείχα με μεγάλη μου χαρά σε διάφορα περιβαλλοντικά προγράμματα και λάμβανα μέρος σε περιβαλλοντικές δράσεις, κάθε φορά που γινόταν κάτι με το ΚΠΕ. Ακόμη και στην εποχή της «καραντίνας» λαμβάνω μέρος σε διάφορες ημερίδες που γίνονται διαδικτυακά και πραγματικά απολαμβάνω αυτές τις στιγμές. Ανυπομονώ, βέβαια, να ξεκινήσουν οι βιωματικές δράσεις και οι εξορμήσεις στη φύση.

Σ: Συμμετείχατε σε επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον, που διοργανώθηκαν από το φορέα και απευθύνονταν σε ενηλίκους και ποιες;

Π5: Σε πάρα πολλές έχω συμμετάσχει είτε τις διοργανώνει το ΚΠΕ μας, είτε σύλλογοι ή άλλοι φορείς με διάφορες αφορμές. Ας πούμε, όταν γιορτάζουμε τον Ιούνιο για το Περιβάλλον, όταν γίνονται ποδηλατάδες για την ημέρα χωρίς αυτοκίνητα, όταν διοργανώνονται εξορμήσεις στα Γεωμυθολογικά μονοπάτια μας, στη Λέρνη κ. λ. π. Μαθαίνω τα νέα των ΚΠΕ και τις δράσεις τους, παρακολουθώ την ιστοσελίδα του δικού μας και χαίρομαι να συμμετέχω με φίλους.

Σ: Τι είναι αυτό που σας παρακινεί, ποιοι συγκεκριμένοι λόγοι- κίνητρα για να συμμετέχετε σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία που οργανώνεται από το ΚΠΕ Ν. Κίου;

Π5: Όπως είπα και πιο πριν, πάντα με αφορούσε η Περιβαλλοντική εκπαίδευση. Υπάρχει έντονη η επιταγή του σύγχρονου κόσμου να στραφεί σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα του οικοσυστήματος μας. Η επιστράτευση όλων μας είναι πλέον γεγονός. Είναι βασική ανάγκη λοιπόν ο πολίτης της σύγχρονης κοινωνίας να εντάξει στη ζωή του καινοτόμες πρακτικές όπως την ανακύκλωση, να κάνει χρήση χημικών προϊόντων με σύνεση, αν δεν μπορεί να τα αποκλείσει τελείως από τη ζωή του, να περιορίσει τους ατμοσφαιρικούς ρύπους, να αναλάβει πρωτοβουλίες δεντροφύτευσης, απορρύπανσης των θαλάσσιων υδάτων από τα σκουπίδια και γενικά να αναλάβει ενεργό δράση για την προστασία της φύσης. Για τους παραπάνω λόγους και γιατί πάντα περνάω καλά μαθαίνοντας καινούργια πράγματα, συμμετέχω σε προγράμματα επιμόρφωσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία που οργανώνονται κατά καιρούς από το ΚΠΕ της πόλης μου.

Σ: Και κατόπιν τούτων, αναθεωρήσατε κάποιες απόψεις που είχατε πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα μετά την επαφή σας με το ΚΠΕ; Αν ναι, τί βοήθησε σε αυτό;

Π5: Δε θα έλεγα ότι αναθεώρησα τις απόψεις μου. Πάντα ήμουν ευαισθητοποιημένη για προβλήματα του περιβάλλοντος και αρκετές φορές έχω συμμετάσχει και με άλλες ομάδες σε ανάλογες δράσεις. Με τις οργανωμένες και επιστημονικά πλαισιωμένες άψογα εκδηλώσεις όμως που έκανε το ΚΠΕ, απέκτησα μια σφαιρικότερη άποψη των πραγμάτων και συνειδητοποίησα την ευθύνη που έχει ο κάθε πολίτης για να διασωθεί το φυσικό μας περιβάλλον.

Σ: Περιγράψτε τυχόν αλλαγές στις περιβαλλοντικές συμπεριφορές σας προσωπικά, μετά τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικό πρόγραμμα ή δράση του ΚΠΕ.

Π5: Όσες φορές παρακολούθησα δράσεις του ΚΠΕ βοηθήθηκα να γίνω πιο ευαισθητοποιημένη ως πολίτης θα έλεγα και παροτρύνω φίλους, συναδέλφους και συγγενείς να συμμετάσχουν σε παρόμοια περιβαλλοντικά προγράμματα. Επιπλέον, θεωρώ ότι προσπαθώ να κάνω τη θεωρία πράξη στην καθημερινή μου ζωή π.χ. ξεχωρίζω στους κάδους των σκουπιδιών ποια είναι ανακυκλώσιμα και ποια όχι, αποφεύγω τις χημικές ουσίες, καθώς εξετάζω εξονυχιστικά τις ετικέτες των προϊόντων που αγοράζω κτλ. Στο ΚΠΕ τα έμαθα όλα αυτά και η πεποίθηση των ανθρώπων που μου τα είπαν, ότι αυτή είναι η λύση των περισσότερων προβλημάτων με έκανε να τα τηρώ στην καθημερινότητά μου, γιατί πραγματικά νοιάζομαι για την σωστή ανάπτυξη του τόπου μου και την ευημερία όλων μας.

Σ: Αξιοποιήσατε την εμπειρία από το ΚΠΕ στην επαγγελματική σας εξέλιξη; Αν ναι, με ποιόν τρόπο;

Π5: Το επάγγελμά μου δεν σχετίζεται με την εκπαίδευση, αν εννοείται μια αξιοποίηση ως ανέλιξη σε τέτοιες θέσεις. Εμπλούτισα όμως το υπάρχον πνευματικό μου δυναμικό με επιπλέον νέες γνώσεις και πληροφορίες, αλλά το κυριότερο όμως από όλα που συνειδητοποίησα είναι ότι η διάσωση του περιβάλλοντος αποτελεί στάση ζωής για τον καθένα μας και πρέπει να αποτελέσει σκοπό της ζωής μας. Με απλές ενέργειες μπορούμε όλοι να συμβάλλουμε στη διάσωση του περιβάλλοντος. Εεεε αυτό για μένα είναι αξιοποίηση της παραπάνω εμπειρίας από το ΚΠΕ.

Σ: Ανατρέχοντας στην εμπειρία από τη συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις ή άλλες δράσεις που διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ, ποια θετικά στοιχεία και ποιες αδυναμίες θυμάστε να είχαν οι δραστηριότητες που συμμετείχατε;

Π5: Οι δράσεις του ΚΠΕ Ν. Κίου διακρίνονταν πάντα για καλή οργάνωση και εμπνευσμένες δραστηριότητες. Οι διαδρομές στα φυσικά μας τοπία, οι ποδηλατοβόλτες στο ποτάμι μας, ήταν ευκαιρίες να περάσουν όλοι καλά, με ασφάλεια και να μαθαίνουν νέα πράγματα ομαδικά. Έχω συμμετάσχει όπως ξαναείπα και σε δράσεις άλλων ΚΠΕ και άλλων ομάδων. Θα έλεγα ότι δεν ήταν τόσο οργανωμένα όπως ήταν στο ΚΠΕ της Ν. Κίου και επιπλέον η επιμόρφωση γινόταν κυρίως με ρητορικό τρόπο και όχι με την εμπλοκή σε ενεργητικές ομαδικές δράσεις στο βαθμό που μας είχε συνηθίσει η δική μας ομάδα. Αρνητικό θεωρώ το γεγονός ότι δεν γίνονται πια δράσεις. Θεωρώ η κρίση, η πανδημία, το ΚΠΕ βλέπω ότι μείωσε κατά πολύ τη δραστηριότητά του.

Σ: Θέλετε να μου πείτε για τις μεθόδους και πρακτικές που το ΚΠΕ προσεγγίζει τους ενήλικες, βοηθάει να αλλάξουν στάση, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και να ενεργοποιηθούν για το περιβάλλον;

Π5: Οι μέθοδοι και οι πρακτικές είναι καινοτόμες, βασισμένες στην ενεργητική μάθηση και στις αρχές της ενήλικης εκπαίδευσης. Ο συμμετέχων στο πρόγραμμα με την εμπλοκή του στο βιωματικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα, πέρα από τις γνώσεις που αποκτά, διαμορφώνει στάσεις και δεξιότητες σεβασμού προς τις αξίες και τις αρχές της Αειφόρου Ανάπτυξης, όπως δημοκρατία, σεβασμός στη διαφορετικότητα, αλληλεγγύη κτλ. Επιπλέον, αισθάνεται πολύ ωραία, ξεχνά τα προβλήματα του και περνά ευχάριστα τον ελεύθερο χρόνο του.

Σ: Αν θα έπρεπε να επιλέξετε ένα πράγμα που βιώσατε στην επαφή σας με το ΚΠΕ, που σας εντυπωσίασε περισσότερο και θεωρείτε ότι καθόρισε έκτοτε την περιβαλλοντική συμπεριφορά σας, ποιο θα ήταν αυτό;

Π5: Η βιωματική δράση... ναι, σίγουρα αυτό θα διάλεγα...η εμπλοκή σε ομάδες και η δυνατότητα να μαθαίνεις μέσα από αυτό. Με έχουν κουράσει οι επιμορφωτικές ημερίδες και τα προγράμματα με τους ατελείωτους μονολόγους. Με την ομάδα του ΚΠΕ, η θεωρία γινόταν πράξη, βίωμα, κι αυτό μου έχει λείψει πολύ.

Σ: Ας μιλήσουμε τώρα για μια άλλη πλευρά του θέματος. Πιστεύετε ότι η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα βοηθάει στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής;

Π5: Σίγουρα βοηθάει, αναμφισβήτητα θα έλεγα.

Σ: Πως το εννοείται; Γιατί;

Π5: Βέβαια, με το να μαθαίνουν οι συμμετέχοντες στα προγράμματα, μέσα από βιωματικές δράσεις να σέβονται το τοπικό περιβάλλον με τις φυσικές ομορφιές του και κατ' επέκταση τη φυσική ιστορία του τόπου τους, αλλά και την ιστορία που το περιβάλλει. Μαθαίνοντας, το σέβεται και το προστατεύει.

Σ: Σχετικά με τη συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση, ποιο ρόλο διαδραματίζει κατά τη γνώμη σας, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής;

Π5: Παίζει σημαντικό ρόλο κατά τη γνώμη μου η συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της

περιοχής. Η ομάδα του ΚΠΕ το έχει καταλάβει και προσπαθεί να έχει άψογη συνεργασία με όλους τους παράγοντες της τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και να ενεργοποιήσει τους πολίτες κάθε ηλικίας, καθώς διοργάνωνε προγράμματα για όλους. Τουλάχιστον αυτό έβλεπα να συμβαίνει παλιότερα. Να έχουν πάντα μια θετική διάθεση. Υπήρχαν και φορές που έπρεπε να είναι πιο απαιτητικοί από το Δήμο, που αδιαφορούσε. Τώρα, όπως είπα τα πράγματα έχουν αλλάξει. Όμως είμαι πεπεισμένη ότι μόνο με συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων και των κατοίκων μαζί μπορούμε να απαιτήσουμε και να κάνουμε πράγματα για την ανάπτυξη της κοινωνίας μας.

Σ: Εσείς τί πιστεύετε σχετικά με τη συμβολή του ΚΠΕ στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής και στην κοινωνική συνοχή γενικότερα;

Π5: Θα σας πω. Εγώ νομίζω ότι είναι σημαντικός ο ρόλος του, καθώς όλοι αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους, παραμερίζουν το "εγώ" τους και συμβάλλουν με την ατομική τους εργασία μέσω ομαδικών εργασιών στο "καλό" της τοπικής κοινωνίας π.χ. καθαρισμός παραλιών κ. τ. λ. Οι εκδηλώσεις του ΚΠΕ ήταν πάντα ευκαιρίες για όλους να περάσουν καλά, να συζητήσουν για λύσεις στα προβλήματά τους, να μάθουν πράγματα που δεν ήξεραν, να επικοινωνήσουν ως μέλη της ίδιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας που έχουν και κοινά συμφέροντα.

Σ: Για τη συμβολή της λειτουργίας του Κέντρου στην τουριστική ανάπτυξη της Αργολίδας ποια είναι η γνώμη σας;

Π5: Πολύ σημαντική, βεβαιότατα. Καθώς, αν μαθαίνεις να σέβεσαι και να προστατεύεις τις φυσικές ομορφιές του τόπου σου, τον υγρότοπο με όλη τη ζωή που δίνει, τις αρχαιότητες, συμβάλλεις κι εσύ και γίνεσαι ένας «πρεσβευτής» αυτής της ομορφιάς της χώρας σου και του τόπου σου. Αυτό θα αποτελέσει πόλο έλξης για τους τουρίστες.

Σ: Πιστεύετε ότι ωφελείται και οικονομικά η περιοχή από την ύπαρξη του Κέντρου;

Π5: Βέβαια, αφού ο τουρισμός βοηθάει και την οικονομία.

Σ: Πως το εννοείται; Με ποιο τρόπο;

Π5: Από τη μία, όταν σέβεσαι το περιβάλλον και υιοθετείς ένα αειφόρο τρόπο ζωής, σίγουρα συμβάλλεις στην οικονομική ανάπτυξη του τόπου σου, καθώς η οικονομία έχει άρρηκτη σχέση με το περιβάλλον. Από την άλλη ο κόσμος που επισκεπτόταν το ΚΠΕ, φιλοξενείτο στην πόλη, ψώνιζε, άφηνε τα χρήματά του στις τοπικές

επιχειρήσεις. Επιπλέον το ΚΠΕ συνεργάζεται με επιχειρήσεις της πόλης για τα λειτουργικά του έξοδα. Εεεε όλα αυτά ενίσχυαν την οικονομία της περιοχής και δυστυχώς όχι πλέον με την κατάσταση που επικρατεί.

Σ: Θεωρείτε ότι, οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π5: Ναι. Εννοείται, ο ρόλος του ΚΠΕ είναι πολυσήμαντος. Όλα τα προγράμματα και οι δράσεις του Κέντρου έχουν τα θέματά τους από το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον της Αργολίδας. Στοχεύει επίσης, σε κάθε πολίτη ανεξαρτήτου ηλικίας και τον προτρέπει να συμβάλλει και αυτός από το δικό του «μετερίζι», με τις δικές του δυνάμεις να προστατεύσει το περιβάλλον και να αναδείξει τον τοπικό πολιτισμό και τις φυσικές ομορφιές, αναδεικνύοντας τις ιδιαιτερότητες, την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής. Με αυτούς τους τρόπους θεωρώ ότι αναδεικνύει τον πολιτισμό και την ιστορία του τόπου.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για την επάρκεια, ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενο των δράσεων για την Αειφορία, που υλοποιούνται κάθε χρόνο από το ΚΠΕ;

Π5: Καταρχήν εγώ θεωρώ, ότι πρέπει να αυξηθούν τα ΚΠΕ σε όλη την επικράτεια και να στελεχωθούν με το κατάλληλο προσωπικό για να κάνουν επιπλέον δράσεις και να συνεισφέρουν με το καινοτόμο και πολύπλευρο έργο τους στη διάσωση του φυσικού περιβάλλοντος. Τώρα συγκεκριμένα το δικό μας ΚΠΕ ξεκίνησε καλά πριν 15 χρόνια και είχε μια άνοδο στην πορεία με καλή στελέχωση και οικονομική ευμάρεια. Υπήρχε πάντα καλή οργάνωση από την πλευρά της ομάδας, και τα θέματά τους ήταν πάντα ενδιαφέροντα. Δεν φαίνεται να λειτουργεί έτσι πια, γι αυτό και οι δράσεις έχουν μειωθεί πολύ. Βέβαια, ακόμα και τώρα... με την πανδημία προσπαθούν με εξ αποστάσεως λειτουργία να μας κινητοποιούν.

Σ: Εννοείται ότι εντοπίζετε κάποιες αλλαγές στην όλη δραστηριότητα του ΚΠΕ από παλαιότερα, σε σχέση με τα τελευταία πέντε χρόνια. Που κατά τη γνώμη σας οφείλονται και τί αντίκτυπο έχουν για την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία;

Π5: Λόγω της συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης πολλά ΚΠΕ στην ελληνική επικράτεια υπολειτουργούν, καθώς δε διαθέτουν ούτε τις κατάλληλες εγκαταστάσεις

ούτε είναι στελεχωμένα αριθμητικά με το κατάλληλο προσωπικό. Επιπλέον, λόγου της έκτακτης επικαιρότητας και τα αυστηρά μέτρα ανάσχεσης του κορωνοϊού, τα προγράμματα γίνονται τα περισσότερα μέσω διαδικτύου. Αυτό δεν είναι καλό, ούτε για την εκπαιδευτική κοινότητα, ούτε για τους κατοίκους εδώ, ούτε για το μέλλον του τόπου όσον αφορά την Αειφορική του Ανάπτυξη. Ευελπιστώ, να επανέλθει η κανονικότητα και τα προγράμματα να γίνονται δια ζώσης και πάλι. Επίσης να γίνονται περισσότερες δράσεις για τους μεγάλους ανθρώπους.

Σ: Πώς βλέπετε δηλαδή το μέλλον του φορέα, όσον αφορά τη συνδρομή του στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής;

Π5: Παρά τις τωρινές δυσκολίες, θέλω να πιστεύω πως θα είναι πολύ ελπιδοφόρο και με μεγάλες προοπτικές, αν φυσικά έχει την κατάλληλη στήριξη και αναβάθμιση. Το ΚΠΕ της Ν. Κίου έχει πρωτοστατήσει στην ενημέρωση των πολιτών της τοπικής κοινωνίας και έχει συμβάλλει αποφασιστικά στην αφύπνιση και στην διαμόρφωση της συνείδησης της «κοινής γνώμης» για την υιοθέτηση αειφόρου τρόπου ζωής. Είναι κρίμα να υποβαθμιστεί, ή να σταματήσει η λειτουργία του. Επιβάλλεται η στήριξή του από όλους τους υπεύθυνους.

Σ: Τελειώνοντας, θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο σχετικά με το θέμα μας;

Π5: Ναι, θα ήθελα να επισημάνω ότι τα ΚΠΕ διαδραματίζουν κομβικό ρόλο στις σύγχρονες κοινωνίες, καλύπτουν λειτουργικές ανάγκες της κοινωνίας, καθώς υπηρετούν τον άνθρωπο και τις ανάγκες του για να ζήσει καλύτερα, να έχει μια καλύτερη ποιότητα ζωής, καλύτερες διαπροσωπικές σχέσεις. Αυτό πρέπει να γίνει κατανοητό από τους ιθύνοντες της πολιτείας, έτσι ώστε να παρέχει ένα σταθερό νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας. Να δίνονται κίνητρα και στους ανθρώπους που εργάζονται σε αυτά, έτσι ώστε να γίνονται καλύτεροι, προς όφελος πάντως των αναγκών της κοινωνίας.

Σ: Ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας και το χρόνο σας.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ 6

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 31-40 ετών

Μορφωτικό επίπεδο: Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Διπλωματική Εργασία

Συμμετοχή σε ομάδα προστασίας του περιβάλλοντος: Ναι

Ενημέρωση γενικά για θέματα που αφορούν το περιβάλλον-πηγές πληροφόρησης: Διαδίκτυο και από το φορέα Διαχείρισης Πάρκωνα-Μουστού Μαινάλου και Μονεμβάσιας στον οποίο είμαι μέλος ως εθελόντρια

Ιδιότητα: Εκπαιδευτικός Β/θμιας της περιοχής

Συνεντεύκτρια: Στο πλαίσιο της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας θα κάνουμε μια συζήτηση για το ΚΠΕ όπως σας έχω ενημερώσει.

Π6: Βέβαια, συμφωνώ, ας αρχίσουμε.

Σ: Λοιπόν, τί γνώμη έχετε για τη συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ; Τη θεωρείτε σημαντική; Αν ναι, γιατί;

Π6: Ναι, κατά τη γνώμη μου είναι πολύ σημαντική και απαραίτητη. Μέσω αυτών των προγραμμάτων και δράσεων που διοργανώνονται από τα ΚΠΕ, έρχονται οι ενήλικες σε επαφή με το φυσικό, πολιτισμικό περιβάλλον και τα περιβαλλοντικά προβλήματα και μπορούν να διατυπώσουν κρίσεις, να προτείνουν λύσεις και να δράσουν για την επίλυσή τους. Επίσης μπορούν και οι ενήλικες όπως και τα παιδιά να καλλιεργήσουν δεξιότητες και θετικές συμπεριφορές στην καθημερινή τους πρακτική για την προστασία της οικολογικής ισορροπίας και της ποιότητας ζωής.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για την καταλληλότητα του ΚΠΕ Ν. Κίου, ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων για τέτοιου είδους θέματα, συγκριτικά και με άλλους φορείς πιθανόν.

Π6: Θα σας πω. Είμαι απολύτως πεπεισμένη για την καταλληλότητα του σε τέτοιου είδους εκπαίδευση. Το θεωρώ έγκυρο και κατάλληλο για τα θέματα αυτά όπως και όλα τα ΚΠΕ γιατί ανοίγουν δράσεις στις τοπικές κοινωνίες, σε ομάδες ενηλίκων, συνεργάζονται με διαφορετικούς φορείς για την πραγματοποίηση δράσεων με στόχο την εξωστρέφεια στην ευρύτερη κοινωνία. Ενημερώνουν και ευαισθητοποιούν πολλές κοινωνικές ομάδες σε θέματα περιβάλλοντος της περιοχής και θεωρητικού προβληματισμού, σε θέματα επίλυσης περιβαλλοντικών προβλημάτων και θέματα ανάδειξης και προώθησης της αξίας των τοπικών προϊόντων σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς.

Σ: Ποια ήταν η εμπειρία σας σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία, πριν έρθετε σε επαφή με το ΚΠΕ και την Παιδαγωγική Ομάδα του;

Π6: Μικρή σχετικά η εμπειρία μου. Υπήρχε ένα μικρό υπόβαθρο από την ενασχόλησή μου με θέματα περιβαλλοντικά, μέσω της εργασίας μου στην εκπαίδευση σε κάποια περιβαλλοντικά προγράμματα με τους μαθητές μου. Επίσης και από τη συμμετοχή μου εθελοντικά σε τοπικό φορέα διαχείρισης του περιβάλλοντος, όπου συμμετείχα σε κάποιες δράσεις του κατά καιρούς.

Σ: Συμμετείχατε σε επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον, που διοργανώθηκαν από το φορέα και απευθύνονταν σε ενηλίκους και ποιες;

Π6: Ναι συμμετείχα παλιότερα σε σεμινάρια για εκπαιδευτικούς, προκειμένου να βοηθηθώ στη μεθοδολογία για εφαρμογή περιβαλλοντικών προγραμμάτων στο σχολείο. Συμμετέχω όμως και αυτόν τον καιρό σε διαδικτυακές ενημερώσεις πάνω στα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής. Μάλιστα, σχεδιάζω τη λήψη δράσεων και πρωτοβουλιών για την παροχή προτάσεων και τη διενέργεια συζητήσεων πάνω στα θέματα αυτά.

Σ: Θα ήθελα να μου πείτε, ποιοι συγκεκριμένοι λόγοι- κίνητρα σας οδήγησαν να συμμετέχετε σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία που οργανώθηκε από το ΚΠΕ Ν. Κίου;

Π6: και «...η λήψη εξειδικευμένης γνώσης στα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής, η ενίσχυση της προσωπικής και κοινωνικής μου ανάπτυξης...» (Π6Εκείνο που με παρακινεί είναι καταρχήν είναι το ενδιαφέρον μου και η αγάπη για το περιβάλλον και η ευθύνη που νιώθω ως δασκάλα να τη μεταφέρω και στους μαθητές μου. Ιδιαίτερα η λήψη εξειδικευμένης γνώσης στα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής, που ξέρω ότι παρέχεται με τον καλύτερο τρόπο στο ΚΠΕ. Επιπλέον η ενίσχυση της προσωπικής και κοινωνικής μου ανάπτυξης και η δημιουργία επιθυμίας για φυσική δραστηριότητα, καθώς και η ανάπτυξη βαθύτερης σχέσης με τη φύση επειδή κι αυτό γίνεται στο ΚΠΕ με τη μελέτη πεδίου στις δράσεις. Και βέβαια η ανάπτυξη σωματικών –πνευματικών-ηθικών -κοινωνικών ικανοτήτων και αρετών μέσα από πνεύμα χαράς, αισιοδοξίας, φιλίας και αμοιβαίας κατανόησης που υπάρχει στη διάρκεια των επιμορφωτικών συναντήσεων με συναδέλφους.

Σ: Μετά από τέτοιες συναντήσεις και γενικότερα μετά την επαφή σας με το ΚΠΕ αναθεωρήσατε κάποιες απόψεις που είχατε πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα; Αν ναι, τί βοήθησε σε αυτό;

Π6: Ναι, βέβαια αναθεώρησα. Βοήθησε η επιστημονική ενημέρωση από το ΚΠΕ και η συνειδητοποίηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής που είναι αλληλοσχετιζόμενα με τα οικονομικά και κοινωνικά θέματα οπότε η περιβαλλοντική εκπαίδευση πρέπει να είναι μια δια βίου διαδικασία που αρχίζει στα παιδικά μας χρόνια και συνεχίζεται και στη ζωή των ενηλίκων.

Σ: Περιγράψτε τυχόν αλλαγές στις περιβαλλοντικές συμπεριφορές σας προσωπικά, μετά τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικό πρόγραμμα ή δράση του ΚΠΕ.

Π6: Διαμόρφωσα φιλοπεριβαλλοντική συμπεριφορά που λέμε. Είμαι πολύ περισσότερο ενημερωμένη και ευαισθητοποιημένη μετά τη συμμετοχή μου στο ΚΠΕ και καλλιεργώ θετικές συμπεριφορές στην προστασία του περιβάλλοντος, την οικολογική ισορροπία και την ποιότητα ζωής. Κυρίως με την υιοθέτηση της ανακύκλωσης στην καθημερινότητά μου και την προτροπή των γύρω μου στην καθαριότητα της φύσης και της μίμησης στην ανακύκλωση υλικών. Επίσης είναι πιο ένθερμη η συμμετοχή μου σε δράσεις προστασίας σπάνιων ειδών της παράκτιας ζώνης της περιοχής και στην καθαριότητα και αξιοποίηση του υδροβιότοπου των «Καλυβίων».

Σ: Αξιοποιήσατε την εμπειρία από το ΚΠΕ στην επαγγελματική σας εξέλιξη; Αν ναι, με ποιόν τρόπο;

Π6: Βέβαια, φυσικά και αξιοποιείται ότι μαθαίνουμε με κάποιο τρόπο. Όχι με την έννοια της διεκδίκησης θέσεων ευθύνης στην εκπαίδευση. Οπωσδήποτε όμως με την εμπειρία αυτή δημιούργησα επιπλέον γνωστικό υπόβαθρο ως εκπαιδευτικός. Αυτό το υπόβαθρο με βοήθησε στην ανάληψη προγραμμάτων εκπαίδευσης στα σχολικά πλαίσια και όχι μόνο αφού η διάσωση του περιβάλλοντος είναι υπόθεση όλων μας. Σίγουρα αξιοποίησα τις γνώσεις που, πήρα διαμορφώνοντας την καθημερινότητά μου με πιο υπεύθυνη στάση απέναντι στο περιβάλλον, φυσικό και ανθρωπογενές.

Σ: Ανατρέχοντας στην εμπειρία από τη συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις ή άλλες δράσεις που διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ, ποια θετικά στοιχεία και ποιες αδυναμίες θυμάστε να είχαν οι δραστηριότητες που συμμετείχατε;

Π6: Φυσικά υπήρχαν και θετικά στοιχεία και αδυναμίες. Ως θετικά στοιχεία μπορώ να αναφέρω την ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα που μου μετέφεραν και τη βαθύτερη σχέση με τη φύση που απέκτησα παρακολουθώντας συναντήσεις του ΚΠΕ. Επίσης θετικό είναι η ανάπτυξη σωματικών, πνευματικών, ηθικών ικανοτήτων με πνεύμα συνεργασίας και αλληλεπίδρασης καθώς και η συζήτηση-προβληματισμός σε συνεργασία με άλλες ομάδες που επιτυγχάνεται μέσα από τέτοιου είδους δράσεις. Ως αδυναμία μπορώ να αναφέρω τα προβλήματα στις ομάδες ενηλίκων λόγω διαφορετικού αξιακού και μορφωτικού επιπέδου και λόγω διαφορετικής αφετηρίας και προσδοκιών. Επίσης υπήρχαν δυσκολίες ως προς την υλικοτεχνική υποδομή του ΚΠΕ.

Σ: Τί έχετε να πείτε για τις μεθόδους και πρακτικές που το ΚΠΕ προσεγγίζει τους ενήλικες, βοηθάει να αλλάξουν στάση, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και να ενεργοποιηθούν για το περιβάλλον;

Π6: Πάγιο αίτημα των μεθόδων και δράσεων των Κ.Π.Ε στις διαφορετικές ομάδες ενηλίκων, με στόχο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίησή τους, είναι η εύρεση των καταλληλότερων απ αυτές για την καλή έκβαση ανοίγματος του θεσμού στην τοπική κοινωνία των ενηλίκων πράγμα το οποίο απαιτεί συνεχή ενημέρωση των εκπαιδευτών των ομάδων αυτών σε νέες πρακτικές και μεθόδους.

Σ: Αν θα έπρεπε να επιλέξετε ένα πράγμα που βιώσατε στην επαφή σας με το ΚΠΕ, που σας εντυπωσίασε περισσότερο και θεωρείτε ότι καθόρισε έκτοτε την περιβαλλοντική συμπεριφορά σας, ποιο θα ήταν αυτό;

Π6: Μέσω της συμμετοχής μου σε επιτόπου έρευνα- ενημέρωση από το ΚΠΕ ,περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής συνειδητοποίησα την επείγουσα ανάγκη εμπλοκής ευαισθητοποιημένων ενηλίκων και όχι μόνο, για τη λύση χρόνιων περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής και ότι η ενασχόληση με το τοπικό περιβάλλον αποτελεί πεδίο οικουμενικής δράσης.

Σ: Πιστεύετε ότι η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα βοηθάει στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής και γιατί;

Π6: : Είναι πολύ βασικό θέμα η συνειδητοποίηση-γνώση του ότι η περιβαλλοντική κρίση που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την οικονομική και την κοινωνική κρίση, πηγάζει από τη μη αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος και τη σπατάλη φυσικών

πόρων και ενέργειας με ζητούμενο τη φθηνή μαζική παραγωγή. Το μοντέλο αυτό υποβαθμίζει το περιβάλλον και οδηγεί σε σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα που διαταράσσουν την οικολογική ισορροπία των οικοσυστημάτων και θέτουν σε κίνδυνο την επιβίωση του ίδιου του ανθρώπου.

Σ: Ποιο ρόλο διαδραματίζει κατά τη γνώμη σας, η συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής;

Π6: Το ΚΠΕ συνεργάζεται με τη δημοτική αρχή στις εκδηλώσεις του, αν και δεν υπάρχει πάντα ανταπόκριση. Η συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση είναι πολύ βασική για τη λύση των αλληλοσχετιζόμενων περιβαλλοντικών, οικονομικών, πολιτιστικών και κοινωνικών θεμάτων. Άλλωστε, σύμφωνα και με τους όρους της σύμβασης από όσο ξέρω ο Δήμος που ανήκει το ΚΠΕ, είναι υποχρεωμένος να παρέχει στήριξη σε ένα τέτοιο φορέα.

Σ: Τί πιστεύετε σχετικά με τη συμβολή του ΚΠΕ στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής και στην κοινωνική συνοχή γενικότερα;

Π6: Το ΚΠΕ συμβάλλει οπωσδήποτε στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής ,αφού τα περιβαλλοντικά προβλήματα, με τα οποία ασχολείται κυρίως, έχουν άμεση σύνδεση με τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα όλων των κατοίκων που διαβιούν εδώ στην πόλη. Η ομάδα του ΚΠΕ υποδεικνύει λύσεις στα ποικίλα και αλληλοσυνδεόμενα προβλήματα των κατοίκων μέσω της αειφόρου ανάπτυξης και έτσι σηματοδοτεί την μετανεωτερική εποχή.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για τη συμβολή της λειτουργίας του Κέντρου στην τουριστική ανάπτυξη της Αργολίδας;

Π6: Φυσικά και μπορεί το κέντρο να συμβάλλει στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Όλα αυτά τα χρόνια λειτουργίας του, πέρασαν χιλιάδες άνθρωποι, μικροί και μεγάλοι, και γνώρισαν μέσα από τα προγράμματα του ΚΠΕ όλη την περιοχή. Κάποιοι ξανάρθαν και πάλι ως τουρίστες. Αυτό μπορεί να επεκταθεί και μέσω της ενεργοποίησης του εναλλακτικού τουρισμού με δράσεις περιβαλλοντικές και πολιτιστικές χρησιμοποιώντας τη μυθολογία και την ιστορία της περιοχής.

Σ: Πιστεύετε ότι ωφελείται και οικονομικά η περιοχή από την ύπαρξη του Κέντρου; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π6: Ναι, βέβαια ωφελείται η περιοχή. Η περιβαλλοντική και η οικονομική αλληλεπίδραση είναι άρρηκτα συνδεδεμένες, οπότε είναι αναγκαία η λειτουργία του φορέα για τη διατήρηση της ισορροπίας αυτής. Επίσης σίγουρα ωφελείται, αφού η περιβαλλοντική και η οικονομική αλληλεπίδραση είναι άρρηκτα συνδεδεμένες πιο πολύ από άλλοτε στην εποχή μας και οι ισορροπίες μεταξύ τους είναι πολύ λεπτές οπότε είναι αναγκαία η συνεργασία του φορέα για τη διατήρηση της ισορροπίας αυτής.

Σ: Πείτε μου, νομίζεται ότι, οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π6: Βεβαίως ναι. Προβάλλεται ο τόπος, η ιστορία του, ο πολιτισμός του γιατί υπάρχουν προγράμματα με διάφορα θέματα. Τα θέματα αυτά αντλούνται από τα πεδία αυτά. Το καθένα επικεντρώνει είτε στη φύση, είτε στους ανθρώπους, είτε σε συνδυασμό φύσης –ιστορίας –πολιτισμού. Οπότε θεωρώ πως όσοι τα παρακολουθούν, έχουν και την ευκαιρία να γνωρίσουν και την ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου, ενώ εργάζονται για το περιβάλλον.

Σ: Ας αναφερθούμε τώρα σε κάτι άλλο. Ποια είναι η γνώμη σας για την επάρκεια, ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενο των δράσεων για την Αειφορία, που υλοποιούνται κάθε χρόνο από το ΚΠΕ;

Π6: Είναι ευπρόσδεκτο πάντα το να αυξάνονται σε ποσότητα και ποιότητα ,να εναρμονίζονται με τις παρούσες συνθήκες και να εμπλουτίζονται σε μεθόδους, θεματολογία και δράσεις. Υπήρξαν εποχές που οι δράσεις του ΚΠΕ για ενήλικες ήταν πολλές. Όχι μόνο από τον εκπαιδευτικό κόσμο αλλά και άλλοι τις παρακολουθούσαν στο πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης. Τα θέματα και οι εισηγήσεις καθώς και οι προσκεκλημένοι επιστήμονες ήταν καλά επιλεγμένα. Τώρα έχουμε περάσει σε άλλη φάση λόγω της πανδημίας , γίνονται λιγοστά και διαδικτυακά. Ωστόσο εγώ παρακολούθησα με ενδιαφέρον και τις δράσεις της τελευταίας χρονιάς, εξ αποστάσεως, για την Κορινθιακή σταφίδα και για το 1821 και τις βρήκα πολύ ενδιαφέρουσες όπως πάντα.

Σ: Εντοπίζετε κάποιες αλλαγές στην όλη δραστηριότητα του ΚΠΕ από παλαιότερα, σε σχέση με τα τελευταία πέντε χρόνια; Ποιες είναι, πού κατά τη γνώμη σας

οφείλονται και τί αντίκτυπο έχουν για την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία;

Π6: Όπως είπα και προηγουμένως, πιστεύω πως έχουν μειωθεί οι δράσεις τα τελευταία πέντε χρόνια σε σχέση με παλαιότερα με τη διαφορά ότι προέκυψαν επιπλέον προβλήματα. Την τελευταία πενταετία υφίσταται η οικονομική κρίση και η μείωση προσωπικού των ΚΠΕ καθώς και τα περιοριστικά μέτρα δράσεων λόγω της επιδημίας την τελευταία διετία. Ευελπιστούμε να αλλάξουν τα πράγματα προς το καλύτερο στο εγγύς μέλλον. Τόσο η τοπική κοινωνία όσο και οι εκπαιδευτικοί έχουν ανάγκη την καθοδήγηση και εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία που παρέχεται από το ΚΠΕ.

Σ: Γι αυτήν την Αειφορία και την επακόλουθη Ανάπτυξη, πείτε μου πώς βλέπετε το μέλλον του φορέα, όσον αφορά τη συνδρομή του σε αυτήν στην περιοχή μας;

Π6: Το ΚΠΕ ως φορέας έχει μεγάλες προοπτικές. Έχει ανοίξει το δρόμο της ενημέρωσης, συμμετοχής σε περιβαλλοντικά προγράμματα και σύνδεσης της κοινωνίας και της οικονομίας της περιοχής με αυτά για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Επίσης για την εξάλειψη των περιβαλλοντικών προβλημάτων που χρίζουν άμεσης αντιμετώπισης, για την διαφύλαξη της υγείας των κατοίκων και την ενδυνάμωση του τουρισμού. Μένει όμως να στηριχτεί κατάλληλα από το κράτος και την τοπική αυτοδιοίκηση. Μόνο του δε μπορεί να επιβιώσει.

Σ: Φτάνοντας στο τέλος, θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο σχετικά με το θέμα μας;

Π6: Ναι θα ήθελα να υπάρχει συνεχής και αυξανόμενη ενίσχυση των ΚΠΕ όλων και δη της Ν. Κίου με ότι απαιτείται σε ανθρώπινο, επιστημονικό, οικονομικό και υλικοτεχνικό πεδίο. Όλο αυτό βέβαια για την απρόσκοπτη επιτέλεση του σκοπού τους που ενώνει τον άνθρωπο με τη φύση και την οικονομική, πολιτιστική και περιβαλλοντική του επιβίωση και ισορροπία.

Σ: Ευχαριστώ για τη βοήθεια που μου παρέχετε για τη μελέτη μου και για τις πληροφορίες.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ 7

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: Άνω των 50

Μορφωτικό επίπεδο: Τριτοβάθμια Εκπαίδευση Μεταπτυχιακό

Συμμετοχή σε ομάδα προστασίας του περιβάλλοντος: Ναι

Ενημέρωση γενικά για θέματα που αφορούν το περιβάλλον-πηγές πληροφόρησης: Τηλεόραση - Φίλοι και συνάδελφοι - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο και από παρακολούθηση ημερίδων, σεμιναρίων στο ΚΠΕ Ν. Κίου, Ακράτας, Κλειτορίας, συνεδρίου ΠΕΕΚΠΕ και συμποσίων

Ιδιότητα: Εκπαιδευτικός Α/θμιας Αργολίδας

Συνεντεύκτρια: Στο πλαίσιο της αναζήτησης στοιχείων για το ΚΠΕ πείτε μου την γνώμη σας. Θεωρείτε σημαντική τη συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ;

Π7: Μα βέβαια. Θεωρώ πολύ σημαντική κάθε εκπαίδευση για ενήλικες και προπάντων σημαντική τη συμμετοχή των ενηλίκων και σε επιμορφωτικά προγράμματα και σε δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ.

Σ: Γιατί; Πείτε μου δυο λόγια

Π7: Ναι θα σας πω. Με τη συμμετοχή τους σε τέτοιου είδους εκπαίδευση οι ενήλικες συμπληρώνουν τις ελλειπείς γνώσεις τους αλλά εμπλουτίζουν και τις μη ελλειπείς. Ακόμη αξιολογούν τις ιδεολογικές αρχές τους για τη στάση ζωής τους απέναντι σε ένα αειφόρο μέλλον με περιβαλλοντική συνείδηση. Είναι ευκαιρίες επαναπροσδιορισμού κάποιων αξιών που προσφέρουν μια ποιότητα στη ζωή και μαθαίνουν απλές πρακτικές για να προστατεύουν το περιβάλλον ώστε να έχουν πόρους και οι μελλοντικές γενιές.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για την καταλληλότητα του ΚΠΕ Ν. Κίου, ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων για τέτοιου είδους θέματα; Σε σχέση με άλλους παρόμοιους φορείς.

Π7: Η αλήθεια είναι ότι στην Αργολίδα δεν υπάρχει άλλος φορέας για εκπαίδευση Περιβαλλοντική, με την έννοια του οργανωμένου, δημόσιου φορέα. Δραστηριοποιούνται κάποιοι σύλλογοι κατά καιρούς, με ενδιαφέροντα θέματα και δράσεις, αλλά στο ΚΠΕ είναι διαφορετικά. Είναι ένα «δημόσιο σχολείο για το Περιβάλλον» θα έλεγα, με εξειδικευμένο προσωπικό, ενδιαφέροντα θέματα και ελκυστικά πεδία δράσεων, άψογη οργάνωση και επιστήμονες καλεσμένους ομιλητές,

καταξιωμένους. Θεωρώ ναι, ότι είναι το ΚΠΕ ο πλέον κατάλληλος φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων για περιβαλλοντικά θέματα, όπως και για τους μαθητές.

Σ: Ποια ήταν η εμπειρία σας σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία, πριν έρθετε σε επαφή με το ΚΠΕ και την Παιδαγωγική Ομάδα του;

Π7: Η εμπειρία μου σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία προ ΚΠΕ γενικά ήταν περιορισμένη, μικρή και δεν είχαν την τωρινή πληρότητα. Ως εκπαιδευτικός, όσο υπηρετούσα σε άλλους νομούς, παρακολούθησα κάποιες ημερίδες σε άλλα ΚΠΕ, κυρίως όσον αφορά το πως θα εφαρμόζα την ΠΕ στους μαθητές μου. Από όταν βρέθηκα στην Αργολίδα, παρακολουθώ ανελλιπώς το ΚΠΕ Ν. Κίου σε ό, τι εκδηλώσεις κάνει.

Σ: Συμμετείχατε σε επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον, που διοργανώθηκαν από το φορέα και απευθύνονταν σε ενηλίκους και ποιες;

Π7: Όπως είπα και πριν, επιδιώκω να συμμετέχω σε ότι γίνεται εκεί, είτε ως εκπαιδευτικός, είτε ως πολίτης της περιοχής. Ως εκπαιδευτικός συμμετείχα σε διαλέξεις, σε σεμινάρια, σε ημερίδες, σε δράσεις καθαρισμού ακτών, σε ποδηλατάδα, σε birdwatching κ. λ.. π. Αλλά και σε διάφορες δράσεις που αφορούν ενήλικες συμμετέχω, είτε τις διοργανώνει το ΚΠΕ, είτε σε συνεργασία με άλλα ΚΠΕ ή φορείς. Πρόσφατα παρακολούθησα διαδικτυακά, δύο επιμορφωτικές συναντήσεις και ήταν το ίδιο καλά οργανωμένες και ενδιαφέρουσες. Η μία αφορούσε την Κορινθιακή σταφίδα και η άλλη για το ρόλο του Περιβάλλοντος το 1821. Παρότι εξ αποστάσεως, έμεινα ευχαριστημένη.

Σ: Ποιοι συγκεκριμένοι λόγοι- κίνητρα σας οδήγησαν να συμμετέχετε σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία που οργανώθηκε από το ΚΠΕ Ν. Κίου;

Π7: Λόγοι- κίνητρα συμμετοχής μου σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία στο ΚΠΕ ήταν πάντα η προσωπική μου περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση σε μεγαλύτερο βαθμό από πριν. Επίσης η επιθυμία μου για γνώση μεθοδολογίας, που θα βοηθούσε στο να διαμορφώσω αντιλήψεις και στάση ζωής Αειφορίας στους μαθητές μου.

Σ: Αναθεωρήσατε κάποιες απόψεις που είχατε πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα μετά την επαφή σας με το ΚΠΕ;

Π7: Ναι βέβαια. Αναθεώρησα το γεγονός ότι δεν με αφορά το περιβάλλον.

Σ: Τι σας βοήθησε σε αυτό; Σε αυτό βοήθησε η δράση και η συνεχής ενημέρωση του ΚΠΕ με την εκάστοτε παιδαγωγική ομάδα του. Είχαν πάντα έναν ιδιαίτερο και αποτελεσματικό τρόπο, να σε ευαισθητοποιούν για τα θέματα που συνέβαιναν δίπλα σου, να σε κάνουν να νιώθεις την ευθύνη σου για τα κακώς κείμενα και να σε δραστηριοποιούν ώστε κάτι να αλλάξει. Η προστασία του τόπου που ζούμε, με τρόπο που θα είναι αποτελεσματικός, ώστε να ζήσουν και οι επόμενες γενιές, μας έμαθαν ότι μας αφορά όλους.

Σ: Περιγράψτε τυχόν αλλαγές στις περιβαλλοντικές συμπεριφορές σας προσωπικά, μετά τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικό πρόγραμμα ή δράση του ΚΠΕ.

Π7: Υιοθέτησα στάσεις και συμπεριφορές που έδωσαν διαφορετική αξία στην καθημερινότητά μου. Ξεκίνησα να κάνω ανακύκλωση οικιακών άχρηστων υλικών, χαρτιών, πλαστικών, αλουμινίων, μειώνω όσο γίνεται τη χρήση αυτών, επαναχρησιμοποιώ τα παραπάνω υλικά σε άλλες χρήσεις στο σπίτι και στο μάθημα των καλλιτεχνικών. Χρησιμοποιώ το ποδήλατο ως φιλικό στο περιβάλλον μέσον συγκοινωνίας, μειώνω όσο γίνεται την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας κλπ. Κυρίως έμαθα να βλέπω με άλλη ματιά τον κόσμο γύρω μου. Να δίνω αξία σε ό,τι υπάρχει, φυτό, ζώο, ανθρώπους. Περπατώ και παρατηρώ, δεν προσπερνώ. Εντοπίζω τα προβλήματα, κάνω αγώνα να τα δουν κι άλλοι. Απολαμβάνω μια βόλτα στο ποτάμι, στην ακτή, ερευνώντας και φωτογραφίζοντας. Και το πιο σημαντικό: περπατώ, με κάθε ευκαιρία βγαίνω στη φύση. Δεν τα έκανα όλα αυτά παλιά. Νομίζω ότι κάθε φορά που ερχόμουν στο ΚΠΕ, έφευγα με μια ευχάριστη εμπειρία και μια απόφαση να εφαρμόσω ότι έμαθα. Το κυριότερο, να νοιάζομαι μνα το μεταφέρω στους μαθητές μου, αλλά και στους φίλους μου.

Σ: Αξιοποιήσατε την εμπειρία από το ΚΠΕ στην επαγγελματική σας εξέλιξη; Αν ναι, με ποιόν τρόπο;

Π7: Αυτό που είπα ακριβώς πριν. Δεν αξιοποίησα μόνο προσωπικά ότι έμαθα, αλλά προσπάθησα να μεταδώσω περιβαλλοντικές γνώσεις και να διαμορφώσω αντιλήψεις, συμπεριφορές, στάσεις ζωής για την Αειφορία στους μαθητές μου μέσα από εκπαιδευτικά περιβαλλοντικά προγράμματα με βιωματικότητα και έρευνα στο πεδίο.

Σ: Ανατρέχοντας στην εμπειρία από τη συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις ή άλλες δράσεις που διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ, ποια θετικά στοιχεία και ποιες αδυναμίες θυμάστε να είχαν οι δραστηριότητες που συμμετείχατε;

Π7: Δεν εντόπισα αδυναμίες, ίσως γιατί εστιάζω πάντα στα θετικά. Αντίθετα εντυπωσιάστηκα όμως, από την ικανότητα της παιδαγωγικής ομάδας να εμπνέει και να καθοδηγεί, εντυπωσιάστηκα από την οργάνωση, την βιωματικότητα των επιμορφωτικών προγραμμάτων, την ομαδικότητα, τη συνεργατικότητα, τη συνέπεια θεωρίας και πράξης ... Εεεε, κάποια προβλήματα στις ομάδες ενηλίκων κάποιες φορές βίωσα,... ίσως λόγω διαφορετικού αξιακού και μορφωτικού επιπέδου και λόγω διαφορετικής αφετηρίας και προσδοκιών..., ήταν όμως λίγα και διαχειρίσιμα, δε μένω σε αυτά.

Σ: Πείτε μου τώρα κάτι άλλο. Τί έχετε να πείτε για τις μεθόδους και πρακτικές που το ΚΠΕ προσεγγίζει τους ενήλικες. Βοηθάνε να αλλάζουν στάση, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και να ενεργοποιηθούν για το περιβάλλον;

Π7: Έχω τη γνώμη ότι βοηθάνε πολύ. Ναι, η ΠΟ του ΚΠΕ βοηθάει τους ενήλικες με τις πρακτικές της στην καλλιέργεια περιβαλλοντικών αξιών και συνειδήσεων Αειφόρου Ανάπτυξης, στην ενεργοποίηση του ατόμου για οικολογική έκφραση, στην διεύρυνση της κριτικής σκέψης για εναλλακτική προσέγγιση του περιβάλλοντος. Ο συνδυασμός θεωρίας και πράξης, η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, η προώθηση της αλληλοκατανόησης και φιλίας ακόμα και σε νέες γνωριμίες εκπαιδευομένων είναι πρακτικές και αρμόζουσα μεθοδολογία για την προώθηση της φιλοσοφίας της Αειφόρου Ανάπτυξης, μέσα από το ΚΠΕ.

Σ: Αν θα έπρεπε να επιλέξτε ένα πράγμα που βιώσατε στην επαφή σας με το ΚΠΕ, που σας εντυπωσίασε περισσότερο και θεωρείτε ότι καθόρισε έκτοτε την περιβαλλοντική συμπεριφορά σας, ποιο θα ήταν αυτό;

Π7: Αααα...η τιμή που μου έκανε το συγκεκριμένο ΚΠΕ να με καλέσει ως επιμορφώτρια...δίδαξα εργαστηριακά σε συναδέλφους μου!. Με εντυπωσίασε περισσότερο και καθόρισε περισσότερο την περιβαλλοντική μου συμπεριφορά Αυτό το γεγονός. Ούσα Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης εν ενεργεία και παράλληλα τότε φοιτήτρια Θεατρολογίας, με κάλεσαν προκειμένου να υποστηρίξω ένα Επιμορφωτικό Σεμινάριο-Εργαστήριο 2ου Επιπέδου Εκπαιδευτικών με θέμα: «Καταναλωτισμός, Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής». Με θεατροπαιδαγωγικές

τεχνικές, όπως Θεατρικό Παιχνίδι, Παντομίμα, Παιχνίδια Ρόλων, Δραματοποίηση, δίδαξα εργαστηριακά σε συναδέλφους μου Εκπαιδευτικούς. Τους έδειξα πώς θα διαμορφώσουμε νέα καταναλωτικά πρότυπα στον εαυτό μας και στους μαθητές μας στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης. Ήταν ξεχωριστή και ευχάριστη εμπειρία για μένα.

Σ: Αλήθεια, πιστεύετε ότι η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα βοηθάει στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής και γιατί;

Π7: Θεωρώ ότι η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα βοηθάει τα μέγιστα στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής εκ μέρους των κατοίκων. Αυτό, γιατί η περιοχή μας είναι ιδιαίτερου φυσικού κάλλους με υδροβιότοπους, ποτάμια, χειμάρρους, κάμπους, σπήλαια κατοικημένα στο παρελθόν (Φράχθη, Ανδρίτσα), με αγροτικές καλλιέργειες (κυρίως πορτοκάλια, αγκινάρες και άλλα κηπευτικά), με τρία μνημεία (Τίρυνθα, Μυκήνες, Επίδαυρος) Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς υπό την προστασία της UNESCO, με πλήθος άλλων ιστορικών χώρων, μνημείων, μουσείων (Παλαμήδι, Μπούρτζι, Κάστρο Λάρισας Άργους, προϊστορικός οικισμός Λέρνας νεολιθικής εποχής κλπ.). Επιβάλλεται λοιπόν οι κάτοικοι να είναι γνώστες και ευαισθητοποιημένοι σε τέτοια θέματα φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (π.χ. βιολογικές καλλιέργειες, τοπική ιστορία), ώστε με κριτική συνείδηση να συμμετέχουν στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής.

Σ: Ας μιλήσουμε για μια άλλη πλευρά του θέματος. Ποιο ρόλο διαδραματίζει κατά τη γνώμη σας, η συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής;

Π7: Να σας πω... Η συνεργασία του ΚΠΕ με την τοπική αυτοδιοίκηση, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής παίζει σημαντικό ρόλο ως φορέας εφαρμογής της φιλοσοφίας και των αρχών της επιστήμης της Οικολογίας. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση επιβάλλεται να σεβαστεί και να υλοποιήσει αυτές τις περιβαλλοντικές και οικολογικές αρχές συνεργαζόμενη με το ΚΠΕ. Δεν είμαι πεπεισμένη ότι αυτό συμβαίνει πάντα, δυστυχώς. Απόδειξη τα τόσους περιβαλλοντικά προβλήματα στην περιοχή που παραμένουν άλυτα, όσο κι αν ενημερώνει η ΠΟ και διεκδικούν οι πολίτες. π.χ. σκουπίδια

Σ: Σχετικά με τους ανθρώπους που διαβιούν εδώ. Τί πιστεύετε; Συμβάλλει το ΚΠΕ στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής και στην κοινωνική συνοχή γενικότερα;

Π7: Πιστεύω ότι η συμβολή του ΚΠΕ στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής και στην κοινωνική συνοχή είναι σημαντική, καθόσον διαμορφώνουν την ίδια κουλτούρα οικολογικής συνείδησης και κριτικής στάσης στα κοινά περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής με αποτέλεσμα να αυξάνεται η αλληλεπίδραση, η επικοινωνία, ο δημόσιος διάλογος και η κοινωνική συνοχή. Η συνύπαρξη στις δράσεις του ΚΠΕ όλων των κατοίκων, τουλάχιστον όπως γινόταν παλιότερα, όπου γίνονταν δράσεις Δια βίου, αποτελούσαν ευκαιρίες για συζητήσεις και αναζήτηση λύσεων στα κοινά προβλήματα. Επίσης βοηθούσε όλο αυτό να αμβλύνονται οι διαφορές, μια και πρόκειται για πολυπολιτισμική κοινωνία της Ν. Κίου με πρόσφυγες, Ρομά, οικονομικούς μετανάστες κ. ά.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για τη συμβολή της λειτουργίας του Κέντρου στην τουριστική ανάπτυξη της Αργολίδας;

Π7: Θεωρώ ότι έχει βοηθήσει στο παρελθόν. Τι να πούμε τώρα με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Με τα ολοκληρωμένα πακέτα-φακέλους εφαρμογής εκπαίδευσης και ξενάγησης, που έχει εκδώσει το ΚΠΕ και με τις-τους άξιους εκπαιδευτικούς της παιδαγωγικής ομάδας του η συμβολή του ΚΠΕ στον τουρισμό ήταν τεράστια έμμεσα. Μετά από κάθε εφαρμοσμένο πρόγραμμα στους ενήλικες εκπαιδευόμενους, αυτοί υποστήριζαν με τη σειρά τους την όποια τουριστική προβολή των παραπάνω αναφερθέντων τουριστικών -και όχι μόνο- χώρων.

Σ: Και με όλα αυτά πιστεύετε ότι ωφελήθηκε και οικονομικά η περιοχή από την ύπαρξη του Κέντρου; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π7: Εεεε ναι...Αυτά πάνε μαζί.

Σ: Πως το εννοείτε; Με ποιο τρόπο ωφελήθηκε;

Π7: Σε συνέχεια των παραπάνω σκέψεων και στο πλαίσιο της προσωπικής και συλλογικής οικολογικής ευαισθησίας και συνείδησης η τουριστική-περιηγητική προσέγγιση με την ευρεία έννοια και βάθος επιφέρει και οικονομική τοπική ανάπτυξη. Οι άνθρωποι που επισκέπτονταν το ΚΠΕ εξυπηρετούνταν από τις επιχειρήσεις της πόλης. Ξενοδοχεία, εστιατόρια, καφέ, τοπικά προϊόντα, όλοι είχαν

μερίδιο εσόδων. Τα κονδύλια που δίνονταν από την πολιτεία για τις λειτουργικές ανάγκες του Κέντρου, επίσης κατέληγαν στους επιχειρηματίες της πόλης ή της ευρύτερης περιοχής. Τώρα με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, λόγω της πανδημίας, αυτά όλα έχουν εκλείψει.

Σ: Θεωρείτε ότι, οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π7: Είμαι απολύτως πεπεισμένη γι αυτό. Οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής. Είναι μελετημένα και οργανωμένα έτσι ώστε να προάγουν την τοπική ιστορία, τον τοπικό πολιτισμό. Προγράμματα όπως: το Ταξίδι στο παρελθόν-Ναύπλιο, το Ταξίδι στο παρελθόν-Ν. Κίος, Ερασίνος-ο γιος του βράχου, Όταν οι πηγές της Αργολίδας αναβλύζουν Μύθους και τόσα άλλα σχετικά προγράμματα και δράσεις δεν μπορεί να μην εμπνέουν και να μην προβάλλουν την προϊστορία, την ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου σε όποιον αγωνιά για την ιστορική και πολιτιστική συνέχεια του τόπου.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για την επάρκεια ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενο των δράσεων για την Αειφορία, που υλοποιούνται κάθε χρόνο από το ΚΠΕ;

Π7: και «οι ετήσιες δράσεις του ΚΠΕ είναι ικανοποιητικές και επαρκείς ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενό τους..» (Π7). Με τη διπλή ιδιότητά μου, και ως εκπαιδευτικός και ως μέλος της τοπικής κοινωνίας παρακολουθώ το ΚΠΕ χρόνια όπως προείπα. Οι ετήσιες δράσεις του ΚΠΕ ήταν ικανοποιητικές και επαρκείς ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενό τους παλιότερα. Ιδιαίτερα αν λάβουμε υπόψη τις συνθήκες, τον μικρό αριθμό μελών της ΠΟ του και τους ελάχιστους προβλεπόμενους χώρους διδασκαλίας και εργαστηρίων, που διαθέτει το ΚΠΕ Ν. Κίου γίνονταν πολλά πράγματα. Τελευταία βέβαια τα πράγματα έχουν αλλάξει.

Σ: Εντοπίζετε δηλαδή, κάποιες αλλαγές στην όλη δραστηριότητα του ΚΠΕ από παλαιότερα, σε σχέση με τα τελευταία χρόνια; Ποιες είναι, πού κατά τη γνώμη σας οφείλονται και τι αντίκτυπο έχουν για την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία;

Π7: Μόνο τα δύο τελευταία χρόνια υπάρχει μια δικαιολογημένη καθίζηση στην λειτουργία του ΚΠΕ ως επακόλουθο της πανδημίας του Covid 19. Όπως όλη η εκπαιδευτική διαδικασία συρρικνώθηκε παντού, έτσι και το ΚΠΕ κατάργησε τις ζωντανές διδασκαλίες-εργαστήρια-ξεναγήσεις. Όμως η παρουσία του μειώθηκε μεν ζωντανά, συνεχίστηκε δε στην εσωτερική επιμόρφωση των μελών της ομάδας ΚΠΕ καθώς και των ενηλίκων εκπαιδευτικών της περιοχής μέσα από την ανίχνευση και την εφαρμογή νέων μορφών ηλεκτρονικής επικοινωνίας (webbex).

Σ: Μια τελευταία ερώτηση. Με τέτοιες συνθήκες πώς βλέπετε το μέλλον του φορέα, όσον αφορά τη συνδρομή του στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής;

Π7: Αν δοθούν μεγαλύτερα κονδύλια, αν η παιδαγωγική ομάδα αυξηθεί, αν διατεθούν χώροι για παράλληλες δράσεις-διδασκαλίες-εργαστήρια, αν υπάρξει μεγαλύτερη ακόμα συνεργασία με τοπικούς φορείς του πολιτισμού, του τουρισμού, της αυτοδιοίκησης, τότε προβλέπω ένα πολύ πιο δημιουργικό ΚΠΕ, που ως φάρος θα συνδράμει στην Αειφορική ανάπτυξη του τόπου. Και βέβαια όλα τα παραπάνω αφού συνδυαστούν και με την περίπτωση της πανδημίας που ελπίζουμε να τελειώσει σύντομα.

Σ: Θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο σχετικά με το θέμα μας;

Π7: Ναι, θέλω να καταθέσω δυο σκέψεις ακόμα. Το ΚΠΕ με την ίδρυσή του το 2005 και με την μακροχρόνια λειτουργία του, έχει συμβάλλει με τον καλύτερο και παιδαγωγικότερο τρόπο ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων για το Περιβάλλον και την Αειφορία, στην εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία. Επιβάλλεται και εύχομαι να συνεχίσει με την ίδια δυναμική το έργο του προς όφελος της Εκπαιδευτικής Κοινότητας και των υπόλοιπων ενηλίκων Αργολιδέων και όχι μόνο. Έτσι οι εκπαιδευόμενοι θα πιστέψουν ότι το φυσικό περιβάλλον αποτελεί ιστορικό στοιχείο των φυσικών και ανθρωπογενών εξελίξεων στο χρόνο. Δηλαδή να παραδεχτούν ότι το φυσικό περιβάλλον είναι αρχή και αποτέλεσμα διαρκών και εξελισσόμενων μετασχηματισμών. Πρακτική εφαρμογή αυτών θα είναι συνύπαρξη με τον απαιτούμενο σεβασμό και ηθική στο Φυσικό και Ανθρωπογενές Περιβάλλον με παντοτινό επιδιωκόμενο στόχο και σκοπό την Αειφορία του. Τελειώνω εδώ και σας ευχαριστώ για τη κουβέντα που είχαμε. Ελπίζω να βοήθησα στην έρευνά σας.

Σ: Ήταν πολύ ενδιαφέρουσες οι απόψεις σας. Εγώ ευχαριστώ πολύ.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ 8

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 41-50 ετών

Μορφωτικό επίπεδο: Τριτοβάθμια Εκπαίδευση Μεταπτυχιακό

Συμμετοχή σε ομάδα προστασίας του περιβάλλοντος: Ναι

Ενημέρωση γενικά για θέματα που αφορούν το περιβάλλον-πηγές πληροφόρησης: Τηλεόραση - Φίλοι και συνάδελφοι - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο και από παρακολούθηση σεμιναρίων.

Ιδιότητα: Εκπαιδευτικός Β/θμιας Αργολίδας

Συνεντεύκτρια: Ξεκινώντας την κουβέντα μας θα ήθελα να μου πείτε, θεωρείτε σημαντική τη συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ; Αν ναι, γιατί;

Π8: Θεωρώ πολύ σημαντική τη συμμετοχή των ενηλίκων γιατί είναι στο στάδιο της ζωής που παίρνουν αποφάσεις, επηρεάζουν τις αποφάσεις των παιδιών τους, συμμετέχουν στα κοινά και μπορούν να αλλάξουν τη στάση και τη συμπεριφορά τους αν είναι καλά πληροφορημένοι. Είναι σίγουρα λοιπόν σημαντική η συμμετοχή τους αρχικά για ενημέρωση σε νέες γνώσεις και μεθόδους και στη συνέχεια για βοήθεια στην υλοποίηση δράσεων. Η ζωή δεν σταματάει με την ηλικία και το περιβάλλον έχει ανάγκη για προστασία από όλους.

Σ: Γνωρίζεται να υποθέσω το ΚΠΕ στη Ν.Κίο. Ποια είναι η γνώμη σας για την καταλληλότητα του, ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων για τέτοιου είδους θέματα; Γνωρίζεται άλλους τέτοιους φορείς στην περιοχή;

Π8: Πιστεύω πως κάθε ΚΠΕ μπορεί να δράσει σαν φορέας εκπαίδευσης ενηλίκων. Έτσι και το ΚΠΕ της Νέας Κίου έχει μακροχρόνια δράση σε θέματα περιβάλλοντος και έχει φέρει αποτελέσματα, όπως πρόσφατα στο πρόβλημα του ποταμού Ερασίνου. Στην περιοχή μας κανένας άλλος φορέας δεν δραστηριοποιείται συστηματικά με αποκλειστικό αντικείμενο θέματα του περιβάλλοντος. Άρα είναι απαραίτητη η παρουσία και η δράση του. Επιπλέον έχει και τη δυνατότητα να ενημερώνει επιστημονικά, άρα είναι και ο καταλληλότερος φορέας.

Σ: Ποια ήταν η εμπειρία σας σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία, πριν έρθετε σε επαφή με το ΚΠΕ και την Παιδαγωγική Ομάδα του;

Π8: Δραστηριοποιούμε σε θέματα περιβάλλοντος από το 1984, αφ' ενός λόγω του αντικειμένου των σπουδών μου και της επαγγελματικής απασχόλησης, αλλά και λόγω της στάσης μου απέναντι σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος. Είχα λοιπόν παρακολουθήσει αρκετά σεμινάρια και δράσεις από διάφορους φορείς και άλλα ΚΠΕ. Είμαι Βιολόγος και έχω σχέση με το αντικείμενο του περιβάλλοντος. Επίσης εργάστηκα σε σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας στον περιβαλλοντικό γραμματισμό. Είχα επομένως από πριν μια σχετική εμπειρία.

Σ: Συμμετείχατε σε επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον, που διοργανώθηκαν από το φορέα και απευθύνονταν σε ενηλίκους και ποιες;

Π8: Ναι πολλές φορές συμμετείχα. Οι επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον που υλοποιούνταν από το ΚΠΕ συγκέντρωναν το ενδιαφέρον πολλών. Θα αναφέρω κάποια, όπως σεμινάρια, ποδηλατάδα, τρέξιμο δίπλα στον Ερασίνο, περίπατο στον υδροβιότοπο.

Σ: Ποιοι συγκεκριμένοι λόγοι- κίνητρα σας οδήγησαν να συμμετέχετε σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία που οργανώθηκε από το ΚΠΕ Ν. Κίου;

Π8: Μου αρέσει να μαθαίνω καινούργια πράγματα που με βοηθάνε στη συνέχεια στη διδασκαλία μου. Επιπλέον, θέλω να ενημερώνομαι από πολλές πηγές για τα θέματα του περιβάλλοντος. Διάβασμα, διαδίκτυο, συμμετέχω σε εκδηλώσεις διάφορων συλλόγων και οργανώσεων. Τα ΚΠΕ είναι βέβαια ένας επίσημος φορέας ενημέρωσης και εκπαίδευσης. Εκτιμώ ιδιαίτερα το ΚΠΕ της Ν. Κίου γιατί αντιμετωπίζει τα θέματα προστασίας πολύπλευρα. Από την σκοπιά της ιστορίας, του πολιτισμού και της τοπικής ανάπτυξης. Τα έβρισκα πάντα ενδιαφέροντα στη θεματολογία τους. Τα τελευταία χρόνια δεν υπάρχουν πολλές ευκαιρίες για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, όπως παλιότερα.

Σ: Αναθεωρήσατε κάποιες απόψεις που είχατε πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα μετά την επαφή σας με το ΚΠΕ; Αν ναι, τί βοήθησε σε αυτό

Π8: Είναι και άλλες οι πηγές πληροφόρησης όχι μόνο το ΚΠΕ για να καταλήξεις να αναθεωρήσεις απόψεις. Δίνονται ερεθίσματα και κάποια στιγμή ανασύρονται, επεξεργάζονται και αξιοποιούνται ανάλογα. Δεν μπορώ να πω ότι αναθεώρησα αλλά ότι οπλίστηκα με περισσότερα επιχειρήματα. Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις πάλι, είναι απόλυτες στα θέματα περιβάλλοντος κάποιες φορές και προσωπικά με προβληματίζουν. Ένας φορέας όμως όπως το Κέντρο Περιβάλλοντος στη Ν. Κίο, που το αντιμετωπίζει το θέμα της προστασίας πολύπλευρα, προτείνει βιώσιμες και εφικτές λύσεις για τα θέματα περιβάλλοντος, με πείθει καλύτερα ότι κάνει κάτι καλό για τον τόπο και το μέλλον του.

Σ: Περιγράψτε τυχόν αλλαγές στις περιβαλλοντικές συμπεριφορές σας προσωπικά, μετά τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικό πρόγραμμα ή δράση του ΚΠΕ.

Π8: Έχω από πολύ παλιά αναπτύξει περιβαλλοντικές συμπεριφορές για την αειφορία, έτσι σε γενικές γραμμές, δε χρειάζεται και δεν είναι και εύκολο να αλλάξω κάτι. Μου αρέσει να συμμετέχω σε δράσεις ή ενημερώσεις για το περιβάλλον σε τοπικό επίπεδο. Εκείνο που με έκανε να αλλάξω συμμετοχή μου σε επιμόρφωση του ΚΠΕ, είναι η αξία μιας περιοχής που βρίσκεται δίπλα μου και δεν την είχα εκτιμήσει ως έπρεπε. Πρόκειται για τον υγροβιότοπο «Καλύβια», στην παραλιακή ζώνη της Αργολίδας. Πολλές φορές περνούσα και δεν έδινα σημασία, ούτε τις ομορφιές του να δω, ούτε και τα προβλήματά του. Κι αυτό διότι δεν είχα αντιληφθεί τη σπουδαιότητα του υγροβιότοπου και την πολυτιμότητά του στη μετανάστευση των πουλιών και στην ανάγκη προστασίας του από τους ρύπους των κοντινών εργοστασίων. Σε πρόγραμμα του ΚΠΕ, μας το επεσήμαναν, περπατήσαμε εκεί ομαδικά και εντοπίσαμε τόσο το μεγάλο πρόβλημα της ρύπανσης, όσο και τις ομορφιές του. Έκτοτε, κάνω ότι μπορώ και προσωπικά ,αλλά και με τους μαθητές μου, για την ανάδειξή του και την προστασία του.

Σ: Αξιοποιήσατε την εμπειρία από το ΚΠΕ στην επαγγελματική σας εξέλιξη; Αν ναι, με ποιόν τρόπο;

Π8: Θεωρώ ότι επαγγελματική εξέλιξη δεν μπορείς να έχεις από ένα πρόγραμμα λίγων ωρών ή μια ημερίδα. Ακόμα κι αν έχεις πολλά τέτοια ως εμπειρία. Εξέλιξη με την έννοια της ιεραρχίας δηλαδή, όχι. Άλλωστε δεν μοριοδοτούνται , ούτε η συμμετοχή σε δράσεις του ΚΠΕ, ούτε η εκπόνηση προγραμμάτων και δεν με ενδιέφερε. Πάντως μια φορά, για την ανάθεση του γραμματισμού της

περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας, το πτυχίο στο πιάνο συνυποψήφιας θεωρήθηκε πολύτιμο προσόν και μοριοδοτήθηκε απλόχερα, ενώ η συμμετοχή σε δράσεις του ΚΠΕ και η εκπόνηση προγραμμάτων είχε τα ίδια μόρια είτε είχες κάνει τρία , είτε εκατόν τρία. Είχε τα ίδια μόρια! Με βοήθησε όμως, με βοήθησε στο να κάνω ομορφότερα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων και στην καθημερινή εργασία με τους μαθητές .

Σ: Για πείτε μου τώρα, ανατρέχοντας στην εμπειρία από τη συμμετοχή σας σε τόσες επιμορφώσεις ή δράσεις που διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ, ποια θετικά στοιχεία και ποιες αδυναμίες θυμάστε να είχαν οι δραστηριότητες που συμμετείχατε;

Π8: Ααααα, μάλιστα. Έχω πολλές και όμορφες βιωματικές εμπειρίες από τις εκδηλώσεις του ΚΠΕ. Φυσικά μου άφησαν θετική εικόνα και πάντα επεδίωκα να ξαναπάω. Θυμάμαι συγκεκριμένα, σαν πολύ ωραίο και θετικό το θυμάμαι, την περιήγηση κατά μήκος του Ερασίνου Ποταμού. Είναι δίπλα μας, πολλές φορές έχω περπατήσει με παρέες, αλλά με την ομάδα του ΚΠΕ ήταν διαφορετικά και πολύ εποικοδομητικά. Επίσης αυτό που μου άρεσε στις διοργανώσεις είναι ότι η προσέγγιση του όλου περιβάλλοντος γινόταν από την πλευρά από την πλευρά και του πολιτισμού. Και αυτό πιστεύω ότι πολύ σημαντικό να ευαισθητοποιήσει τον κόσμο για το σεβασμό και την προστασία που αξίζουν τόσοσα μνημεία που έχουμε στην περιοχή μας. Θα πω βέβαια και κάτι που θεωρούσα κάποιες φορές αρνητικό. Συνέβαινε αρκετές φορές να είναι πιο απλωμένο το πρόγραμμα με τις εισηγήσεις και άφηνε λιγότερο χρόνο για δράσεις, ενώ οι δράσεις ήταν πιο ενδιαφέρουσες για μένα τουλάχιστον.

Σ: Τί έχετε να πείτε για τις μεθόδους και πρακτικές που το ΚΠΕ προσεγγίζει τους ενήλικες, βοηθάει να αλλάξουν στάση, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και να ενεργοποιηθούν για το περιβάλλον;

Π8: Ναι βέβαια. Ιδιαίτερα ο βιωματικός τρόπος προσέγγισης και η επίσκεψη στο πεδίο. Νομίζω βέβαια, ότι σε όλα τα ΚΠΕ οι τρόποι προσέγγισης είναι ευρηματικοί και πρωτότυποι. Το αν θα αλλάξουν στάση, βέβαια μεγάλοι άνθρωποι είναι πολύ δυσκολότερο και εξαρτάται από πάρα πολλούς παράγοντες. Επίσης, συνήθως τις δράσεις παρακολουθεί μικρό ποσοστό ενηλίκων, ενώ θα έπρεπε, σε πολλά θέματα να ήταν πολλοί περισσότεροι.

Σ: Αν θα έπρεπε να επιλέξετε ένα πράγμα που βιώσατε στην επαφή σας με το ΚΠΕ, που σας εντυπωσίασε περισσότερο και θεωρείτε ότι καθόρισε έκτοτε την περιβαλλοντική συμπεριφορά σας, ποιο θα ήταν αυτό;

Π8: Πάλι στις όμορφες βιωματικές εμπειρίες θα αναφερθώ. Τα βιωματικά παιχνίδια δράσης με εντυπωσίαζαν και οι εξορμήσεις στο πεδίο. Συγκεκριμένα η επίσκεψη στις νεροτριβές του Ερασίνου ποταμού, στο Κεφαλάρι. Δεν είχα ξαναεπισκεφτεί και εντυπωσιάστηκα, όχι μόνο από την ομορφιά του χώρου, αλλά και από τη λογική των ανθρώπων παλαιότερα και σύγχρονα σε αυτό το μέρος για τη χρήση του νερού με τρόπο εποικοδομητικό. Μια απλή παρέμβαση μπορεί να έχει αποτέλεσμα και να είναι win win , συμφέρουσα και για τις δύο πλευρές.

Σ: Ας αναφερθούμε τώρα σε κάτι άλλο. Πιστεύετε ότι η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα βοηθάει στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής και γιατί;

Π8: Πάντα η γνώση συμβάλλει. Στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος ιδιαίτερα συμβάλλει στο να αντιμετωπίσει ο κάθε πολίτης τις επεμβάσεις εταιρειών ή φορέων στο τοπικό περιβάλλον, να κάνει προτάσεις και να προσπαθήσει να μεταπείσει σε περίπτωση που υπάρχει βλάβη στο περιβάλλον. Έτσι λοιπόν πιστεύω, ότι όχι μόνο βοηθάει η γνώση αλλά είναι απαραίτητη, γιατί ο πληροφορημένος πολίτης έχει διπλή δύναμη, μπορεί να εντοπίσει, να μελετήσει και να προτείνει σε διεπιστημονικό πλαίσιο γνωρίζοντας τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της περιοχής. Ύστερα με κριτική συνείδηση συμμετέχει στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής.

Σ: Και όσον αφορά την τοπική αυτοδιοίκηση, ποιο ρόλο διαδραματίζει κατά τη γνώμη σας, η συνεργασία του φορέα με αυτή, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής;

Π8: Η αλήθεια είναι ότι κατά τη γνώμη μου, και ίσως ακουστεί υπερβολικό αυτό, το ΚΠΕ ενδιαφέρεται για το Περιβάλλον, ενώ ο δήμος για την εκλογική πελατεία του. Πιστεύω λοιπόν ότι είναι άλλα τα κίνητρα και οι επιδιώξεις του κάθε φορέα. Η τοπική αυτοδιοίκηση δεν είναι ότι δεν ξέρει, απλά προσπαθεί να εφαρμόσει κάποιες εξαγγελίες ή παρεμβάσεις, τις οποίες λίγο μόνο είναι διατεθειμένη να αλλάξει. Οι συνεργασίες είναι καλές, αλλά στην ουσία δεν είναι συνεργασίες, απλά συναντήσεις, που ωστόσο διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Κάποιες φορές η πίεση της ομάδας και

των ανθρώπων που συσπειρώνονται γύρω από το ΚΠΕ, μπορεί να φέρει αποτελέσματα.

Σ: Εσείς τί πιστεύετε σχετικά με τη συμβολή του ΚΠΕ στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής και στην κοινωνική συνοχή γενικότερα;

Π8: Τα ΚΠΕ είναι ιδανικός φορέας για τη συμμετοχή των κατοίκων και την αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Έτσι και το δικό μας, μέσα από τις δράσεις του που καλεί όλοι να συμμετέχουν και οι οποίες συνήθως σχετίζονται με κοινά προβλήματα. Δεν κατοικώ στη Ν. Κίο, αλλά στο επίπεδο του νομού και για τους εκπαιδευτικούς μπορώ να διακρίνω αποτελέσματα. Η πανδημία όμως επέδρασε αρνητικά, ως προς βιωματικές δράσεις που δίνουν ευκαιρίες τέτοιες και θα πάρει πολύ χρόνο υποθέτω για επανεκκίνηση.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για τη συμβολή της λειτουργίας του Κέντρου στην τουριστική ανάπτυξη της Αργολίδας; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π8: Πολύ σημαντική η παρουσία και η λειτουργία του, για ένα άλλο είδος τουρισμού που δεν στηρίζεται μόνο στους επισκέπτες του Σαββατοκύριακου. Έφερνε κόσμο στην περιοχή όλο το χρόνο, τις «καλές» εποχές. Το κέντρο συμβάλλει αναδεικνύοντας περιβαλλοντικές ομορφιές, τοπία για επίσκεψη, δραστηριότητες όπως παρατήρηση πουλιών, περίπατοι στα περιβαλλοντικά μονοπάτια. Όλα τα προγράμματα του σχετίζονται με την προβολή τόπων και προϊόντων της Αργολίδας.

Σ: Πιστεύετε ότι ωφελείται και οικονομικά η περιοχή από την ύπαρξη του Κέντρου;

Π8: Ναι, βέβαια, από την παρουσία των επισκεπτών, αλλά και μακροπρόθεσμα από τον τουρισμό. Αυτά συνδέονται. Το ΚΠΕ ενημερώνει να μην υποβαθμίζεται το περιβάλλον και το περιβάλλον είναι ένας βασικός τουριστικός πόλος έλξης που αποφέρει χρήματα στον τόπο και βοηθούνται οι τοπικές επιχειρήσεις. Άλλωστε ο επισκέπτης του 21 ου αιώνα προσέχει και τον περιβάλλοντα χώρο του τόπου επίσκεψης και κρίνει ανάλογα για το που θα αφήσει το εισόδημά του για διακοπές.

Σ: Θεωρείτε ότι, οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π8: Ναι, το πιστεύω αυτό. Η ιστορία είναι παράλληλη με την εξέλιξη στο περιβάλλον. Το περιβάλλον είναι το σκηνικό αυτό που επηρεάζει την ιστορία. Η

δράση του ανθρώπου, τα επαγγέλματα, τα τραγούδια, η λαϊκή τέχνη επηρεάζονται από το περιβάλλον. Κάποιες φορές καθορίζονται. Μέσα από τις δράσεις του το ΚΠΕ είχε και έχει πάντα σκοπό την ανάδειξη των στοιχείων της ιστορίας και του πολιτισμού της περιοχής. Το Ναύπλιο, το Άργος, η Λέρνη, είναι χώροι εξέλιξης των προγραμμάτων του. Έχουν σαν άξονα τέτοιους χώρους αλλά χρειάζονται παραπάνω δράσεις και από άλλους φορείς, για ανάδειξη και προστασία του περιβάλλοντος. Αυτό συμβάλλει και είναι πολιτισμός.

Σ: Ας μιλήσουμε για κάτι άλλο. Ποια είναι η γνώμη σας για την επάρκεια, ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενο, των δράσεων για την Αειφορία, που υλοποιούνται κάθε χρόνο από το ΚΠΕ;

Π8: Πιστεύω ότι το Κέντρο πρέπει να στελεχωθεί ή να συνεργαστεί με επιστήμονες γνώστες του αντικειμένου του περιβάλλοντος, όπως Γεωτεχνικούς, ορθοβιολόγους, βιολόγους κλπ γιατί πρέπει να πάει ποιο μπροστά και το κάθε θέμα να μελετηθεί σε βάθος. Η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι μόνο στάση ή απλό διάβασμα αλλά η συνεργασία πολλών επιστημών και η αποδεδειγμένη πιστοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα από σπουδές ή σεμινάρια. Πιστεύω ότι κάνουν ό,τι καλύτερο μπορούν με τα μέσα που τους παρέχονται, αλλά χρειάζονται πιο πολλά. Ποτέ δεν είναι αρκετές τέτοιες δράσεις.

Σ: Εντοπίζετε κάποιες αλλαγές στην όλη δραστηριότητα του ΚΠΕ από παλαιότερα, σε σχέση με τα τελευταία πέντε χρόνια; Ποιες είναι, πού κατά τη γνώμη σας οφείλονται και τι αντίκτυπο έχουν για την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία;

Π8: Ναι...η στάση των ανθρώπων εκεί είναι εξωστρεφής, τουλάχιστον όσον αφορά μαθητές και εκπαιδευτικούς. Είναι καλύτερα γιατί επηρεάζονται περισσότεροι άνθρωποι. Όμως, έχουν γίνει πιο δύσκολα τα πράγματα, με λιγότερα χρήματα λόγω της οικονομικής κρίσης των τελευταίων χρόνων και λόγω της πρόσφατης πανδημίας είναι δυσκολότερες και οι συνθήκες π.χ. γίνονται τα σεμινάρια εκτός ωρών διδασκαλίας, δεν υπάρχει δυνατότητα φιλοξενίας στον ξενώνα για τους συναδέλφους εκτός περιοχής κ.α. Αυτή η κατάσταση επηρεάζει όλους, εκπαιδευτικούς και επιχειρήσεις και κατοίκους της πόλης.

Σ: Με όλα αυτά λοιπόν πώς βλέπετε το μέλλον του φορέα, όσον αφορά τη συνδρομή του στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής;

Π8: Ο φορέας έχει καθαρά χαρακτήρα ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης, δεν έχει χαρακτήρα ελεγκτικό κλπ. Κάθε επιχειρηματική δράση βέβαια σιγά σιγά θα λαμβάνει υπ' όψη της ότι υπάρχει κάποιος που παρακολουθεί τη δραστηριότητα και θα φροντίζει να προσέχει. Θα επηρεάζει αλλά δεν θα καθορίζει τις εξελίξεις. Οι σπόροι της εκπαίδευσης δεν φυτρώνουν αμέσως. Είναι δύσκολο να αποτιμηθεί η σημερινή προσπάθεια ή να προβλεφθεί το μέλλον. Πρέπει να υπάρξουν κλαδικές δράσεις π. χ στους αγρότες αλλά το ΚΠΕ ίσως δεν μπορεί εκεί να παρέμβει. Είναι σίγουρα σημαντική η συμμετοχή όλων, αρχικά για ενημέρωση σε νέες γνώσεις και μεθόδους και στη συνέχεια για υλοποίηση δράσεων.

Σ: Τελειώνοντας εδώ την κουβέντα μας, θα θέλατε να πείτε κάτι ακόμα;

Π8: Πάνω στο προηγούμενο θέμα, ναι, να πω ότι εγώ προσωπικά θα ήθελα να έχει σημαντικότερο ρόλο, ίσως θεσμικό χωρίς να προσθέτει στη γραφειοκρατία, με περισσότερες ειδικότητες προσωπικού και παρεμβάσεις σε τοπικό επίπεδο. Ίσως υποχρεωτική παρουσίαση στους πρωτοδιόριστους εκπαιδευτικούς, μοριοδότηση των δράσεων, κίνητρο για όσους επιδιώκουν ανώτερες θέσεις. Αυτό και...καλή συνέχεια.

Σ: Σας ευχαριστώ.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ 9

Φύλο: Άνδρας

Ηλικία: 41-50 ετών

Μορφωτικό επίπεδο: Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Συμμετοχή σε ομάδα προστασίας του περιβάλλοντος: Ναι

Ενημέρωση γενικά για θέματα που αφορούν το περιβάλλον-πηγές πληροφόρησης:
Τηλεόραση - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο και επιμορφωτικές ημερίδες σε ΚΠΕ.

Ιδιότητα: Εκπαιδευτικός Α/θμιας Αργολίδας

Συνεντεύκτρια: Στο πλαίσιο της έρευνάς μου για το ΚΠΕ, όπως σας έχω ενημερώσει, θα ήθελα κουβεντιάζοντας να μου πείτε τις απόψεις σας. Συμφωνείτε;

Π9: Βεβαίως, να με ρωτήσετε ό,τι θέλετε.

Σ: Θεωρείτε σημαντική τη συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ; Αν ναι, γιατί;

Π9: Ναι, θεωρώ σημαντική τη συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ, διότι στη σύγχρονη και με γοργούς ρυθμούς αναπτυσσόμενη κοινωνία η αύξηση των γνώσεων, η επιμόρφωση και η συμπληρωματική εκπαίδευση συμβάλλουν στη δημιουργία ανανεωμένων προτύπων συμπεριφοράς για όλα τα θέματα, έτσι και για το Περιβάλλον. Επίσης τη θεωρώ σημαντική γιατί ευαισθητοποιούνται αφού πρώτα ενημερώνονται για περιβαλλοντικά θέματα της περιοχής τους, που μπορεί να μην τα γνώριζαν και μπορούν να συμβάλλουν στην επίλυσή τους.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για την καταλληλότητα του ΚΠΕ Ν. Κίου, ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων για τέτοιου είδους θέματα; Συγκριτικά με άλλους τέτοιους φορείς πιθανόν.

Π9: Έχω θετική άποψη για το ΚΠΕ Ν. Κίου, ωστόσο θεωρώ πως το ήδη καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό κάθε ΚΠΕ θα πρέπει να ανανεώνει διαρκώς τις εκπαιδευτικές τεχνικές που αφορούν στην εκπαίδευση ενηλίκων. Επίσης, απαιτείται οι αρμόδιοι φορείς, το Υπουργείο, η Περιφέρεια, ο Δήμος, να φροντίσουν για τη στέγασή του σε δικό του κατάλληλο κτίριο. Θεωρώ ακόμη πως το ΚΠΕ Ν. Κίου είναι ένα φορέας κατάλληλος για την εκπαίδευση ενηλίκων γιατί οργανώνει άρτια σεμινάρια τα οποία μπορούν να εκπαιδεύσουν και να ενημερώσουν ενηλίκους γύρω από περιβαλλοντικά θέματα, επίσης οργανώνει δράσεις οι οποίες κινητοποιούν τους πολίτες. Επιπλέον συνεργάζεται με άλλους φορείς με περιβαλλοντικό ενδιαφέρον στις δράσεις τους, όπως την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία όταν επισκέπτεται τον υγρότοπο.

Σ: Ποια ήταν η εμπειρία σας σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία, πριν έρθετε σε επαφή με το ΚΠΕ και την Παιδαγωγική Ομάδα του;

Π9: Είχα μια εμπειρία μέσα από τα περιβαλλοντικά προγράμματα που πραγματοποιούσα μαζί με τα παιδιά στο σχολείο και κάποιες εμπειρίες από σεμινάρια περιβαλλοντικής που είχε διοργανώσει η σχολική μας σύμβουλος. Επίσης είχα παρακολουθήσει επιμορφωτικές ημερίδες και σε άλλα ΚΠΕ κατά καιρούς, με διάφορα θέματα και μου άρεσε αυτή η ενασχόληση.

Σ: Συμμετείχατε σε επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον, που διοργανώθηκαν από το φορέα και απευθύνονταν σε ενηλίκους και ποιες;

Π9: Από όταν διορίστηκα σε σχολείο της Αργολίδας, γνώρισα το ΚΠΕ. Θα ήταν τότε που ξεκίνησε να λειτουργεί. Έκτοτε παρακολουθούσα κάθε χρόνο τις δράσεις του και συμμετείχα με ευχαρίστηση. Ποια να πρωτοθυμηθώ τώρα! Περίπατοι στις νεροτριβές στο Κεφαλάρι, στον Ερασίνο ποταμό, εργαστήρια στη Λέρνα, περιήγηση στο Ναύπλιο, στα Δεντρά, στο Άργος. Όλα εξαιρετικά ενδιαφέροντα. Ακόμα και αυτά που γίνονταν στο μικρό χώρο του ΚΠΕ. Τελευταία γίνονται διαδικτυακά εξαιτίας των υγειονομικών περιορισμών, λόγω Covid. Συμμετείχα σε περισσότερες από τρεις από την αρχή της πανδημίας. Μια τελευταία ήταν αυτή που υλοποιήθηκε τη φετινή χρονιά και αφορούσε την κορινθιακή σταφίδα.

Σ: Μπορείτε να μου πείτε ποιοι ήταν οι λόγοι, τα κίνητρα που σας οδήγησαν να συμμετέχετε σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία που οργανώθηκε από το ΚΠΕ Ν. Κίου; Θα σας πω.

Π9: Η πεποίθηση πως για να προστατέψω το περιβάλλον δεν αρκεί η αγάπη μου προς αυτό, απαιτούνται γνώσεις και ανατροφοδότησή τους. Ο βασικότερος λόγος είναι ότι θέλω να ενημερωθώ για θέματα που αφορούν το Περιβάλλον και την Αειφορία και να μπορέσω να τα μεταφέρω και στα παιδιά της τάξης μου. Και αυτό κάνω κάθε φορά. Ό,τι μαθαίνω εκεί στην επιμόρφωση, βρίσκω τρόπο και το εντάσσω στη διδασκαλία μου, στις πρακτικές μου, στην υλοποίηση περιβαλλοντικών προγραμμάτων στο σχολείο με τη μαθητική μου ομάδα.

Σ: Αναθεωρήσατε κάποιες απόψεις που είχατε πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα μετά την επαφή σας με το ΚΠΕ; Αν ναι, τί βοήθησε σε αυτό;

Π9: Ναι. Βεβαίως. Αναθεώρησα αλλά και ευαισθητοποιήθηκα περισσότερο πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα, σε προβλήματα της περιοχής μου τα οποία προσπερνούσα, να μην πίστευα ότι κάτι μπορεί να γίνει με τη δική μου συνδρομή. Σε αυτό βοήθησε το γεγονός ότι γνώρισα σε βάθος μέσα από το ΚΠΕ αυτά τα ζητήματα, άρα είχα ολοκληρωμένη άποψη, ενώ πριν τα γνώριζα μόνο επιφανειακά. Επιπλέον εκτός από τις γνώσεις στο ΚΠΕ ερχόμουν σε επαφή με άλλους συναδέλφους που τους προβληματίζαν και τους απασχολούσαν περισσότερο. Η ομάδα εύρισκε τον τρόπο να

μας ενεργοποιήσει, να περάσουμε στη δράση, να αλλάξουμε στάση και συμπεριφορά ακόμα και για απλές συνήθειες.

Σ: Περιγράψτε τυχόν αλλαγές στις περιβαλλοντικές συμπεριφορές σας προσωπικά, μετά τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικό πρόγραμμα ή δράση του ΚΠΕ.

Π9: Άρχισα να αντιλαμβάνομαι το περιβάλλον ως σύνολο και καλλιεργήθηκε μέσα μου πιο δυνατά η άμεση σύνδεση της ιστορίας αυτού του τόπου με το φυσικό του περιβάλλον. Επίσης απέκτησα αισθήματα ενδιαφέροντος και επιθυμία να συμμετέχω ενεργά στη βελτίωση και την προστασία του. Συνειδητοποίησα ότι μπορώ να βοηθήσω να αλλάξει η κατάσταση, ξεκινώντας από το σπίτι μου και τις δικές μου λανθασμένες συνήθειες. Έτσι άρχισα να εφαρμόζω την ανακύκλωση των βασικών υλικών σε καθημερινή βάση. Ακόμη έκανα καλύτερη χρήση του νερού, εξοικονόμηση στο ηλεκτρικό, έφτιαξα λαχανόκηπο στο σπίτι και στο σχολείο, γιατί όπως έχω πει πάλι όλα αυτά προσπάθησα να τα μεταδώσω και στους μαθητές μου.

Σ: Αξιοποιήσατε την εμπειρία από το ΚΠΕ στην επαγγελματική σας εξέλιξη; Αν ναι, με ποιόν τρόπο;

Π9: Αν και έχω αρκετή εμπειρία πια στην Περιβαλλοντική, όχι δεν την αξιοποίησα με την έννοια να εξελιχθώ ιεραρχικά στην υπηρεσία. Επαγγελματική εξέλιξη για μένα ήταν πάντα η τέχνη να καλλιεργώ στους μαθητές μου συμπεριφορές, οπότε, προσπαθούσα να τους μυήσω στην περιβαλλοντική συνείδηση. Με αυτό τον τρόπο αξιοποιούσα ό,τι μάθαινα στο ΚΠΕ, όπως είπα και πιο πριν.

Σ: Ανατρέχοντας στην εμπειρία από τη συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις ή άλλες δράσεις που διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ, ποια θετικά στοιχεία και ποιες αδυναμίες θυμάστε να είχαν οι δραστηριότητες που συμμετείχατε;

Π9: Έχω να θυμηθώ και να αναφέρω και θετικά πράγματα και αρνητικά. Στα θετικά θα τονίσω την πολύ καλή οργάνωση που διέκρινε τις περισσότερες φορές τις εκδηλώσεις. Επίσης αξιοσημείωτη ήταν η επιστημονική κατάρτιση των επιμορφωτών κάθε φορά και των προσκεκλημένων ομιλητών. Τα εργαστήρια ήταν πάντα πολύ εποικοδομητικά και ενδιαφέροντα. Ειδικά οι δράσεις στα πεδία, οι επισκέψεις σε αξιολογους χώρους, πάντα επιλεγμένους και κατάλληλους αναλόγως με το θέμα του σεμιναρίου. Ως αρνητικό θεωρώ το λίγο χρόνο που είχαμε για το πρακτικό μέρος. Τις περισσότερες φορές, το θεωρητικό μέρος κάλυπτε ο μεγαλύτερο μέρος του

προγράμματος, ενώ το βιωματικό στο πεδίο που μας άρεσε περισσότερο, τελείωνε νωρίς, ή έτσι μας φαινόταν.

Σ: Ας μιλήσουμε για τις μεθόδους και πρακτικές που το ΚΠΕ προσεγγίζει τους ενήλικες. Βοηθάει να αλλάξουν στάση, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και να ενεργοποιηθούν για το περιβάλλον;

Π9: Νομίζω ναι, αφού όλες του οι δράσεις διακρίνονταν για την ενεργό συμμετοχή των ενηλίκων. Θεωρώ πως οι μέθοδοι και οι πρακτικές που χρησιμοποιεί το ΚΠΕ βοηθούν στην αλλαγή στάσης των ενηλίκων γιατί στηρίζονται σε βιωματικές μεθόδους. Με το βίωμα ο ενήλικας μαθαίνει καλύτερα γιατί έχει βαρεθεί τις θεωρίες. Έτσι βέβαια συνέβαινε με τη δια ζώσης διδασκαλία. Δεν υφίσταται πια και δεν ξέρουμε πως θα λειτουργήσει το ΚΠΕ στη συνέχεια, χωρίς βιωματικό μέρος στο πεδίο.

Σ: . Αν θα έπρεπε να επιλέξετε ένα πράγμα που βιώσατε στην επαφή σας με το ΚΠΕ, που σας εντυπωσίασε περισσότερο και θεωρείτε ότι καθόρισε έκτοτε την περιβαλλοντική συμπεριφορά σας, ποιο θα ήταν αυτό;

Π9: Αυτό που βίωσα στην επαφή μου με το ΚΠΕ ήταν η υποστηρικτική, φιλική και επιστημονική στάση των υπευθύνων. Αυτή η στάση τους με έκανε να τοποθετήσω τις γνώσεις που πήρα για ένα περιβαλλοντικό ζήτημα μέσα σε αυτό και έτσι να αλλάξω περιβαλλοντική συμπεριφορά.

Σ: Πιστεύετε ότι η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα βοηθάει στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής και γιατί;

Π9: Να, βεβαίως πιστεύω ότι βοηθάει, γιατί ευαισθητοποιούνται οι πολίτες για τα περιβαλλοντικά ζητήματα και αλλάζουν συμπεριφορά, ενδιαφέρονται περισσότερο για την προστασία του τοπικού περιβάλλοντος. Βεβαίως, οι άνθρωποι με γνώσεις σε περιβαλλοντικά θέματα δρουν θετικά για τις καλλιέργειες, το κλίμα, την ισορροπία της φύσης και γενικότερα την ανάπτυξη μιας περιοχής.

Σ: Ποιο ρόλο διαδραματίζει κατά τη γνώμη σας, η συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής;

Π9: Μεγάλο ρόλο, αφού ένας φορέας όπως το ΚΠΕ μπορεί να επηρεάζει θετικά, να παρακινεί, να προωθεί, ακόμη και να απαιτεί από την τοπική αυτοδιοίκηση να κινείται θετικά, ενεργά και δραστικά για την αντιμετώπιση τοπικών περιβαλλοντικών προβλημάτων. Αυτό πολλές φορές έχει γίνει με το ΚΠΕ καθώς ενημερώνει τους επιμορφούμενους και κινητοποιεί ώστε να είναι ενεργοί πολίτες. Από την άλλη πλευρά όμως πρέπει να υπάρχει καλή θέληση για επίλυση προβλημάτων και από την πλευρά του δήμου. Να μη μένουν μόνο στα λόγια. Ανάπτυξη για τις επόμενες γενιές δε θα υπάρξει με χρονίζοντα και άλυτα περιβαλλοντικά προβλήματα π.χ. όπως τα απορρίματα. Άλλοτε βέβαια υπάρχει κάποια καλύτερη συνεργασία. Διοργανώνουν κοινές δράσεις, και γενικότερα φαίνεται ότι ο ένας φορέας συμπληρώνει τον άλλο.

Σ: Τί πιστεύετε σχετικά με τη συμβολή του ΚΠΕ στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής και στην κοινωνική συνοχή γενικότερα;

Π9: Ένα ΚΠΕ έχει τη δυναμική να οργανώνει δράσεις που αποσκοπούν στην αλληλεπίδραση των κατοίκων και στην κοινωνική συνοχή. Το δικό μας ΚΠΕ μέσα από τις δράσεις του κατορθώνει και επιτυγχάνει μια κοινωνική συνοχή γύρω συνήθως από προβλήματα που απασχολούν όλες τις κοινωνικές ομάδες της Ν. Κίου. Αυτό φάνηκε και πρόσφατα σε ένα θέμα που προέκυψε με τσιμεντοποίηση στις όχθες του Ερασίνου, καταστρέφοντας τη βιοποικιλότητα της περιοχής. Παρότι συνέβη μέσα στην καραντίνα, ωστόσο συμμετείχαν αρκετοί και συζήτησαν και απαίτησαν λύσεις συσπειρωμένοι και ενωμένοι.

Σ: Ας μιλήσουμε για κάτι άλλο. Ποια είναι η γνώμη σας για τη συμβολή της λειτουργίας του Κέντρου στην τουριστική ανάπτυξη της Αργολίδας;

Π9: Θεωρώ πως το ΚΠΕ μπορεί να συμβάλλει στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, αφού αναδεικνύει θέματα τοπικής ιστορίας-μυθολογίας, γεωγραφικής διαμόρφωσης (υγροβιότοποι), αλλά και καθαριότητας του περιβάλλοντος (ακτές, λιμάνια, οικισμοί). Επίσης αφού διαφημίζει και κάνει γνωστή την περιοχή μας σε άλλες περιοχές μέσω των δράσεων που συμμετέχει σε άλλα ΚΠΕ και επίσης αυτοί που επισκέπτονται το Κέντρο γνωρίζουν την περιοχή και επισκέπτονται διάφορα τουριστικά της μέρη.

Σ: Πιστεύετε ότι ωφελείται οικονομικά η περιοχή από την ύπαρξη του Κέντρου; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π9: Ναι, για τους ίδιους λόγους που συμβάλλει και στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Τουρισμός και οικονομία πάνε μαζί. Το ΚΠΕ έφερνε πολύ κόσμο στην περιοχή. Μαθητικές ομάδες με τους συνοδούς τους από όλη την Ελλάδα και ενήλικες βέβαια. Έτσι ωφελήθηκε οικονομικά και μέσω του τουρισμού, με την έννοια της οικονομικής ενίσχυσης του τόπου από τη διαβίωσή τους εδώ, έπειτα μέσω της διαφήμισης και γνωστοποίησης των προϊόντων μας σε άλλες περιοχές γεγονός που αυξάνει την πώλησή τους, άρα θα φέρει οικονομική ευημερία στον τόπο.

Σ: Θεωρείτε ότι, οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π9: Ναι, η περιοχή είναι πλούσια σε μυθολογικά, ιστορικά, οικιστικά, γεωγραφικά κι άλλα στοιχεία, τα οποία περιλαμβάνονται στις δράσεις το ΚΠΕ. Στο ΚΠΕ υπάρχουν και προγράμματα που μιλούν για την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής π.χ. για το Άργος, για το Ναύπλιο, τη Λέρνα άρα την αναδεικνύουν. Πέρα όμως από αυτό σε όλα τα προγράμματα γίνεται ιστορική αναφορά και συσχετισμός με την πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για την επάρκεια, ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενο των δράσεων για την Αειφορία, που υλοποιούνται κάθε χρόνο από το ΚΠΕ;

Π9: Δε γνωρίζω λεπτομέρειες για τον αριθμό των δράσεων που υλοποιούνται. Πιστεύω, βέβαια, πως οι δράσεις απαιτείται να είναι συχνές, διαφορετικές και με συνεχώς ανανεωμένη θεματική και πρόγραμμα με στόχο να συμμετέχουν όλο και περισσότεροι πολίτες. Επίσης, θεωρώ πως απαιτείται συνεχής ανατροφοδότηση και ώθηση για να συνεχίζεις και να κάνεις την περιβαλλοντική συνείδηση τρόπο ζωής.

Σ: . Εντοπίζετε κάποιες αλλαγές στην όλη δραστηριότητα του ΚΠΕ από παλαιότερα, σε σχέση με τα τελευταία πέντε χρόνια; Ποιες είναι, πού κατά τη γνώμη σας οφείλονται και τί αντίκτυπο έχουν για την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία;

Π9: Γνωρίζω ότι όταν διοργάνωνε παλιότερα το ΚΠΕ εκδηλώσεις Δια Βίου μάθησης για τους πολίτες υπήρχε επάρκεια, ενδιαφέρον από τον κόσμο και γενικά θα τις χαρακτήριζα τις καλές εποχές του ΚΠΕ. Τα τελευταία χρόνια εκλείπουν τέτοιες διοργανώσεις, αλλά υπάρχει μεγαλύτερη ανταπόκριση από την εκπαιδευτική

κοινότητα, συμμετέχουν όλο και περισσότερα σχολεία και οι αρκετοί εκπαιδευτικοί ανταποκρίνονται, όταν καλούνται σε επιμορφώσεις. Θεωρώ λοιπόν, πως το ΚΠΕ τα τελευταία χρόνια έχει γίνει πιο δραστήριο στο κομμάτι των εκπαιδευτικών όσον αφορά ενήλικες. Βέβαια υπάρχει πρόβλημα τον τελευταίο καιρό με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση οπότε οι ευκαιρίες επιμόρφωσης ήταν πολύ λίγες.

Σ: . Πώς βλέπετε το μέλλον του φορέα, όσον αφορά τη συνδρομή του στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής;

Π9: Αν υπάρχει στήριξη από το κράτος και καθοδήγηση για τον τρόπο λειτουργίας με την εξ αποστάσεως, το ΚΠΕ θα ανακάμψει. Φυσικά , όπως έκανε πάντα θα προσφέρει με το έργο του στην ΑΑ της περιοχής. Ίσως χρειαστεί ακόμη να εμπλουτίσει τα προγράμματά του και να στελεχωθεί πληρέστερα. Έτσι ο φορέας θα προσφέρει για την Αειφόρο Ανάπτυξη ακόμα περισσότερο στο μέλλον.

Σ: Τελειώνοντας να σας ευχαριστήσω και να πείτε κάτι άλλο αν θέλετε

Π9: Ναι θα τονίσω μια φορά ακόμα τη σημασία να κρατηθεί και να ενισχυθεί ο θεσμός στον τόπο μας. Για όλους αυτούς τους λόγους που ανέφερα στην κουβέντα μας. Καλή συνέχεια..

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ 10

Φύλο: Άνδρας

Ηλικία: 31-40 ετών

Μορφωτικό επίπεδο: Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Συμμετοχή σε ομάδα προστασίας του περιβάλλοντος: Ναι

Ενημέρωση γενικά για θέματα που αφορούν το περιβάλλον-πηγές πληροφόρησης:
Φίλοι και συνάδελφοι - Έντυπα μέσα - Διαδίκτυο

Ιδιότητα: Επιχειρηματίας της πόλης

Συνεντεύκτρια: Όπως σας έχω ενημερώσει κάνω μια έρευνα για το Περιβαλλοντικό μας Κέντρο για να ήθελα τη γνώμη σας. Γνωρίζεται ότι εδώ έρχονται και επιμορφώνονται μεγάλοι άνθρωποι για διάφορα θέματα για το Περιβάλλον. Εσείς θεωρείτε σημαντική τη συμμετοχή των ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και δράσεις για την ΠΕ/ΕΑ; Αν ναι, γιατί;

Π10: Η συμμετοχή ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα για την ΠΕ είναι ιδιαίτερα σημαντική, αφού έτσι αποκτούν οικολογική συνείδηση και ευαισθητοποίηση για περιβαλλοντικά ζητήματα του τόπου τους και όχι μόνο. Επίσης θεωρώ ότι με το να μαθαίνουμε και οι ενήλικες δίνουμε ερέθισμα στις νέες γενιές. Γινόμαστε το παράδειγμα εννοώ.

Σ: Μπορείτε να μου πείτε ποια γνώμη έχετε για την καταλληλότητα του ΚΠΕ Ν. Κίου, ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων για τέτοιου είδους θέματα; Υπάρχουν άλλοι φορείς πιθανόν που κάνουν την ίδια δουλειά εδώ στην περιοχή;

Π10: Το ΚΠΕ Ν. Κίου, ως φορέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων, θεωρώ ότι είναι το πλέον κατάλληλο για τέτοιου τύπου δράσεις. Κι αυτό το λέω γιατί ξέρω από χρόνια, μια και έχω την επιχείρησή μου κοντά και είναι και πελάτες μου, ότι δουλεύουν εκεί, εκπαιδευτικοί, ειδικευμένοι νομίζω, και όταν κάνουν σεμινάρια και ομιλίες καλούν εξειδικευμένους επιστήμονες. Επίσης έχουν κατάλληλους χώρους από το δήμο έχουν παραχωρηθεί αυτοί για να δέχονται και μαθητές και δασκάλους. Αρκετά χρόνια πριν έρχονταν και άλλοι να επιμορφωθούν, συντοπίτες μου ή από όλη την περιοχή. Για όλα αυτά υπήρχαν κονδύλια. Τελευταία νομίζω υπάρχει μεγάλη στενότητα. Με την πανδημία δεν έρχεται πια κόσμος και δε γνωρίζω πως λειτουργούν διαφορετικά. Δεν ξέρω όμως και κάποιο άλλο φορέα να έκανε έτσι μαθήματα για τη φύση, όπως έκαναν οργανωμένα στο ΚΠΕ.

Σ: Ας περάσουμε τώρα σε πιο ειδικές ερωτήσεις. Εσείς είχατε κάποια εμπειρία σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφορία, πριν έρθετε σε επαφή με το ΚΠΕ και την Παιδαγωγική Ομάδα του;

Π10: Πριν έρθω σε επαφή με το ΚΠΕ Ν. Κίου και την παιδαγωγική του ομάδα, δεν είχα σχετική εμπειρία με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την εκπαίδευση για την Αειφορία. Μάλλον δεν είχα καταλάβει τι ακριβώς έκαναν μέχρι που συμμετείχα κι εγώ σε μια ημερίδα που είχαν για Αρωματικά φυτά, κάποια χρόνια πριν. Είχαν καλέσει ειδικούς και μας μίλησαν και θυμάμαι ήταν αρκετοί από την πόλη εδώ που έμειναν ευχαριστημένοι. Το ίδιο κι εγώ κι από τότε όποτε κάνουν εκδηλώσεις, περιπάτους ποδηλατάδες, συμμετέχω με τους φίλους. Ήταν όμορφες εμπειρίες και μαθαίναμε πράγματα.

Σ: Συμμετείχατε σε επιμορφωτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον, που διοργανώθηκαν από το φορέα και απευθύνονταν σε ενηλίκους και ποιες;

Π10: Όπως ανέφερα, συμμετείχα στην ημερίδα για τα Αρωματικά φυτά και έκτοτε ότι διοργανωνόταν και μπορούσα το παρακολουθούσα. Όπως Γιορτή της φύσης ,εικαστικά εργαστήρια με υλικά από τη φύση τα Χριστούγεννα, συλλογή και αποκομιδή σκουπιδιών από την παραλία της Ν. Κίου κ. λ. π.

Σ: Ποιοι συγκεκριμένοι λόγοι- κίνητρα σας οδήγησαν να συμμετέχετε σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή δράση για το Περιβάλλον και την Αειφορία που οργανώθηκε από το ΚΠΕ Ν. Κίου;

Π10: Ιδιαίτερους λόγους; Έχω συνεργασία με το ΚΠΕ, μια και διατηρώ κατάστημα στην πόλη αλλά ως κίνητρο της συμμετοχής μου στις δράσεις τους ήταν η ευαισθητοποίησή μου για τα περιβαλλοντικά ζητήματα του τόπου μου, η ανάγκη μου να μαθαίνω πράγματα και η πρόθεση για ενεργό συμμετοχή στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, της δικής μου και της οικογένειάς μου. Επίσης η ανάγκη να συνεισφέρω με κάθε τρόπο στη λύση χρόνιων προβλημάτων...μια ευκαιρία επικοινωνίας με τους συμπολίτες μου, που συνεργαζόμασταν και γενικά περνούσαμε καλά στη διάρκεια των δράσεων.

Σ: Από τη συμμετοχή σας αυτή, αναθεωρήσατε κάποιες απόψεις που είχατε πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα μετά την επαφή σας με το ΚΠΕ; Αν ναι, τί βοήθησε σε αυτό;

Π10: Σίγουρα άλλαξα τρόπο σκέψης και συνήθειες. Υπήρχαν πράγματα που δεν τα είχα σκεφτεί. Όπως π.χ. ότι έχουμε δίπλα μας έναν υδροβιότοπο, που επισκέπτονται τόσα είδη μεταναστευτικών πουλιών και οφείλουμε να κάνουμε κάτι όλοι να διατηρείται καθαρός τόπος και προστατευμένος και όχι να πετάμε σκουπίδια εκεί. Και το λέω γιατί συμβαίνει καθημερινά. Τουλάχιστον να το συνειδητοποιήσουμε και να το πούμε και σε άλλους. Σε αυτό βοήθησε η εμπειρία μου να βλέπω να έρχονται πολλές ομάδες παιδιών και με τετράδια στα χέρια και τις κυρίες του ΚΠΕ να πηγαίνουν εκεί ώρες και να παρατηρούν και να γράφουν, αλλά και ομάδες μεγάλων ,να περιδιαβαίνουν με κιάλια και να ασχολούνται με εξερεύνηση διαφόρων νέων ειδών. Πήγαμε ποδηλατάδα στο βάλτο και στο ποτάμι και κάποια άλλη φορά και βιώσαμε από κοντά το μεγάλο πρόβλημα της ρύπανσης του νερού. Όλα αυτά με

έβαλαν σε σκέψεις και προσπαθώ να εφαρμόζω πιο φιλικές στο Περιβάλλον συνήθειες.

Σ: Περιγράψτε τυχόν αλλαγές στις περιβαλλοντικές συμπεριφορές σας προσωπικά, μετά τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικό πρόγραμμα ή δράση του ΚΠΕ.

Π10: Απόκτησα μεγαλύτερο σεβασμό στο περιβάλλον και επιδιώκω απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά ζητήματα. Αποφάσισα να συμμετέχω στον αγώνα που γίνεται για την προστασία της παραλιακής ζώνης και των ειδών που διαβιούν εκεί και κινδυνεύουν από τα λύματα των εργοστασίων. Επιπλέον έχω καθιερώσει την ανακύκλωση στο σπίτι και στην επιχείρησή μου, και μπαίνω στον κόπο να μεταφέρω σε άλλο δήμο τα ανακυκλώσιμα μια και στο δικό μας δήμο δεν εφαρμόζεται.

Σ: Αξιοποιήσατε την εμπειρία από το ΚΠΕ στην επαγγελματική σας εξέλιξη; Αν ναι, με ποιον τρόπο;

Π10: Δεν είμαι εκπαιδευτικός ή δημόσιος υπάλληλος να αξιοποιήσω κάπου. Η καλή σχέση με το ΚΠΕ στηρίζει βέβαια την επιχείρησή μου, αλλά δε το βλέπω μόνο έτσι. Έπειτα από την εμπειρία της πρώτης φοράς με τα αρωματικά επεδίωκα να συμμετέχω περισσότερο στις δράσεις που υλοποιεί το ΚΠΕ. Ό,τι μάθαινα, προσπαθούσα να τα εφαρμόσω στην καθημερινότητά μου και τα συζητούσα και με τους ανθρώπους γύρω μου.

Σ: Ανατρέχοντας στην εμπειρία από τη συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις ή άλλες δράσεις που διοργανώθηκαν από το ΚΠΕ, ποια θετικά στοιχεία και ποιες αδυναμίες θυμάστε να είχαν οι δραστηριότητες που συμμετείχατε;

Π10: Στα θετικά στοιχεία σίγουρα θα συμπεριελάμβανα την υποστήριξη από την παιδαγωγική ομάδα του Κέντρου. Έχουν πράγματι ένα τρόπο να μας μεταφέρουν τη γνώση, όχι σα να είμαστε παιδιά, να μας κάνουν να βλέπουμε τα προβλήματα επιτόπου, να μας πείθουν για την αξία των μνημείων της περιοχής και προπάντων να μας ξεσηκώνουν ώστε να περνάμε καλά μαθαίνοντας νέα πράγματα. Ως αρνητικό θεωρώ κυρίως η συμπαράσταση από τη δημοτική αρχή, που τα τελευταία χρόνια ήταν ελλιπής, όπως και η χρηματοδότηση του φορέα από την πολιτεία που είναι φτωχή.

Σ: Τί έχετε να πείτε για τις μεθόδους και πρακτικές που το ΚΠΕ προσεγγίζει τους ενήλικες, βοηθάει να αλλάξουν στάση, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και να ενεργοποιηθούν για το περιβάλλον;

Π10: Οι πρακτικές του ΚΠΕ και βέβαια συμβάλλουν και ως προς την απόκτηση κριτικής σκέψης και ευαισθητοποίησης για περιβαλλοντικά ζητήματα αλλά και ως προς την αλλαγή στάσης και γενικότερης ενεργοποίησης. Έχουν έναν ιδιαίτερο τρόπο να μας καλοδέχονται, να μας εμπνέουν αλλά και να μας προβληματίζουν και να μας εμπλέκουν σε συζητήσεις για τα προβλήματα του τόπου μας.

Σ: Αν θα έπρεπε να επιλέξετε ένα πράγμα που βιώσατε στην επαφή σας με το ΚΠΕ, που σας εντυπωσίασε περισσότερο και θεωρείτε ότι καθόρισε έκτοτε την περιβαλλοντική συμπεριφορά σας, ποιο θα ήταν αυτό;

Π10: Ναι, να σας πω. Με έχουν εντυπωσιάσει πολλά θέματά τους. Όμως, εκτός από τις γνώσεις που πήρα για τον Υγρότοπο, όπως ανέφερα και προηγουμένως, με εντυπωσίασε η συμμετοχή μου σε πρόγραμμα με τα γεωμυθολογικά μονοπάτια που έγινε στη Λέρνα. Ήταν εκπληκτικό να συνειδητοποιεί κανείς τη διασύνδεση των αλλαγών στο φυσικό περιβάλλον με τις γεωλογικές και κλιματικές αλλαγές κατά τη «μυθολογική» περίοδο και των μύθων της ευρύτερης περιοχής. Σε εκείνη τη δράση, από τη μια περπατούσαμε απολαμβάνοντας εκείνο το όμορφο τοπίο της Λέρνας, και κάναμε διάφορες δραστηριότητες στο ποτάμι τον Ποντίνο και από την άλλη έγινε αποσυμβολισμός του Μύθου του Ηρακλή που οι άνθρωποι εκείνης της εποχής είχαν ερμηνεύσει με αυτόν τα προβλήματα στο περιβάλλον τους από τη συγκεκριμένη πηγή. Δεν είχα δώσει ποτέ μεγάλη σημασία σε αυτό το μέρος παρότι είναι δίπλα μας.

Σ: Εσείς πιστεύετε ότι η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα βοηθάει στην προστασία του τοπικού περιβάλλοντος και στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής και γιατί;

Π10: Η απόκτηση γνώσεων για τα περιβαλλοντικά ζητήματα βοηθά οπωσδήποτε στην προστασία του περιβάλλοντος. Ιδιαίτερα όταν πρόκειται για τον τόπο σου, πρέπει να γνωρίζει κανείς, τόσο τα σημαντικά για να τα προβάλλει, όσο και τα προβλήματα για να δραστηριοποιείται, μαζί και με άλλους για τη λύση τους. Μέσα από σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις του ΚΠΕ μαθαίνουμε με ωραίους τρόπους και όχι μόνο θεωρητικά, για τα ιστορικά μας μνημεία. Η ίδια η πόλη μας είναι μια

ιστορία, καθότι προσφυγική και δεν τη γνωρίζουμε, όπως και το Λαογραφικό μας Μουσείο, που περικλείει όλο τον πολιτισμό των προγόνων μας.

Σ: Ποιο ρόλο διαδραματίζει κατά τη γνώμη σας, η συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής;

Διαδραματίζει κεντρικό ρόλο η συνεργασία του φορέα με την τοπική αυτοδιοίκηση και τότε μόνο μπορούν πράγματι να προωθηθούν τα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής. Εμείς παλιότερα, όταν ξεκίνησε τη λειτουργία του το ΚΠΕ, είχαμε ένα πολύ δυνατό δήμο. Δεν είναι τυχαίο που από όλη την Αργολίδα, η Ν. Κίος έκανε πρόταση και δημιουργήθηκε το ΚΠΕ εδώ. Ως νέος φορέας στην πόλη τότε, στηρίχτηκε από τη δημοτική αρχή και αγκαλιάστηκε από τον κόσμο. Έτσι και η ομάδα εκπαιδευτικών τότε είχαν όλη τη στήριξη να λειτουργήσουν στο έργο τους απρόσκοπτα, χρησιμοποιώντας για τους επισκέπτες το χώρο του Πνευματικού Κέντρου και την Αργώ. Με το πέρασμά μας σε άλλο Δήμο όμως τα πράγματα άλλαξαν μια και δόθηκαν άλλες προτεραιότητες. Δεν φιλοξενούνται αρκετά χρόνια τώρα οι επιμορφούμενοι στα δημοτικά διαμερίσματα, προτιμώνται βέβαια καταλύματα της περιοχής, αλλά αυτό έχει κόστος για τους φιλοξενούμενους. Σε γενικές γραμμές θα περιμέναμε να είναι περισσότερο υποστηρικτική η τοπική αυτοδιοίκηση για έναν φορέα με τέτοιο έργο.

3. Τί πιστεύετε σχετικά με τη συμβολή του ΚΠΕ στην αλληλεπίδραση των κατοίκων της περιοχής και στην κοινωνική συνοχή γενικότερα;

Στη Ν. Κίο μένουν διάφορες πληθυσμιακές κοινότητες και πολλές φορές δημιουργούνται προβλήματα. Έχουν διαφορετικά συμφέροντα αλλά και κοινά προβλήματα που πρέπει να λύσουν για να συμβιώσουν ειρηνικά. Σε σχέση με την κοινωνική συνοχή, η συμβολή του Κέντρου είναι καταλυτική στη λογική της συνέργειας και της κοινωνικής αλληλεγγύης των κατοίκων. Στις δράσεις συμμετέχουν όλοι, με χαρά στις δημιουργικές ενασχολήσεις, όπως οι αγώνες μνήμης ή τα εργαστήρια για κατασκευές τις γιορτές, αλλά και με όρεξη για λύση προβλημάτων όπως η μόλυνση των ακτών ή του ποταμιού. Έχουμε ανάγκη ως κοινωνία από δράσεις που θα μας φέρουν πιο κοντά, θα εξομαλύνουν τις διαφορές, θα αλληλοβοηθηθούμε και θα διεκδικήσουμε για το καλό, την πρόοδο. Η ΠΟ του ΚΠΕ μας έδωσε πολλές τέτοιες ευκαιρίες.

Σ: Ας μιλήσουμε για κάτι άλλο. Ποια είναι η γνώμη σας για τη συμβολή της λειτουργίας του Κέντρου στην τουριστική ανάπτυξη της Αργολίδας;

Π10: Τουρισμός και περιβάλλον είναι έννοιες αλληλοεξαρτώμενες και το Κέντρο σαφέστατα συνετέλεσε σε μεγάλο βαθμό για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος. Σε όλα του τα προγράμματα ασχολείται με το φυσικό περιβάλλον της περιοχής (γεωμυθολογικά μονοπάτια κ. λ.π.), με τις αρχαιότητες (Άργος , Ναύπλιο, Λέρνη, Ασίνη), με τα τοπικά προϊόντα(πορτοκάλι). Οι επισκέπτες του, μικροί και μεγάλοι τα γνωρίζουν με ευχάριστο τρόπο, βιώνοντας από κοντά, εντυπωσιάζονται και ξαναέρχονται σε άλλες ευκαιρίες.

Σ: Πιστεύετε ότι ωφελείται και οικονομικά η περιοχή από την ύπαρξη του Κέντρου; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π10: Σίγουρα ενισχύεται η τοπική οικονομία με την παρουσία τόσων επισκεπτών – μαθητών που συμμετέχουν σε σχετικές δράσεις(διαμονή –εστίαση κ. λ. π.). Προβάλλονται τα προϊόντα μας, δουλεύουν οι επιχειρήσεις μας με τον τόσο κόσμο που επισκέπτονταν, τουλάχιστον παλαιότερα. Ήταν μια τόνωση της τοπικής οικονομίας ακόμα και μέσα στην κρίση. Αυτό το νιώσαμε καλύτερα τις τελευταίες δύο χρονιές σχεδόν που δεν γίνονται επισκέψεις εδώ στο ΚΠΕ και λειτουργεί το Κέντρο διαφορετικά λόγω της πανδημίας.

Σ: Θεωρείτε ότι, οι δράσεις και τα προγράμματα του ΚΠΕ για ενήλικες, αναδεικνύουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής; Αν ναι, με ποιόν τρόπο; Αν όχι, γιατί;

Π10: Αναφέρθηκα και προηγουμένως σε αυτό το θέμα. Και βέβαια θεωρώ ότι συμβάλλει το ΚΠΕ στην ανάδειξη της περιοχής. Όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα συνδέονται άρρηκτα με την ιστορία ,τη μυθολογία και τον πολιτισμό του τόπου. Πολλές από τις δράσεις ενηλίκων αφορούν από το φυσικό περιβάλλον και τα προβλήματα που δημιουργούνται σε αυτό εμείς οι ίδιοι και έχουν επίπτωση και στα πολιτιστικά και ιστορικά μας μνημεία. Ιδιαίτερα το πρόγραμμα που αφορά τον τόπο, τη Ν. Κίο, αναδεικνύει την ιστορία του προσφυγικού πληθυσμού και γνωστοποιεί το Λαογραφικό μας μουσείο.

Σ: Ποια είναι η γνώμη σας για την επάρκεια, ως προς τον αριθμό, την ποιότητα και το περιεχόμενο, των δράσεων για την Αειφορία, που υλοποιούνται κάθε χρόνο από το ΚΠΕ; Δε μπορώ να κρίνω όλα αυτά, ίσως κάποιος άλλος που τα έζησε από μέσα να

έχει ολοκληρωμένη άποψη. Εγώ μπορώ να πω για τα πρώτα χρόνια, εκεί όπου φαινόταν πιο καλές εποχές από όλες τις πλευρές (στελέχωση, οικονομική ευμάρεια). Μέχρι και μικροδώρα είχαμε να παίρνουμε (τσαντούλες, καπέλα) για τη συμμετοχή μας και αυτό άρεσε στον κόσμο και ήταν δείγμα ευμάρειας. Δε μπορώ να πω το ίδιο και τώρα (μετά το 2015 κυρίως). Τα πράγματα είναι πιο δύσκολα και η κατάσταση έχει επιδεινωθεί λόγω πανδημίας. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι η μόνη λύση.

Σ: Εντοπίζετε κάποιες αλλαγές στην όλη δραστηριότητα του ΚΠΕ από παλαιότερα, σε σχέση με τα τελευταία πέντε χρόνια; Ποιες είναι, πού κατά τη γνώμη σας οφείλονται και τί αντίκτυπο έχουν για την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία;

Π10 : Ναι, είπα και πριν, ότι τα τελευταία χρόνια μου δίνει την εντύπωση ότι υπολειπουργεί. Έχει γίνει λιγότερο δραστήριο, όσον αφορά δράσεις ενηλίκων της τοπική κοινωνίας, κυρίως λόγω υποστελέχωσης και έλλειψης πόρων. Πρέπει να γίνει άμεσα κάτι, διαφορετικά βλέπω να μειώνεται το ενδιαφέρον των πολιτών. Ευτυχώς νομίζω ότι υλοποιούνται περισσότερα εκπαιδευτικά προγράμματα τα τελευταία χρόνια και περισσότερες δράσεις για τους εκπαιδευτικούς. Κάτι είναι κι αυτό όμως χρειάζεται ευαισθητοποίηση όλων σε σχέση με τα τεράστια οικολογικά προβλήματα της ευρύτερης περιοχής.

Σ: Με όλα αυτά που έχετε βιώσει από κοντά και μου είπατε, πώς βλέπετε το μέλλον του φορέα, όσον αφορά τη συνδρομή του στην Αειφόρο Ανάπτυξη της περιοχής;

Π10: Η συνδρομή του ΚΠΕ Ν. Κίου στην Αειφόρο Ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής κυρίως μέσω των εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι τεράστια. Με τον τρόπο του έχει προσφέρει αρκετά στην Αειφόρο Ανάπτυξη και της Ν. Κίου και θα προσφέρει ακόμα περισσότερο στο μέλλον. Αυτό πρέπει να εξασφαλιστεί να γίνεται και πάλι με κάποιο τρόπο. Όλοι οι ιθύνοντες και η τοπική κοινωνία πρέπει να το στηρίζουν.

Σ: Ας τελειώσουμε εδώ. Θα θέλατε κάτι να συμπληρώσετε;

Π10: Θα ξαναπώ, πόσο σημαντικό είναι από όλες τις πλευρές και εκπαιδευτικές και οικονομικές για μια μικρή κοινωνία, να λειτουργεί ένας τέτοιος θεσμός εδώ. Καλή συνέχεια στην εργασία σας.

Σ: Ευχαριστώ πολύ για τη βοήθειά σας.

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.